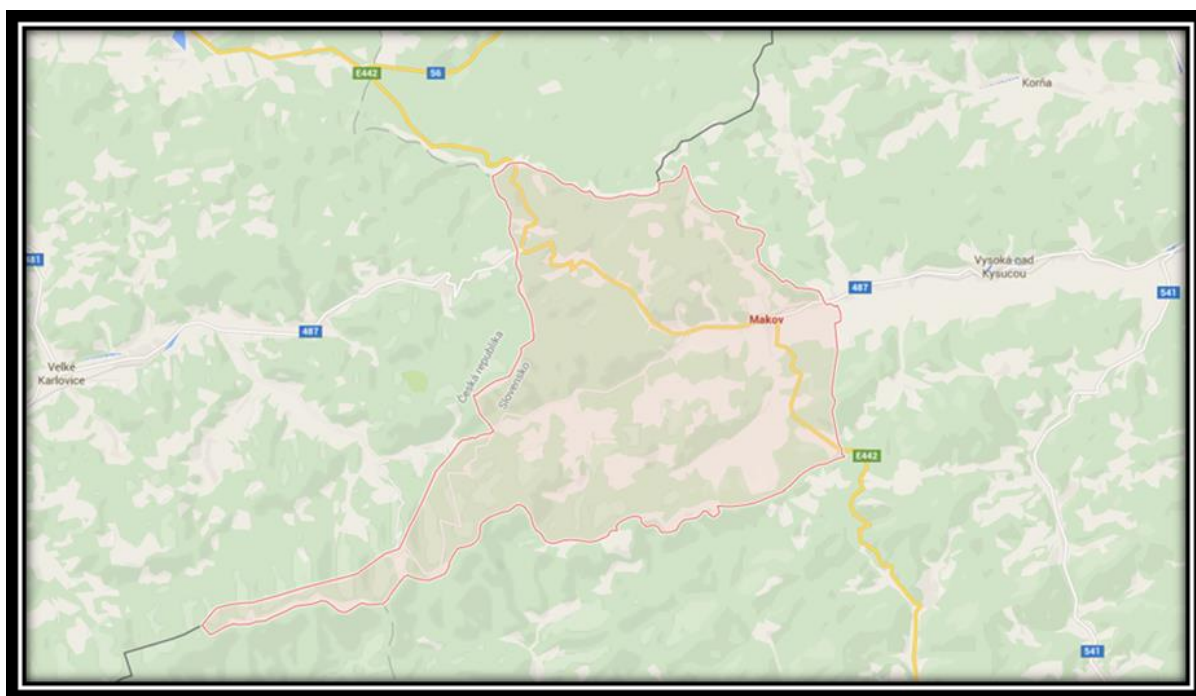

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

**MOTTO: „ CHCEME ŽIŤ JEDEN PRE DRUHÉHO A
NIE KAŽDÝ PRE SEBA „**

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce

OBSAH

ÚVOD	4
VÝZNAM PHSR	4
Výsledky dotazníkového prieskumu v obci Makov	7
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022	52
1.1 Erb, pečat' a vlajka obce	55
1.2 História obce Makov	56
1.3 Geológia, geomorfológia a pedológia obce Makov.....	61
1.4 Klimatické pomery.....	62
1.5 Hydrologické pomery	64
1.6 Životné prostredie v obci Makov.....	65
1.6.1 Životné prostredie - flóra	70
1.6.2 Životné prostredie - fauna	71
1.6.3 Mykoflóra na území obce	71
1.7 Demografický vývoj obce Makov	73
1.7.1 Prognóza demografického vývoja	75
1.7.2 Prognóza demografického vývoja ŽSK	77
1.7.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Makov do roku 2035	79
1.8 Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín, vzdelanostná, náboženská a národnostná štruktúra obyvateľov obce	84
1.9 Ekonomika a jej vývoj v obci Makov.....	92
1.9.1 Miera nezamestnanosti a štruktúra ekonomických aktivít obyvateľstva obce Makov.....	92
1.9.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v obci Makov	101
1.9.3 Priestory a podmienky na podnikanie v obci Makov.....	101
1.10 Vzdelávanie v obci Makov.....	108
1.10.1 ZŠ s MŠ Makov	108
1.10.2 Materská škola Makov.....	115
1.11 Kultúra na území obce Makov.....	117
1.11.1 Kultúrne spolky v obci Makov.....	120
1.11.2 Šport v obci Makov.....	124

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

1.11.3 Cestovný ruch na území obce Makov	128
1.12 Sociálne služby v obci Makov.....	133
1.13 Bývanie a služby občanom v obci Makov	138
1.14 Dopravná a technická infraštruktúra obce Makov	141
1.14.1 Vodovod v obci Makov	149
1.14.2 Kanalizačná sieť v obci Makov.....	150
1.14.3 Plynofikácia obce Makov	152
1.15 Samospráva obce Makov.....	155
1.15.1 Orgány samosprávy obce Makov.....	155
1.15.2 Hospodárenie a rozpočet obce Makov	157
1.15.3 Územné plánovanie v obci Makov	160
1.15.4 Strategické plánovanie v obci Makov.....	161
1.15.5 Zostavenie hospodárskeho výsledku obce Makov.....	161
1.15.6 Majetok obce Makova jeho spravovanie	162
1.16 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky	164
1.17 Analýza vonkajšieho prostredia Žilinského samosprávneho kraja	165
2 SWOT ANALÝZA OBCE MAKOV.....	174
3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE MAKOV.....	188
3.1 Strategická vízia obce Makov	188
3.2 Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Makov 2007 - 2013	190
3.3 Programová časť PHSR obce Makov - Zoznam indikatívnych aktivít	202
3.4 Realizačná časť PHSR obce Makov	225
3.3 Finančná časť PHSR obce Makov	244

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2014 - 2020 je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je to programový dokument, spracovaný na základe zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami sociálneho a ekonomického rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne a v súlade s metodikou na vypracovanie príslušného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obce na roky 2015 - 2022.

VÝZNAM PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) je základným výkonným a programovým dokumentom na úrovni obce v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z územia obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja:

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja obce zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalosti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obce,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- umožňuje partnerom spoluúčast' na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obce,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obce a celého regiónu.

A) Potrebu zabezpečenia PHSR ustanovuje zákon č. **539/2008 Z. z.** o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z., ktorý ukladá obciam povinnosť spracovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 - 14 rokov. PHSR koncepcne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obec nemá peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

B) Je dôležitou podmienkou pre získavanie externých zdrojov, napríklad z EÚ, štátneho rozpočtu a pod., nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z týchto zdrojov je podmienená dokladovaním súladu projektového zámeru s prioritami schváleného PHSR danej obce.

C) Je nástrojom zachovávania kontinuity rozvojových zámerov obce a efektívneho využívania vlastných zdrojov a potenciálu.

Účelom PHSR je vytvorenie rozvojového programu územia (obce), ktorý vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jeho obyvateľov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne.

Cieľom PHSR je spracovanie takého súhrnu cieľov a opatrení, ktoré napomáhajú zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja územia (obce), a ktoré smerujú k uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti uspokojovania potrieb budúcich generácií. Tak ako SR a jednotlivé samosprávne kraje, musia mať aj obce a mestá na Slovensku vypracované strategické dokumenty, ktoré určia smer ich ďalšieho vývoja.

Rozvoj akejkol'vek menšej či väčšej spoločnosti na menšom či väčšom území nie je možné riadne zabezpečiť bez poznania potrieb, problémov, záujmov obyvateľov, organizácií, firiem produkujúcich na danom území tovar či ponúkajúcich služby. Rovnako tak by nemal byť obídený potenciálny záujem pobytových a tranzitujúcich návštevníkov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec Makov má na svojom území značný potenciál, má veľmi dobrú geografickú polohu s autonómnym postavením a zároveň s relatívnou blízkosťou k centru regiónu. Má viacero silných stránok, ktoré už v tomto období vplývajú na jej ďalší rozvoj.

V záujme ďalšieho postupu pri skvalitňovaní života v obci je potrebné popísať jej súčasnú východiskovú pozíciu, analyzovať jednotlivé oblasti života, stanoviť možnosti a príležitosti, definovať strategickú víziu, zámery, ciele a konkrétne aktivity, ktoré v krátkodobom, strednodobom i dlhodobom horizonte vytvoria podmienky na ďalší rozvoj obce Makov. PHSR sa chápe ako živý dokument reagujúci na potrebné zmeny zapríčinené vnútornými alebo vonkajšími faktormi, a preto sa predpokladajú jeho tvorivé dodatky, inovácie a aktualizácie.

PHSR obce Makov na roky 2015 - 2022 stanovuje vízie a strategické ciele, navrhuje konkrétne aktivity pre ich dosiahnutie, uvádza merateľné ukazovatele a určuje opatrenia v oblasti: vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže, sociálnych služieb a zdravotníctva, bývania a služieb občanom, bezpečnosti a poriadku, marketingu, cestovného ruchu a ekonomického rozvoja, dopravy a technickej infraštruktúry, životného prostredia a samosprávy. Na základe vytvoreného dokumentu je možné programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie obce a budovať jeho kapacity pre absorpciu nových technológií, služieb a rôznych ponúk a príležitostí pre zvýšenie kvality života obyvateľov na území obce Makov.

Výsledky dotazníkového prieskumu v obci Makov

Súčasťou sociálno-ekonomických analýz v obci Makov bol aj realizovaný dotazníkový prieskum medzi miestnym obyvateľstvom. Cieľom prieskumu bolo zistiť, ako vnímajú obyvatelia obce existujúce podmienky pre život a bývanie, tiež poznať ich postoj k rozvojovým aktivitám v obci. Zároveň mohli obyvatelia v dotazníku vyjadriť svoje návrhy a predstavy o ďalšom smerovaní obce Makov.

Dotazník bol anonymný a jeho výsledky boli použité iba na účely zmapovania terajšieho stavu a na vytvorenie plánu rozvoja obce Makov. Dotazník obsahoval štyri základné oblasti, ktoré sa delili následne na ďalšie podotázky. Vyplnením tohto dotazníka obyvatelia vyslovili svoj názor a nezanedbateľnou mierou prispeli k spracovaniu rozvojového dokumentu, ktorý bude charakterizovať obec Makov a udávať smer jej rozvoja v strednodobom horizonte, t.j. v programovacom období na čerpanie finančných prostriedkov zo zdrojov Európskej únie v rokoch 2014 - 2020.

Dotazník v celkovom počte 500 vytlačených kusov bol zaslaný poštou do domácností v počte 300 ks a 200 kusov dotazníkov bolo rozdáných v ZŠ s MŠ Makov. Dotazník bol pre obyvateľov obce k dispozícii aj na internetovej stránke obce Makov a zároveň online aj k dispozícii aj na webovej stránke Regionálnej rozvojovej agentúry Kysuce. Respondenti na základe dotazníkovej štruktúry podľa pohlavia, veku, zamestnania a vzdelania boli dostatočnou vzorkou pre relevantné odpovede. Jeden dotazník bol vyplnený na webovej stránke obce Makov. Celkový počet vrátených dotazníkov bol 114, teda vrátilo sa ich 22,8 %.

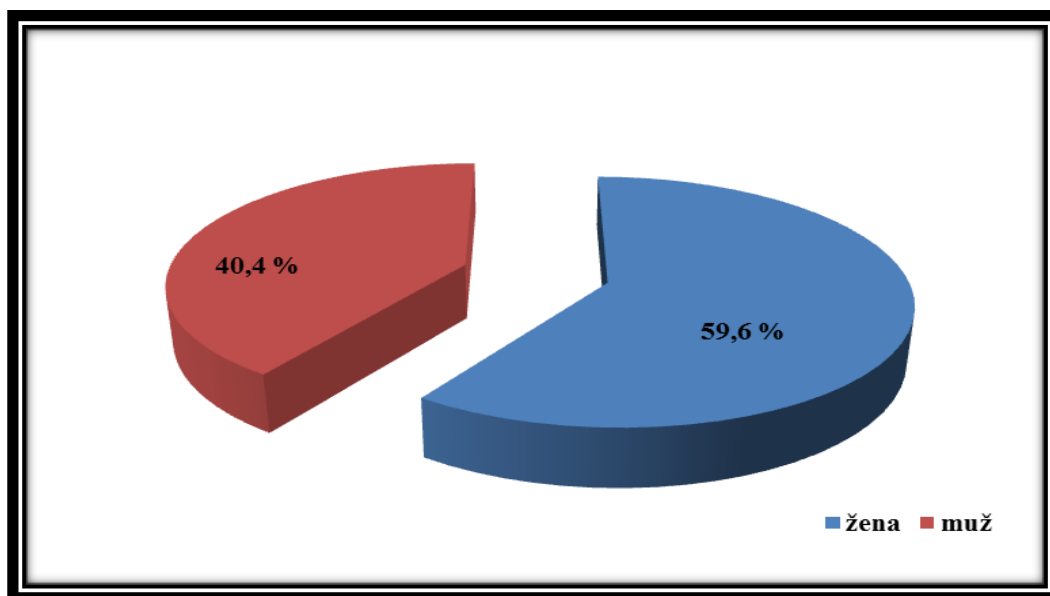
Výsledky vykonaného prieskumu boli prezentované pred pracovnou skupinou pre koordináciu spracovania PHSR, teda pred poslancami obecného zastupiteľstva obce Makov. Poslanci obecného zastupiteľstva tak môžu prihliadať na výsledky dotazníkového prieskumu pri ďalšom smerovaní rozvoja oblastí hospodársko-spoločenského a kultúrneho života obce Makov a pri stanovení základných strategických cieľov na roky 2015 - 2022. .

Výsledky dotazníkového prieskumu

1. Charakteristika respondenta » 1.1 Pohlavie

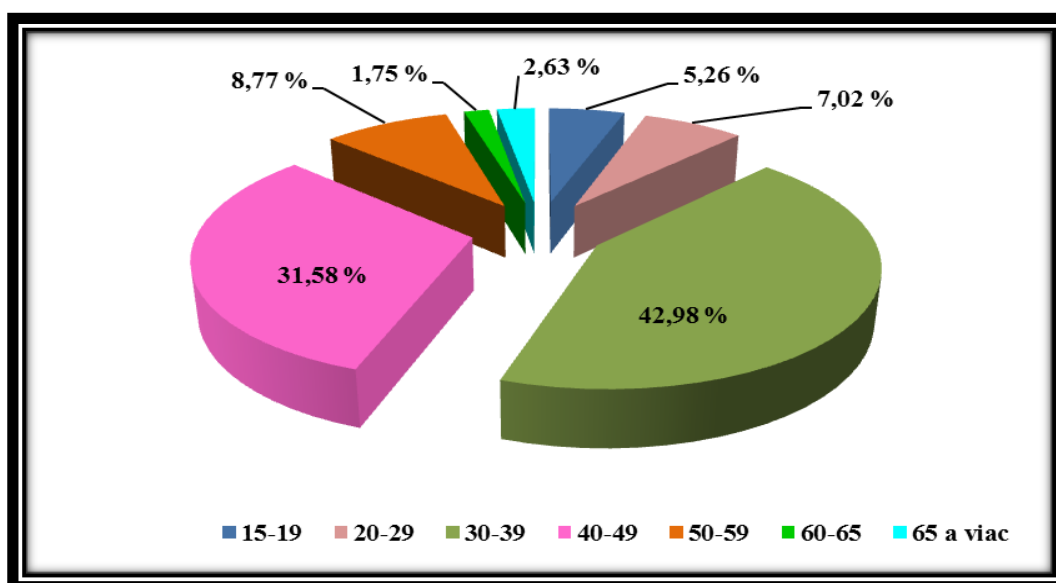
☐ žena ☐ muž

Vyhodnotenie otázky: Na základe tejto otázky môžeme konštatovať, že do dotazníkového prieskumu sa zapojilo z celkových 114 odovzdaných dotazníkov 68 žien a 46 mužov, teda z hľadiska percentuálneho 59,6 % žien a 40,4 % mužov.

1. Charakteristika respondenta » 1.2 Vek

☐ 15 - 19 ☐ 20 - 29 ☐ 30 - 39 ☐ 40 - 49 ☐ 50 - 59 ☐ 60 - 65 ☐ 65 a viac

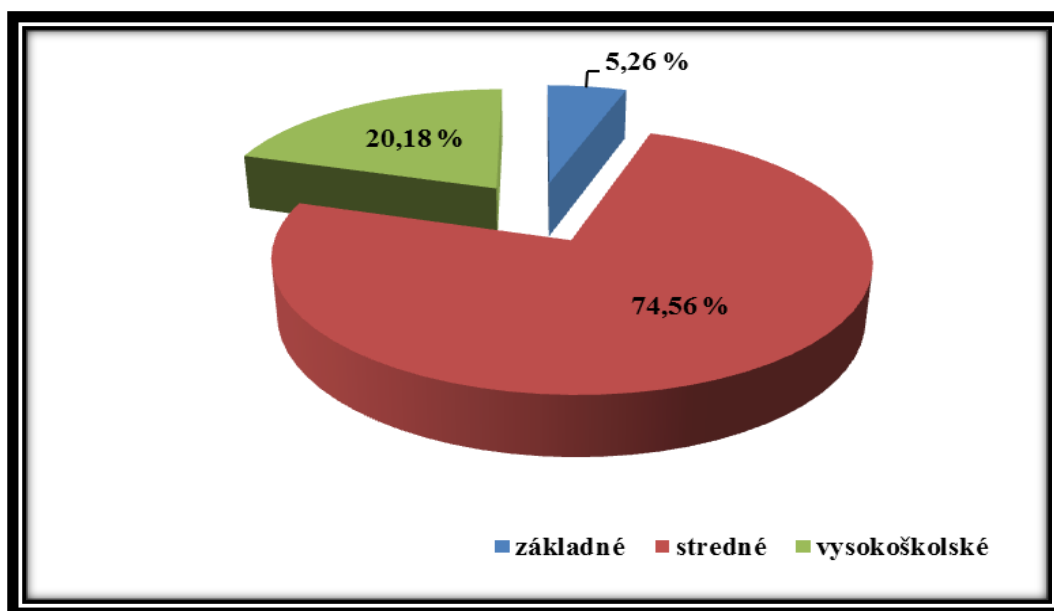

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vyhodnotenie otázky: Na základe tejto otázky môžeme konštatovať, že do dotazníkového prieskumu sa zapojilo z celkových 114 odovzdaných dotazníkov 6 respondentov vo veku 15 - 19 rokov, 8 respondentov vo veku 20 - 29 rokov, 49 respondentov vo veku 30 - 39 rokov, 36 respondentov vo veku 40 - 49 rokov, 10 respondentov vo veku 50 - 59 rokov, 2 respondenti vo veku 60 - 65 rokov a 3 respondenti vo veku 65 + rokov. Najpočetnejšiu skupinu respondentov zapojených do dotazníkového prieskumu tvorili obyvatelia obce vo veku 30 - 39 rokov, v percentuálnom zastúpení 42,98 %.

1. Charakteristika respondenta » 1.3 Vzdelanie

☐ základné ☐ stredné ☐ vysokoškolské

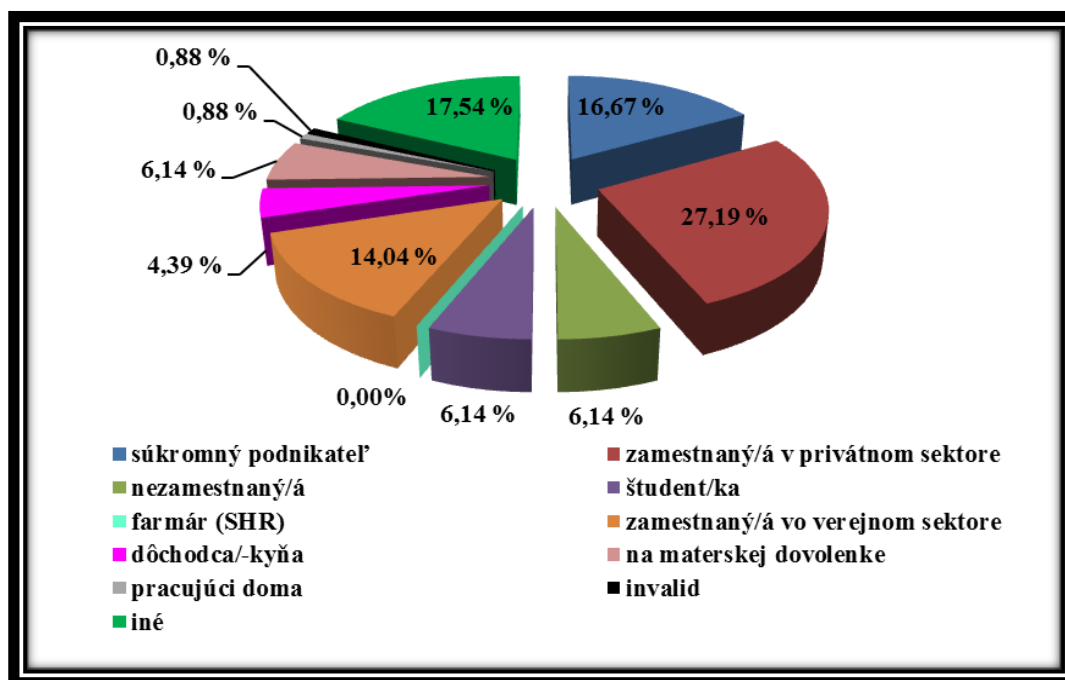
Vyhodnotenie otázky: Na základe tejto otázky môžeme konštatovať, že do dotazníkového prieskumu sa zapojilo z celkových 114 odovzdaných dotazníkov 6 respondentov so základným vzdelaním, 85 respondentov so stredným vzdelaním a 23 respondentov s vysokoškolským vzdelaním. Najpočetnejšiu skupinu respondentov zapojených do dotazníkového prieskumu tvorili obyvatelia so stredným vzdelaním, a to v počte 74,56 %.

1. Charakteristika respondenta » 1.4 Ekonomické aktivity

☐ súkromný podnikateľ ☐ farmár (SHR) ☐ pracujúci doma ☐ invalid ☐ študent/-ka
☐ zamestnaný/-á v privátnom sektore ☐ zamestnaný/-á vo verejnej správe
☐ nezamestnaný/-á ☐ dôchodca/-kyňa ☐ na materskej dovolenke ☐ iné

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

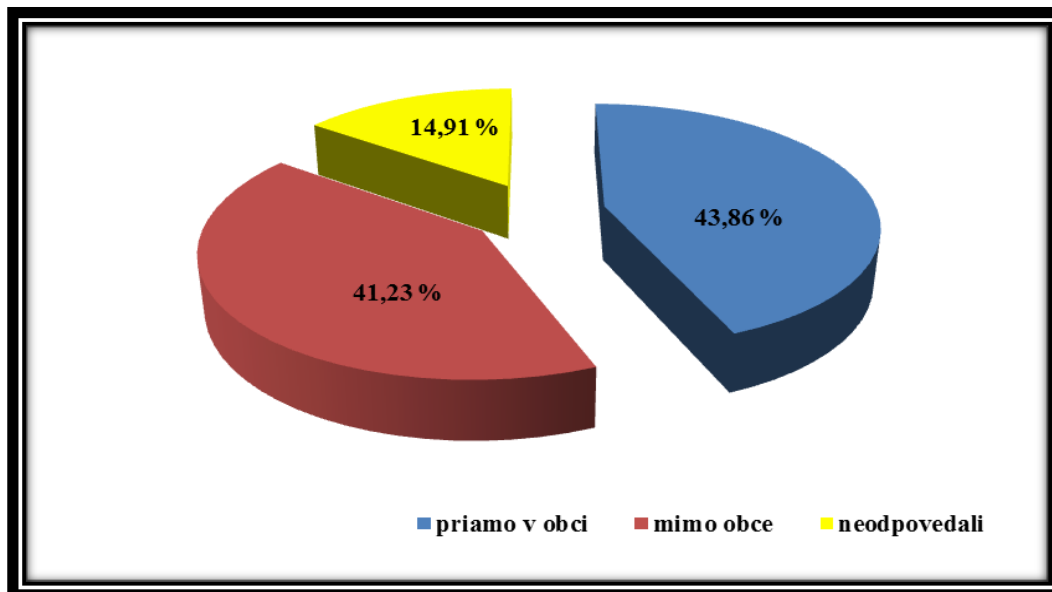

Vyhodnotenie otázky: Na základe tejto otázky môžeme konštatovať, že do dotazníkového prieskumu sa zapojilo z celkových 114 odovzdaných dotazníkov 9 respondentov z oblasti súkromný podnikateľ, 31 z oblasti zamestnaný/-á v privátnom sektore, 7 z oblasti nezamestnaný/-á, 0 z oblasti farmár (SHR), 16 z oblasti zamestnaný/-á vo verejnej správe, 5 z oblasti dôchodca/-kyňa, 7 z oblasti na materskej dovolenke, 1 z oblasti pracujúci doma, 1 z oblasti invalid a z oblasti iné 20 respondentov. Najpočetnejšiu skupinu respondentov zapojených do dotazníkového prieskumu tvorili respondenti z oblasti zamestnaný/-á v privátnom sektore s percentuálnym zastúpením 27,19 %.

1. Charakteristika respondenta » 1.5 Kde sa nachádza miesto Vášho pracoviska?

☐ priamo v obci   ☐ mimo obce

Vyhodnotenie otázky: Na základe tejto otázky môžeme konštatovať, že do dotazníkového prieskumu sa zapojilo z celkových 114 odovzdaných dotazníkov iba 96 respondentov, ktorí na danú otázku odpovedali. Z toho 50 respondentov uviedlo, že ich pracovisko sa nachádza priamo v obci Makov a 47 uviedlo, že ich pracovisko sa nachádza mimo obce. Na túto otázku neodpovedalo 14,91 % respondentov.

2. Obec ako miesto bývania

2.1 Čo sa Vám spontánne vybaví, keď počujete názov Makov?

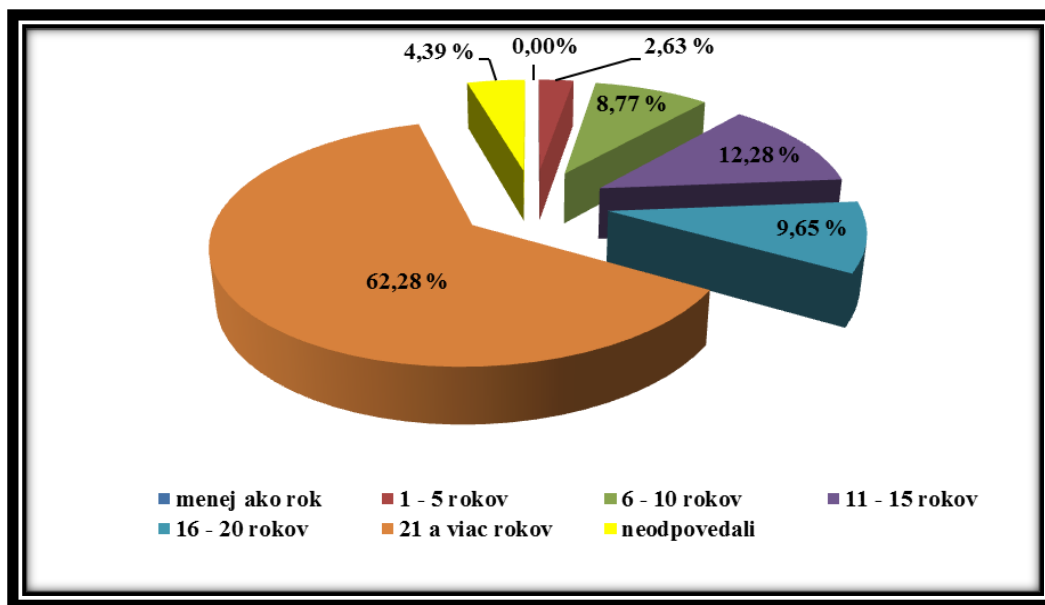
Vyhodnotenie otázky: Na túto otázku neodpovedalo 37 respondentov s percentuálnym zastúpením 32,46 %. Zvyšní respondenti na túto otázku vyjadrili svoj názor kladne aj záporne. Ku kladným odpovediam patrili: pohraničná obec, miesto narodenia - rodisko, rodina, krásna príroda, miesto na turistiku, SKI Makov, rieka Kysuca, Brest u Papají či futbal. K záporným odpovediam patrili odpovede ako rušná obec, obec známa nadmerným výrubom lesov, obec s klesajúcou zamestnanosťou a životnou úrovňou obyvateľstva a niektorí uviedli aj, že sa im v obci nepáči vianočná výzdoba.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

2. Obec ako miesto bývania » 2.2 Ako dlho bývate v obci?

- ☐ menej ako rok   ☐ 1 - 5 rokov   ☐ 6 - 10 rokov   ☐ 11 - 15 rokov
☐ 16 - 20 rokov   ☐ 21 a viac rokov

Vyhodnotenie otázky: Na túto otázku odpovedalo 109 respondentov s percentuálnym zastúpením 95,61 % a 4,39 % respondentov sa k danej otázke nevyjadrilo. Na otázku neodpovedal ani jeden respondent, ktorý v obci Makov žije menej ako rok. Tých, ktorí v obci žijú 1 - 5 rokov odpovedali 3, 6 - 10 rokov 10, 11 - 15 rokov 14, 16 - 20 rokov 11, a na možnosť 21 a viac rokov odpovedalo úctyhodných 71 respondentov.

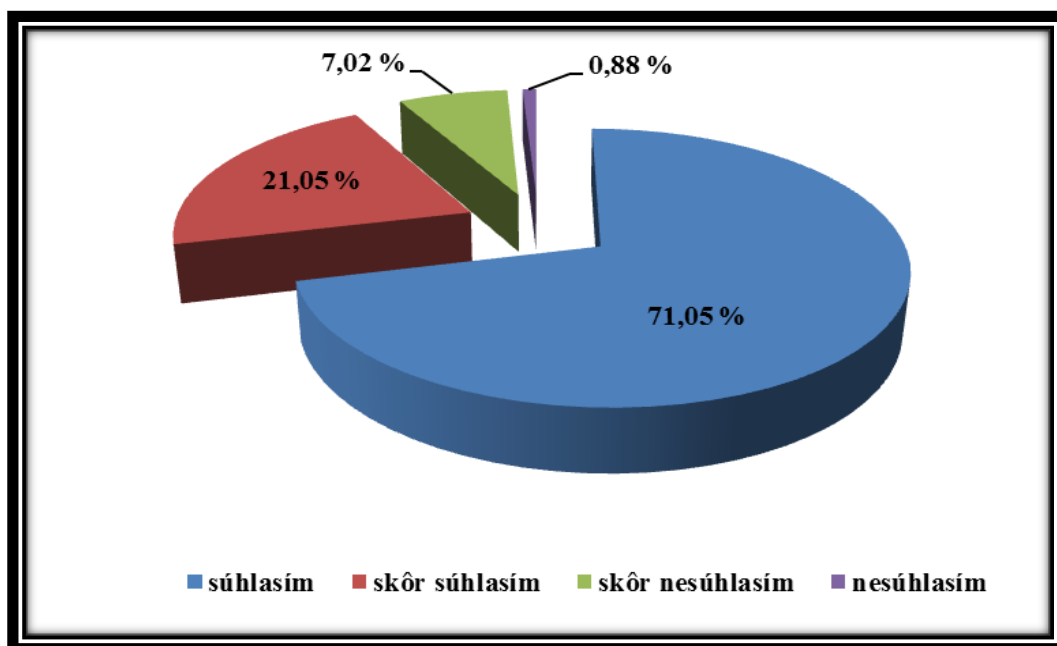

2. Obec ako miesto bývania

2.3 Aké výhody a nevýhody má podľa Vás bývanie vo Vašej obci?

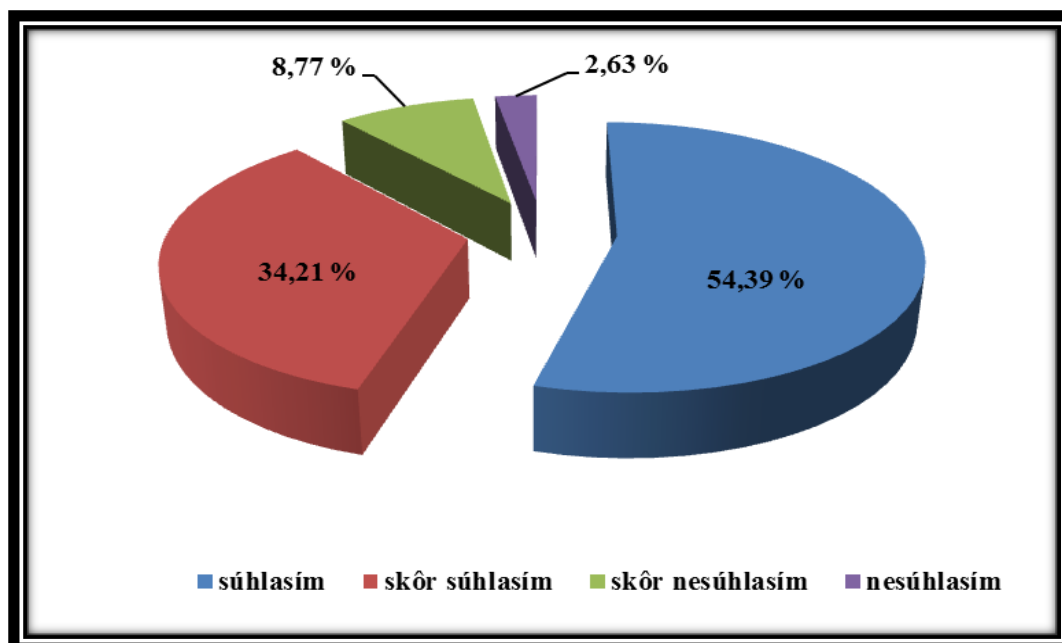
a) život je tu kludnejší a pokojnejší ako v meste

☐ súhlasím ☐ skôr súhlasím ☐ skôr nesúhlasím ☐ nesúhlasím

b) ľudia sa zaujímajú viac jeden o druhého ako v meste

☐ súhlasím ☐ skôr súhlasím ☐ skôr nesúhlasím ☐ nesúhlasím

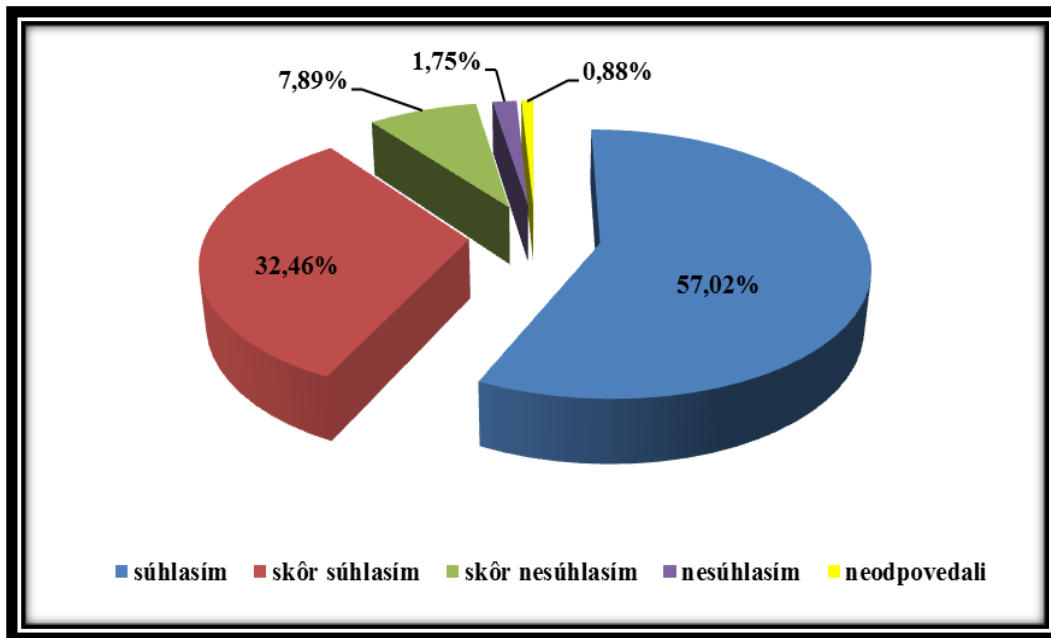

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

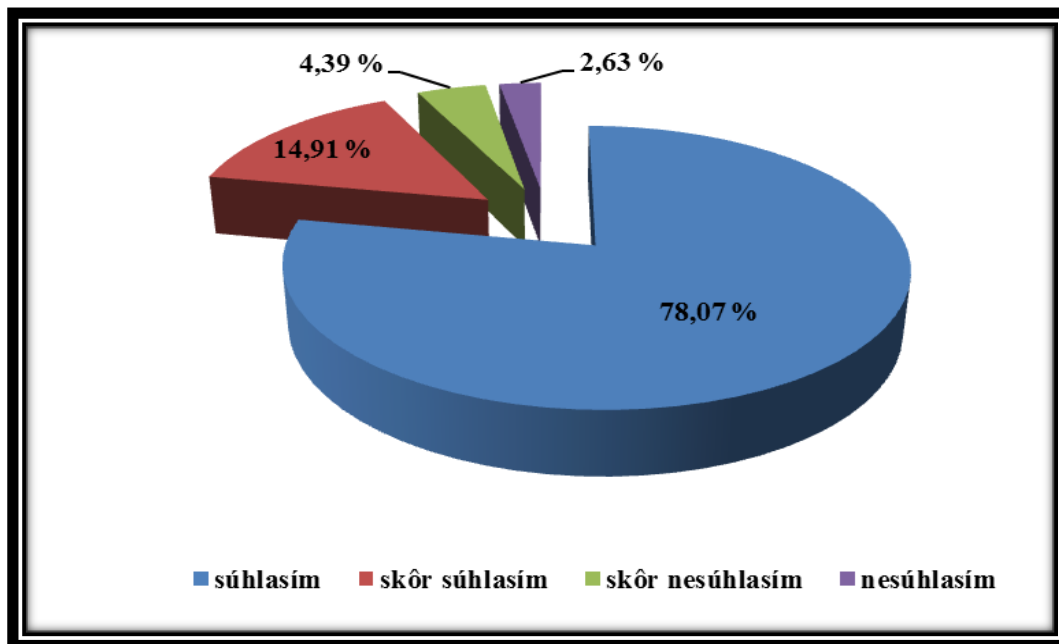
c) blízky kontakt s prírodou, čistota životného prostredia

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

d) vlastníctvo domu, záhrady, príp. hospodárstva

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

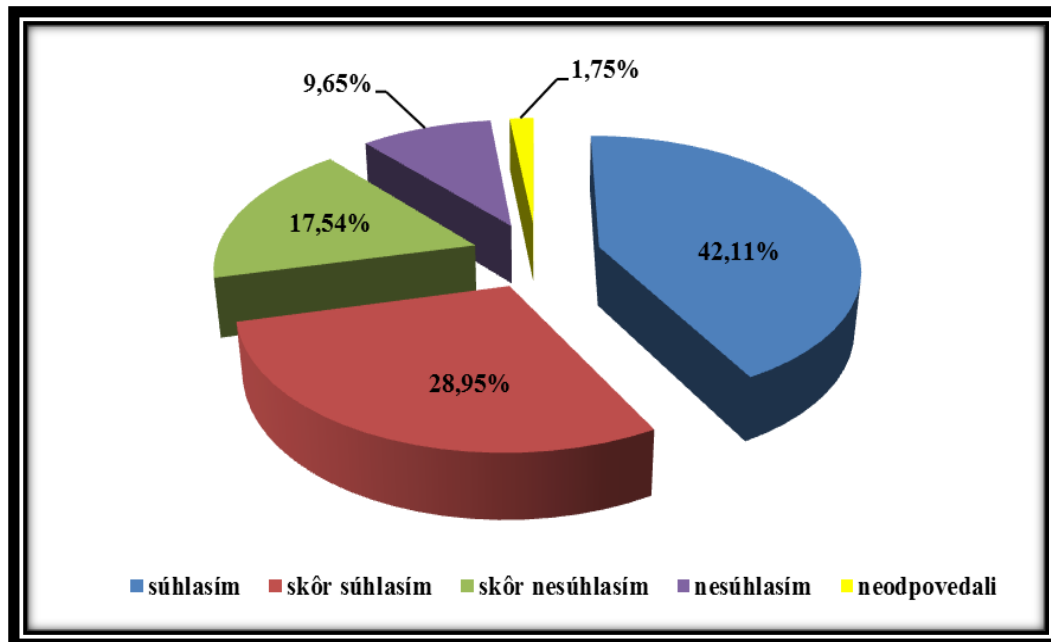

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

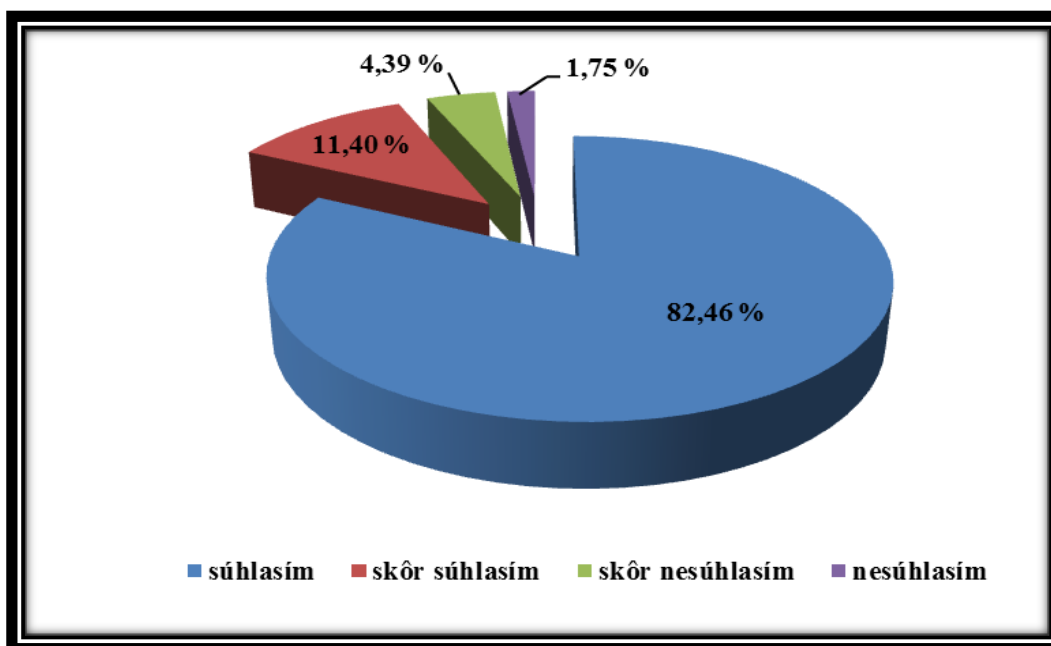
e) poloha obce vzhľadom na blízkosť väčších miest Čadca, Žilina

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

f) málo pracovných príležitostí

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

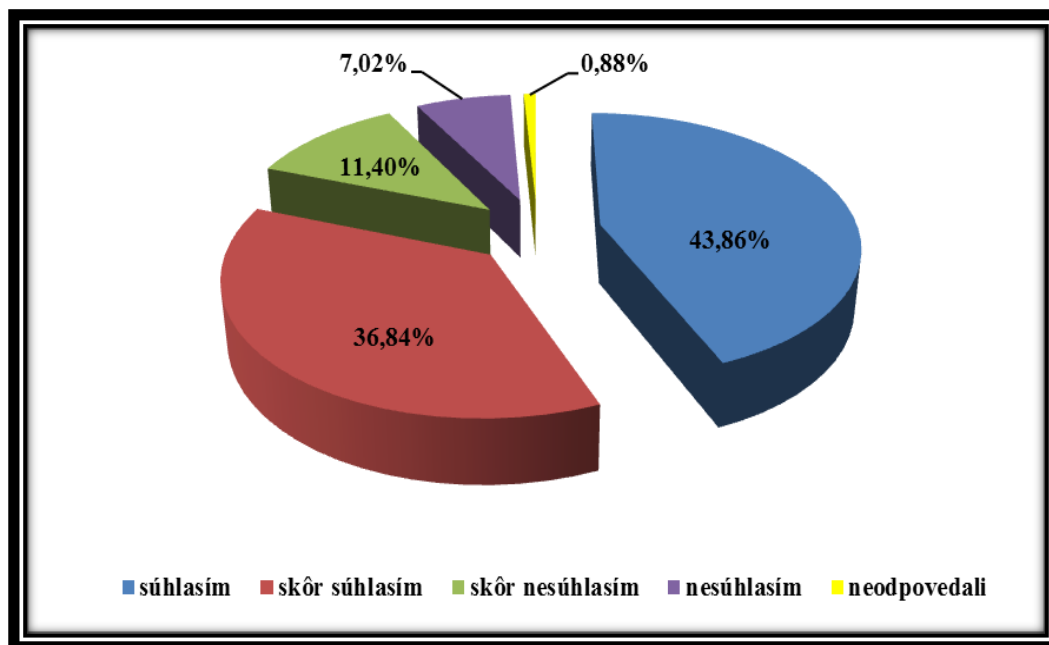

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

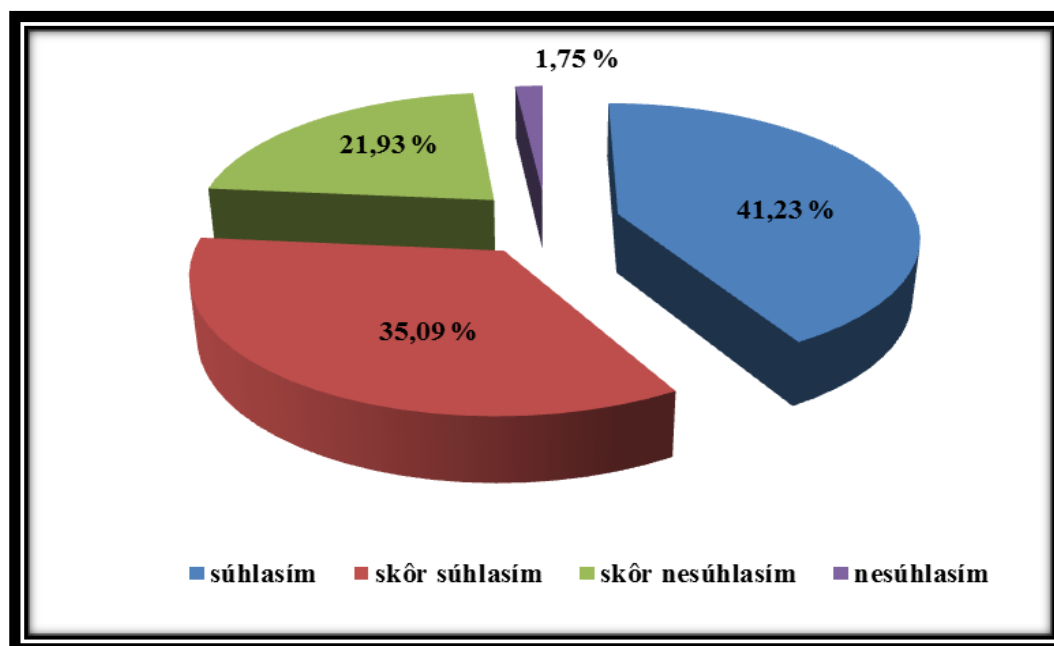
g) nedostatok služieb a obchodov

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

h) málo možností na seberealizáciu, trávenie voľného času

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

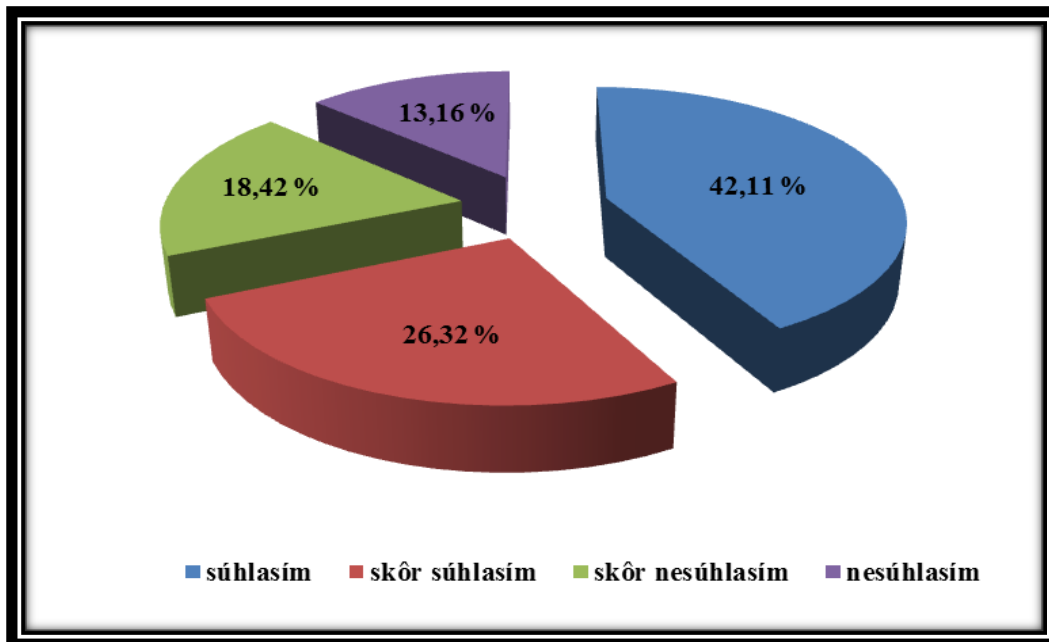

i) náročné poveternostné podmienky

☐ súhlasím   ☐ skôr súhlasím   ☐ skôr nesúhlasím   ☐ nesúhlasím

Vyhodnotenie otázok: Na otázku aké výhody a nevýhody má bývanie v obci Makov nenašli v uvedených možnostiach niektorí respondenti svoju odpoveď. Na základe dotazníkového prieskumu za výhody v oblasti bývania označili obyvatelia obce Makov najmä kľudnejší a pokojnejší život ako v meste; blízky kontakt s prírodou; vlastníctvo domu, záhrady, prípadne hospodárstva; a dobrú polohu obce vzhľadom na blízkosť väčších miest. Väčšinové zastúpenie mala odpoveď súhlasím.

Respondenti sa v dotazníkovom prieskume zhodli, že za najväčšie nevýhody bývania v obci Makov patrí málo pracovných príležitostí, nedostatok služieb a obchodov, málo možností na sebarealizáciu, trávenie voľného času, ale aj náročné poveternostné podmienky. Väčšinové zastúpenie mala aj v tomto prípade odpoveď súhlasím.

Súčasťou tejto otázky bola aj možnosť iné. Respondenti mu mohli uviesť ďalšie svoje postrehy výhod a nevýhod v oblasti bývania. Medzi ďalšie nevýhody uviedli chýbajúce kúpalisko, kino, nepostačujúcu lekársku starostlivosť (najmä neprítomnosť praktického lekára pre deti a dorast), nepostačujúce autobusové a železničné spoje, zlú povrchovú úpravu miestnych komunikácií, nepostačujúcu úroveň stravovania v školskom zariadení a chýbajúci park na trávenie voľného času pre rodiny s deťmi.

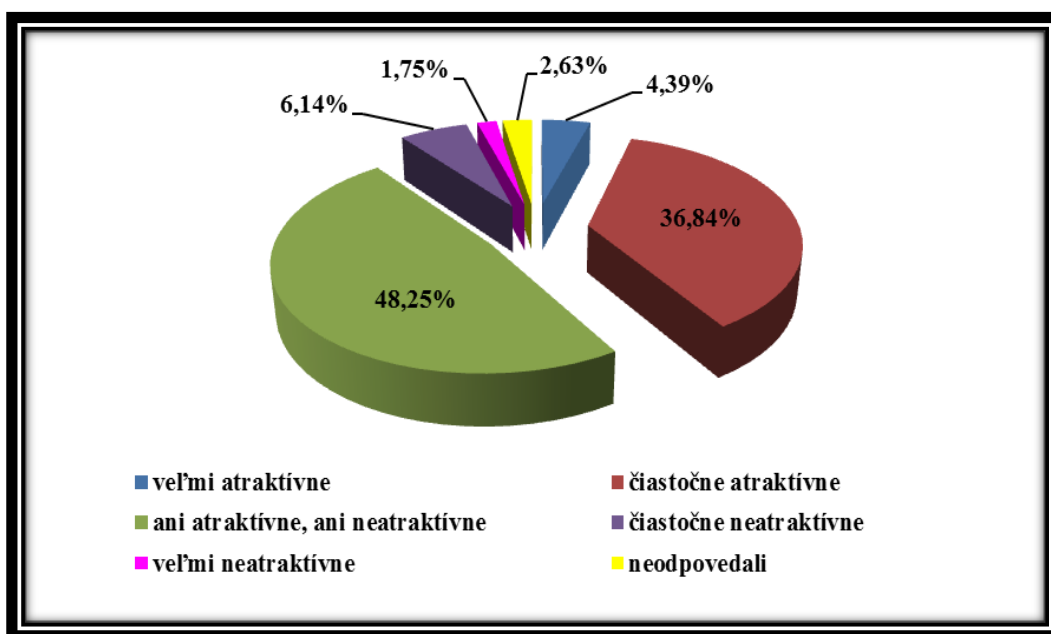
2. Obec ako miesto bývania

2.4 V ktorých oblastiach považujete Vašu obec za atraktívnu?

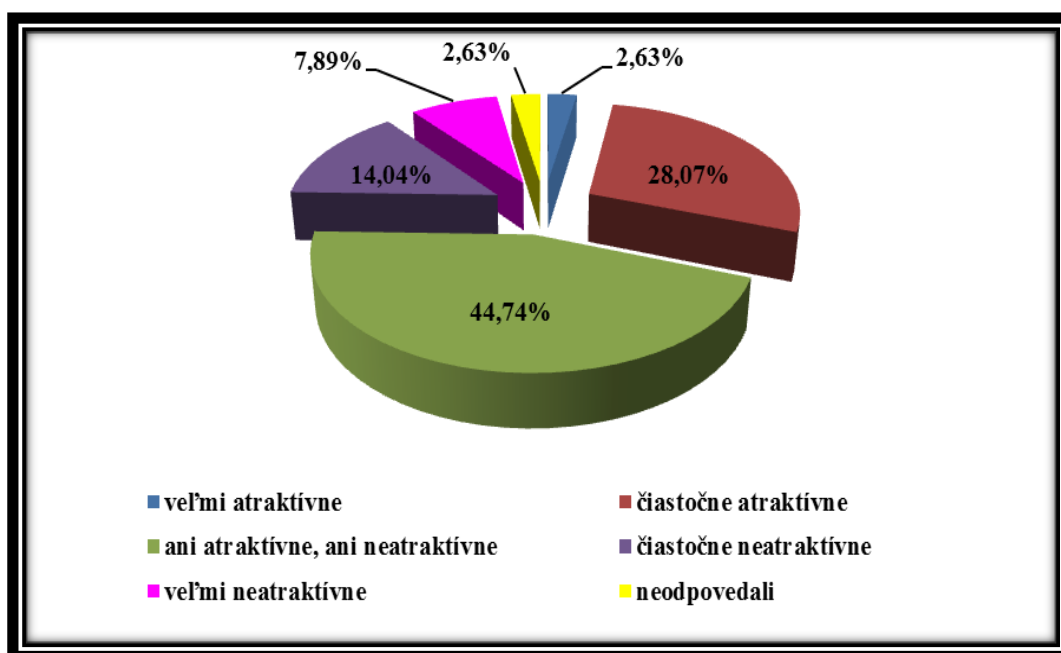
1 - veľmi atraktívne 2 - čiastočne atraktívne 3 - ani atraktívne ani neatraktívne

4 - čiastočne neatraktívne 5 - veľmi neatraktívne

a) služby občanom (cintorínske a pohrebné služby, rozhlas, trhovisko, ...)

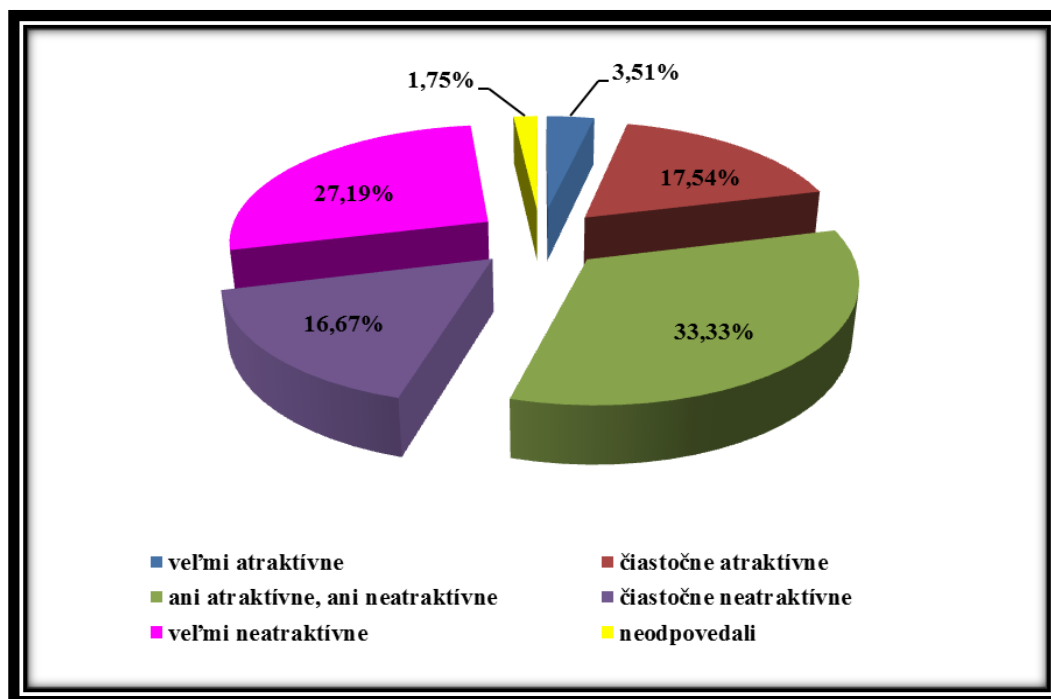
b) bezpečnosť (požiarna ochrana, kamerový systém, ...)

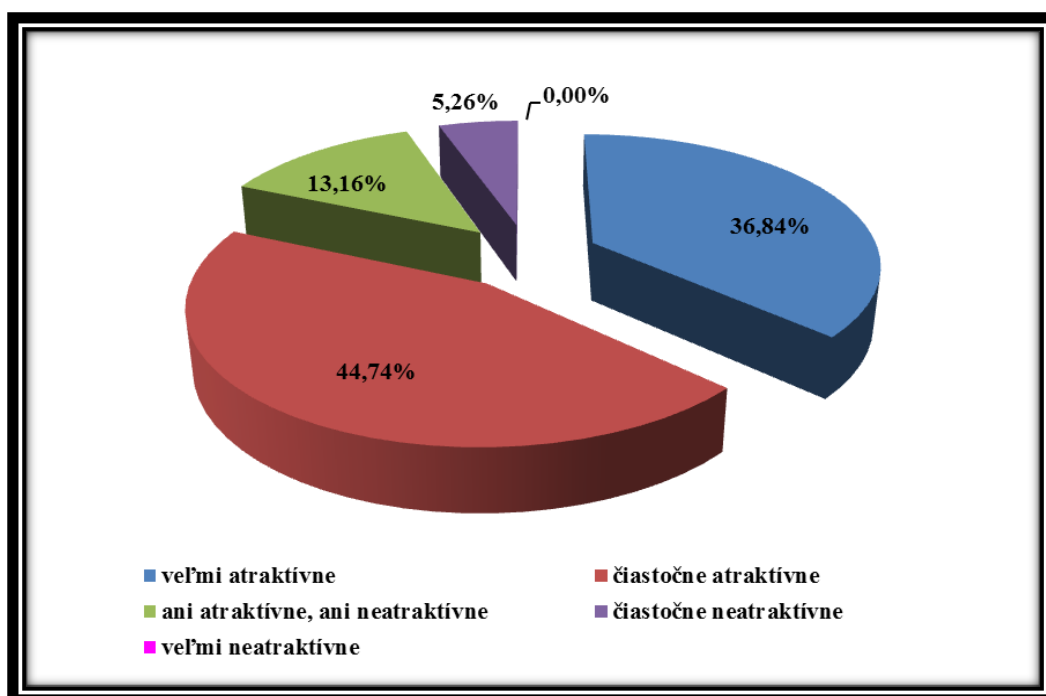

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

c) pozemné komunikácie (ich údržba, údržba autobusových zastávok, ...)

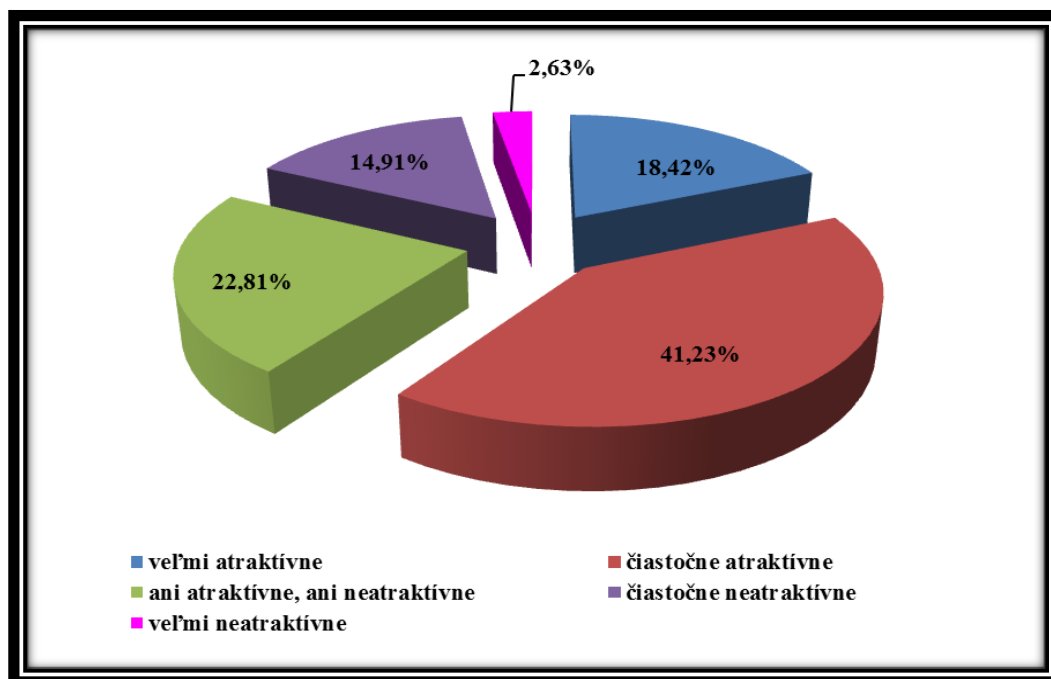
d) vzdelávanie (ZŠ, MŠ, Školský klub detí, Centrum voľného času, ...)

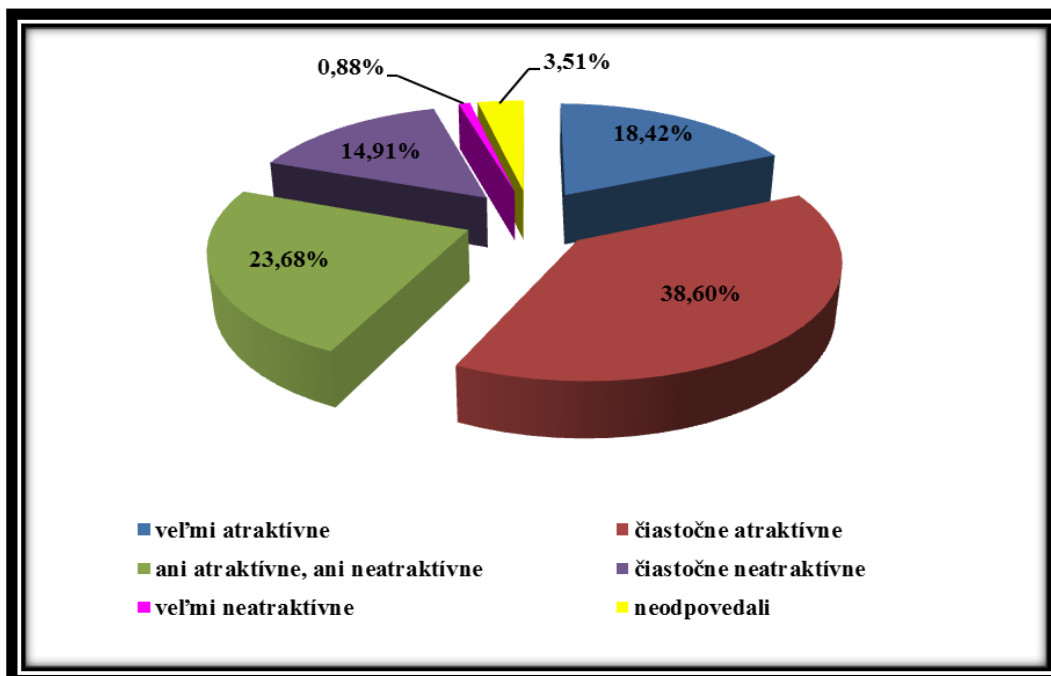

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

e) kultúra, propagácia (Dom kultúry, organizovanie kultúrnych aktivít, knižnica, ...)

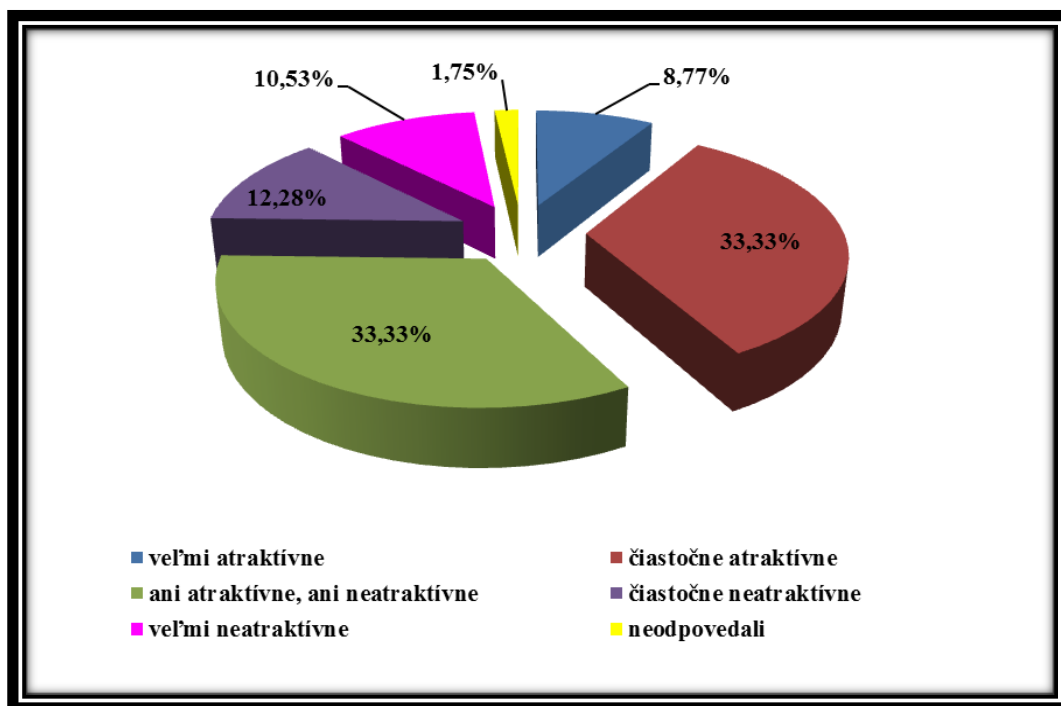
f) prostredie pre život (ŠK Javorník, detské ihriská, multifunkčné ihrisko, osvetlenie, ...)

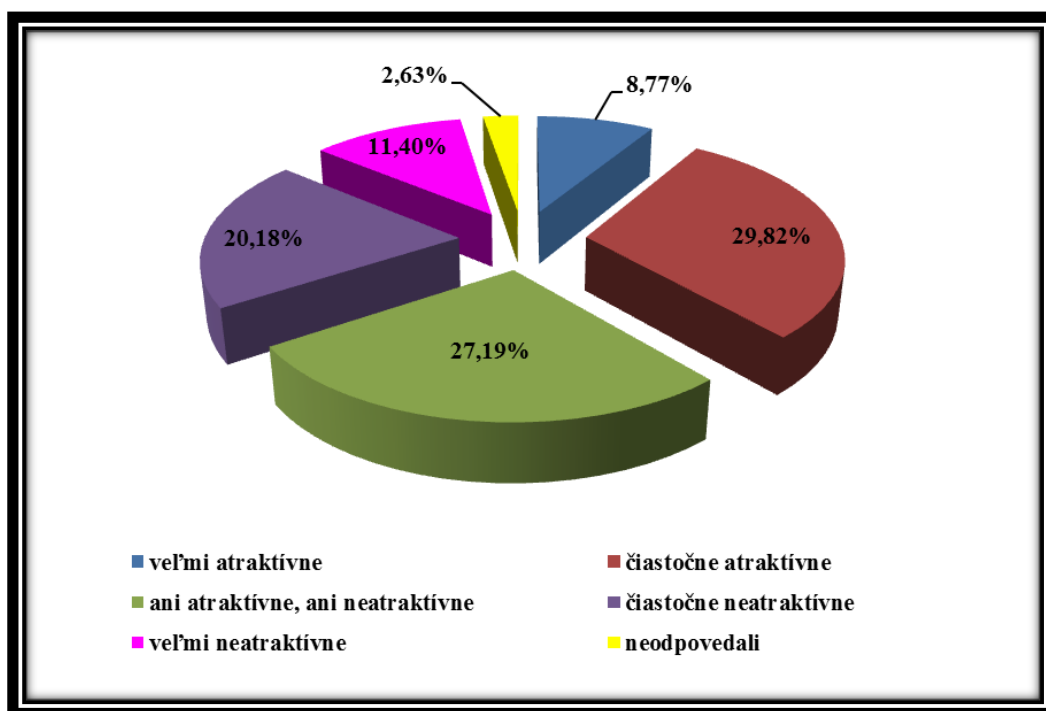

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

g) bývanie (bytová výstavba, ...)

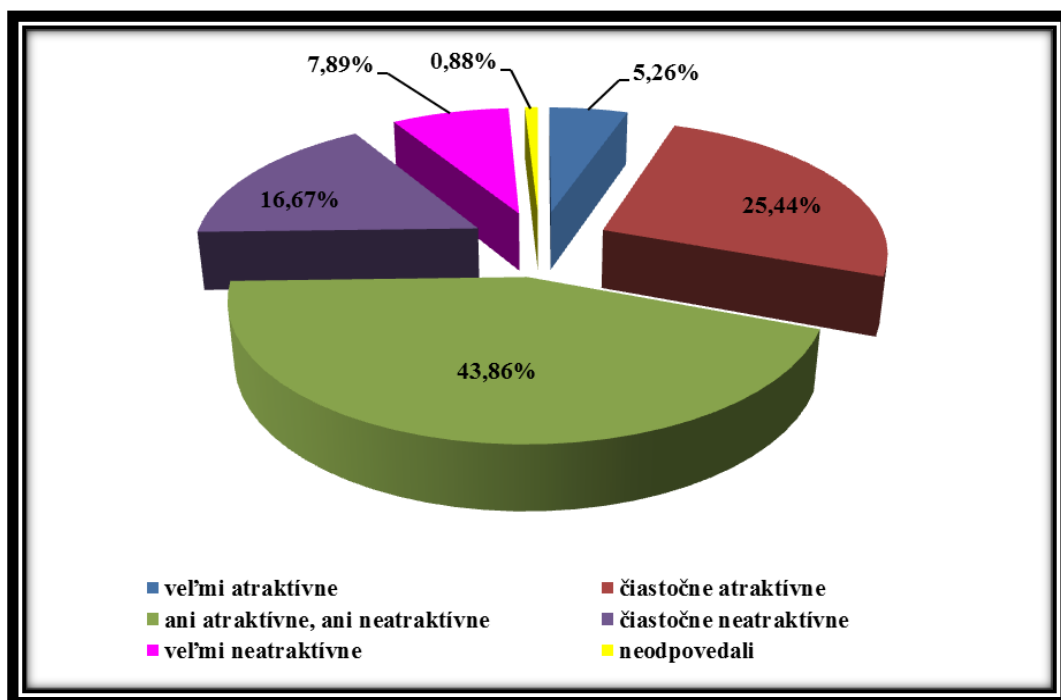

h) sociálne a zdravotné služby (Zariadenie pre seniorov, útulok, opatrovateľská služba, ...)

i) administratíva, správa a údržba obce

Vyhodnotenie otázok: Na otázku, v ktorých oblastiach považujú respondenti svoju obec za atraktívnu, opäť niektorí nenašli v uvedených možnostiach svoju odpoveď. Na základe dotazníkového prieskumu respondenti za veľmi atraktívnu oblasť uviedli najmä oblasť vzdelávania, oblasť kultúry a propagácie a oblasť prostredia pre aktívny život v obci.

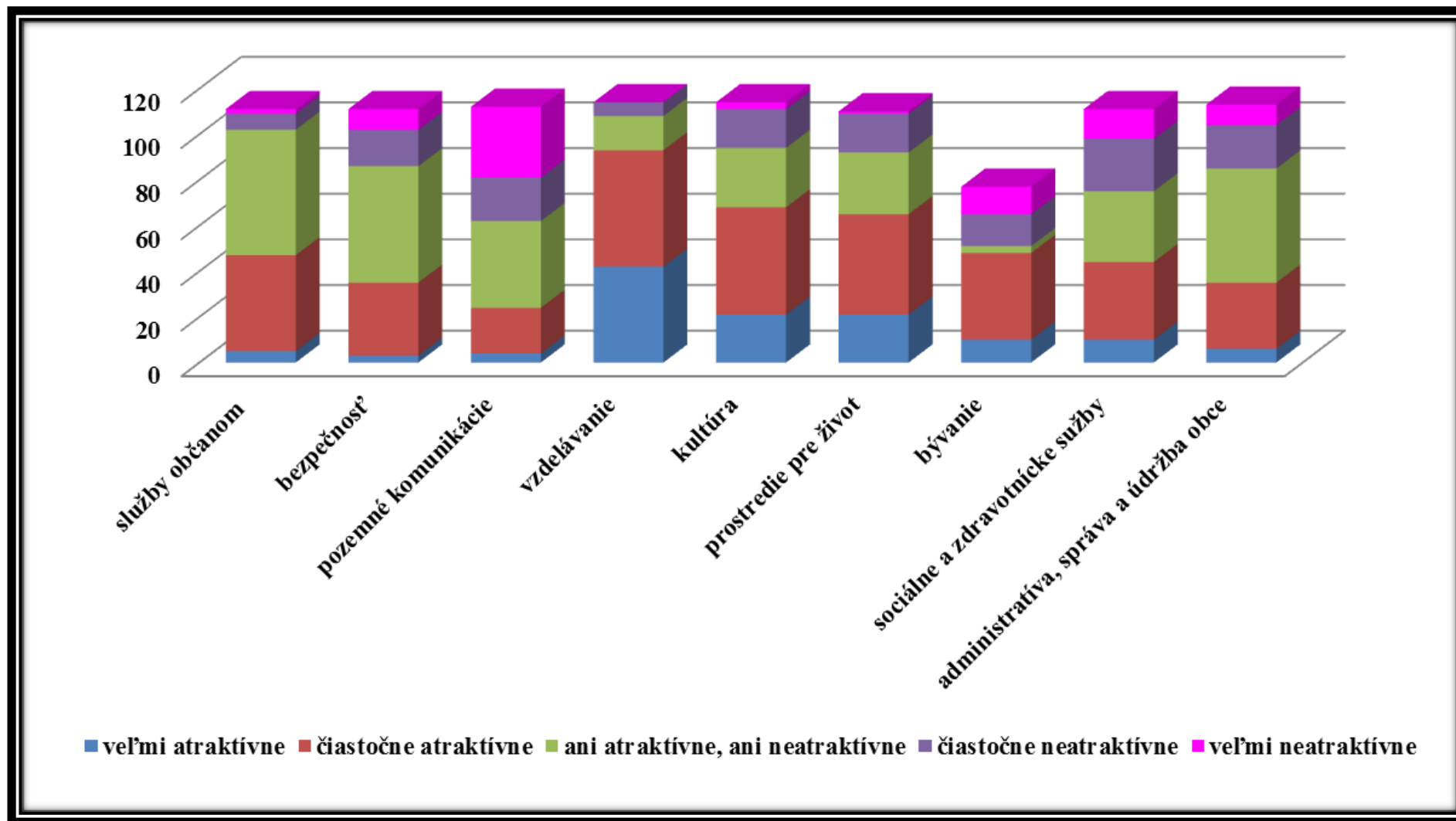
Za čiastočne atraktívnu oblasť si zvolili najmä oblasť vzdelávania; oblasť kultúry a propagácie, oblasť prostredia pre život a oblasť správy a údržby pozemných komunikácií; zdravotných a sociálnych služieb; oblasť bývania a oblasť kultúry a propagácie.

Za ani atraktívnu, ani neatraktívnu oblasť respondenti označili najmä oblasť služby občanom; oblasť bezpečnosti; oblasť administratívy, správy a údržby obce a oblasť bývania a bytovej výstavby.

Za čiastočne neatraktívnu oblasť respondenti označili najmä oblasť sociálnych a zdravotných služieb; oblasť správy a údržby pozemných komunikácií; oblasť administratívy, správy a údržby obce a bezpečnosti.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

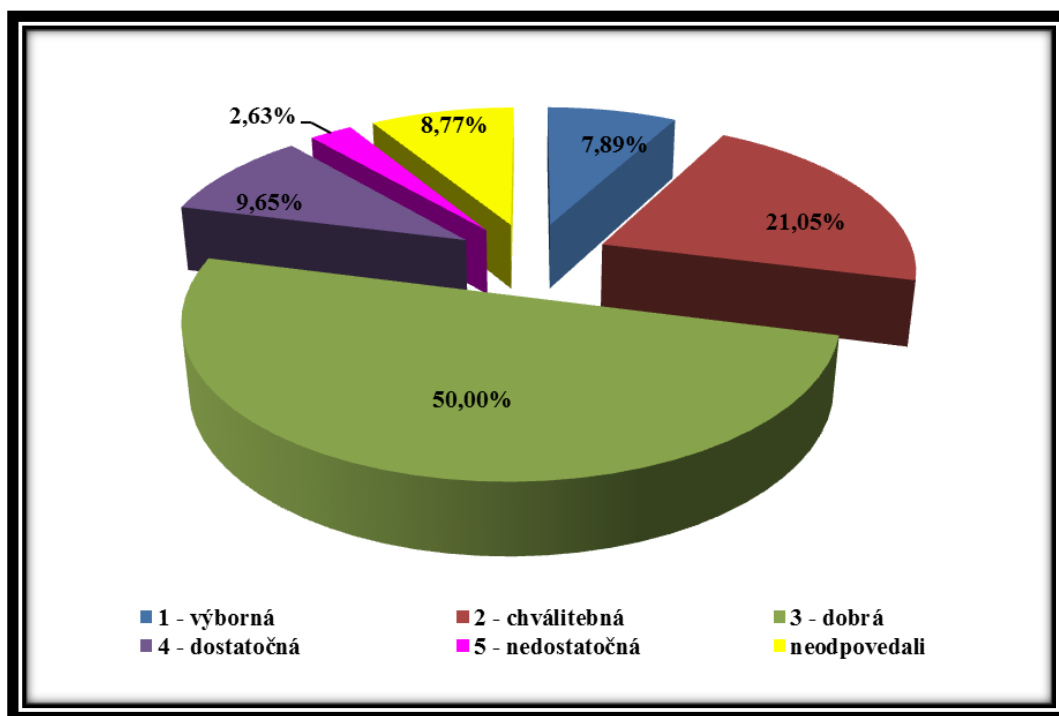
Grafické vyhodnotenie otázky č. 2.4

2. Obec ako miesto bývania

2.5 Aká je podľa Vás kvalita života v obci Makov? (ohodnoťte nasledujúcu otázku číslom 1 - 5, pričom číslo 1 je hodnotenie výborné a 5 je hodnotenie nedostatočné)

Vyhodnotenie otázok: Na otázku aká je kvalita života v obci Makov odpovedalo 104 respondentov. 8,77 % respondentov sa k tejto otázke nevyjadrilo. Až 50,0 % respondentov ohodnotilo kvalitu života v obci číslom 3 - dobrá. Číslo 1 - výborná kvalita priradilo životu v obci 7,89 % respondentov a kvalitu ako nedostatočnú pociťuje v obci 2,63 % respondentov.

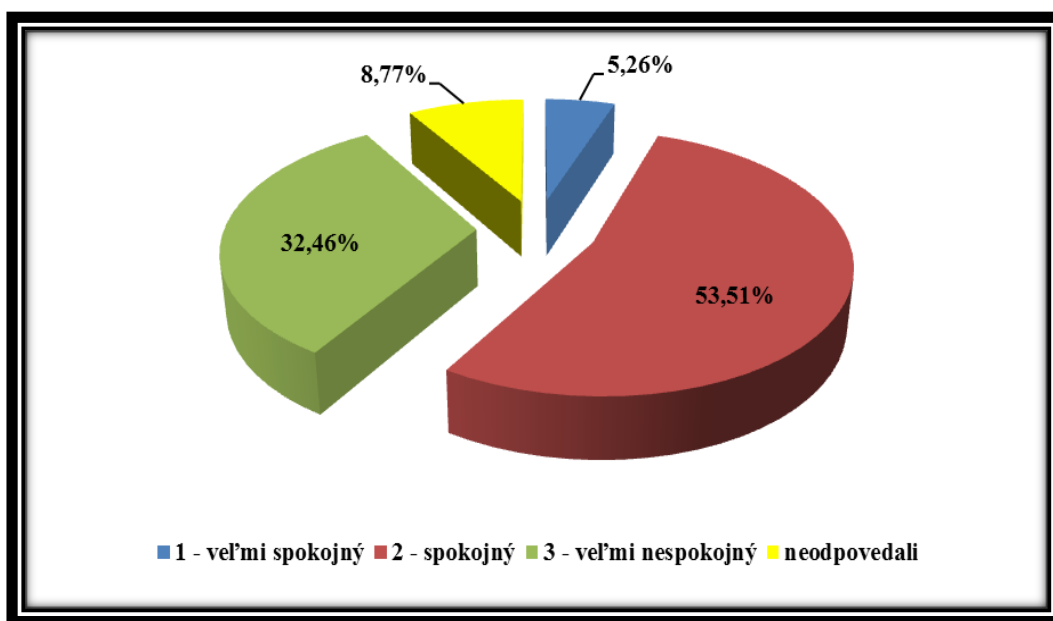

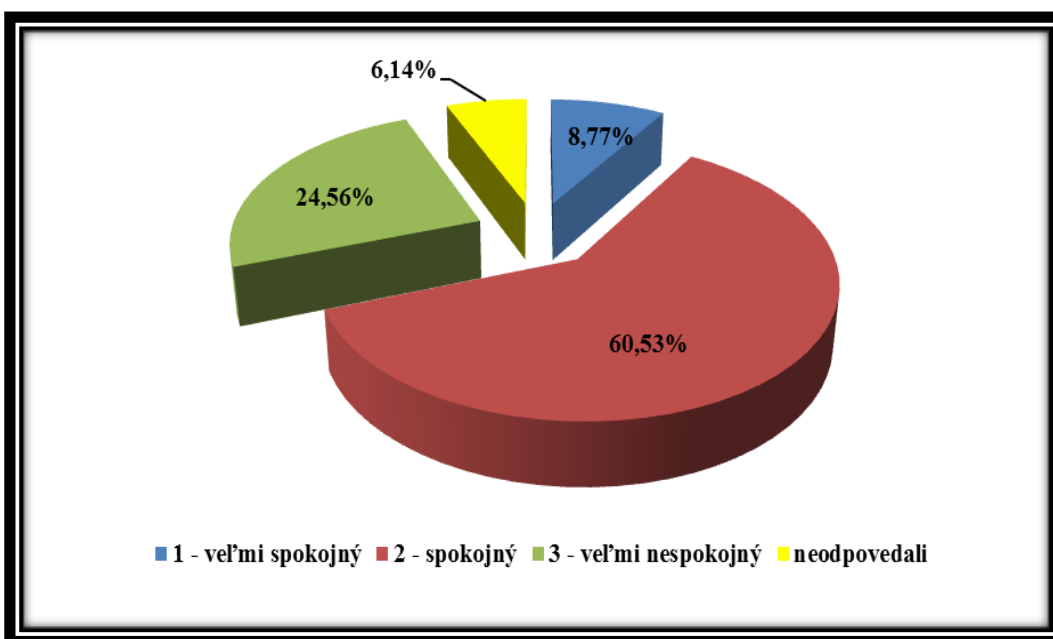
2. Obec ako miesto bývania

2.6 Vyberte z ponúkaných možností preferencie, ktoré považujete za kľúčové v oblasti rozvoja vo Vašej obci. (1 - veľmi spokojný, 3 - spokojný, 5 - veľmi nespokojný)

a) stav miestnych komunikácií

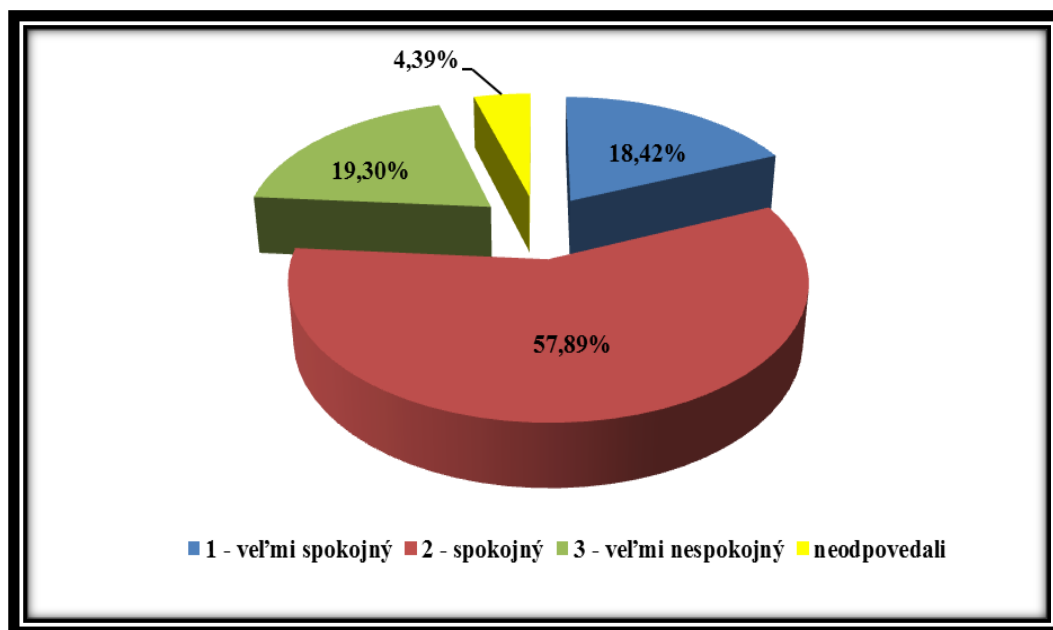
b) stav chodníkov

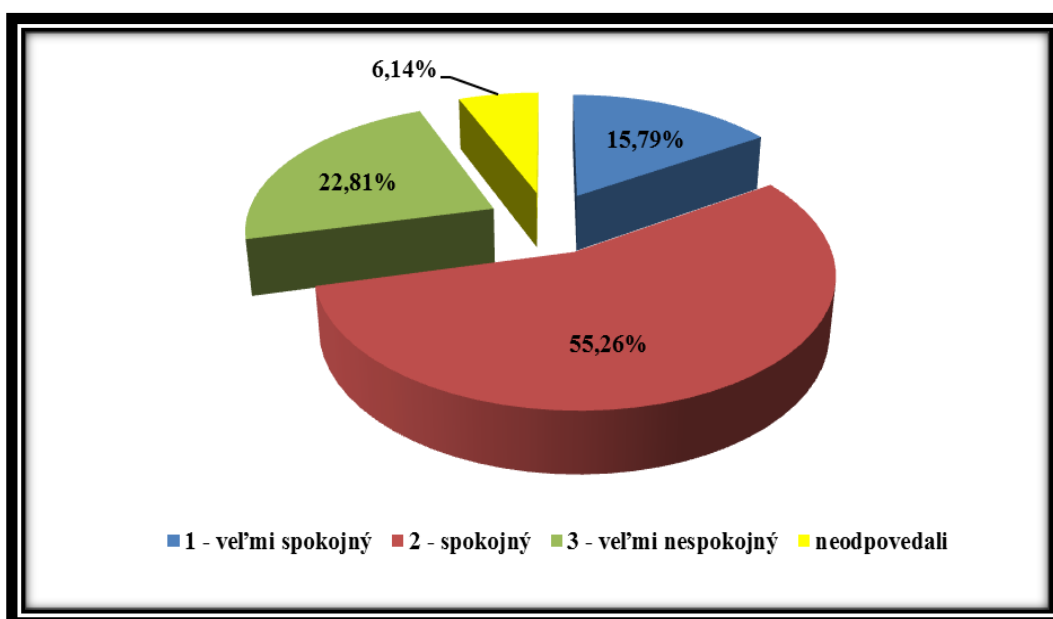

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

c) stav verejnej zelene

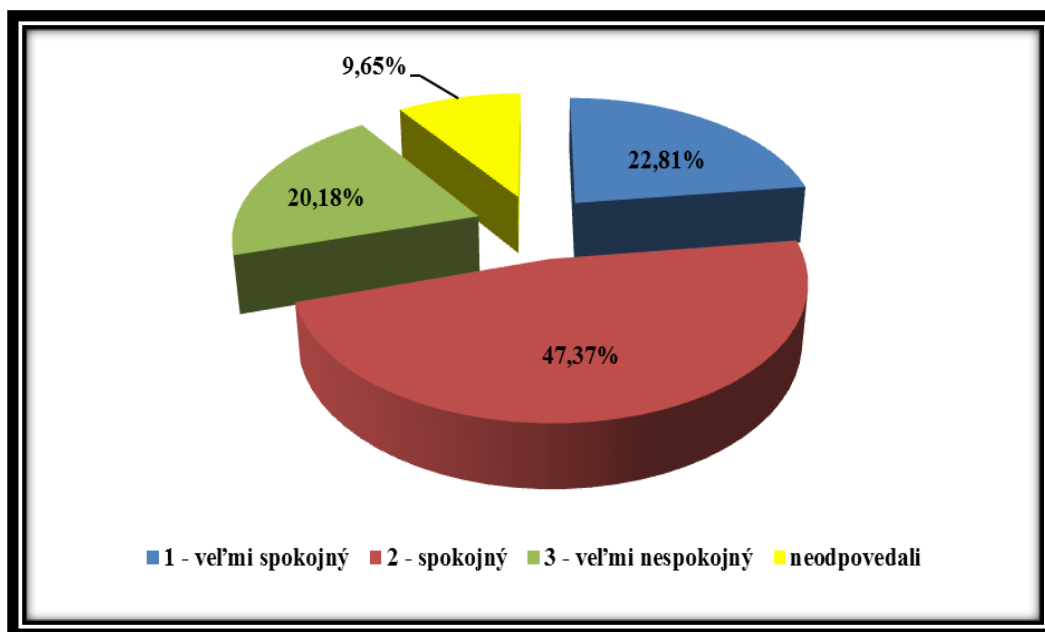
d) dostupnosť (časová, priestorová)

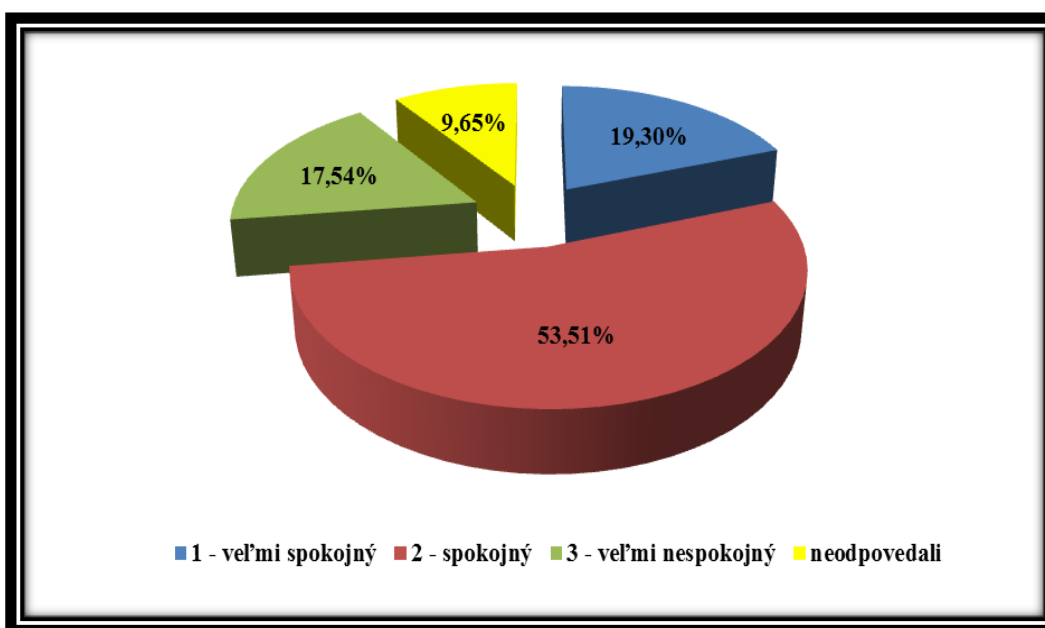

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

e) vybavenie obce elektrinou

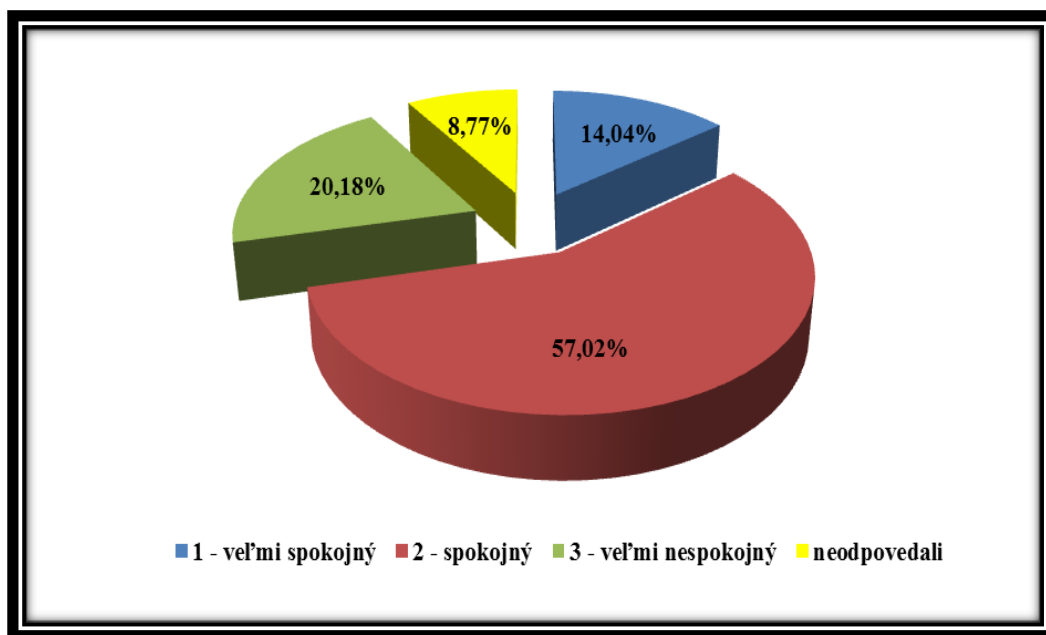

f) separácia a zber biologického odpadu

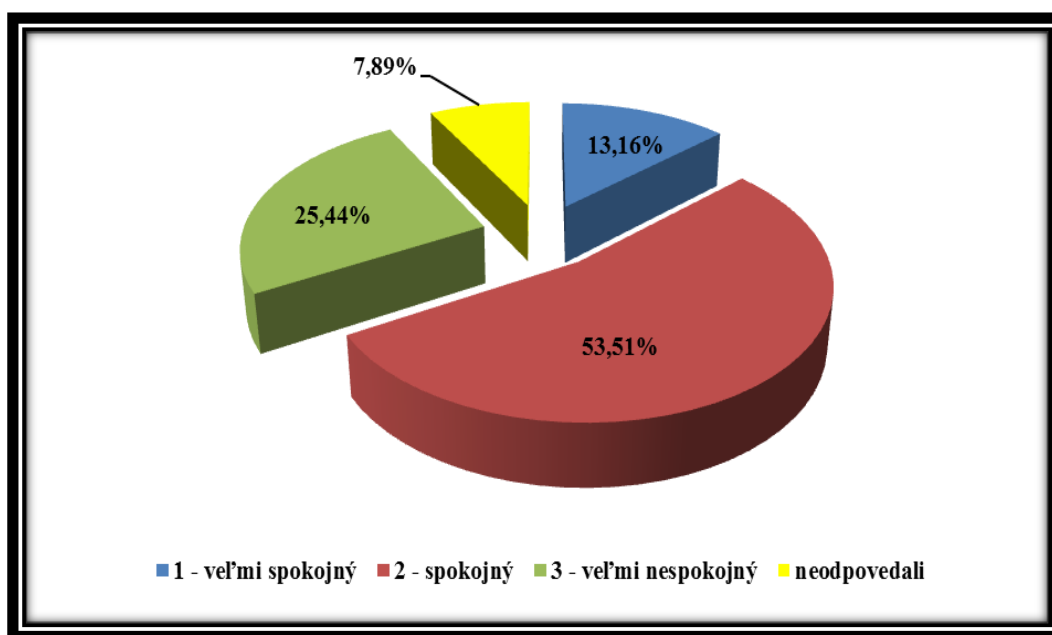

g) využívanie kompostoviska

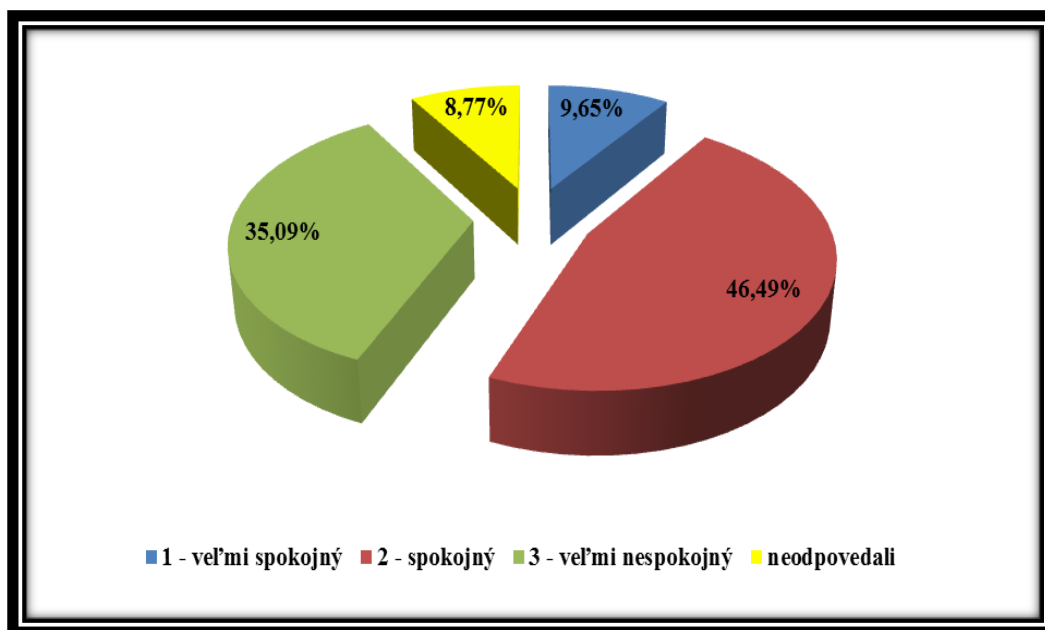
h) pestrá spolková činnosť

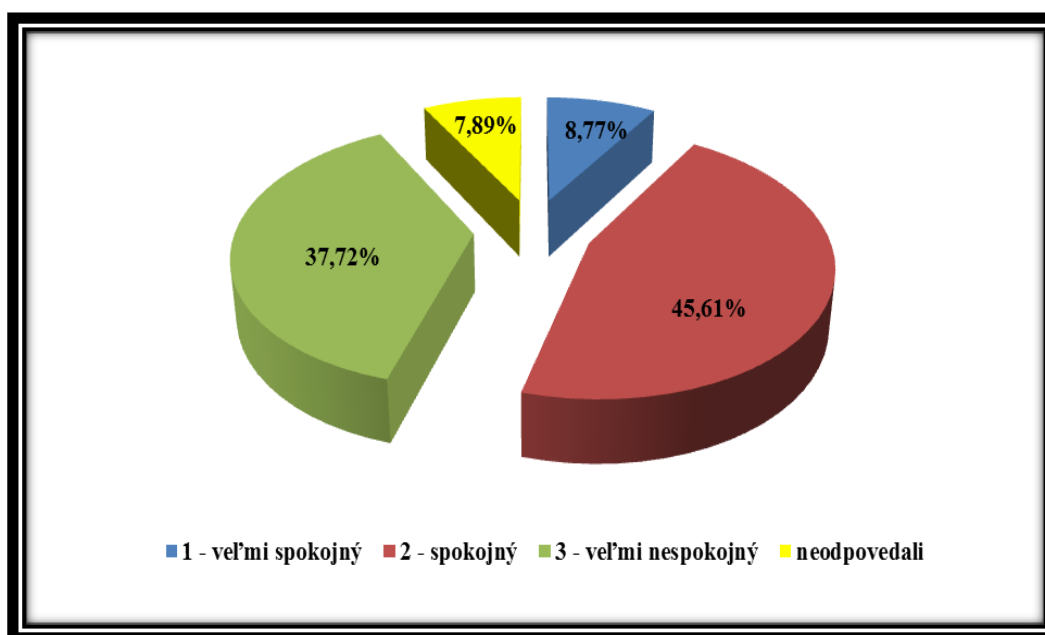

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

i) bohatý kultúrny a spoločenský život

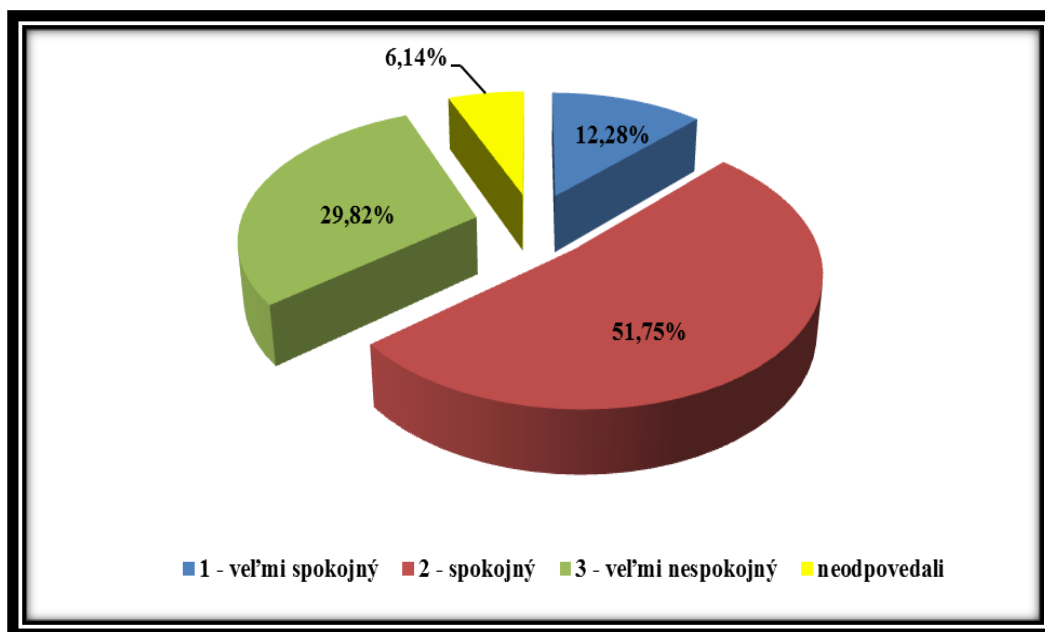
j) všeobecná zdravotnícka starostlivosť

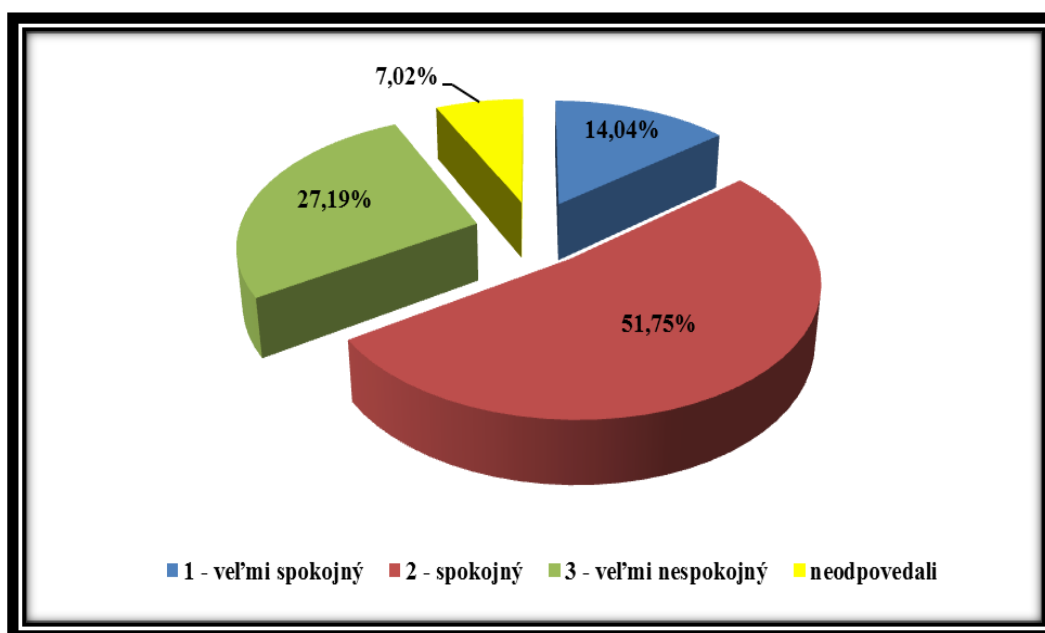

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

k) možnosti športového vyžitia

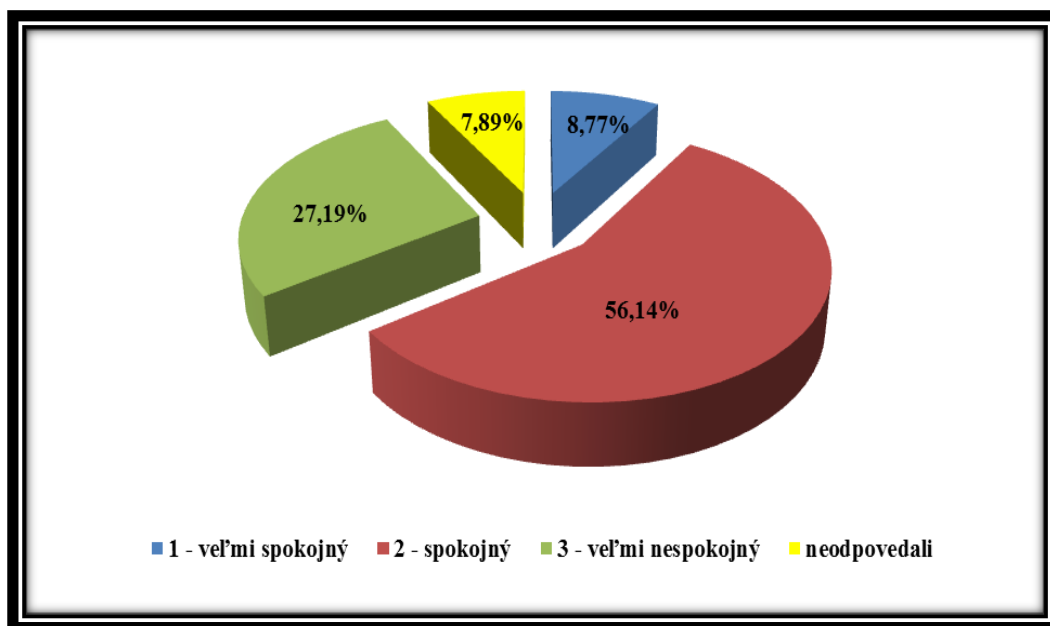
l) športové zariadenia (telocvičňa, ihriská)

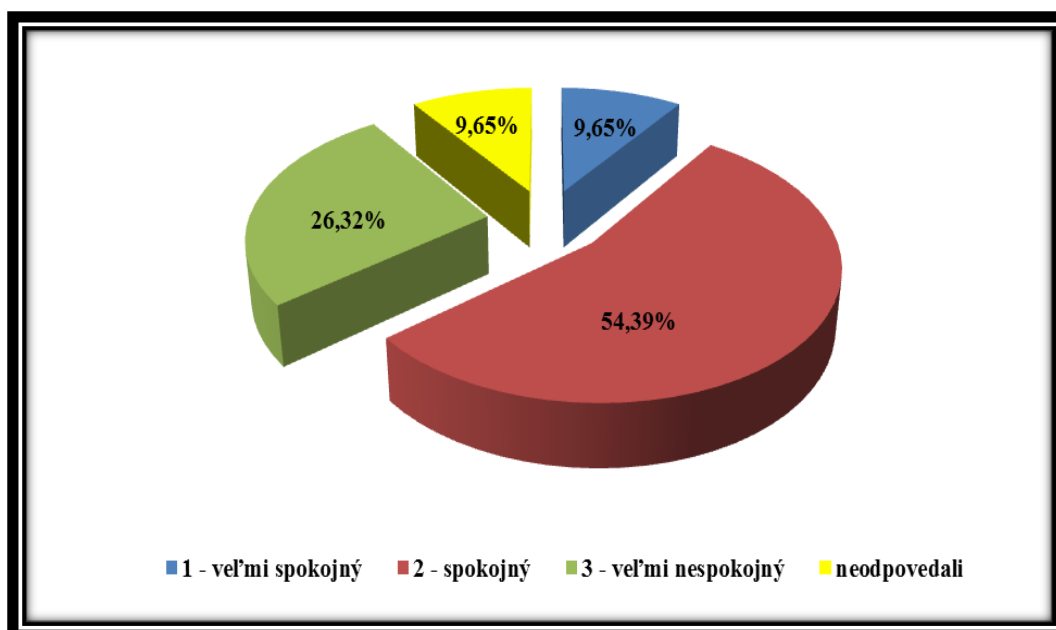

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

m) kultúrne zariadenia

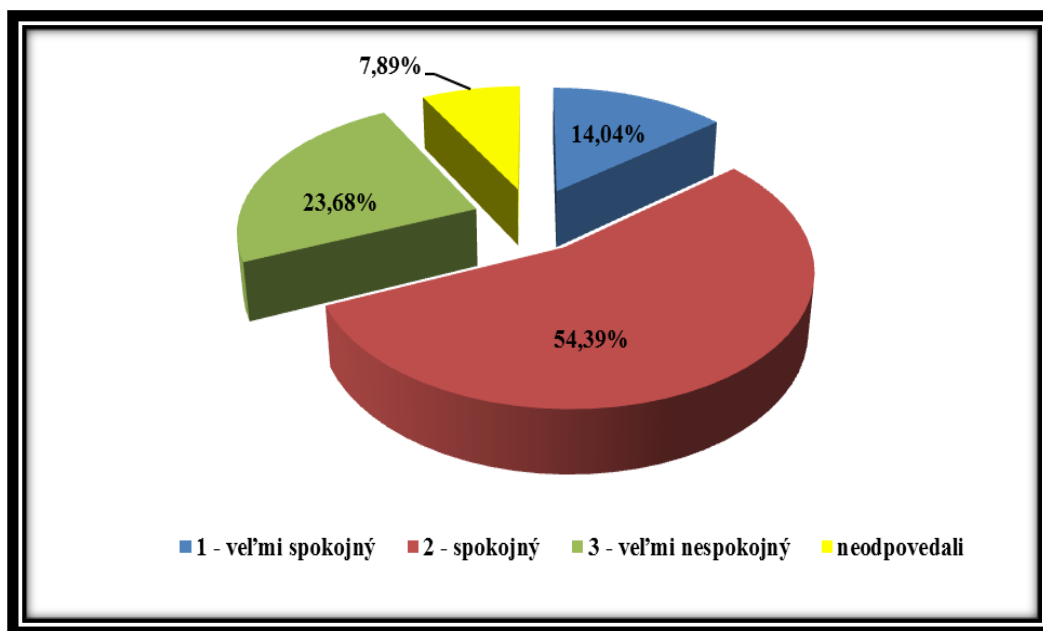
n) možnosti kultúrneho vyžitia

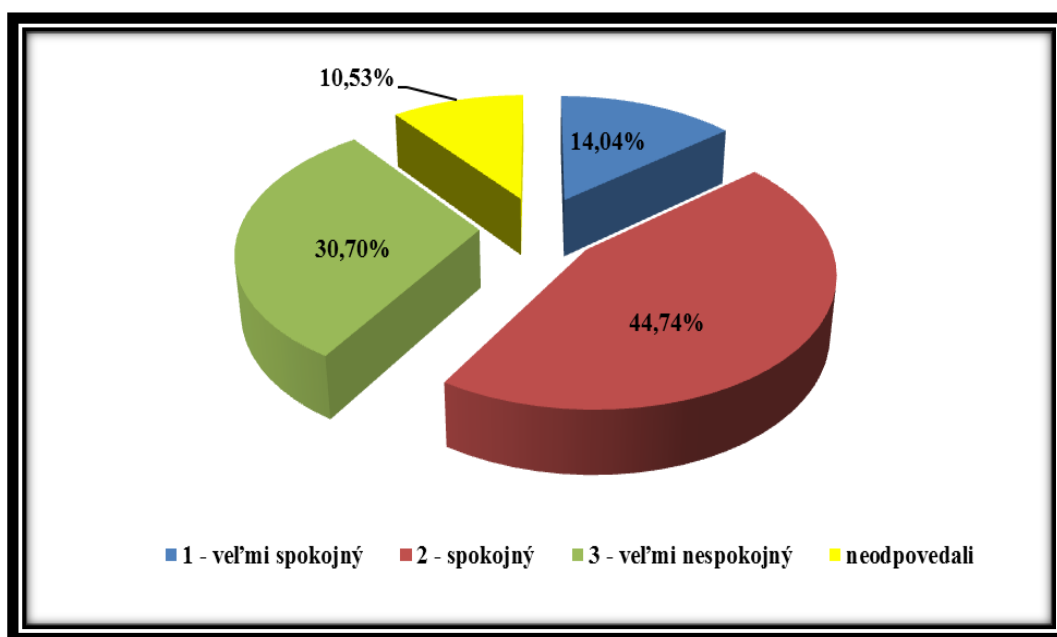

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

o) dom smútku, cintorín

p) knižnica

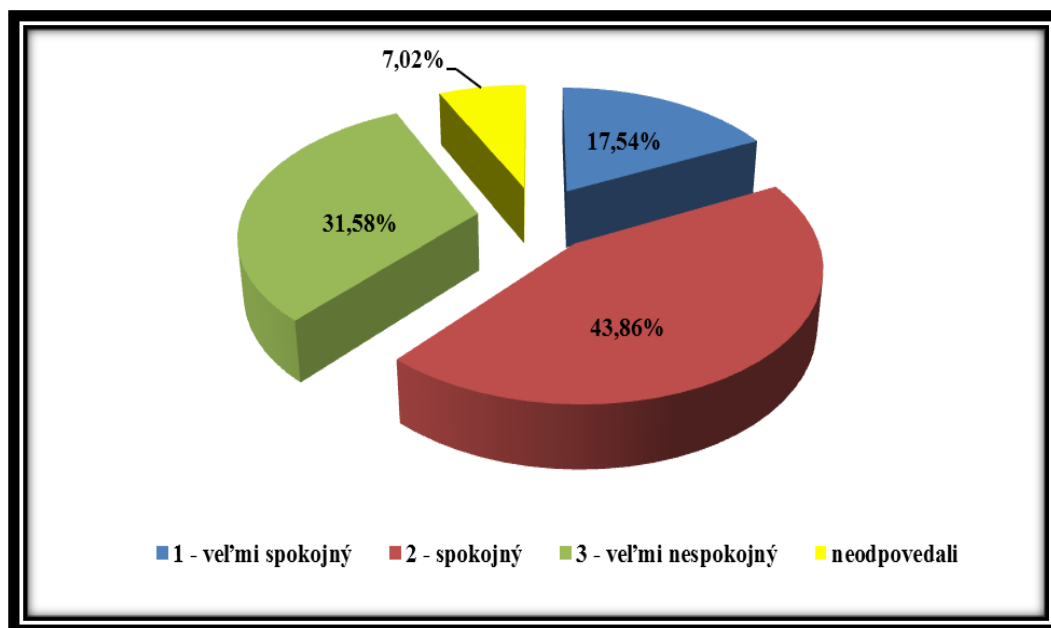

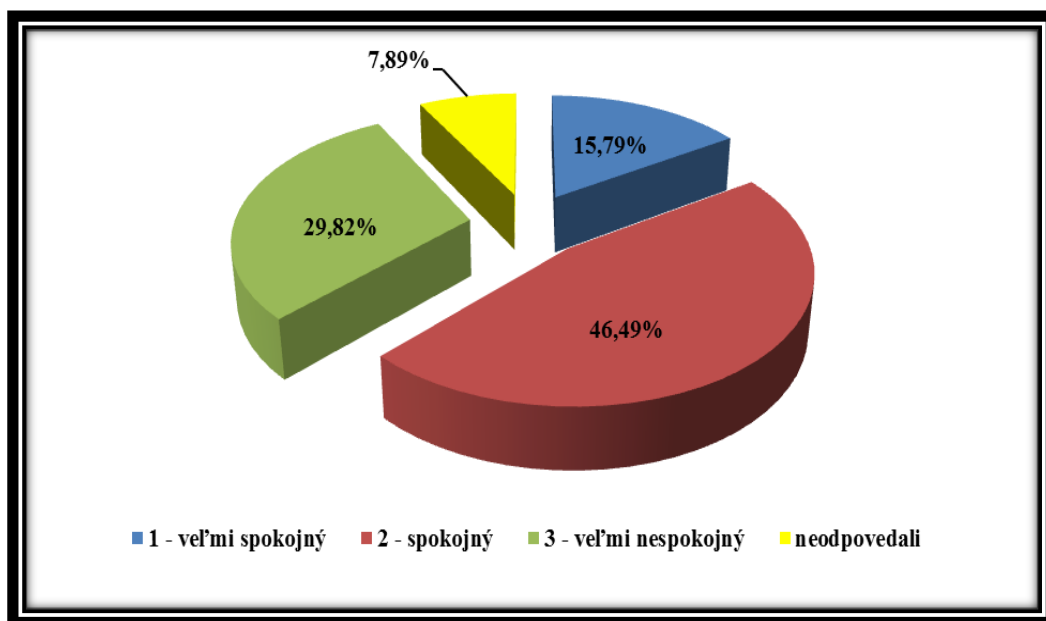

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

q) dostupnosť verejného internetu

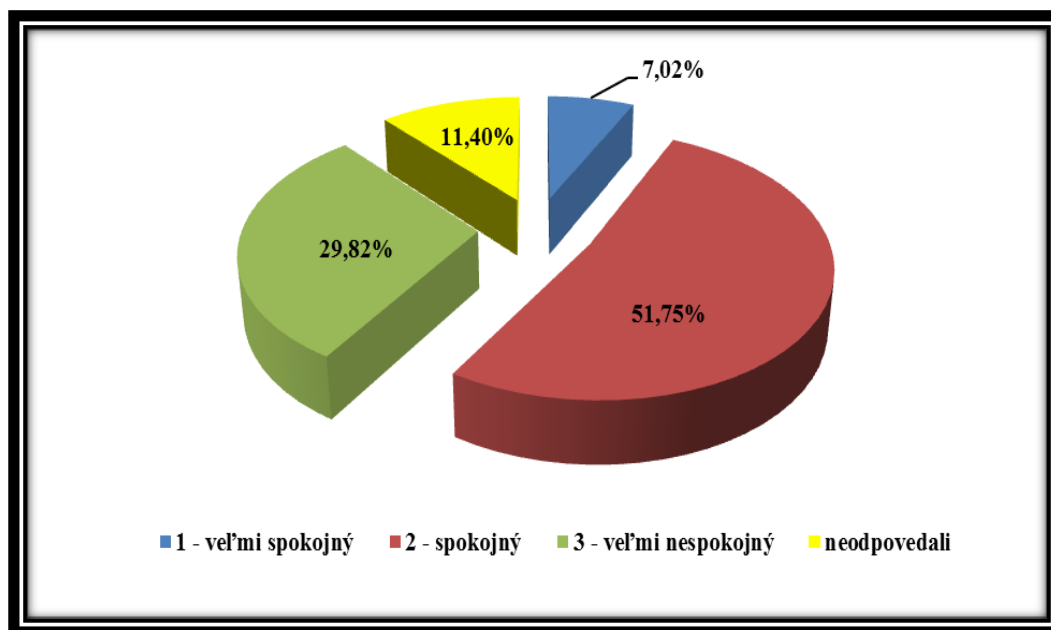
r) pokrytie signálom mobilných sietí

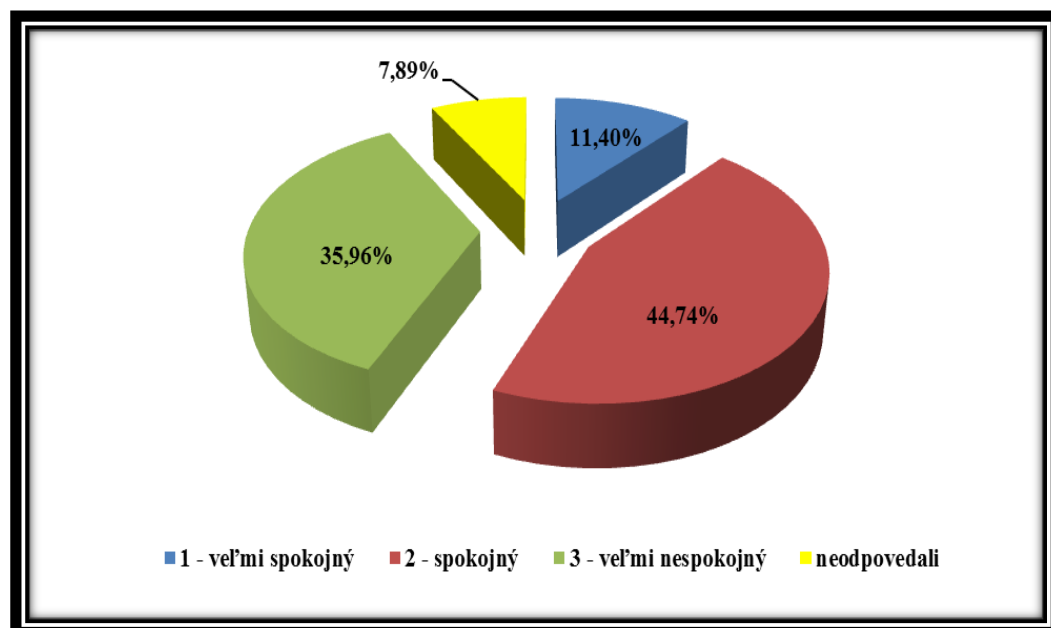

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

s) ponuka služieb a obchodov

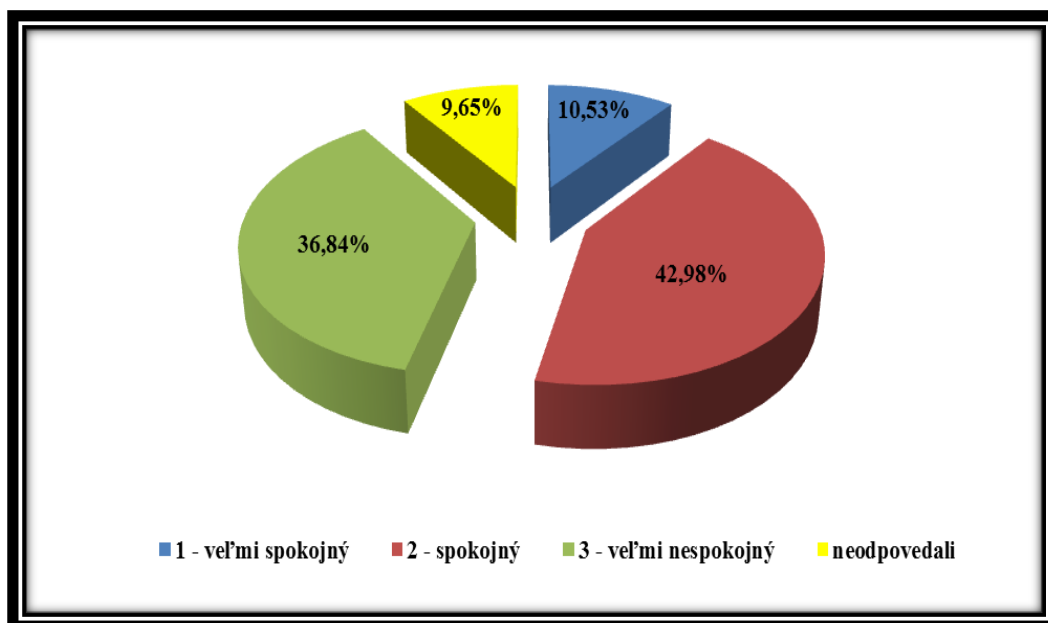
t) bezpečnosť a ochrana osobného majetku

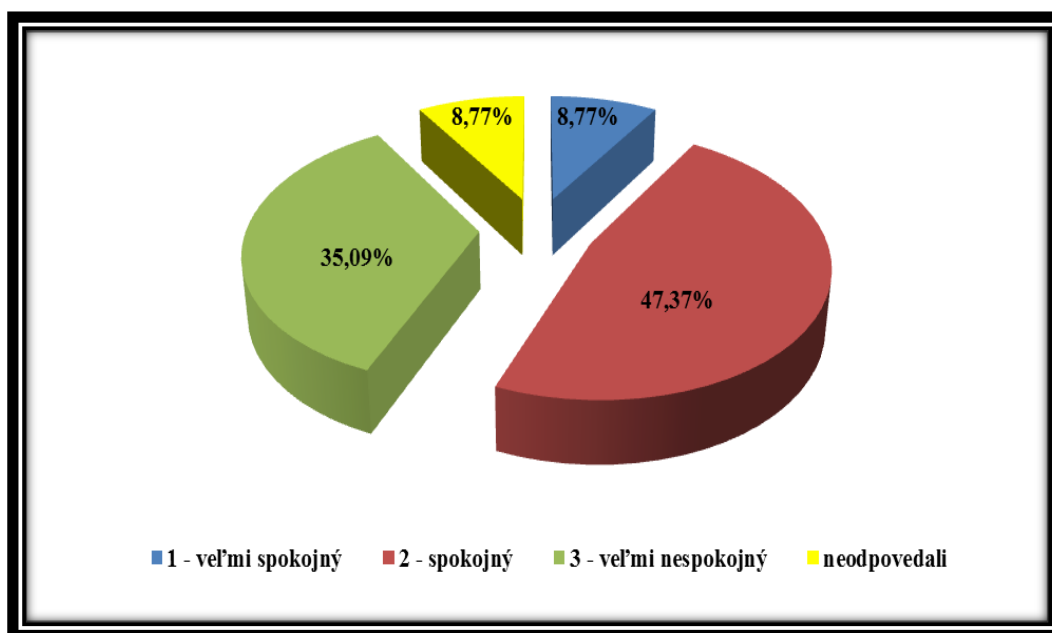

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

u) možnosť ďalšieho vzdelávania formou kurzov

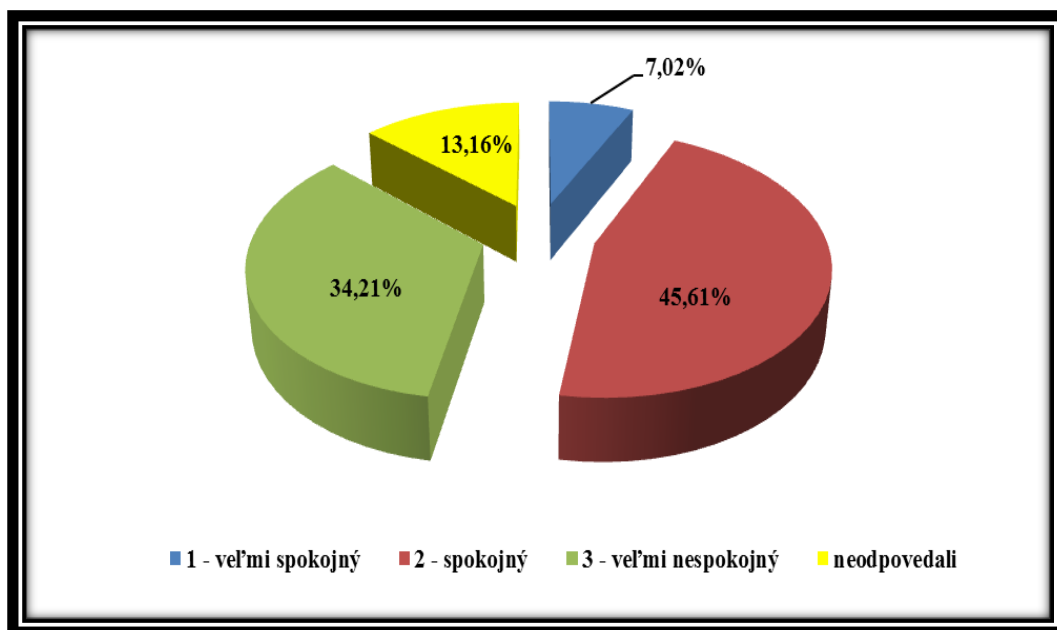
v) vzťah obyvateľov k svojej obci

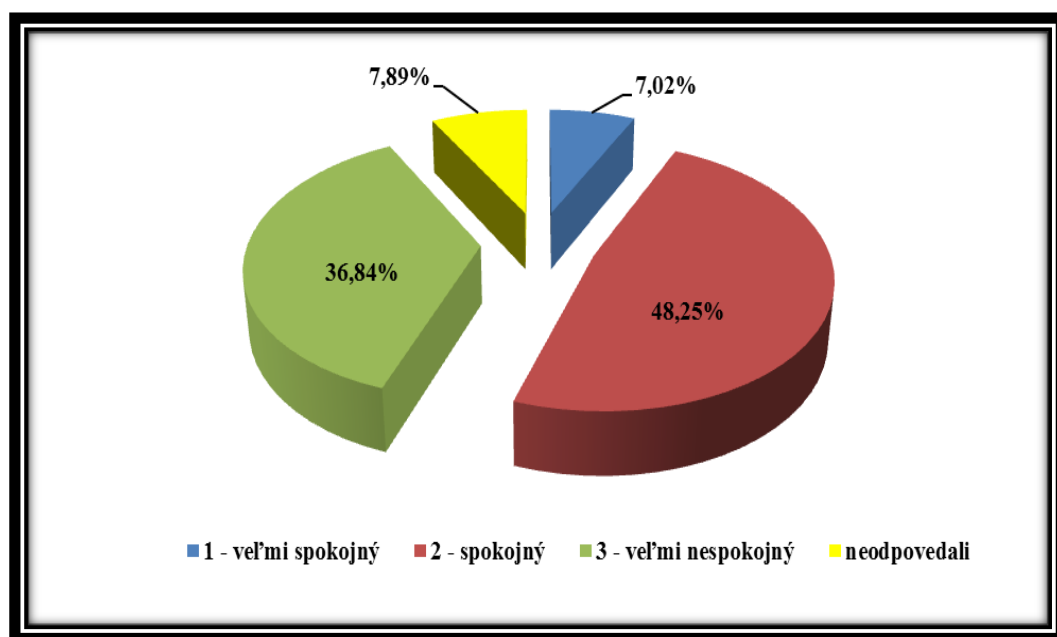

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

w) práca obecného úradu a miestnej samosprávy

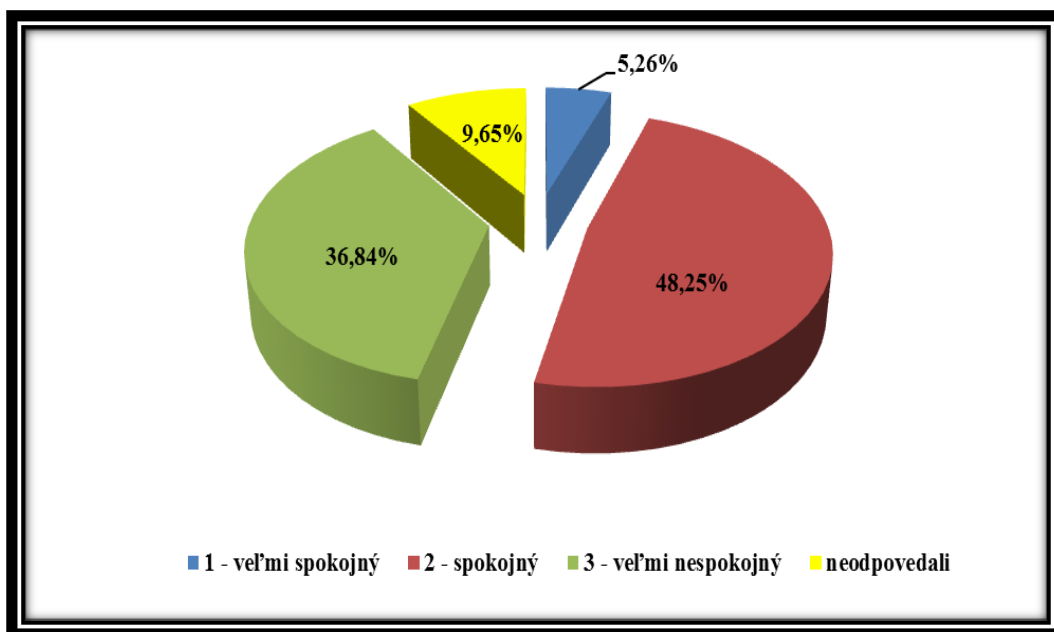
x) stav ŽP a jeho kvalita, čistota obce

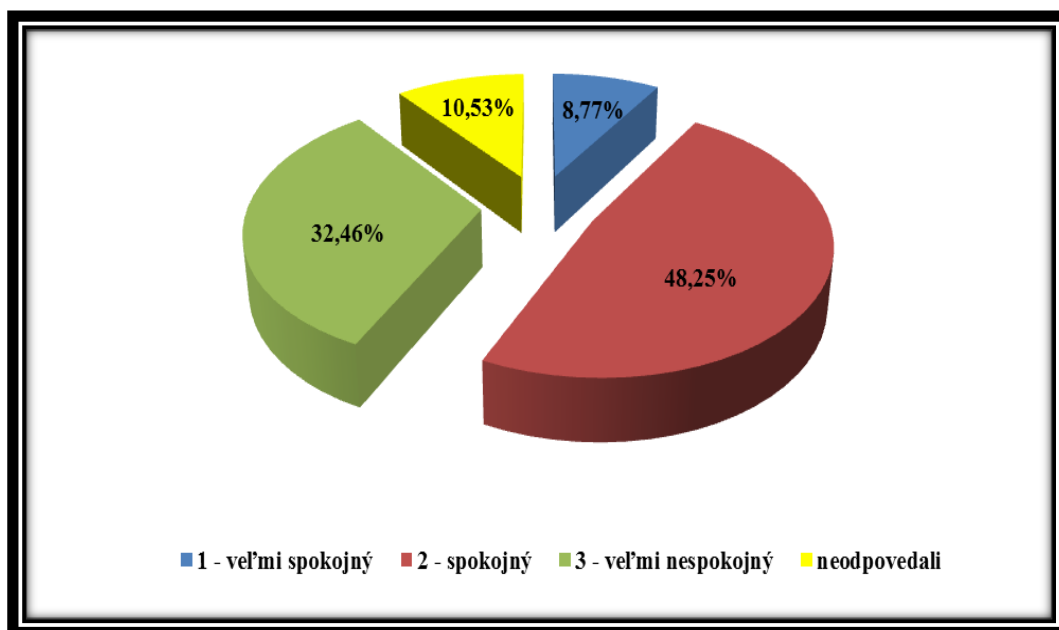

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

y) stav nakladania s odpadom

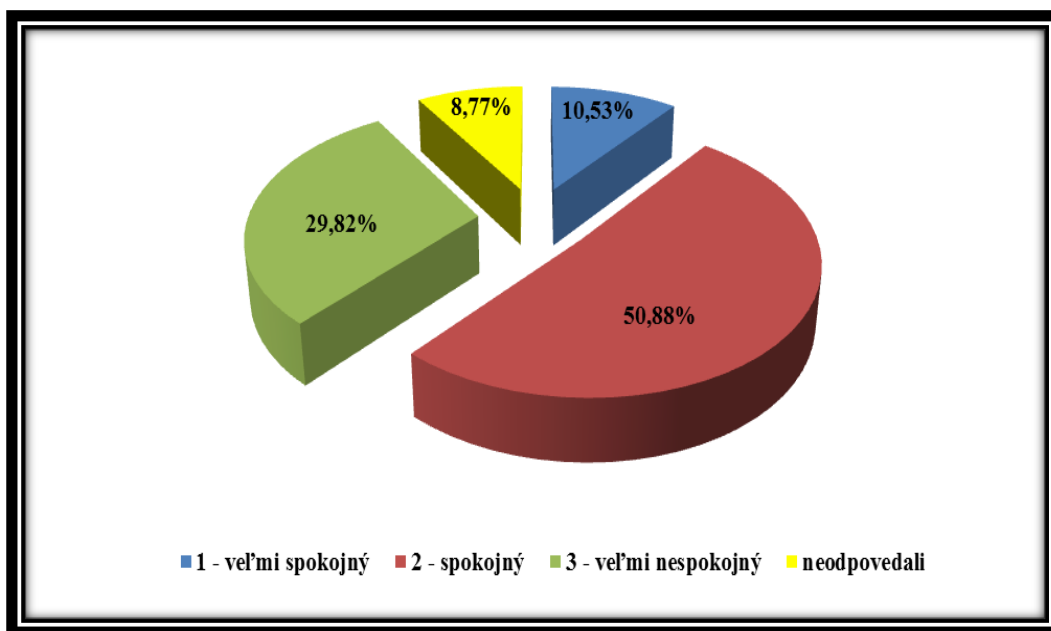

z) významné postavenie obce v regióne

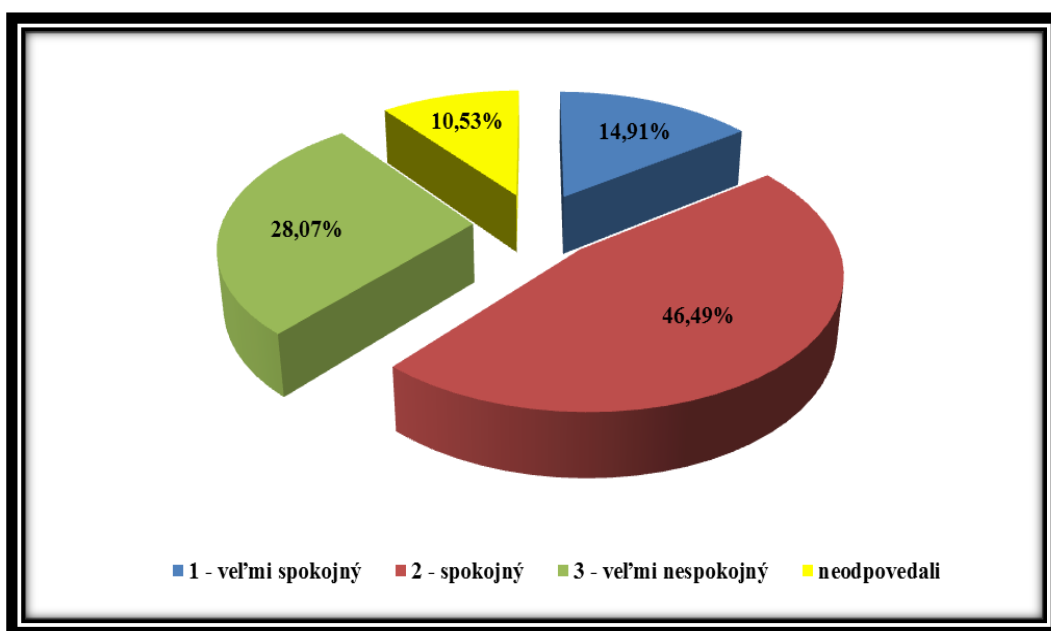

aa) potenciál rozvoja pre cestovný ruch

bb) výhodná poloha v blízkosti hlavnej dopravnej trasy

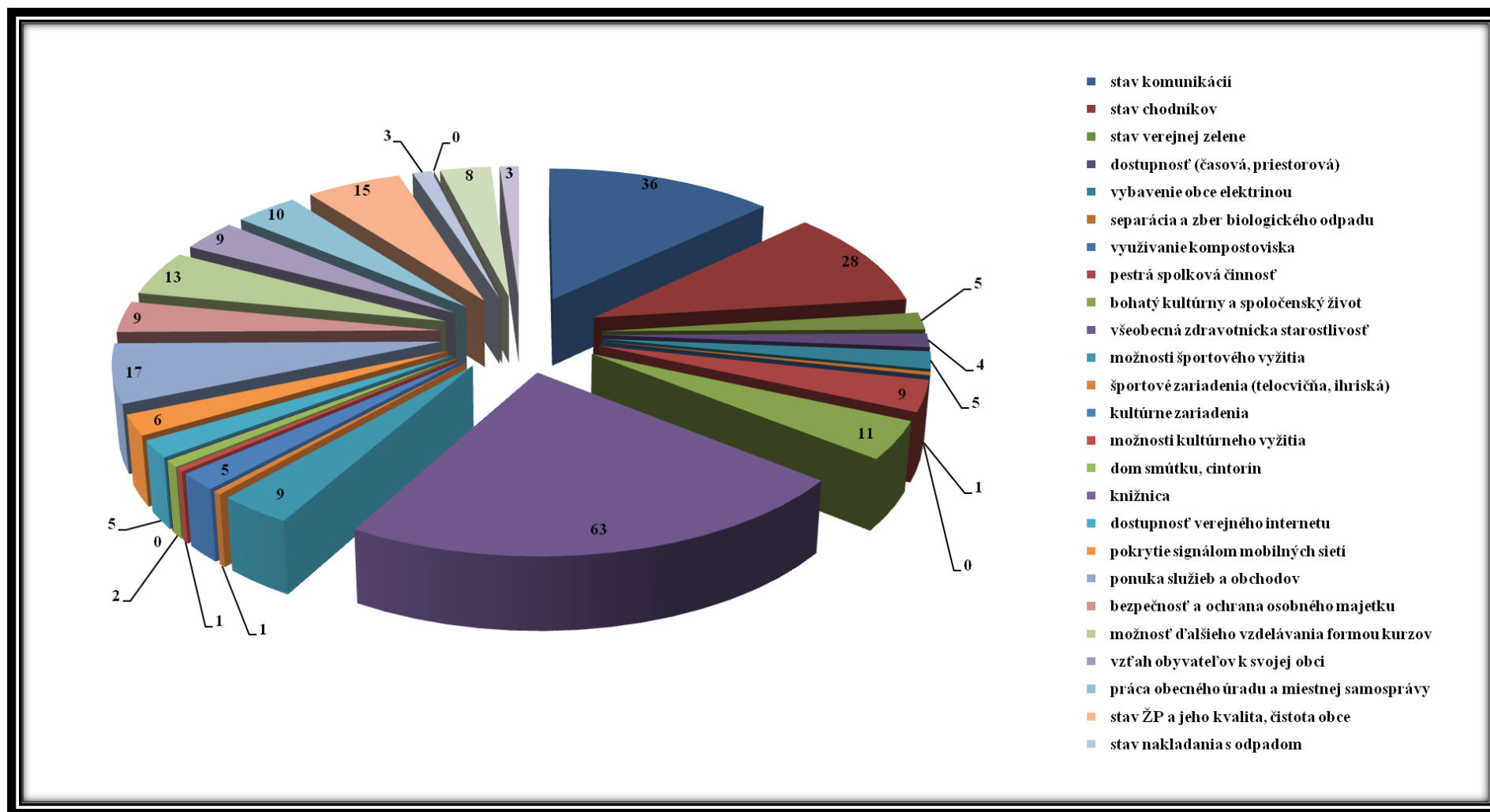

Vyhodnotenie otázky: Respondenti si na základe tejto otázky mali vybrať priority, ktoré považujú za kľúčové pre ďalší rozvoj obce Makov. Podrobnejšie vyhodnotenie danej otázky ponúka graf z otázky 2.7. Aj v tejto otázke sa k daným ponúkaným možnostiam opäť nevyjadrili všetci respondenti dotazníkového prieskumu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

2. Obec ako miesto bývania

2.7 Z bodu 2.6 vyberte preferencie, ktoré považujete za najdôležitejšie vo Vašej obci

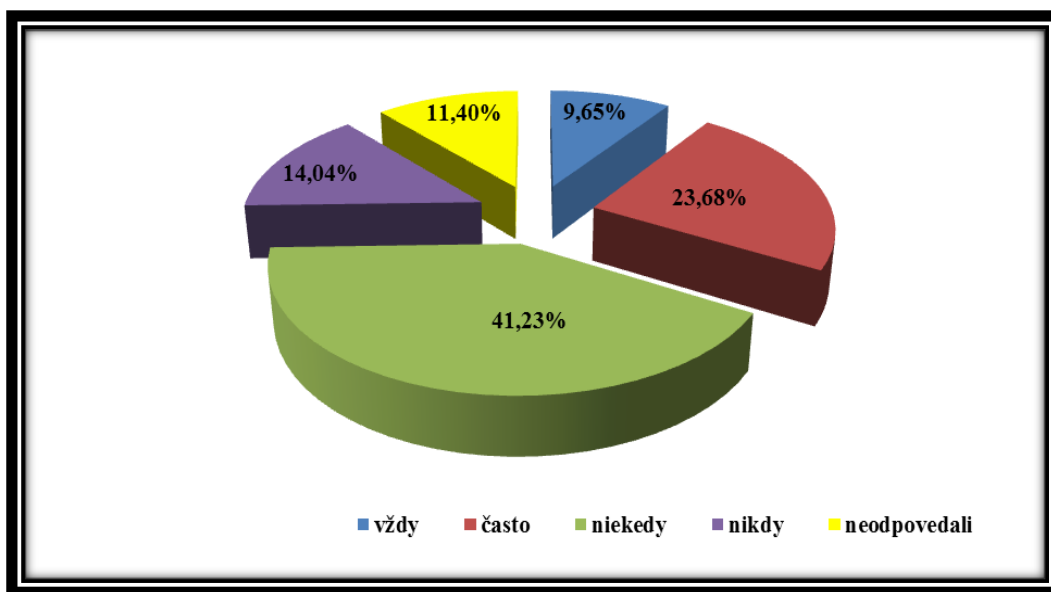
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vyhodnotenie otázky: Respondenti si na základe tejto otázky mali vybrať priority z otázky 2.6, ktoré považujú za kľúčové pre ďalší rozvoj obce Makov, a ktorým by sa mala venovať zvýšená pozornosť. Respondenti za najdôležitejšie priority v obci označili zdravotnú starostlivosť, stav a údržbu miestnych komunikácií, stav chodníkov, ponuku služieb a obchodov, stav životného prostredia a jeho kvalitu / čistotu obce.

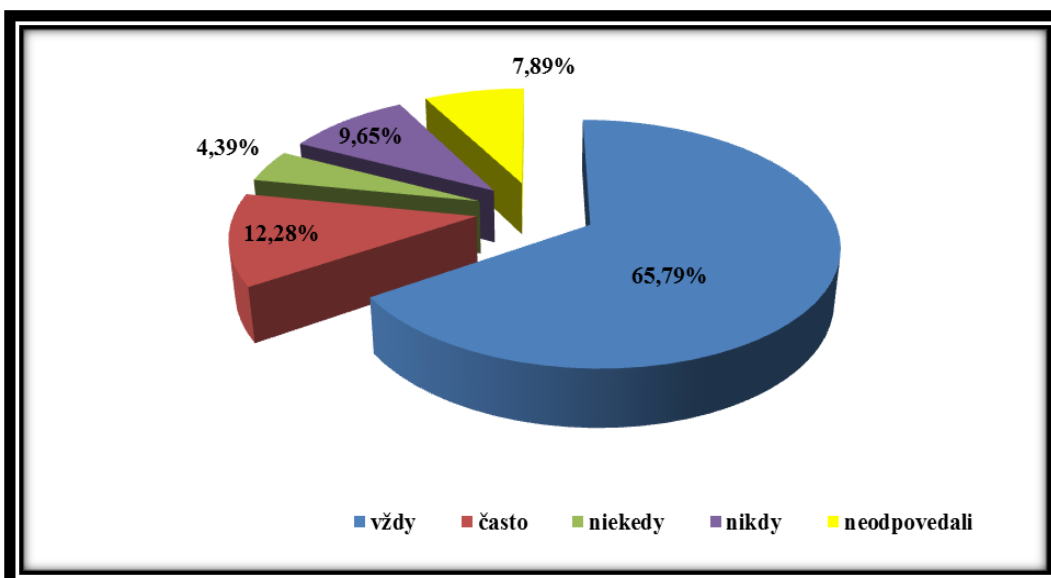
3 Obec ako sociálny priestor

3.1 Akým spôsobom sa zapájate do diania vo Vašej obci?

a) oboznamujem sa s návrhmi územného členenia obce

b) zúčastňujem sa volieb do miestnej samosprávy

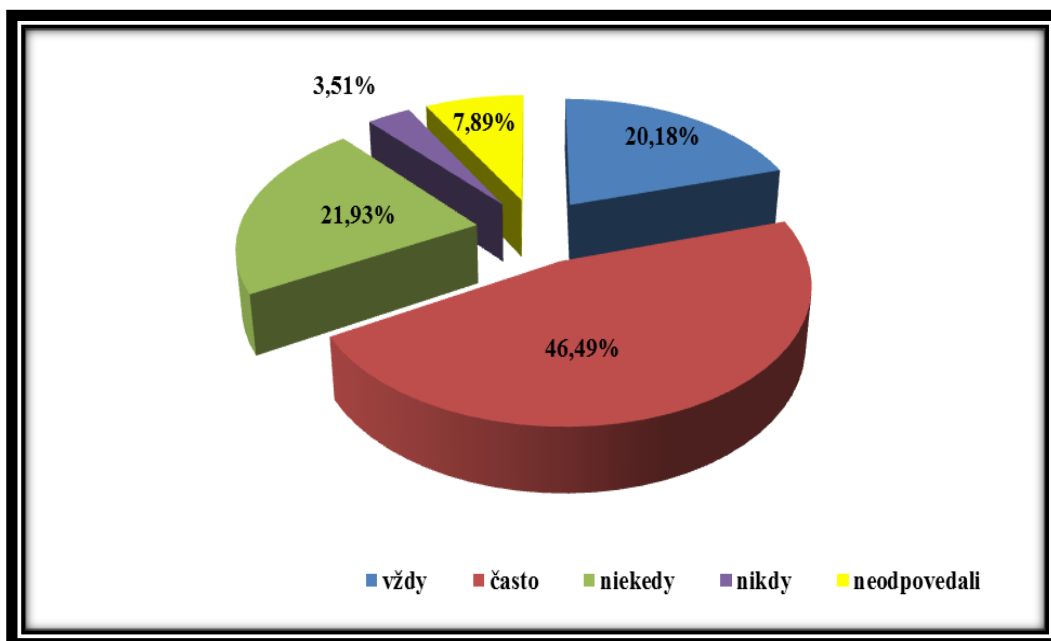

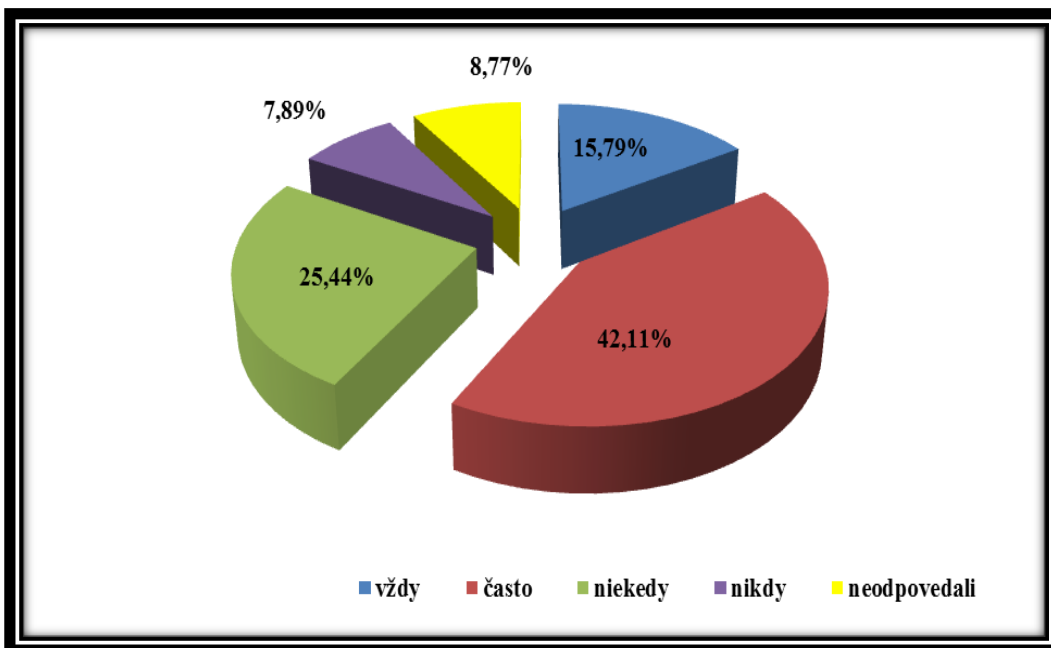

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

c) zúčastňujem sa na podujatiach poriadaných obcou

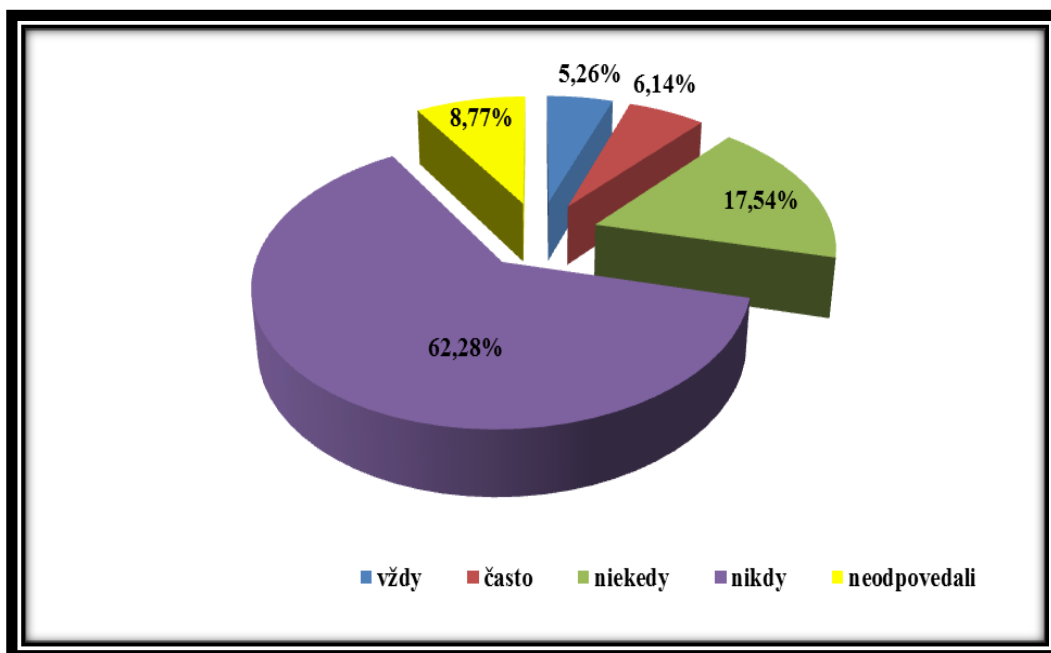
d) sledujem informácie o hospodárskom a sociálnom rozvoji

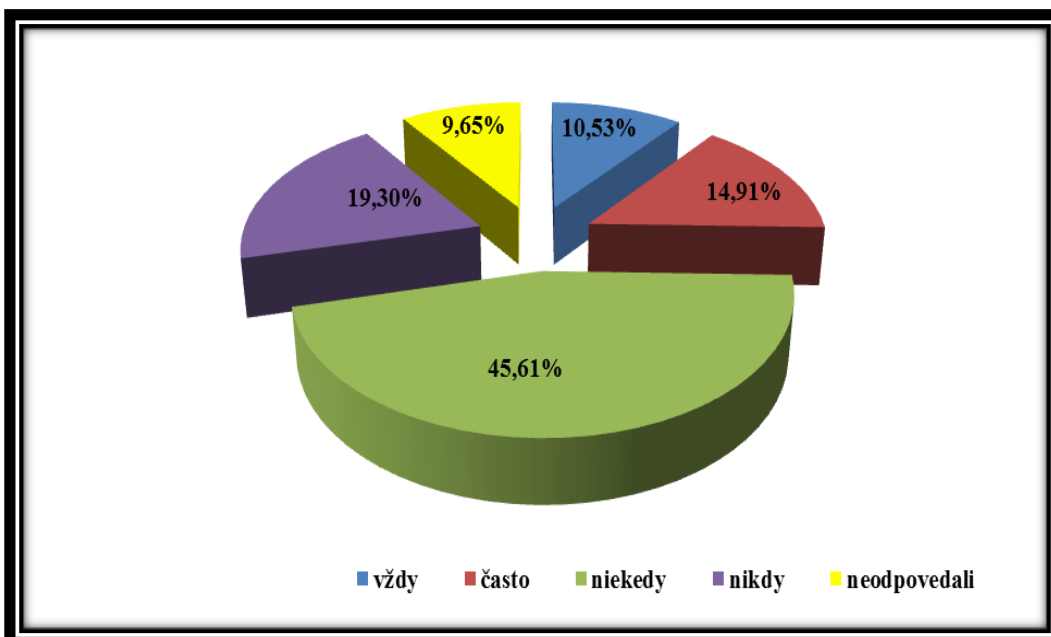

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

e) zúčastňujem sa zasadaní obecného zastupiteľstva

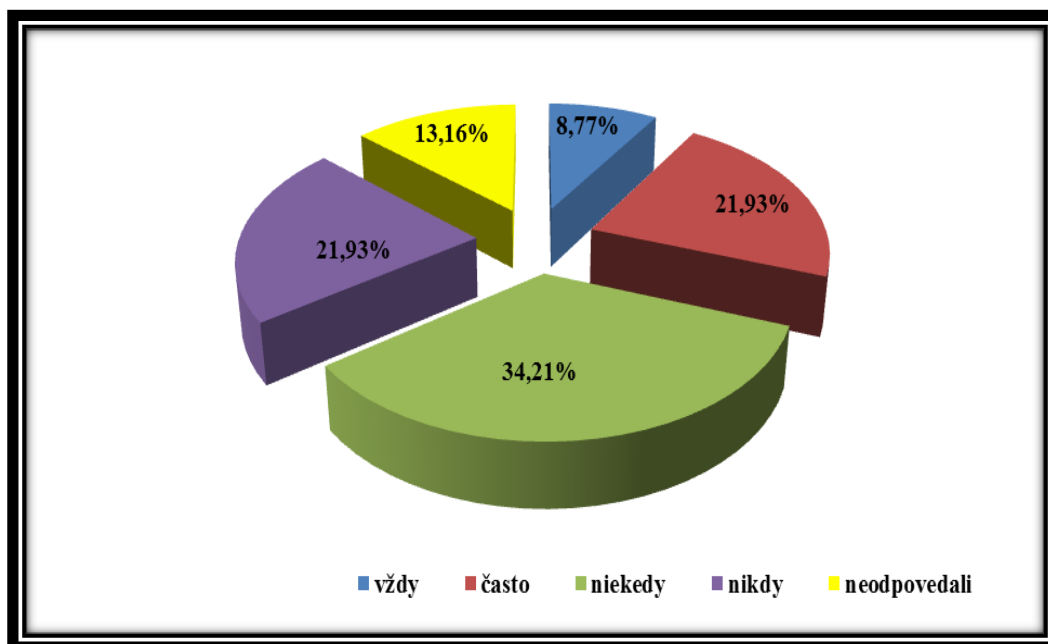
f) navštívil som s požiadavkou svojho poslanca alebo starostu

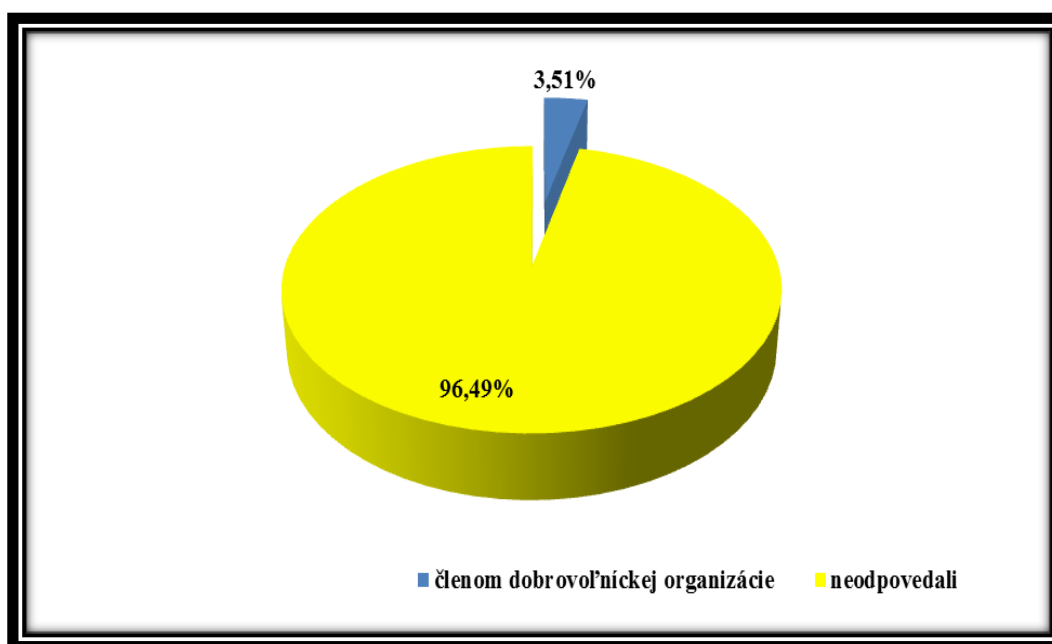

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

g) zapájam sa aktívne do života cirkvi alebo náboženskej skupiny

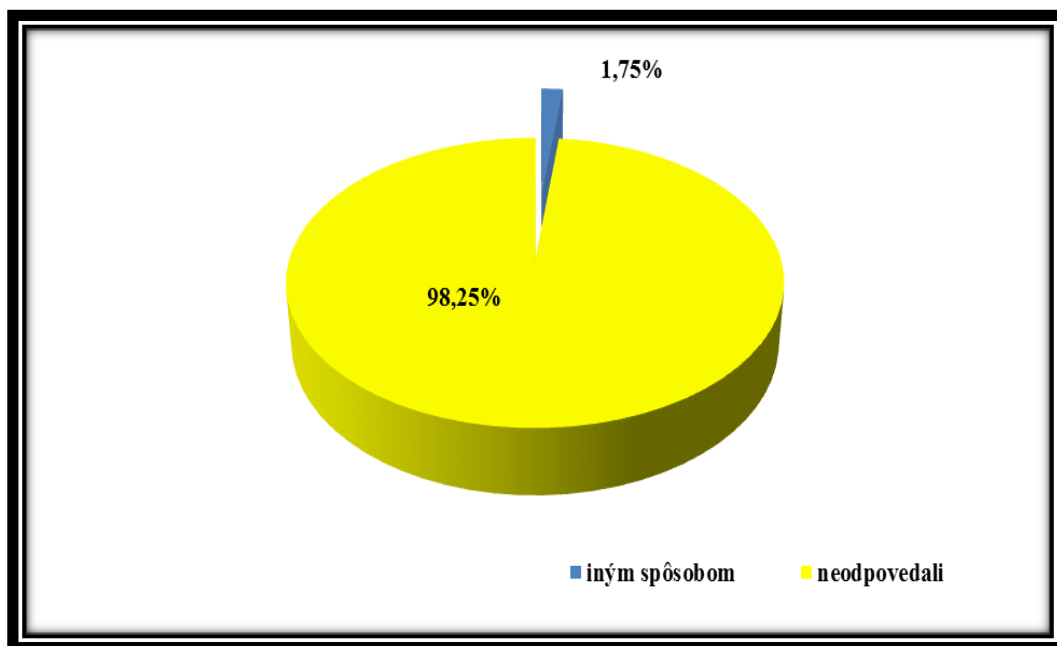

h) som členom dobrovoľníckej organizácie

i) iným spôsobom

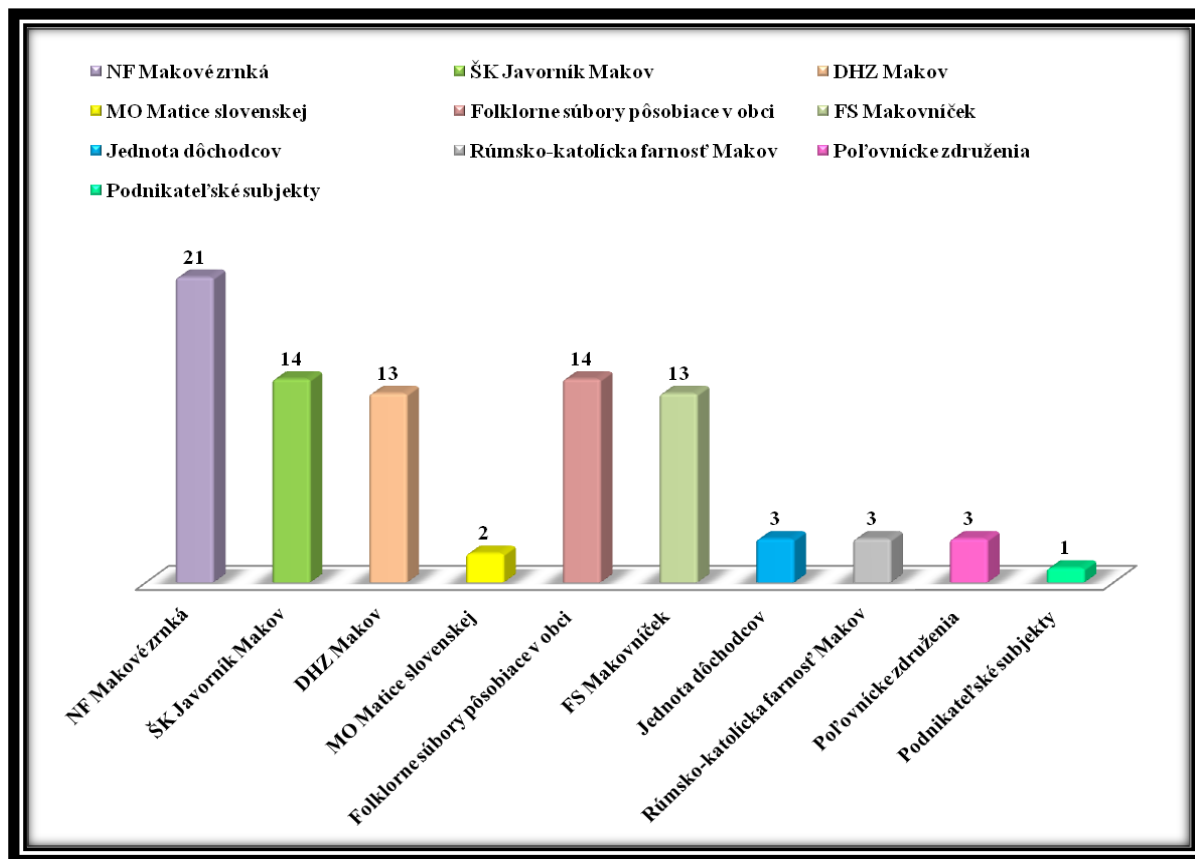
Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali odpovedať, akým spôsobom sa zapájajú do diania v obci Makov. Aj v tejto otázke sa k daným ponúkaným možnostiam opäť nevyjadrili všetci respondenti dotazníkového prieskumu, ako bližšie definujú vyššie uvedené grafy. Z celkového počtu respondentov 114 sa 9,65 % respondentov oboznamuje s návrhmi územného členenia obce, 65,79 % sa vždy zúčastňuje volieb do miestnej samosprávy, 20,18 % sa vždy zúčastňuje na podujatiach poriadaných obcou, 15,79 % respondentov vždy sleduje informácie o hospodárskom a sociálnom rozvoji, iba 5,26 % sa vždy zúčastňuje na zasadnutiach obecného zastupiteľstva (až 62,28 % respondentov uviedlo, že sa nikdy nezúčastnilo zasadnutia obecného zastupiteľstva), iba 10,53 % respondentov sa vždy obráti s požiadavkou na poslanca alebo starostu obce a členom, 8,77 % respondentov sa zapája vždy aktívne do života cirkvi alebo náboženskej skupiny a iba 3,51 % respondentov uviedlo, že je členom dobrovoľníckej organizácie / poľovníckeho združenia, členom ŠK Javorník Makov, MO Matice slovenskej, ZO Združenia technických a športových činností.

Na otázku akým iným spôsobom sa zapájajú do diania v obci na základe dotazníkového prieskumu odpovedali len dvaja respondenti, ktorý uviedli, že do diania v obci sa zapájajú formou športových podujatí a účasťou na kultúrnych podujatiach.

3 Obec ako sociálny priestor

3.2 Ktoré spolky podľa Vás najviac prispievajú k rozvoju obce?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali vymenovať spolky, ktoré podľa nich najviac napomáhajú a podieľajú sa na rozvoji obce Makov. Na túto otázku z celkového počtu 114 respondentov odpovedalo však len 46 z nich. Za spolky, ktoré sa veľkou mierou podieľajú na rozvoji obce uviedli NF Makové zrnka, ŠK Javorník Makov, DHZ Makov, folklórne súbory pôsobiace v obci, FS Makovníček, Jednotu dôchodcov, Rímsko-katolícku farnosť Makov, poľovnícke združenia, MO Matice slovenskej a jeden respondent uviedol aj podnikateľské subjekty.

3 Obec ako sociálny priestor

3.3 Čo je pre Vás podnetom pre začiatok Vašej činnosti pre obec?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky odpovedať, čo je pre nich „hnacím motorom“ pre začiatok ich činnosti v prospech obce. Z celkového počtu respondentov 114 na otázku odpovedalo len 66 nich. Ako podnet uviedli rozvoj obce Makov, prospešnosť obec - obyvatelia, kultúrne podujatia, pracovné ponuky, pokojnejšia staroba, možnosť zamestnať sa, škola, šport, pomoc sociálne slabším ľuďom a snaha pomôcť druhým.

4 Obec a jej rozvoj

4.1 Ktoré sú podľa Vás najčastejšie problémy obce Makov (kritické oblasti rozvoja)?

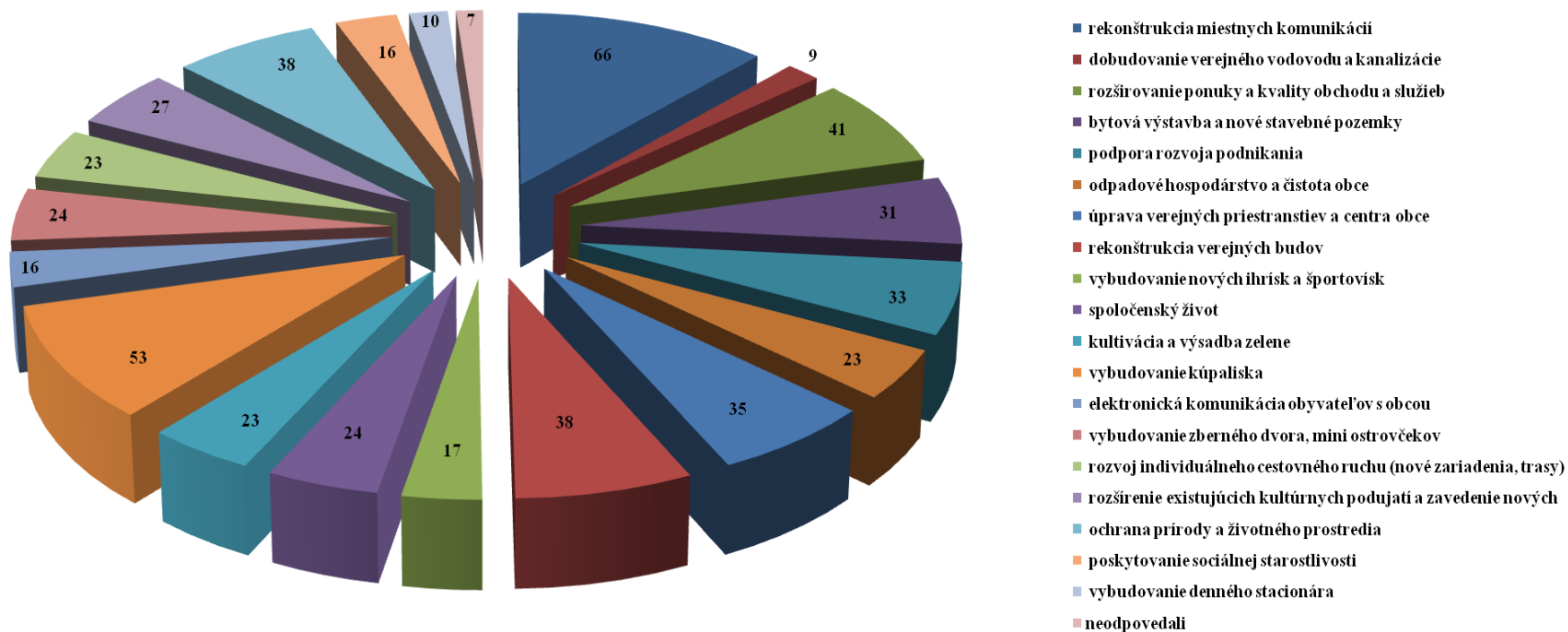
Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali odpovedať s akými najčastejšími problémami sa stretávajú v obci Makov. Z celkového počtu respondentov na túto otázku odpovedalo 88 z nich. Tí za hlavné problémy obce Makov v oblasti rozvoja uviedli správu a údržbu miestnych komunikácií a chodníkov; nepostačujúce autobusové a železničné spojenia; nízku úroveň zdravotnej starostlivosti; neefektívne prerozdelenie finančných prostriedkov z rozpočtu obce; vysokú nezamestnanosť, málo pracovných príležitostí v obci; nedostačujúce materiálne a technické zabezpečenie dobrovoľného hasičského zboru; zlú komunikáciu obecnej samosprávy a jej predstaviteľov s obyvateľmi; absenciu remeselníckych služieb; neochota zo strany obyvateľov napojiť sa na obecný vodovod, ale predovšetkým na kanalizáciu za účelom ochrany ŽP; chýbajúce stavebné pozemky pre mladé rodiny s deťmi; nízku úroveň poskytovania služieb; nadmernú devastáciu lesných porastov hlavne v dôsledku ťažby drevnej hmoty.

4 Obec a jej rozvoj

4.2 Na ktoré oblasti a aktivity by sa mal sústrediť rozvoj obce do budúcnosti?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali odpovedať, na ktoré oblasti a aktivity by sa mal sústrediť rozvoj obce do budúcnosti. Z celkového počtu 114 respondentov neodpovedalo 7 z nich. Za hlavné oblasti označili rekonštrukcie miestnych komunikácií; rozširovanie ponuky a kvality obchodu a služieb; ochranu prírody a životného prostredia; úpravu verejných priestranstiev a centra obce; podporu rozvoja podnikania, odpadového hospodárstva či rekonštrukciu verejných budov. Podrobnejšie o oblastiach dôležitosti jednotlivých aktivít vypovedá nižšie uvedený graf.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

4 Obec a jej rozvoj

4.3 Aké služby podľa Vášho názoru chýbajú v obci Makov, prípadne v čom by bolo možné vylepšiť už existujúce služby?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali vymenovať, aké služby chýbajú v obci Makov, prípadne ako by bolo možné vylepšiť už existujúce. Z celkového počtu respondentov 114 na danú otázku neodpovedalo až 49 respondentov, teda 42,98 %.

V oblasti školstva a vzdelávania respondentom v obci chýbajú tanečné krúžky pre deti i dospelých, kurzy vzdelávania v oblasti cudzích jazykov, viac hodín telesnej výchovy na základnej škole a kurzy na rekvalifikáciu.

V oblasti kultúry respondentom chýba viac kultúrnych podujatí, kino a divadlo. Viacerí sa však zhodli, že prioritou v tejto oblasti by mala byť rekonštrukcia Domu kultúry.

V oblasti športu a voľného času im chýbajú cyklotrasy, viacero športových podujatí, hokejbalové ihrisko, zľavy pre obyvateľov Makova v lyžiarskom stredisku SKI Makov, viacero multifunkčných ihrísk najmä pre deti a mládež na zmysluplné trávenie voľného času, klubovňa, rybník, multifunkčná krytá hala, park. Viacerí respondenti sa zhodli na tom, že by sa mali v obci podporovať viaceré odvetvia športu, nielen futbal. Jeden z cieľov respondentov tohto dotazníkového prieskumu sa už podarilo aj naplniť, nakoľko viacerým v obci Makov chýbala posilňovňa.

V oblasti zdravotníctva sa respondenti prieskumu jednoznačne zhodli, že hlavnou prioritou je do obce prilákať lekára pre deti a dorast a stomatológa.

V oblasti dopravy sa respondenti zhodli na nedostatočných autobusových a vlakových spojoch, na zlom stave miestnych komunikácií najmä do jej jednotlivých častí a osád a chýbajúcich chodníkov. Viacerí respondenti by chceli odkloniť hlavnú cestnú dopravu z centra obce, čo je však nereálne riešenie. Taktiež sa viacerí zhodli na tom, že by bolo vhodné znížiť rýchlosť v rámci centra obce na 40 km/h.

Taktiež sa zhodli na tom, že by sa v obci malo viac dbať na čistotu a ochranu ŽP, na poskytovanie sociálnych služieb a starostlivosti starším obyvateľom. Respondentom v obci chýbajú taktiež lepšie služby, kúpalisko a rozšírenie káblovej televízie o nové programy.

4 Obec a jej rozvoj

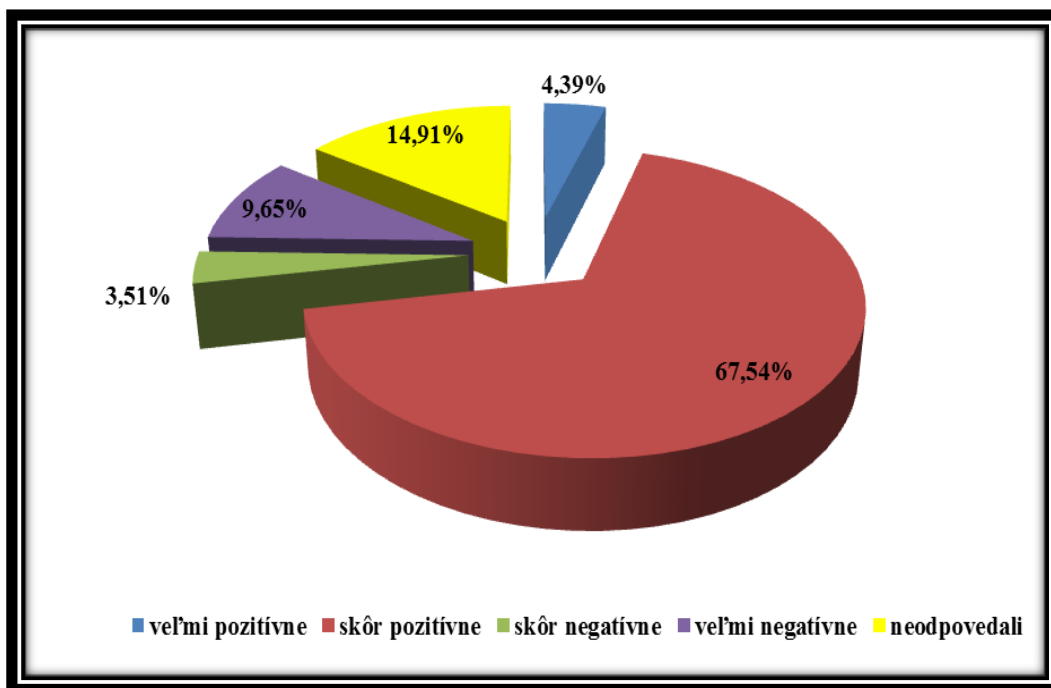
4.4 Aké konkrétne projekty by sa mali v obci zrealizovať?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali napísať, aké konkrétne projekty by sa mali v obci Makov zrealizovať do budúcnosti v rámci jej rozvoja. Z celkového počtu 114 respondentov sa k danej otázke vyjadrilo 93 z nich.

Respondenti by chceli v obci Makov zrealizovať výstavbu odpočinkovej a relaxačnej zóny, výstavbu nových cyklotrás, výstavbu zberného dvora, prilákať do obce lekára pre deti a dorast a stomatológa, vybudovať kúpalisko, revitalizovať centrum obce a verejné budovy, naďalej podporovať výstavbu bytových domov, vybudovať vodnú nádrž, rozhľadňu, rybník, novú hasičskú zbrojnicu, detské multifunkčné ihriská, hokejbalové ihrisko a zriadiť v obci mäsiarstvo. Taktiež uviedli, že obec by naďalej mala podporovať realizáciu projektov v oblasti ochrany životného prostredia, v oblasti likvidácie čiernych skládok, v oblasti regulácie vodných tokov a rieky Kysuce, a samozrejme v neposlednom rade projekty zamerané na výstavbu nových a rekonštrukciu miestnych komunikácií a chodníkov.

4 Obec a jej rozvoj

4.5 Ako hodnotíte rozvoj a napredovanie obce za ostatných 10 rokov?

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali zhodnotiť rozvoj a napredovanie obce za posledných 10 rokov. Z celkového počtu 114 respondentov sa k danej otázke nevyjadrilo 17 respondentov dotazníkového prieskumu. 77 respondentov zhodnotilo napredovanie a rozvoj obce skôr pozitívne. 11 respondentov sa k napredovaniu obce a jej rozvoju vyjadrilo veľmi negatívne a iba 5 respondentov uviedlo, že rozvoj obce Makov vnímajú skôr pozitívne. 4 zaujali k rozvoju a napredovaniu skôr negatívne stanovisko.

4 Obec a jej rozvoj

4.6 Čo by podľa Vás určite nemalo chýbať v obci Makov v roku 2020?

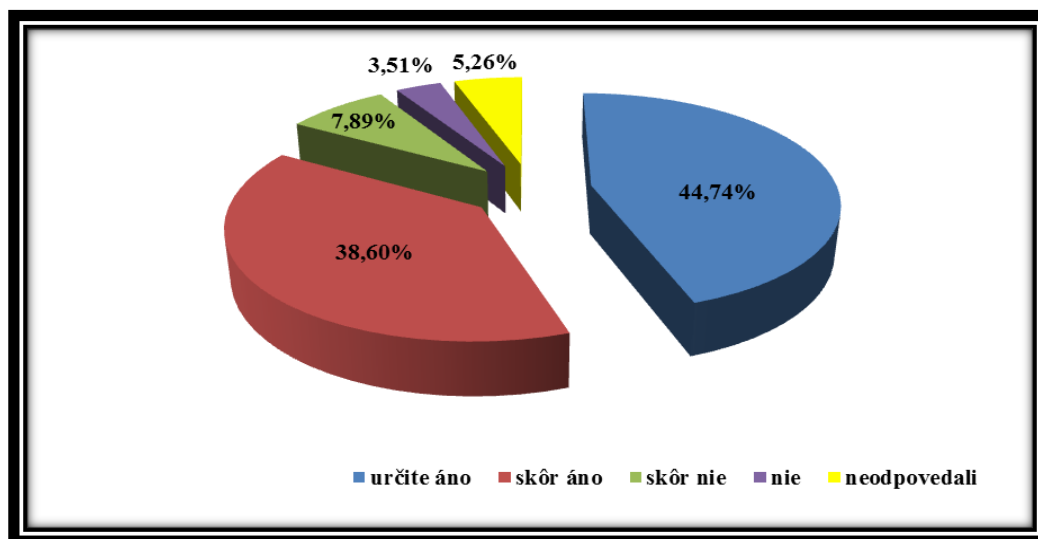
Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali napísať, čo by v obci Makov nemalo chýbať v roku 2020. Z celkového počtu 114 respondentov odpovedali všetci, pričom všetci uviedli aspoň jednu odpoveď.

V obci Makov by v roku 2020 nemali chýbať odpočinková a relaxačná zóna, rybník, viac pracovných príležitostí, čistejšie ŽP, nové a modernejšie autobusové zastávky, viac kultúrnych a športových podujatí, nové multifunkčné ihriská pre deti a mládež na zmysluplné trávenie voľného času, rozšírenie ponuky poskytovaných služieb, nové cyklochodníky a cyklotrasy, bežecké trasy, viac zelene v centre obce, nové bytové domy pre rodiny s malými deťmi, fungujúce obecné zastupiteľstvo, park, rybník, kúpalisko, kino, realizácia projektov zameraná na podporu cestovného ruchu, nový futbalový štadión a spokojní obyvatelia obce.

4 Obec a jej rozvoj

4.7 Plánujete svoju budúcnosť spojiť so životom v obci Makov?

Je obec pre Vás vhodná ako bydlisko v budúcnosti?

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vyhodnotenie otázky: Respondenti na základe tejto otázky mali zhodnotiť, či plánujú svoju budúcnosť v obci Makov. Z celkového počtu 114 respondentov neuviedlo svoju odpoveď len 6 z nich. 51 respondentov uviedlo, že svoj život aj v budúcnosti plánuje v obci Makov, 44 uviedlo možnosť že skôr áno, 9 respondentov označilo možnosť že skôr áno a 4 sa vyjadrili že nie. Tí respondenti, ktorí zaujali negatívny postoj k tejto otázke uviedli, že život v obci Makov v budúcnosti neplánujú kvôli nízkemu počtu pracovných príležitostí.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV 2015 - 2022

Vzhľadom na svoju veľkosť, je obec Makov úzko spätá so svojím okolím a je od neho závislá. Obec nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Nie je možné, aby obec Makov poskytovala svojim obyvateľom všetky služby verejného charakteru, pretože by to mohlo byť vzhľadom na počet obyvateľov neekonomické a tieto služby by nedosahovali požadovaných kvalít. Obec Makov sa preto musí orientovať na služby obyvateľstvu, ktoré sú v obci vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách. Avšak stále zostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov pre ich naplnenie.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce Makov, a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, má mimoriadny vplyv na ekonomiku.

Tam, kde pramení strieborná rieka Kysuca, ktorá dala meno celému kraju, leží medzi Javorníkmi a Turzovskou vrchovinou obec Makov. Obec s rozlohou asi 4 605 ha sa nachádza v severozápadnej časti okresu Čadca, pričom na západe hraničí s Českou republikou, na juhu a východe s okresom Považská Bystrica a Žilina. Hraničné cestné prechody s Českou republikou sú vytvorené s obcou Horní Bečva a Veľké Karlovice. Od okresného mesta Čadca je vzdialená 27 km, od Žiliny 36 km, od Bytče 20 km, od Rožnova pod Rohoštem 32 km, Olomouca 106 km a od Zlína 76 km.

Obec vznikla spojením častí siedmich dedín v roku 1895. Ale už na prelome 17. a 18. storočia sa začala formovať osada Vízoka - Makov, prvýkrát datovaná v roku 1720. Celé územie obce má vrchovinný až hornatý charakter, s najvyšším bodom Veľký Javorník 1 070 m n. m. Vďaka zachovalým častiam prirodzených lesných porastov a krajinárskym a estetickým hodnotám bolo územie začlenené do CHKO Kysuce. Obec Makov sa skladá zo štyroch územných častí: Potok, Čierne, Kopanice, Trojačka a z rozptýlených osád.

Obec Makov, ležiaca v severozápadnej časti Slovenska v regióne Horné Kysuce, patrí z administratívneho hľadiska do Žilinského kraja, okresu Čadca. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň NUTS V.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec Makov má vybudovanú takmer komplexnú infraštruktúru. Hlavným cestným ťahom, ktorý vedie cez obec Makov je medzinárodná cesta I. triedy I/18, ktorá vedie cez celý kataster obce v dĺžke 12,3 km od hotela Pančava a vyúsťuje na Bumbálke. Jej vlastníkom je Slovenská republika a cesta je v správe Investičnej výstavby a správy ciest Žilina. Na ňu nadväzuje v ústredí obce cesta II/487 Makov - Čadca, ktorá vedie katastrom obce v dĺžke 1,6 km smerom do obce Vysoká nad Kysucou. Tá zároveň tvorí hlavnú dopravnú os v regióne Horných Kysúc, spojnicu medzinárodných ciest I. triedy E 442 (I/18) Olomouc - Bytča - Žilina a E 75 (I/11) Ostrava - Čadca - Žilina. Jej vlastníkom je ŽSK.

Na území obec Makov sa taktiež nachádzajú aj komunikácie III. triedy, a to Makov - Kopanice III/01888 v dĺžke 2,98 a Makov - železničná stanica III/48717 v dĺžke 0,43 km. Obe komunikácie sú priamo napojené na medzinárodnú cestu I/18 a pod správu VÚC Žilina. Stále častejšie sa však hovorí o prechode ciest III. triedy pod správu obcí. Znamenalo by to pre obce nemalé problémy spojené predovšetkým z údržbou týchto komunikácií najmä počas zimných mesiacov.

Obec má aj železničné prepojenie s mestom Čadca jednokoľajovou neelektrifikovanou traťou č. 128 Čadca - Turzovka - Makov. Po štátnych cestách II. a III. triedy vedú linky autobusovej hromadnej dopravy spájajúce obec Makov s mestom Turzovka a Čadca a obec Makov s mestom Bytča a Žilina.

Tabuľka 1 Poloha obce Makov

Základná charakteristika obce Makov (k 31.12.2014)	
Kód obce	509 299
Názov okresu	Čadca
Názov kraja	Žilinský
Štatút obce	obec
PSČ	023 56
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1720
Nadmorská výška obce v m n. m.	583
Celková výmera územia obce [m ²]	46 050 000
Počet obyvateľov obce	1 769
Hustota obyvateľstva na km ²	38,41

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

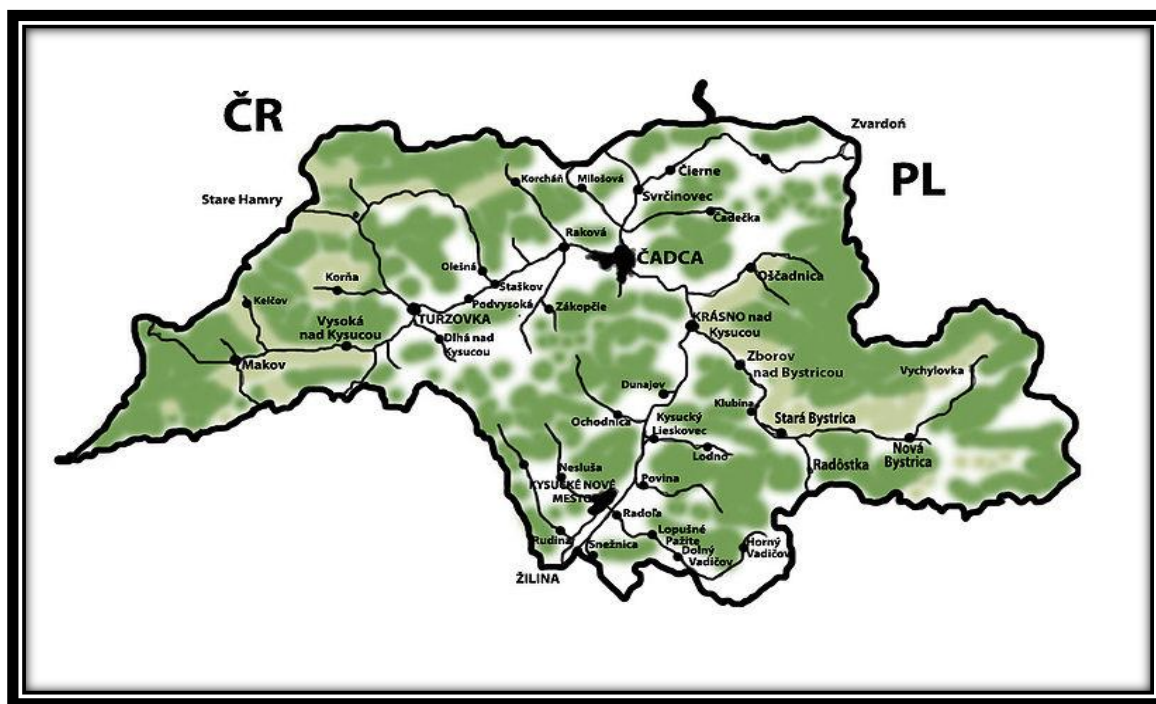
Poloha územia obce Makov voči centráм rozvoja

Horné Kysuce, ktorých súčasťou je obec Makov mali v minulosti veľmi slabo rozvinutú výrobnú základňu a boli preto ekonomicky aj spoločensky pomerne zaostalým regiónom. Ťažisko hospodárskej aktivity obce bolo oddávna v poľnohospodárstve a lesníctve, prípadne v prvotnom spracovaní drevnej hmoty. Poľnohospodárstvo sa ako hlavné hospodárske odvetvie udržalo až do konca druhej svetovej vojny.

Po roku 1945 sa začala štruktúra obyvateľstva meniť a začal rásť podiel obyvateľov aktívnych v priemysle. Zásľuhu na tom mal rásť pracovných príležitostí priamo v obci, avšak aj odchádzanie za prácou do priemyselných centier, nachádzajúcich sa v blízkosti obce. Pre obyvateľov tejto oblasti sa v minulosti stala najväčším „lákadlom“ priemyselná báza severnej Moravy - Ostravsko, ktorá sa nachádza na severozápad od obce.

Východne od obce Makov sa nachádza región mesta Turzovka a za ním región mesta Čadca. Druhou najvýznamnejšou priemyselnou bázou je priemyselná oblasť regiónu mesta Žilina, ktorá sa nachádza juhovýchodne od obce. Obec je s uvedenými priemyselnými centrami prepojená jednak cestnou, ale i železničnou dopravnou sieťou.

Obrázok 1 Poloha obce Makov voči susedným obciam

Prameň: https://sk.wikipedia.org/wiki/Kysuce#/media/File:Mapa_kysuc.jpg.

1.1 Pečať, erb a vlajka obce - trojica jej najdôležitejších symbolov

Je známe, že jednotlivé obce v určitom štádiu svojho vývoja dosiahli taký stav, že v súvislosti s vlastnou administratívou potrebovali na potvrdenie vydaných písomností obecnú pečať, teda obecný symbol. Používanie pečatí je veľmi starým zvykom. V minulosti mali pečate tri funkcie, a to identifikačnú, uzatváraciu a overovaciu. Vlastné pečate v tom čase mali aj mestá a obce. V dedinskom prostredí na území Kysúc došlo k masívnemu používaniu vlastných obecných pečatí až v priebehu 18. storočia, dovtedy mali svoje pečate zvyčajne len mestá, mestečká či významnejšie dedinské sídla.

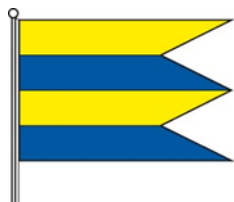
Erb obce Makov: V modrom štíte je umiestnený mohutný zlatý listnatý strom so štyrmi koreňmi, ktoré predstavujú štyri časti obce - Kopanice, Čierne, Potok, Trojačka.

Erb symbolizuje základné danosti obce. Modrá farba znázorňuje v Makove prameniacu rieku Kysucu a zlatý strom večného života je štylizáciou päťstoročného brestu u Papaji. Štyri mohutné konáre zase symbolizujú štyri rovnocenné prítoky rieky Kysuce, ktoré pritekajú z týchto osád.

Pečať obce: má okrúhly tvar, v jej strede je umiestnený erb.

Nad erbom je nápis OBEC a pod ním MAKOV. Oba nápisy sú oddelené šesťcípymi hviezdikami.

Vlajka obce Makov: pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov vo farbách žltej, modrej, žltej a modrej. Je ukončená tromi cípmi, ktorých zástrihy siahajú do jednej tretiny dĺžky vlajky. Rozmery vlajky sú určené číselným pomerom 2 : 3.

1.2 História obce Makov

Obec vznikla v roku 1895 v chotári obce Vysoká nad Kysucou z lazov z 18. storočia. Staré a cudzojazyčné pomenovania obce boli: Viszoka-Makov (1720), Cserne Javornik (1828), Javornik-Csernealias Makov (1851); maďarsky Trencsénmakó. Dnešné pomenovanie Makov je od roku 1920. Obec patrila panstvu Bytča, v roku 1828 mala 207 domov a 1981 obyvateľov. V rokoch 1900-1910 bolo silné vystáhovalectvo. Po vzniku ČSR pracovala časť obyvateľstva v Ostrave. Zaoberali sa najmä šindliarstvom a podomovým obchodom. Obyvatelia významne pomáhali partizánom pri prechode hraníc na Moravu. Po roku 1945 nastal výrazný rozvoj obce Makov. Okrem priemyslu sa rozvíjal aj turizmus.

Archeologické nálezy zaznamenali znaky osídlenia na brehoch rieky Kysuce oveľa skôr, ako sa v dostupných historických dokladoch objavila prvá písomná zmienka o Makove. V 11. storočí sa územie terajších Kysúc, osídlené len vo svojej južnej časti, začleňovalo do Uhorského štátu. Väčšina pôdy v krajine patrila kráľovi, ktorý z nej udeľoval svojim verným služobníkom rôzne majetky, pričom aj prvá písomná zmienka o Kysuciach sa objavuje v súvislosti s darovaním územia. V roku 1244 uhorský panovník Belo IV. daroval Bohumírovi, krajinskému hodnostárovi a županovi Trenčianskej stolice, okrem iných majetkov aj zem zvanú Kysuce.

V 16. a 17. storočí sa počas valašského a kopaničiarskeho osídlenia trvale osídľuje územie okolo rieky Bystrice, územie severne od sútoku Bystrice a Kysuce a územie okolo horného toku Kysuce, ktoré do tej doby nebolo trvale osídlené. Najstaršou obcou založenou počas kopaničiarskeho osídlenia je Turzovka. K obciam založeným na kopaničiarskom práve patrila aj Vysoká nad Kysucou, spomínaná v roku 1619, ktorú pre množstvo zbojníkov prezývali v 18. storočí Lúpežovom. V časti jej rozsiahlych kopaníč sa na prelome 17. - 18. storočia začala formovať osada Makov, po prvýkrát datovaná v roku 1720.

Územie dnešného Makova bolo súčasťou siedmich obcí - Vysoká nad Kysucou, Veľké Rovné, Kolárovice, Petrovice, Setechov, Pšurnovice, Štiavnik. Po vzniku - osamostatnení obce v roku 1895 - začal prvý makovský richtár Rudolf Matter s dotknutými obcami jednanie o prevode práv a užívaní urbárskych spoločenstiev v rámci politickej obce Makov. Podiel obyvateľov Makova však v každom z nich tvoril menšinu, a tak sa urbárske právo pod jednotiacim makovským spoločenstvom tvorilo náročne zdĺhavo a s problémami. Obec tak rok čo rok prichádzala o značné obnosy peňazí z hospodárenia v urbári.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Úsilie ďalších jednatel'ov - Napoleóna Tomeka, Jána Lendvayiho, Lea Tešínskeho, Rudolfa Bobeka, Jána a Rudolfa Babiša ako i ďalších sa postupne premietalo do úspešných výsledkov v prospech rodiacich sa urbárskych spoločenstiev. Ťažba dreva, doprava a jeho spracovanie malo pozitívny odraz v budovaní hospodárskej základne obce, na vznik podnikateľských subjektov, samotnú zamestnanosť obyvateľov i v pravidelnom prísune financií do obecnej pokladnice.

Po roku 1945 sa lesy dostali do vlastníctva štátu, ktorý ich obhospodaroval prostredníctvom lesných závodov. Na základe zákona SNR č. 2/ 1958 Zb. to od roku 1958 platilo aj na lesy, ktoré boli dovtedy v držbe urbárskych spoločenstiev v Makove. Ľudia tento stav prijímali so značnou nevôľou a v priebehu ďalších rokov neustále poukazovali na „šafárenie“ a ničenie mladých lesných porastov pri ťažbe dreva, ako aj na potrebu tzv. bezzvyškového hospodárenia s lesmi. Dlhoročná urbárska tradícia bola obnovená po roku 1990, kedy si bývalé urbárske spoločenstvá začali uplatňovať a v plnej miere využívať historicky doložené právo a začali opäť hospodáriť na svojom.

K základným zamestnaniam obyvateľov patrilo predovšetkým poľné hospodárenie. Orná pôda sa získavala z lesa vyrúbaním stromov, vyklčovaním podrastov a pňov. Najčastejšie sa sial ovos, jačmeň a tiež raž. Z najstarších obilovín, ktorých používanie zaniklo v období okolo prvej vojny, sa sial „bér, bor“, ktorý bol odrodou prosa, tenkel (tiež „špalda“) - odroda jačmeňa a „kribica“, ktorá bola zvláštnou odrodou raže. Z tzv. mäkkých obilovín sa siala pohanka a jej odroda „tatarka“ a ovos, ktorý bol najfrekvencovanejšou obilninou a v týchto oblastiach mal aj funkciu chlebového obilia. Známe bolo siatie miešaniek, najmä „polovníka“ a „suržice“, ktoré zaručovali v neistých klimatických podmienkach úrodu aspoň jednej zo súčastí a tiež viky. V tradičnom poľnohospodárstve bolo významným pestovanie aj iných plodín, ako sú zemiaky, kapusta, kvaka, v menšej miere krmná repa (burgyňa), fazuľa, bôb, hrach. Po druhej svetovej vojne bolo rozšírené pestovanie ľanu.

Na poľné hospodárenie priamo nadväzoval chov hospodárskych zvierat, pre ktorý boli v kraji dobré podmienky. V minulosti bol významný chov tzv. valašského dobytká, najmä kôz a oviec. Najvýznamnejšie zastúpenie mal však chov hovädzieho dobytká, ktorým sa plnila potreba mäsa, mliečnej výroby, ale aj potreba záprahového dobytká. Chovali sa tiež ošípané. Z hydiny sa chovali sliepky, husi, menej kačice. Osobitnou kapitolou chovu bolo a je včelárenie, ktoré aj napriek drsným klimatickým podmienkam bolo a je pomerne rozšírené.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vzhľadom na rozlohu lesov v chotári obce bolo významným zamestnaním drevorubačstvo. Pre obec, tak ako pre celé Kysuce, bolo od polovice 19. storočia charakteristickým znakom sezónne odchádzanie za prácou. Jeho príčinou bola predovšetkým nerentabilná poľnohospodárska výroba a pomerne veľká hustota obyvateľstva.

Osobitným druhom tradičného zamestnania, charakteristickým pre túto oblasť, bolo drotárstvo. Spočiatku sa drotári venovali opravám hlineného riadu, neskôr výrobe jednoduchých úžitkových predmetov, ale aj umeleckých predmetov z postriebreného drôtu. K významnému zdroju príjmov patrila i výroba šindľa.

V obci sú dodnes zachované doklady vývoja zaujímavej tradičnej stavebnej architektúry. Predstavujú ich najmä objekty obytných hospodárskych stavieb, ojedinele zachovaných stavieb technických. Miestna tradičná stavebná kultúra ovplyvnila v minulosti aj stavby spoločenské (škola, krčma, obchod a sakrálné stavby, najmä výstavby zvoníc).

Významné osobnosti obce Makov

Ján Gotčár bol makovským rodákom, ktorý významne prispel k zmene školského systému v Uhorsku, významným národovcom, publicistom a spoluzakladateľom MS. Narodil sa v roku 1823 v Makove a zomrel v roku 1883 v Bratislave - Rači. Po absolvovaní katolíckej teologickej fakulty v Banskej Bystrici pôsobil ako kňaz v Pešti. Mal veľký podiel na založení MS. Spolu s V. Paulíny-Tóthom a J. Franciscim tvoril delegáciu, ktorá Kráľovskej námestnej rade vo Viedni predložila žiadosť o povolenie MS. Spoluzakladal slovenské katolícke gymnázium v Kláštore pod Znievom a viac rokov spolu s ďalšími dejateľmi duchovne, materiálne i finančne podporoval slovenských katolíckych študentov. V roku 2000 mu bola v parčíku pred kostolom v obci Makov odhalená pamätná tabuľa.

Pavol Bilík sa narodil v roku 1916 v Makove. Počas vypuknutia SNP pôsobil v Starom Smokovci ako príslušník finančnej stráže. V jej oddieli bojoval proti nemeckým okupantom. V roku 1944 padol do zajatia a o deň neskôr bol vo veku 28 rokov fašistami v Kežmarku popravený. In memoriam bol povýšený na kapitána. Jeho meno nesie známa chata pod Hrebienkom vo Vysokých Tatrách. Každoročne sa v obci Makov na jeho počesť koná branný pretek „Memoriál Pavla Bilíka“, v roku 2016 to bude už jeho 30. ročník.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Ladislav Marschalko - učiteľ, organista, kronikár, ktorý sa narodil v roku 1915 v našej malebnej dedinke pod horami v Makove. Narodil sa ako piaty syn učiteľa - organistu Jozefa Marschalka a jeho manželky Heleny. Tu, v Makove, prežil aj svoje detstvo a vychodil Národnú školu ročníky 1.-5., ktoré absolvoval spolu so svojím bratom Júliusom. Po jej ukončení chodil na Reálne gymnázium do Žiliny a neskôr na Učiteľský ústav v Turčianskych Tepliciach. Odtiaľ prichádza pôsobiť ako učiteľ do rodného Makova, ktorému ostal verný až do roku 1971, kedy odchádza učiť do Čadce. V Čadci sa usadil aj s manželkou, prežíval svoj dôchodok a zostal tu až do konca svojho života. Ladislav Marschalko prežil v Makove veľmi aktívny a činorodý život. Bol učiteľom, organistom, spevákom, dirigentom, športovcom, starostom, kronikárom, ale predovšetkým vzácnym a nezabudnuteľným človekom.

Rudolf Matter bol prvým zvoleným richtárom Makova. Celoživotnou záľubou tohto uznávaného odborníka na lesné hospodárstvo bola história. Svoje príspevky, najmä z oblasti histórie lesného hospodárstva a drevárskeho priemyslu na Kysuciach, publikoval v prvých číslach najstarších kysuckých novín - Čadčiansky pohraničiar. V roku 1907 vydal v nemčine a maďarčine „Dejiny mesta Čadce a jeho okolia“, pričom táto kniha po prepracovaní a doplnení bola v roku 1927 vydaná pod názvom „Kysucký dejepis“. V obci je po ňom pomenovaná jedna z najkrajších turistických trás „Cesta Rudolfa Mattera“.

Ján Lendvai bol významným pedagógom a činovníkom v oblasti školstva a kultúry, vysokoškolským profesor v Debrecíne. Narodil sa v roku 1881 v Oščadnici. Verejnosti je známy ako učiteľ, spisovateľ (bol reálnym kandidátom na Nobelovu cenu), prírodovedec a agronóm. Vedeckú činnosť rozvíjal v biológii, bakteriológii, fyziológii, anatónií a v mikroskopickej technike. Zdokonaľoval laboratórne zariadenia a štyri vynálezy si dal aj patentovať. Ovládal maďarčinu, nemčinu, taliančinu, latinčinu aj angličtinu. Vyšlo mu 28 knižných vedeckých prác a 11 učebníc. Po vzniku Československa sa vrátil do Makova, kde sa venoval výskumu Kysúc. V roku 1929 vydal prácu „Kysuce a Kysučania“.

Milan Greguš sa narodil v roku 1934 v osade u Greguší. V roku 1962 sa stal prvým slovenským absolventom odboru „reštaurovanie umelecko-historických pamiatok“ na VŠMU v Bratislave. Jeho prvou významnou prácou bolo reštaurovanie najstaršieho štvorkrídlového gotického oltára. Taktiež vypracoval kompletný prieskum a zameranie mohyly Milana Rastislava Štefánika na Bradle. Sochársku časť jeho tvorby predstavujú najmä monumentálne sochy a realizácie reliéfov pre exteriéry a interiéry verejných priestranstiev. Osobitnou kapitolou v jeho tvorbe je umelecký šperk.

Rímsko-katolícka farnosť Makov

Rímsko-katolícka farnosť Makov bola založená v roku 1796 odčlenením časti z Petrovíc a Vysokej. Postavila sa farská budova, na prízemí ktorej sa nachádzala škola. V roku 1803 bol dostavaný a posvätený farský kostol, zasvätený sv. Štefanovi, uhorskému kráľovi. Neskôr sa zmenil patrón kostola na sv. Petra a Pavla.

Počas 200-ročnej existencie farského kostola došlo viackrát k jeho opravám, renováciám, menším zmenám exteriéru, v sedemdesiatych rokoch 20. storočia aj k modernizácii a prestavbe dôležitých častí interiéru podľa noriem II. vatikánskeho koncilu.

Veža kostola vyčnieva na severnej strane medzi múrmi a je zakončená pozláteným železným krížom. Nad chórom je podoprená dvoma vystavanými stĺpmi vo vnútri kostola. Vo veži sa nachádzajú dva zvony.

V roku 2011 sa k Rímsko-katolíckej cirkvi hlásilo takmer 90,0 % obyvateľov Makova. V tejto farnosti pôsobí jeden rímsko-katolícky kňaz. Okrem farského kostola sv. Petra a Pavla sú po osadách kaplnky alebo zvonice. Raz do roka sa slúži sv. omša na Kršlisku, u Greguši, na Huslove a na Bukovej. Objekty sú zaradené ako pamätihodnosti obce a sú udržiavané.

Okrem sviatostnej pastorácie je možnosť využívať farské pastoračné centrum aj na mimoškolské aktivity, zároveň sa organizujú rôzne spoločenské a športové podujatia.

Súčasným správcom Rímsko-katolíckej farnosti Makov je Mgr. Marek Kotlárík.

1.3 Geológia, geomorfológia a pedológia obce Makov

Kataster obce Makov má rozlohu cca 46 052 156 m² a skladá sa zo štyroch hlavných územných častí Potok, Čierne, Kopanice a Trojačka a z ďalších rozptýlených horských osád.

Katastrálne územie Makova spadá do dvoch orografických celkov: Javorníkov a Turzovskej vrchoviny. Obidve pohoria sú vybudované treťohornými flyšovými horninami stredného až vrchného oecénu, tzv. zlínskymi vrstvami račianskej jednotky magurského flyšu. Tieto sú v podstate zložené z ílovcov a pieskovcov, ktoré sa striedajú v mocných súvrstviach v podobe predĺžených pásov. Sliezka jednotka má príkrovový charakter a je tvorená pieskovecami a ílovcami, pieskovce sú miestami hrubozrnné.

Prevažná časť obce je budovaná magurskou jednotkou, patriacou do vnútornej časti flyšového pásma. Zo štyroch nad sebou ležiacich čiastkových príkrovov sa na stavbe celých Kysúc podieľajú hlavne dva, predstavované jednotkami račianskou - tá zasahuje i na územie obce a bystrickou. Typickým znakom pre ňu sú mohutné pieskovcové polohy (vrstvy), ktoré sa výrazne odrazili aj na morfológii územia.

Geomorfologická tvárnosť územia obce Makov odzrkadľuje jednak petrografické zloženie jednotlivých štruktúr územia, tektonickú stavbu i erózo-denudačné procesy, ktoré sa v tejto oblasti uplatňovali po ukončení alpínskeho vrásnenia až po súčasnosť. Územie obce, ktoré je budované flyšovým pásmom má hladko modelované tvary.

Podľa geomorfologického členenia patrí územie do podsústavy Karpát, provincie Vonkajšie Západné Karpaty a oblasti Slovensko - moravské Karpaty a Západné Beskydy. Petrografická stavba podnietila hornatinový a vrchovinový reliéf a reliéf erózných brázd. Tvary sú modelované hladko, dominujú pásma chrbtov, miestami rozčlenenými priečnymi dolinami. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, vyskytujúce sa viac menej na celom území flyšového pásma. Najvyššou kótou katastrálneho územia je Veľký Javorník 1 070 m n. m, ktorý je zároveň najvyšším bodom pohoria.

Turzovská vrchovina tvorí geomorfologický celok v oblasti Západných Beskyd. Na severe a západe ho ohraničujú Moravskosliezske Beskydy, na severovýchode Jablunkovské medzihorie a na východe Kysucké Beskydy, na juhu Javorníky. Najvyšším bodom pohoria je Beskydok - 953 m. Patrí k typu rozpojených pohorí, pretože nemá ústredný chrbát, ale dolinami potokov je rozčlenená na rad samostatných chrbtov.

Rieka Kysuca, pretekajúca v západno-východnom smere rozčlenila územie obce na dve časti s jednou pozdĺžnou dolinou. Typické flyšové erózne brázdy vytvorené miestnymi potokmi možno vidieť i v južnej časti obce, ktorú tvorí celok Javorníky. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, ktoré je možno vidieť v ktorejkoľvek časti obce. Medzi historické antropogénne tvary územia obce patria i tzv. medze, ktoré vznikli intenzívnym obhospodarovaním parciel vo vertikálne náročnom teréne. Časť z nich bola v čase kolektivizácie poľnohospodárstva rozoraná.

Pôdny kryt územia sa diferencuje najmä pod vplyvom klimatických a hydrologicko-substrátovo-geomorfologických pomerov. Klimatické pomery, predovšetkým pokles teploty vzduchu a pribúdanie zrážok s nadmorskou výškou, členia pôdny kryt zonálne. Vertikálna zonálnosť pôdneho krytu je typická pre všetky horské oblasti a prejavuje sa zákonitou zmenou pôdnych typov a subtypov od úpätia po vrcholové časti pohorí.

V rámci vertikálnej zonálnosti pôdneho krytu najnižšie pásmo tvoria nasýtené až nenasýtené hnedé lesné pôdy, ktoré siahajú zhruba do nadmorskej výšky 600 - 700 m. Vo vyšších polohách dominujú hnedé lesné pôdy nenasýtené. Hydrologické pomery ovplyvňujú formovanie pôdneho krytu, najmä na riečnych nivách, kde sa periodicky uplatňuje vplyv povodňových a poriečnych podzemných vôd. Podzemná voda ovplyvňuje trvalo pôdotvorný proces aj mimo riečnych nív, najmä v terénnych depresiách a v oblasti pramenísk.

Vplyvom veľkého množstva zrážok a nízkej priepustnosti podložia značná časť pôd má nepriaznivý vodný režim s dlhodobým alebo sezónnym prevlhčením a s výraznými znakmi procesov oglejenia. Typická je pre pôdy Kysúc skeletnatosť. Z hľadiska stupňa skeletnatosti môžeme pôdy zaradiť medzi stredne skeletnanté pôdy. Celková hĺbka pôdy v horských oblastiach je do 30 cm, v údolí je stredne hlboká s hĺbkou 30 - 100 cm.

1.4 Klimatické pomery

Základný vplyv na klimatické pomery v obci Makov má geografická poloha, nadmorská výška a prevládajúce prúdenie vzduchu. Klímu výrazne ovplyvňuje dolinová poloha obce, výškové rozpätie medzi dnom obce a jej horskou obrubou a orientácia doliny v smere prevládajúcich vetrov. V horskej obrube obce pribúda oblačnosť. Osobitne charakteristické je klesanie teploty a pribúdanie množstva zrážok s výškou. Dno obce má naopak výraznejšie teplotné a zrážkové rozdiely medzi letným a zimným obdobím a vyznačuje sa veľkým počtom dní s teplotnou inverziou.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Klimaticky patrí územie obce do chladnej klimatickej oblasti (nad 600 m n. m.). Ubúdanie teploty s výškou udáva ročný teplotný gradient, ktorý v priemere dosahuje hodnotu 0,6 °C na každých 100 m výšky. Maximum teploty v roku pripadá na júl a minimum na január. Priemerné teploty najteplejšieho mesiaca (júla) sú 12 - 16 °C, najchladnejšieho mesiaca (január) do -7 °C. Dĺžka snehovej prikrývky je podľa nadmorskej výšky a expozície od 90 - 120 dní.

Celé územie Kysúc, a teda aj Makova, vzhľadom na náveternú polohu patrí medzi tzv. „mokré kúty Slovenska“. Priemerný ročný úhrn zrážok je 800 - 900 mm, v najvyšších polohách Javorníkov dosahujú zrážky až 1 200 mm. Obdobie s nočnými prízemnými mrazíkmi sa začína v prvej polovici mesiaca október. V obci je najväčšia oblačnosť okolo 70 % v zime vplyvom častej hmly. Najmenšia oblačnosť je koncom leta a začiatkom jesene - 55 %. Oblačnosť vzrastá od septembra do decembra a potom klesá do augusta. Najväčší počet jasných dní je v auguste, minimum pripadá na mesiac október.

Zrážky majú zo všetkých klimatických prvkov najpremenlivejší charakter. Zrážok je dostatok a sú pomerne rovnomerne rozložené počas roka. Pomer medzi najsuchším a najvlhším mesiacom je 1 : 2. Miestne rozdiely v zrážkových úhrnoch vyplývajú z nadmorskej výšky a expozície voči prevládajúcemu smeru vetra. S výškou pribúda v priemere na každých 100 m 60 - 80 mm zrážok. Najvyššie denné úhrny zrážok sa najčastejšie vyskytujú v období letných búrok. Sú to výdatné lejaky, obyčajne sprevádzané elektrickými výbojmi a hrmením. Najvyššie denné úhrny zrážok sa najčastejšie vyskytujú v mesiacoch jún, júl a august. V zimnom období klesá výdatnosť zrážok, zrážky padajú prevažne v pevnom skupenstve a vytvárajú snehovú pokrývku. Prvé dni so snežením pripadajú priemerne na koniec mesiaca október, prípadne na začiatok mesiaca november. Posledné dni so snežením sa môžu v obci vyskytnúť ešte koncom apríla, resp. začiatkom mája. Dĺžka obdobia so snehovou pokrývkou závisí najmä od nadmorskej výšky. Snehová pokrývka trvá 90 dní, v horskej obrube sa v priemere sneh udržiava až 110 dní, pričom maximálnu výšku dosahuje v januári.

Vietor patrí medzi najdôležitejšie klimatické prvky, lebo je „nosiťom počasia“. Veterné pomery sú podmienené jednak všeobecnou cirkuláciou ovzdušia, jednak orografickými pomermi. Oblasť je vcelku veterná, najviac veterných dní sa vyskytuje na jar, najmenej veterné je jesenné obdobie. Cez deň je najzriedkavejšie bezvetrie v prvých poludňajších hodinách a najčastejšie v nočných a skorých ranných hodinách.

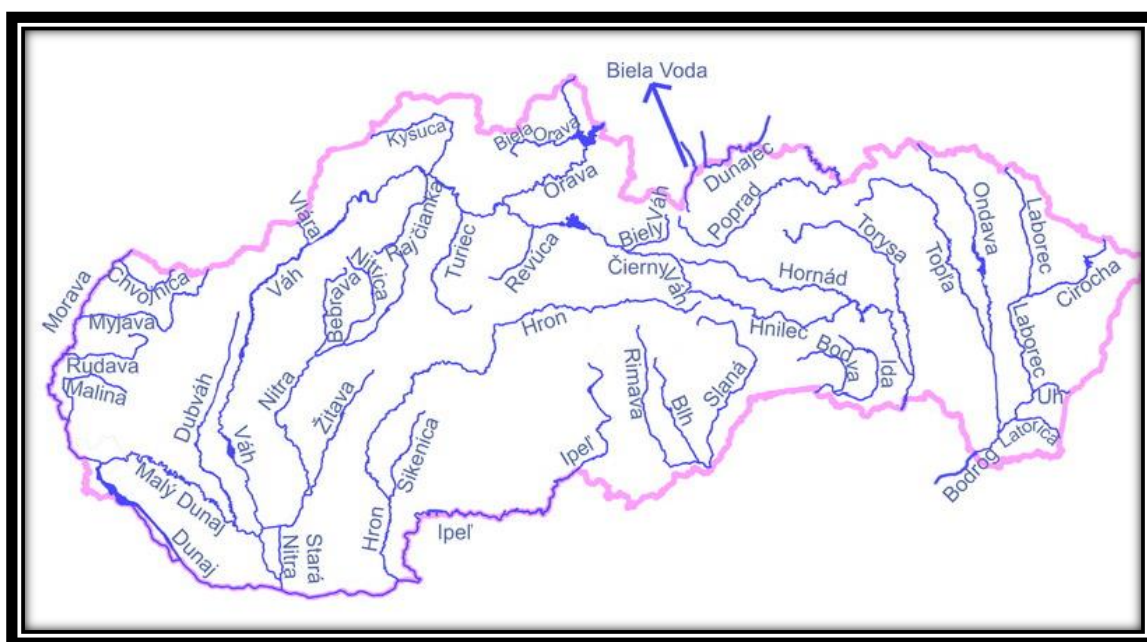
1.5 Hydrologické pomery

Na území obce Makov je najvýznamnejším vodným tokom rieka Kysuca v celkovej dĺžke 7,5 km, do ktorej sa vlievajú všetky menšie, či väčšie potoky v oblasti. Kysuca je typickou riekou v horskej oblasti so snehovo-dažďovým typom odtoku. Pramení pod vrchom Hričovec v katastrálnom území obce Makov, vlieva sa do rieky Váh pri Žiline a patrí do úmoria Čierneho mora. Celková dĺžka toku je 66,6 km, plocha povodia je asi 1 053 km².

V obci do nej vtekajú tri rovnocenné prítoky: ľavostranný prítok z časti Trojačka (potok Trojačka - 5,3 km), pravostranný prítok z časti Čierne (Holacký potok - 5,2 km) a ľavostranný prítok z časti Potok (Pavelkovský potok - 3,6 km) a Papajovský potok - 2,9 km. Na uvedený tok Kysuce a jej hlavné prítoky sa napájajú menšie prítoky v celkovom počte 77. Celková dĺžka tokov v obci Makov predstavuje 69 km. Obec Makov patrí do Povodia Váhu, to znamená, že vodné toky v obci Makov sú spravované Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p., odštepným závodom Piešťany, Správou povodia stredného Váhu I. Púchov.

Sezónne sú zavodňované i tzv. jarky, ktoré slúžia na odvodnenie určitých plôch územia počas dažďov. Na vodu sú najbohatšie mesiace marec a apríl a najmenej vody majú toky v septembri. Zreteľný pokles prietokov je aj v mesiaci január a zvýšenie v mesiacoch jún a júl. Takýto režim odtoku je charakteristický pre vyššie položené stredohorské oblasti Slovenska, medzi ktoré patrí aj povodie rieky Kysuce.

Obrázok 2 Tok rieky Kysuca obcou Makov

Prameň: <https://www.google.sk/search?q=poloha+obce+sta%C5%A1kov+na+mape+vo%20slovensku>

1.6 Životné prostredie a ochrana prírody v obci Makov

Žilinský kraj je región s najväčším plošným podielom území v rôznom stupni ochrany v rámci SR. Prírodné bohatstvo v Žilinskom kraji sa priamo odzrkadľuje aj v počte a plochách chránených území. Ide o lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu. Zo štrnástich CHKO na území SR pokrývajú časť územia ŽSK tri oblasti. Z nich CHKO Horná Orava a CHKO Kysuce sa celé rozkladajú iba na území ŽSK.

Na území okresu Čadca, na ktorom sa rozprestiera aj územie obce Makov sa nenachádza žiaden národný park. Na jeho území sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ktorá v okrese Čadca pozostáva z dvoch samostatných častí, a to západnej Javorníckej a východnej Beskydskej. Do beskydskej časti malou mierou zasahuje aj Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Horná Orava, ktoré je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti Horná Orava.

Na území okresu sa taktiež nachádza 16 maloplošných chránených území a 12 území európskeho významu. Celková plocha veľkoplošných chránených území je 552,10 km², čo je cca 72,6 % podiel na celkovej rozlohe okresu.

Tabuľka 2 Veľkoplošné chránené územia v okrese Čadca a v okrese Žilina

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Výmera (ha)	
			celková	z toho v okrese
NP	NP Malá Fatra	3	22 630	8 422
Ochranné pásmo NP	NP Malá Fatra - OP	2	23 262	10 355
CHKO (okres Čadca)	CHKO Kysuce	2	65 462	55 210
CHKO (okres Žilina)	CHKO Kysuce	2	68 997	1 619
CHKO	CHKO Strážovské vrchy	2	30 979	4 532

Prameň: <http://www.sazp.sk/>, stav k 31.12.2013.

Vďaka zachovalým prírodným, krajinárskym a estetickým hodnotám bolo územie Makova začlenené do CHKO Kysuce. Účelom vyhlásenia je zveľaďovanie prírodných hodnôt a krajiny s rozptýlením osídlením, zabezpečenie optimálneho využívania územia so zreteľom na kultúrny, vedecký, vodohospodársky, ekonomický a zdravotno-rekreačný význam.

Najzachovalejšie časti prírody sú v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 Zb. o ochrane prírody a krajiny vyhlásené za maloplošné chránené územia. V katastrálnom území obce Makov sú vyhlásené dve prírodné rezervácie a tri prírodné pamiatky.

▪ **Národná prírodná rezervácia Veľký Javorník**

Národná prírodná rezervácia Veľký Javorník je najstaršou prírodnou rezerváciou na Kysuciach, vyhlásená v roku 1967 na výmere 13,95 ha. Dôvodom vyhlásenia sú zachovalé prirodzené jedľové bučiny s prímiesou smreka, ktoré majú pralesovitý vzhľad. Smerom k vrcholu Veľkého Javorníka (1 071 m n. m.) prales prechádza do lúčnych enkláv. Vzhľadom na značný antropický tlak a poškodzovanie lesov imisiami Správa CHKO vypracovala osobitný režim ochrany tohto územia za účelom zachovania prírodných hodnôt rezervácie.

▪ **Prírodná rezervácia Hričovec**

Prírodná rezervácia Hričovec bola vyhlásená v roku 1988 na výmere 21,12 ha. Vyskytujú sa tu zachovalé lesné spoločenstvá s prevahou jedľových bučín, menej jedľové bučiny so smrekom. Rezervácia sa nachádza v pramennej oblasti rieky Kysuce.

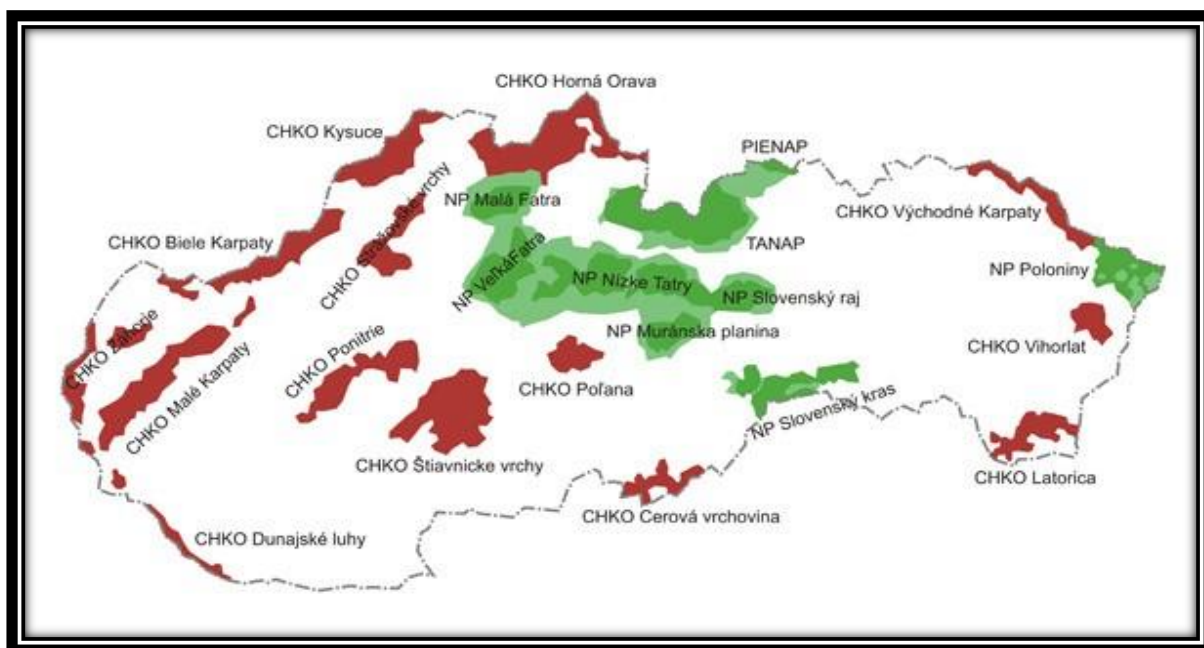
V oblasti Javorníkov a Beskýd, kde bola tradičná valašská kolonizácia, sa uchovali staré zvyky, ktoré mali vzťah k ochrane a výsadbe stromov. Keď sa v minulosti postavila drevenica, tak sa pri nej vysadili stromy, ktoré mali dom chrániť pred živelnými pohromami a zároveň boli akýmsi meradlom, aký bol dom starý. Dodnes tieto stromy vytvárajú najhodnotnejšiu vysokú zeleň v krajinnom prostredí. Na území obce Makov sa nachádzajú tri prírodné pamiatky - skupina dubov na Trojačke, lipy v Čiernom a brest u Papají, ktorý je unikátnym exemplárom brestu hrabolistého, ktorý sa vyznačuje mohutnosťou a vekom.

Brest u Papají bol vyhlásený za chránenú prírodnú pamiatku uznesením rady ONV v Čadci č. 86/1973. Brest rastie v osade u Papají v nadmorskej výške 720 m. Jeho vek sa odhaduje na 400 - 500 rokov, obvod kmeňa vo výške 130 cm je 625 cm a pri koreňoch cez 11 metrov. Jeho výška je cca 30 m. Chránená prírodná pamiatka Brest u Papají je mimoriadne vzácny, patrí medzi najväčšie bresty hrabolisté v strednej Európe. Je pôsobivým estetickým prvkom v osade, svedkom dávnej minulosti, vzácnym prírodným objektom a súčasťou kultúrneho dedičstva obce Makov.

Územie Veľkého Javorníka (Bútorky, Kasárne) má Ministerstvom zdravotníctva SR priznaný štatút klimatických kúpeľov.

Obrázok 3 Chránené krajinné oblasti na území Slovenska

Prameň: <https://www.google.sk/search?q=rieka+kysuca&source>.

Pri zabezpečovaní primárnych a sekundárnych potrieb človeka veľmi často dochádza k narušeniu alebo k ničeniu prírody a celého životného prostredia. Človek nemá žiadne právo na ničenie diela, ktoré sám nevytvoril, má však povinnosť napraviť všetko to, čo za dlhé roky zničil, aby v dôsledku jeho konania nedošlo k ekologickej kríze, tzn. k extrémnemu stavu, pri ktorom dochádza k zrúteniu prírodných ekosystémov, k zlyhaniu zdrojov potravín, k vyčerpaniu zdrojov biosféry a nakoniec k zániku celých spoločenstiev vrátane človeka.

Za jeden z hlavných nástrojov pre uskutočňovanie trvalo udržateľného rozvoja miest či obcí je považované posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Predstavuje účinný preventívny systém v starostlivosti o životné prostredie. Je tiež účinným nástrojom umožňujúcim zabrániť realizácii činností, ktoré by neprípustne a často nenávratne poškodili životné prostredie, alebo aspoň vybrať z variantov konkrétneho všeobecne prospešného projektu variant s najmenšími negatívnymi vplyvmi na životné prostredie.

Tento nástroj umožňuje všetkým občanom podieľať sa na rozhodovaní o činnostiach, ktoré sa bezprostredne dotýkajú prostredia, v ktorom žijú a budú žiť ich potomkovia. Preto každá obec, aj obec Makov, má v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie veľmi dôležité postavenie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Základnou úlohou obce a jej obyvateľov z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je doceliť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia - ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnym i podnikateľským sektorom.

K vážnym poškodzovateľom životného prostredia patrí bez pochyb drastický úbytok lesných porastov, a to nielen na území okresu Čadca, ale na celom území našej planéty. Táto činnosť má už dnes za následok nevyčísliteľné škody. Ťažba dreva zásadne mení krajinný ráz celej krajiny a aj samotné zloženie lesa. Ťažba dreva predstavuje nezvratný proces a zároveň jeden z najvážnejších zásahov a vplyvov na životné prostredie. Prirodzený les sa nedá ničím nahradiť, a aj napriek tomu sa v ťažbe a devastácii lesov naďalej pokračuje. Pri súčasnom tempe ťažby drevnej hmoty spolu s nadmerným znečisťovaním ovzdušia môžu lesy úplne zmiznúť z povrchu Zeme už za 50 až 90 rokov - stav prinajmenej alarmujúci.

Obec Makov leží mimo záujmov väčších priemyselných výrobcov. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že v katastrálnom území obce sa nenachádza veľký znečisťovateľ ovzdušia. Z ekonomického hľadiska je nevyhnutné zachovať kvalitu životného prostredia.

Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v zimnom období sú domácnosti, ktoré zabezpečujú svoje vykurovanie tuhými palivami. K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky, nedoregulované vodné toky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotnej obce. Rozvinutím osvetly medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu v rámci spomínanej obce.

Kvalite životného prostredia neprispievajú chátrajúce hospodárske objekty, staré drevené prístavby a oplotenia, neupravené dvory, chátrajúce rodinné domy, neupravené predzáhradky a nedostatok zelene. Negatívne pôsobia aj poškodzované autobusové zástavky na území obce Makov.

Osobitnú pozornosť by mala obec venovať racionálnemu využívaniu nerastných surovín a vplyvu ich ťažby na životné prostredie, spresneniu geologického obrazu zdrojov fosílnych palív, rozvoju environmentálnej geológie či protieróznym opatreniam.

Ďalším významným krokom v oblasti životného prostredia obce je potreba intenzívnejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, teda nefosílnych zdrojov energie, ktorých energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Ide o zdroje ako vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd či biometán. Aj napriek tomu, že tieto zdroje existujú od vzniku Zeme a stále sa obnovujú, ich využívanie je v súčasnosti relatívne technicky náročné a ekonomicky nákladné. Ropa, zemný plyn a uhlie sú zdroje koncentrovanej energie, ktoré sú v súčasnosti najpohodlnejšie a najvýhodnejšie na pokrytie energetických potrieb v celosvetovom meradle.

Sú ale neobnoviteľné - keď sa raz vyčerpajú, nedajú sa nahradiť. Navyše, spaľovanie ropy a uhlia je zdrojom znečistenia a výrazne prispieva ku klimatickej zmene. I keď sa alternatívne zdroje energie využívajú čoraz viac, k ich výraznému masovejšiemu využívaniu zatiaľ nedošlo. Často sa pri alternatívnych zdrojoch energie stretávame s mnohými problémami a prekážkami, ktoré stoja v ceste v ich zavádzaní, či zvýšení využiteľnosti ich dostupného potenciálu.

Ďalším významným krokom v oblasti ochrany životného prostredia je realizácia mnohých aktivít na zvýšenie separácie a zhodnocovania odpadu. Triedený zber vracia druhotné suroviny späť do výrobného procesu, čo výrazne vplýva na ťažbu a získavanie prvotných surovín. V mnohých smeroch sa tak znižuje devastácia nových území ťažbou.

Zmenšenie objemu skládkovania a spaľovania odpadov pozitívne ovplyvňuje znečisťovanie životného prostredia, a tým aj celkovo spotrebu energie. Kompostovaním biologicky rozložiteľných odpadov môžeme získať kvalitné ekologické hnojivá. Základným východiskom pre elimináciu environmentálnych rizík v rámci územia obce bude teda kontrola environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov, ako aj znižovanie negatívnych vplyvov chemických, fyzikálnych a biologických faktorov na zdravie ľudí, hospodárstvo, prírodné a kultúrne dedičstvo obce Makov.

V súčasnosti sa stav ovzdušia obce výrazne zlepšil (aj v dôsledku plynofikácie obce), čo je zrejme i pohľadom -obecná samospráva najmä v zimnom období už nie je pri pohľade z vyvýšeného miesta zahalená do smogového oblaku. Prirodzená vegetácia na území obce Makov je v súčasnosti značne pozmenená najmä antropogénnou činnosťou.

Taktiež postupný rozvoj ľudskej spoločnosti a rastúce nároky na život majú často veľmi nepriaznivé účinky na prírodu. Pôvodné ekosystémy sú narušované a pretvárané, pričom jednotlivé rastlinné a živočíšne druhy na tieto zmeny citlivo reagujú.

Zmeny a pretváranie krajiny počas minulého a terajšieho režimu mali a majú na biodiverzitu často katastrofálne následky. Horné Kysuce, a teda ani Makov, tieto zmeny našťastie nezasiahli v takej miere ako iné odlahlé kúty Slovenska alebo susednú Českú republiku. Vzhľadom na vyššie uvedené môžeme konštatovať, že príroda na území obce je pomerne dobre zachovaná, hoci aj tu badať negatívny vplyv človeka na biotopy. Podobne je na tom aj stav ovzdušia v obci Makov, ktorý je uspokojivý s tendenciou sústavného znižovania nežiaducich faktorov a vplyvov. „Spoločným záujmom o ochranu nášho životného prostredia zabezpečíme lepší život pre všetkých.“

1.6.1 Životné prostredie - flóra

Charakter rastlinstva je ovplyvnený geologickým podložím, ktoré vytvára podmienky najmä pre acidofilnú vegetáciu, pričom územie patrí do oblasti Západokarpatskej kveteny. Klíma a nadmorská výška ovplyvňujú vegetáciu vertikálne, v oblasti je podhorského až horského charakteru. Podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí územie obce Makov do oblasti Západobeskydskej flóry.

Lesy tvoria krásny prírodný rámec obce Makova priam volajú turistov i cyklistov, alebo dokonca lyžiarov na bežkách, zdolať ich oblé hrebene. Väčšinu územia obce Makov pokrývali v minulosti bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, pričom lesnatosť bola takmer 100%, a to do nadmorskej výšky takmer 800 m n. m.. V súčasnosti najväčšiu plochu z lesných spoločenstiev zaberajú nepôvodné smrečiny. Krovinová etáž v lesoch nie je vyvinutá, prípadne sú zastúpené ojedinele druhy ako napr. zemolez obyčajný, ostružina malinová, ostružina krovitá, lieska obyčajná, trnka obyčajná a pod.. V bylinnej etáži rastú predovšetkým kyslomilné druhy smrečín ako napr. brusnica čučoriedková, pľúcnik tmavý, prvosienka vyššia, veternica hájna, jahoda obyčajná či slezinovka striedavolistá

Na území obce rastú viaceré chránené a vzácne druhy rastlín, s ktorými sa môžeme stretnúť najmä v lesoch a na podmáčaných lúkach. Z takýchto druhov rastlín tu patria napr. vstavač mužský, plavúň obyčajný, vemeník dvojlistý, kruštík širokolistý, bradáčik vajcovitý, prstnatec bazový, pavstavač hlavatý či prstnatec májový.

Príroda katastra obce Makov skrýva iste ešte mnoho vzácných objavov pre botanikov. Ale ani jeden z milovníkov výletov, túr a vychádzok do prírody neobíde sklamaný. Okrem duševného obohatenia si môže doniesť domov aj vitamíny v podobe lesných plodov a nazbierať si za hrst' liečivých bylín na čaj.

1.6.2 Životné prostredie - fauna

Väčšinu územia pokrývajú druhotne premenené smrekové monokultúry, miestami so zachovalými enklávami jedľových bučín. Rastlinné spoločenstvá, geografická poloha, klíma a činnosť človeka majú rozhodujúci vplyv na formovanie živočíšnych spoločenstiev.

Voľne žijúce živočíšstvo je jednou z hlavných zložiek prírody so závažnými vplyvmi na prostredie, jeho rovnováhu a nenahradiiteľným genofondom dedičných vlastností jednotlivých druhov. Živočíchy sa môžu ľahšie prispôsobiť životnému prostrediu vďaka schopnosti pohybovať sa. V určitom prostredí, kde nájdú dostatok potravy, úkryt a podmienky na vývin mláďat, vytvoria s ostatnými druhmi živočíšne spoločenstvo (zoocenózu).

Komplex týchto faktorov ovplyvňuje jednotlivé živočíšne druhy v danom území. Živočíšne spoločenstvá majú na území obce Makov charakter Západokarpatskej podhorskej a horskej fauny. Na území obce teda dominujú lesné, lúčne a pasienkové spoločenstvá, ktoré osídľujú živočíšne druhy viazané na tieto biotopy. K pretváraniu týchto biotopov prispela najmä v poslednej dobe ľudská činnosť, ktorá mnohé pôvodné biotopy zničila, zmenila, alebo nahradila novými a živočíchy sa museli týmto zmenám prispôsobiť. Na území obce sú zastúpené tieto biotopy: biotop lesov a krovín, biotop polí, lúk, pasienkov a kultúrnych polí, biotop stojatých a tečúcich vôd a biotop ľudských sídel.

Územie obce Makov je o to významnejšie, že tvorí okrajovú hranicu rozšírenia mnohých vzácnych a chránených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napr. mlok obyčajný, skokan hnedý, užovka obojková, vlk dravý, medveď hnedý, vydra riečna či rôzne druhy drobných zemných cicavcov.

1.6.3 Mykoflóra na území obce Makov

Priaznivé prírodné podmienky (najmä dostatok zrážok), veľké plošné zastúpenie lesov a dobrá zachovanosť niektorých lúk a pasienkov sú na území obce predpokladom pestrého spektra rôznych druhov lesných i lúčnych húb. V rámci Slovenska patrí celý región Horných Kysúc k skutočným hubárskym oblastiam a nie nadarmo sa hovorí: „čo Kysučan, to hubár“. Na území obce Makov sa však nevyskytujú len bežné konzumné huby, ale aj mimoriadne vzácne druhy, ktoré ocení každý profesionálny mykológ.

K najbežnejšie a najčastejšie zbieraným hriбом patrí hriб smrekový, suchohriб hnedý, kozák brezový, kozák osikový, hriб zrnitohlúbikový či masliak obyčajný.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

V modernom svete sa rovnako, ako mnoho rastlín a živočíchov, aj mnoho druhov húb stávajú ohrozené v dôsledku deštruktívnych ľudských aktivít (holoruby, meliorácie, nadmerné hnojenie, ukončenie tradičného hospodárenia, mechanické poškodzovanie lesného krytu ...).

Treba tiež spomenúť nadmerný zber húb, kedy ľudia zbierajú malé, príliš mladé alebo prestarnuté plodnice, ktoré neskôr vyhodí. Zákaz zberu plodníc má však pre ochranu húb nepatrný význam, oveľa dôležitejšie je chrániť podhubie ukryté pod zemou čo sa dá docieľiť len starostlivosťou o biotop, ktorý daný druh osídľuje.

Na území obce sa však popri bežných konzumných druhoch vyskytujú aj druhy veľmi vzácne, ktoré dotvárajú pestrú paletu diverzity a sú zaujímavé najmä pre profesionálnych mykológov. K najvzácnejším druhom na území obce patrí kedysi veľmi hojne sa vyskytujúci lievikovec kyjakovitý. Ďalším veľmi vzácnym druhom, ktorý môžeme na území obce Makov nájsť už len sporadicky je náramkovka cisárska.

1.7 Demografický vývoj obce Makov

Demografický vývoj významne ovplyvňuje fungovanie celej spoločnosti, preto sa štúdiu demografických procesov venuje veľká pozornosť. Kvalifikované rozhodovanie v oblasti ekonomiky, sociálnych vecí, zamestnanosti, školstva, zdravotníctva, bytovej výstavby sa nemôže zaobiť bez kvalifikovaných, vhodne štruktúrovaných, variantných a pohotových demografických informácií.

Význam demografických informácií zvyšuje súčasná spoločenská situácia, keď súčasťou spoločenských zmien sú aj zásadné zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Dôsledkom týchto zmien sú zmeny v prírastkoch a štruktúre obyvateľstva, mení sa aj štruktúra rodín a domácností. Okrem informácií o minulom a súčasnom populačnom vývoji sú pre rozhodovacie procesy potrebné aj informácie o očakávanom vývoji. Demografické prognózy sú teda základom pri uvažovaní o budúcom vývoji spoločnosti.

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra a počet obyvateľov obce predstavuje jeden z najdôležitejších aspektov rozvoja obce, od počtu obyvateľstva závisí výška podielových daní a taktiež spotreba po tovaroch a službách, čo ovplyvňuje podnikateľské prostredie v samotnej obci Makov.

Obec Makov sa radí medzi menšie obce. Na jej území v roku 2014 žilo 1 796 obyvateľov, z nich 885 žien a 884 mužov, čo predstavuje oproti roku 2013 úbytok o 17 obyvateľov. Nad 60 rokov veku bolo v obci 293 obyvateľov - 16,6 %, do 15 rokov mala obec 236 - 13,3 % obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva sa v roku 2014 pohybovala na úrovni 38,41 obyvateľov / km² oproti roku 2010, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 41,0 obyvateľov / km².

V roku 2001 mala obec Makov 1 932 obyvateľov, z ktorých bolo 934 mužov, čo predstavovalo 48,3 % a 998 žien s percentuálnym zastúpením 51,7 %.

Pre ďalší rozvoj obce Makov okrem ekonomických a sociálnych rozvojových predpokladov sú dôležité najmä pozitívne demografické ukazovatele, avšak od roku 2001 počet obyvateľov obce postupne každoročne klesal s výnimkou rokov 2006, 2009 a 2010. Najväčší pokles obyvateľstva bol pritom zaznamenaný v roku 2011. Vývoj obyvateľstva je v mnohých prípadoch podmienený najmä prirodzeným prírastkom a migráciou obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 3 Vývoj počtu obyvateľov obce Makov

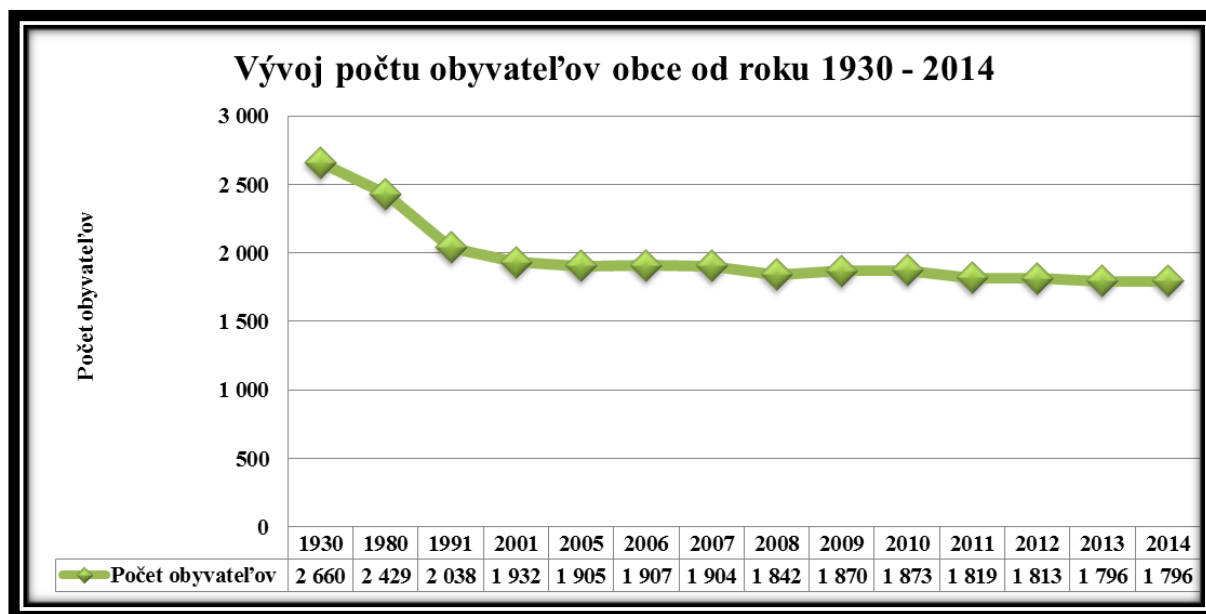
Rok	1930	1980	1991	2001	2005	2006	2007
Počet obyvateľov	2 660	2 429	2 038	1 932	1 905	1 907	1 904
Prírastok/úbytok obyvateľov		- 231	- 391	- 106	- 27	+ 2	- 3
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	1 842	1 870	1 873	1 819	1 813	1 796	1 796
Prírastok/úbytok obyvateľov	- 62	+ 28	+ 3	- 54	- 6	- 17	0

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V roku 2001 mala obec Makov pri sčítaní obyvateľstva 1 932 obyvateľov a pri sčítaní obyvateľstva v roku 2011 1 819 obyvateľov, rozdiel 113 obyvateľov. Počas rokov 1980 až 2013 zaznamenala obec Makov najväčší úbytok obyvateľstva v roku 1 991, a to v počte 391 obyvateľov, v roku 2013 v počte 17 obyvateľov. V roku 2014 sa počet obyvateľov nezmenil.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Makov má kolísavý vývoj s klesajúcou tendenciou.

Obrázok 4 Vývoj počtu obyvateľov obce Makov

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

1.7.1 Prognóza demografického vývoja

Neurčitost' vyplývajúca z individuálnych reprodukčných rozhodnutí obyvateľstva ako aj meniace sa a ťažko odhadnuteľné vonkajšie podmienky, vnášajú do procesu demografického prognózovania silný prvok neurčitosti. Preto aktuálnosť prognóz treba starostlivo sledovať a vyhodnocovať.

Napriek spomínanej neurčitosti vo vývoji reprodukčného správania obyvateľstva má populačný vývoj aj značnú zotrvačnosť, ktorá vyplýva hlavne zo stability vekovej štruktúry obyvateľstva. Preto je možné niektoré základné rysy populačného vývoja prognózovať s vysokou pravdepodobnosťou. Aj keby nastal vývoj, ktorý prognóza nepredpokladá, s istotou nespôsobí zvrátenie niektorých základných trendov budúceho populačného vývoja mimo rámcov vymedzených vysokým a nízkym prognostickým scenárom.

Možno jednoznačne skonštatovať, že obdobie najbližších 60 rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia. V roku 2060 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestršie. Úbytok počtu obyvateľov na Slovensku začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia, preto by sa počet obyvateľov mal v roku 2060 pohybovať okolo hranice 5,3 milióna osôb.

Naopak, čo sa týka starnutia obyvateľstva na Slovensku, prognózy sú veľmi stabilné a budúci vývoj môžeme v tomto smere odhadovať s veľmi vysokou pravdepodobnosťou. Starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne. Slovensko sa stane spolu s Poľskom najstaršou krajinou EÚ a zaradí sa medzi najstaršie krajiny na svete. Stagnácia počtu obyvateľov resp. mierny úbytok počtu obyvateľov neznamená v horizonte niekoľkých desaťročí pre spoločnosť prakticky žiaden problém. Veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva však bude mať závažné dopady pre vývoj celej spoločnosti.

Najviac sa spomína sociálne a zdravotné zabezpečenie, starnutie obyvateľstva však ovplyvní aj vzdelávací systém, bytovú politiku, oblasť služieb a tvorbu infraštruktúry. Novou a veľmi významnou skutočnosťou je, že starnutie vo zvýšenej miere zasiahne obyvateľstvo v produktívnom veku. Ekonomické zaťaženie produktívneho obyvateľstva neproduktívnym obyvateľstvom sa začne zvyšovať, stane sa tak po období skoro 50-ročného klesajúceho trendu. Je to vážny signál pre trh práce.

Je zrejmé, že základné trendy vo vývoji počtu a vekového zloženia obyvateľstva sú veľmi stabilné a spoločnosť nemá reálne nástroje na ich zvrátenie. Treba reálne vyhodnotiť možnosti ovplyvniť reprodukčné správanie obyvateľstva a nezvratným, resp. vysoko pravdepodobným trendom prispôbiť fungovanie spoločnosti. Veľmi starostlivo treba zvažovať prijímanie opatrení.

Na budúci vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva bude mať rozhodujúci vplyv vývoj plodnosti a migrácie. Nakoľko zmiernenie úbytku a starnutia obyvateľstva patrí medzi strategické spoločenské ciele, musí spoločnosť prispieť k ich realizácii. To znamená, že štát by mal podporiť zvyšovanie pôrodnosti a príchod migrantov na Slovensko.

Podpora pôrodnosti je dlhodobý a zložitý proces, ktorý navyše nebýva veľmi účinný. Spoločnosť má len obmedzené možnosti ovplyvňovať reprodukčné správanie obyvateľstva. Aj tak je vytváranie spoločenskej klímy priaznivo naklonenej pre zakladanie rodín a rodenie detí potrebné. Štát musí hrať v tomto procese rozhodujúcu úlohu, nakoľko má v rukách rozhodujúce nástroje - legislatívne, sociálno-ekonomické a pracovno-právne.

Len premyslenou kombináciou týchto nástrojov možno prispieť k vytvoreniu spoločenskej klímy, ktorá zvýši prestíž rodiny a detí v spoločnosti, čo je nevyhnutný predpoklad pre dlhodobejšie a zásadnejšie zvýšenie pôrodnosti.

V oblasti migrácie je potrebné vytvoriť také podmienky, aby imigranti mali záujem prichádzať na Slovensko, aby sa tu mohli stať platnými členmi spoločnosti a neskôr aj plnohodnotnými občanmi. Základným predpokladom takéhoto stavu je integrácia. Každý štát by mal samozrejme vedieť o koho má predovšetkým záujem a podniknúť príslušné kroky, aby preferované skupiny prisťahovalcov získal. V oblasti migrácie by teda mala existovať premyslená postupnosť krokov od identifikácie preferovaných skupín, cez prvý kontakt na území SR, ďalej cez vytvorenie podmienok pre integráciu (bývanie, práca, škola, rekvalifikácia, jazyk) až po vytváranie pozitívneho vzťahu k novej krajine a poskytnutie občianstva. To všetko samozrejme pri rešpektovaní osobnosti imigranta s celým jeho kultúrnym zázemím. Len ťažko si možno predstaviť tieto náročné kroky bez inštitucionalizovanej štátnej populačnej a migračnej politiky.¹

---

¹ BLEHA, B. - ŠPROCHA, B. - VAŇO, B. 2013. *Prognóza vývoja obyvateľstva Slovenska* . s. 74-75.

1.7.2 Prognóza demografického vývoja Žilinského samosprávneho kraja

Pôrodnosť

Reprodukčné správanie na Slovensku prechádza v posledných dvoch desaťročiach hlbokými, nezvratnými a historicky ojedinelými zmenami. Z pohľadu procesu plodnosti sme svedkami poklesu celkovej intenzity plodnosti pri súbežnom posune rodenia detí do vyššieho veku. Zároveň je preukázané dlhodobé pretrvávajúce pomerne značných regionálnych rozdielov v intenzite a časovaní plodnosti.

Úmrtnosť

Hlavným znakom posledných dvoch desaťročí sa stalo kontinuálne predlžovanie dĺžky potenciálneho života, čo sa odzrkadlilo aj na regionálnej úrovni. Pri tvorbe zhlukov okresov z pohľadu procesu úmrtnosti sú zohľadnené nielen ukazovatele intenzity, ale aj charakter samotného procesu (stredná dĺžka života pri narodení, v presnom veku 65 rokov, kvocient dojčenskej úmrtnosti, pravdepodobnosť prežitia medzi presným vekom 1 a 50, presným vekom 50 a 65 a presným vekom 65 a 85). Najlepšie úmrtnostné pomery nachádzame v zhlukoch 1 a 2. Naopak najhoršie úmrtnostné charakteristiky majú dlhodobé okresy v takmer súvislom páse juhu Slovenska a u mužov aj na severe stredného Slovenska - okresy Bytča, Čadca, Námestovo a Kysucké Nové Mesto.

Migrácia

Význam migrácie na regionálny populačný vývoj na Slovensku sa vo všeobecnosti zvyšuje. Prispieva k tomu pokles váhy prirodzeného pohybu a s ním súvisiacich prirodzených prírastkov. Z pohľadu vývojových trendov vnútornej migrácie sa ukazuje, že migračne ziskové okresy sa čoraz viac koncentrujú do západných regiónov Slovenska.

Zmena vo vekovej štruktúre obyv. predstavuje významný faktor, ktorý bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozvojový potenciál regiónu. Hlavné demografické trendy prejavujúce sa na celoštátnej úrovni, sú viditeľné aj na regionálnej úrovni. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne - to je v kraji pribudnúť okresy s prirodzeným aj celkovým úbytkom obyvateľstva a zvýši sa priemerný vek obyvateľstva. Vývoj počtu a prírastku obyvateľstva nebude rovnomerný. Väčšina okresov ŽSK, okrem okresov Bytča, Námestovo a Trstená bude mať do roku 2035 prirodzený aj celkový úbytok obyvateľstva.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva ŽSK bude rovnomernejší. Zostarnú všetky okresy bez výnimky, aj keď intenzita populačného starnutia bude v jednotlivých okresoch rôzna - najmladším okresom bude okres Námestovo, najstarším okres Trstená.

Predpokladané zmenšovanie rozdielov v reprodukčnom správaní obyvateľstva vychádza z predpokladu šírenia spoločenskej a kultúrnej zmeny a znižovania sociálno-ekonomických rozdielov v rámci Slovenska. Zmenšovanie rozdielov v reprodukčnom správaní sa však nepremietne bezprostredne a priamo do vývoja počtu, prírastku a vekového zloženia obyvateľstva. Očakávané posuny vo vekovej štruktúre - presun silných povojnových generácií do poproduktívneho veku, presun silných generácií zo 70. rokov 20. stor. do poreprodukčného veku a presun slabých generácií narodených po roku 1990 do reprodukčného veku spôsobí, že prirodzený úbytok obyvateľstva a intenzita populačného starnutia sa budú prehľbovať, a to napriek očakávaným pozitívnym trendom plodnosti a úmrtnosti. Platí to pre všetky okresy SR bez výnimky, rozdiel bude len v intenzite týchto procesov, keďže v súčasnosti sa okresy z hľadiska vekovej štruktúry výrazne líšia.

Najvýznamnejší populačný rozvojový región v ŽSK budú tvoriť okresy Námestovo, Trstená a Bytča. Depopulačný región v rámci ŽSK kraja budú tvoriť okresy Martin, Trstená a veľmi nízke hodnoty populačného potenciálu bude mať aj okres Liptovský Mikuláš. Úbytok a starnutie obyvateľstva v okresoch s nízkym populačným potenciálom budú mať dopady na spôsob života aj životnú úroveň týchto regiónov:

- strata dynamiky a stagnácia sa prejaví na trhu práce - na strane ponuky aj dopytu,
- zvýšenie nárokov na zdravotnú aj sociálnu starostlivosť a služby pre seniorov.²

---

² BLEHA, B. - ŠPROCHA, B. - VAŇO, B. 2013. *Prognóza vývoja obyvateľstva Slovenska* . s. 74 - 75.

1.7.2 Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Makov do roku 2035

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľstva v obci Makov boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 Infostat. Prognóza je spracovaná na úrovni okresu, preto budeme ako smerujúce údaje pre obec používať údaje za okres Čadca a zároveň zohľadňovať aj špecifiká demografického vývoja samotnej obce.

Na základe výstupov z „Prognózy“ je možné konštatovať nasledujúce vývojové trendy počtu obyvateľov obce Makov, ktoré vychádzajú z predpokladov:

a) Obec Makov je z hľadiska vývoja plodnosti zaradená do druhej skupiny - zhluk 3B (na základe zhlukovej analýzy)³. Mestá a obce zaradené do zhľuku 3B sa vyznačujú nízkou intenzitou plodnosti. Príčinu je potrebné hľadať jednak v neskoršom začiatku zmien reprodukčného správania a predovšetkým v zatiaľ len miernej rekuperácii, ktorá nedokázala plne nahradiť pokles plodnosti v mladšom veku. Podskupinu 3B tvorí desať okresov. Nevytvárajú tak kompaktnú oblasť, ale ide skôr o menej početné zhľuky v rôznych oblastiach Slovenska (s výnimkou západu). Na severovýchode sú to okresy Bardejov, Svidník, Stropkov, na severe stredného Slovenska Čadca, Bytča a Kysucké Nové Mesto a na strednom Slovensku Poprad, Brezno a južnejšie Banská Štiavnica a Krupina.

V ostatných podskupinách (3A, 3B) je doháňanie odložených pôrodov podstatne menej dynamické a pohybuje sa na úrovni 0,14 prvého dieťaťa a na ženu (3A)⁴, resp. 0,17 prvého dieťaťa (3B). Z pohľadu charakteru plodnosti je tretia skupina asi najviac podobná celoslovenskému priemeru. Váha plodnosti žien do 25 rokov sa podľa posledných údajov z roku 2011 pohybovala na úrovni 24 - 27 % (priemer SR 25 %) a plodnosť žien vo veku 30 a viac rokov tvorila 41 - 45 % (priemer SR 45 %) z celkovej hodnoty úhrnnej plodnosti. Priemerný vek pri prvom pôrode sa v roku 2011 pohyboval na úrovni približne 27 - 27,5 roka. V nasledujúcom období (do roku 2035) sa predpokladá vo všetkých skupinách okresov postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti.

Generálnou líniou preto vo všetkých skupinách okresov je postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti.

³Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 21-26.

⁴V zhľuku 3A bol nárast úhrnnej plodnosti prvého poradia najnižší spomedzi všetkých sledovaných skupín okresov.

Z pohľadu dynamiky nárastu podielu plodnosti vo veku 30 a viac rokov sa najväčšie zmeny očakávajú v dvoch podskupinách tretieho zhluku (A,B), kde by ich váha mohla vzrásť o viac ako desať percentuálnych bodov.

Vývoj plodnosti v obci Makov a prirodzený prírastok je ovplyvnení trendom vývoja plodnosti na úrovni okresu, kde predpokladáme v ďalšom období zvýšené zastúpenie plodnosti žien vo veku nad 30 rokov v okrese Čadca, môžeme teda predpokladať, že rovnaký trend bude možné pozorovať aj v obci Makov.

b) Obec Makov je z pohľadu intenzity a charakteru úmrtnosti zaradená do štvrtej skupiny.⁵ Ide o súbor regiónov, ktoré sa vyznačujú dlhodobo najhoršími úmrtnostnými charakteristikami. Z priestorového hľadiska ide do značnej miery o súvislý pás okresov od Dunajskej Stredy a Galanty juhom stredného Slovenska až po okresy na juhovýchode Slovenska, ku ktorým sa pripájajú niektoré okresy stredného a východného Slovenska (napr. Brezno, Spišská Nová Ves, Gelnica). Okrem nich dôležitou oblasťou je aj sever stredného Slovenska (Bytča, Čadca, Námestovo spolu s Kysuckým Novým Mestom) a sever východného Slovenska s okresom Kežmarok.

Stredná dĺžka života pri narodení sa medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila o 5,4 roku z pôvodných 67,2 roku na 72,6 roka. V presnom veku 65 rokov podľa posledných údajov majú muži šancu ešte prežiť 14,7 roku, čo je približne o 2,5 roka viac ako na začiatku 90. rokov. Dojčenská úmrtnosť klesla z takmer 15 ‰ na približne 5 ‰. Aj v tomto zhluku platí, že najväčšie zaostávanie z pohľadu hodnôt pravdepodobností prežitia nachádzame až vo vyššom veku (medzi presnými vekmi 50 a 65, resp. 65 a 85 rokov).

U žien je situácia do značnej miery podobná. Stredná dĺžka života pri narodení sa vo štvrtom zhluku okresov medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila len o približne 3,5 roka a podľa posledných údajov dosahuje len niečo viac ako 79 rokov. Práve v tomto zhluku okresov nachádzame jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti.

Výrazne podpriemerná je aj úmrtnosť vo vyššom veku. V presnom veku 65 rokov dosiahla v roku 2012 stredná dĺžka života hodnotu približne 17,7 roku, čo je takmer o 2 roky menej ako ukazuje celoslovenský priemer.⁶ Z uvedeného vyplýva, že prognóza vývoja úmrtnosti v obci Makov má teda charakter zvyšovania veku a jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti.

⁵ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 50.

⁶ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 65.

a) Na základe analýzy a prognózy migrácie vykonanej Infostatom môžeme predpokladať trend vývoja migrácie v obci Makov definovaný podľa tzv. „migračného typu 7.“, ktorý tvoria okresy severného Slovenska (Čadca, Námestovo, Kysucké Nové Mesto, Dolný Kubín, Trstená, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin). V súčasnosti dosahujú mierne migračné straty, pričom je predpoklad zmiernenia týchto strát, resp. mierneho migračného zisku. Predpokladá sa, že počas celého prognózovaného obdobia bude v obci Makov naďalej pretrvávajúť pohyb / migrácia obyvateľstva smerom aj von z obce, čo sa v konečnom dôsledku prejaví miernymi migračnými stratami.

b) Okres Žilina sa z hľadiska prognózy do roku 2035 radí medzi okresy s najvyšším počtom obyvateľov, ktorým bude zároveň obyvateľstvo v priebehu nasledujúcich rokov rásť a udrží si pozíciu jedného z 10 okresov s najvyšším počtom obyvateľov. Celkový prirodzený prírastok / úbytok obyvateľov na 1000 obyvateľov v okrese Žilina by mal mať hodnotu - 2,49 - 0,00.⁷

V obci Makov však v priebehu rokov 2015 - 2035 predpokladáme postupné znižovanie počtu obyvateľov zapríčinené stále zvyšujúcou sa hodnotou prirodzeného úbytku obyvateľov. Tento trend by mal pretrvať až do roku 2035 s tým, že od roku 2020 sa predpokladá úbytok počtu obyvateľov a celkový prirodzený úbytok obyvateľov. Maximálne hodnoty celkového úbytku obyvateľstva sa počas prognózovaného obdobia výraznejšie nezmenia, budú sa pohybovať od 4 do 7 osôb na 1000 obyvateľov.

Vzhľadom na očakávaný vývoj počtu obyvateľov možno teda okresy SR rozdeliť do štyroch skupín. Najväčšiu skupinu (36 okresov) tvoria okresy, v ktorých sa bude počet obyvateľov znižovať počas celého prognózovaného obdobia. Ide predovšetkým o okresy, ktoré sa nachádzajú na severozápadnom, strednom alebo južnom Slovensku, v ktorých sa obvykle spája efekt nízkej pôrodnosti, nepriaznivej úmrtnosti a záporného migračného salda.

Len malá časť okresov si zachová nepretržitý rast počtu obyvateľov až do roku 2035. Ide o 18 okresov, ktoré sa nachádzajú výlučne na juhozápade, severe alebo východe Slovenska. Okresy v Bratislave a v jej zázemí ťažia predovšetkým z kladného migračného salda, zatiaľ čo okresy na severe a východe Slovenska majú nadpriemernú pôrodnosť.

---

⁷ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 66.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Zvyšných 26 okresov zaznamená počas prognózovaného obdobia zmenu trendu vo vývoji počtu obyvateľov. V 25 okresoch sa rast počtu obyvateľov zastaví a vystrieda ho pokles. V okrese Košice I sa očakáva opačný trend, keď znižovanie počtu obyvateľov vystrieda po roku 2025 rast počtu obyvateľov. V ôsmich okresoch (Bratislava V, Čadca, Banská Bystrica, Zvolen, Poprad, Košice II, Košice IV a Trebišov) sa rast počtu obyvateľov zastaví ešte pred rokom 2020.

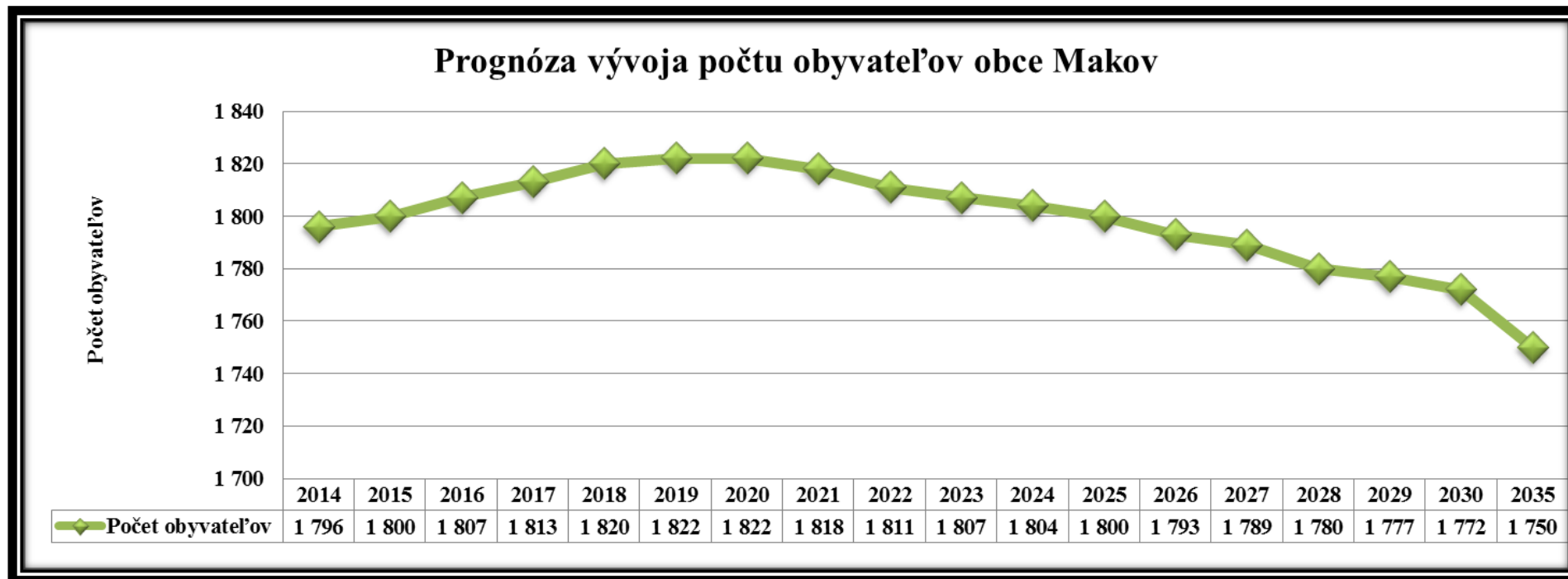
Na základe prognózy Infostat z októbra 2013 by sa mal podiel obyvateľstva okresu do roku 2035 postupne znižovať (celkový prirodzený úbytok obyvateľstva bude od roku 2029 klesať v takej miere, že sa predpokladá aj klesanie počtu obyvateľov celkovo). Aj v okrese Žilina bude s určitosťou pokračovať všeobecný trend starnutia obyvateľstva. Okres Žilina sa na základe prognózy do roku 2035 radí medzi okresy s najnižším populačným potenciálom, ktorý sa určuje v spojitosti s prírastkom, resp. úbytkom obyvateľstva a jeho vekového zloženia. Čím vyšší je prírastok obyvateľstva a pomalší proces populačného starnutia, tým je populačný potenciál okresu vyšší a naopak.

Tabuľka 4 Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Makov v rokoch 2015 - 2035

Rok	Počet obyvateľov	Rok	Počet obyvateľov
2014	1 796	2025	1 800
2015	1 800	2026	1 793
2016	1 807	2027	1 789
2017	1 813	2028	1 780
2018	1 820	2029	1 777
2019	1 822	2030	1 772
2020	1 822	2031	1 770
2021	1 818	2032	1 766
2022	1 811	2033	1 762
2023	1 807	2034	1 759
2024	1 804	2035	1 750

Prameň: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat.

Obrázok 5 Prognóza vývoja obyvateľov obce Makov v rokoch 2015 - 2035

Prameň: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat.

Uvedeným vývojovým trendom a predpokladanému úbytku počtu obyvateľov (predpoklad úbytku v celom sledovanom období), ktoré má znaky starnutia na úrovni okresu aplikovateľného aj na úroveň obce je potrebné prispôbiť aj prístup obce Makov k jej občanom a zabezpečiť pre nich také životné podmienky, ktoré budú zohľadňovať ich potreby a požiadavky.

Obec Makov by na základe prognózy mala pristúpiť k opatreniam, ktoré budú eliminovať prípadné negatívne javy spôsobené znižovaním počtu obyvateľov a jeho starnutím.

1.8 Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín; vzdelanostná, náboženská a národnostná štruktúra obyvateľov v obci Makov

Štruktúra obyvateľstva je jedným z najvýznamnejších demografických ukazovateľov, ktorý poukazuje na zloženie obyvateľstva podľa jednotlivých výberových kritérií. Štruktúra obyvateľstva podľa vekových kategórií znamená rozdelenie štatistického súboru obyvateľstva v závislosti od veku. Obyvateľstvo možno podľa veku rozdeliť na základe troch hlavných kritérií a to na vekové skupiny podľa produktivity, základné vekové skupiny podľa reprodukčnosti (biologické vekové skupiny) a hlavné vekové skupiny.

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne nepriaznivé, pretože obec Makov mala v roku 2014 vo svojej evidencii nižší počet detí do 14 rokov (13,3 %, t.j. 236) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (16,6 %, t.j. 293) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 70,1 %. V Slovenskej republike bolo v roku 2014 zastúpených 70,7 % obyvateľov v produktívnom veku, 15,3 % v predproduktívnom veku a 14,0 % v poproduktívnom veku.

Podľa SODB 2001 bolo v obci Makov 371 obyvateľov (19,2 %) v predproduktívnom veku. Z toho bolo 181 mužov (19,4 %) a 190 žien (19,00 %). Kategóriu predproduktívneho veku možno považovať z hľadiska pohlavnej štruktúry za takmer vyrovnanú. Zastúpenie mužov v produktívnom veku v tomto roku bolo na úrovni 64,2 % a hodnota u žien sa pohybovala na úrovni 52,6 %.

Priemerný vek obyvateľov obce Makov podľa SODB z roku 2001 u mužov predstavoval hodnotu 35,8 rokov, u žien to bola hodnota 38,7 rokov. Celkový priemerný vek obyvateľov obce bol v roku 2001 37,3 rokov.

Priemerný vek obyvateľov obce Makov podľa SODB z roku 2011 u mužov predstavoval hodnotu 39,07 rokov, u žien to bola hodnota 41,68 rokov. Celkový priemerný vek obyvateľov obce bol v roku 2011 40,38 rokov.

Index starnutia, ktorý vyjadruje podiel počtu osôb v poproduktívnom veku (65 a viac rokov) na sto detí v predproduktívnom veku (0 - 14 rokov), dosiahol v obci Makov v roku 2014 hodnotu 124,15. Index starnutia obce v roku 2014 bol vyšší ako index starnutia Slovenskej republiky (91,2), Žilinského kraja (85,0) i okresu Čadca (73,01).

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

Tabuľka 5 Štruktúra obyvateľstva obce Makov podľa vekových skupín

	Počet obyvateľov		
Rok	2001	2011	2014
Vek (rokov)			
0 - 4	110	72	56
5 - 9	134	84	79
10 - 14	127	114	101
15 - 19	146	124	114
20 - 24	146	118	121
25 - 29	167	133	129
30 - 34	138	130	116
35 - 39	142	158	147
40 - 44	117	127	144
45 - 49	123	140	131
50 - 54	106	102	121
55 - 59	91	125	102
60 - 64	102	88	115
65 - 69	91	85	81
70 - 74	72	78	72
75 - 79	66	69	61
80 - 84	24	49	45
85 - 89	27	15	28
90 - 94	2	3	4
95 - 99	1	1	2

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

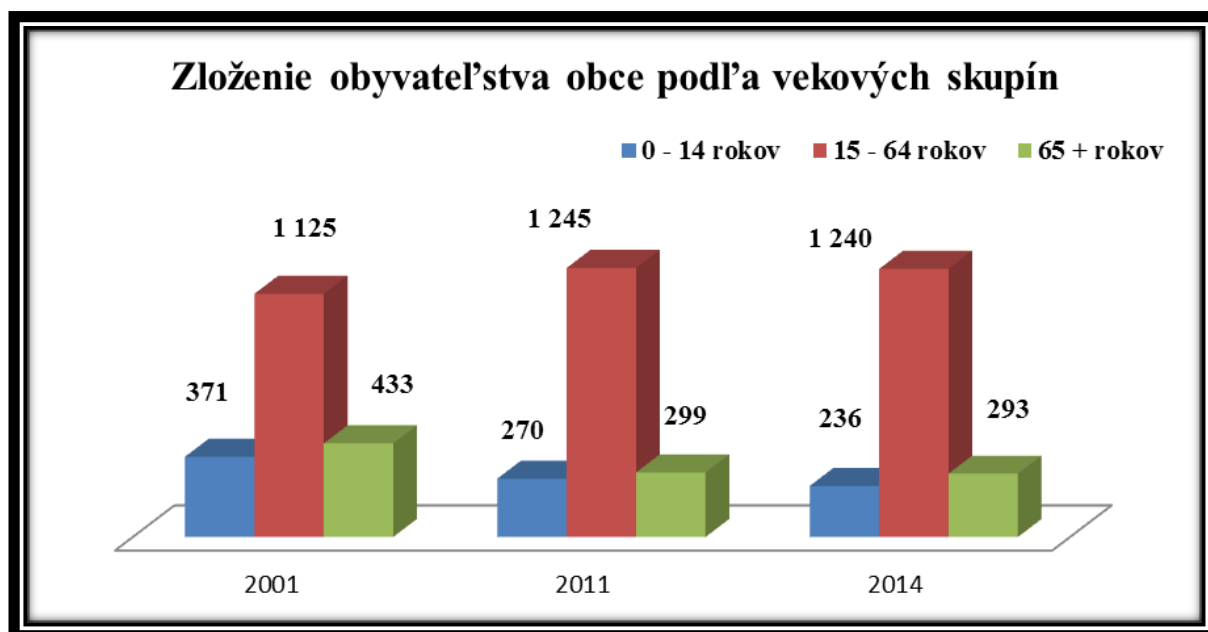
Kým v roku 2011 predstavoval počet obyvateľov v obci Makov v poproduktívnom veku 16,5 % (299 obyvateľov), v roku 2014 to bolo 16,6 % (293 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v roku 2011 v obci Makov 14,8 % - 270, zatiaľ čo v roku 2014 ich bolo 13,3 % - 236. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2011 a 2014 bol 5. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2011 zastúpené v počte 68,6 % a v roku 2014 v počte 70,1 %. V rozmedzí týchto rokov teda badáme mierny nárast obyvateľov obce Makov v produktívnom veku o 1,5 %. Kým v roku 2011 predstavoval index starnutia v obci hodnotu 110,74 %, v roku 2014 narástol na hodnotu 124,15 %.

Tabuľka 6 Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín v obci Makov

Vek obyvateľov (v rokoch)	Počet obyvateľov					
	2001		2011		2014	
		%		%		%
0 - 14 rokov	371	19,2	270	14,8	236	13,3
15 - 64 rokov	1 125	58,2	1 245	68,6	1 240	70,1
65 + rokov	433	22,4	299	16,5	293	16,6

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obrázok 6 Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Makov

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín názornejšie poukazuje na negatívny trend, ktorý je daný menším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom nestabilnejšieho hospodárskeho vývoja v obci Makov.

Obec z hľadiska náboženskej skladby možno považovať za takmer monoteistickú, čo vyplýva z izolovanej polohy od vplyvov ostatných náboženstiev, ale i z dlhoročných tradícií obyvateľov. Dominantná časť obyvateľov obce sa v roku 2011 hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (89,20 %), druhé najpočetnejšie zastúpenie mala Spoločnosť Jehovovi svedkovia (0,44 %). Bez vyznania bolo v roku 2011 v obci 4,90 % obyvateľov. Z porovnania vývoja obyvateľov obce Makova ich príslušnosti k náboženskému vyznaniu v rokoch 2001 a 2011 vyplýva, že v roku 2011 evidujeme takmer vo všetkých prípadoch náboženskej príslušnosti nárast počtu obyvateľov v porovnaní s rokom 2001. V obci Makov 5,18 % obyvateľov v roku 2011 neuviedlo svoju príslušnosť k náboženskému vyznaniu.

Tabuľka 7 Obyvateľstvo obce Makov podľa vierovyznania

Náboženské vyznanie	2001		2011	
		%		%
Rímskokatolícka c.	1 823	94,36	1 619	89,20
Gréckokatolícka c.	1	0,05	1	0,06
Pravoslávna cirkev	0	0,00	1	0,06
Evanjelická cirkev augsburská	1	0,05	2	0,11
Reformovaná kresťanská cirkev	0	0,00	0	0,00
Spoločnosť Jehovovi svedkovia	6	0,31	8	0,44
Evanjelická cirkev metodistická	0	0,00	0	0,00
Kresťanské zbory	0	0,00	0	0,00
Apoštolská cirkev	0	0,00	0	0,00
Bratská jednota baptistov	0	0,00	1	0,06
Bez vyznania	48	2,48	89	4,90
Nezistené	53	2,74	94	5,18

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2011.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Školské vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny. Vzdelanie dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo, či objaví, vymyslí a vytvorí v budúcnosti.

Tabuľka 8 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Makov

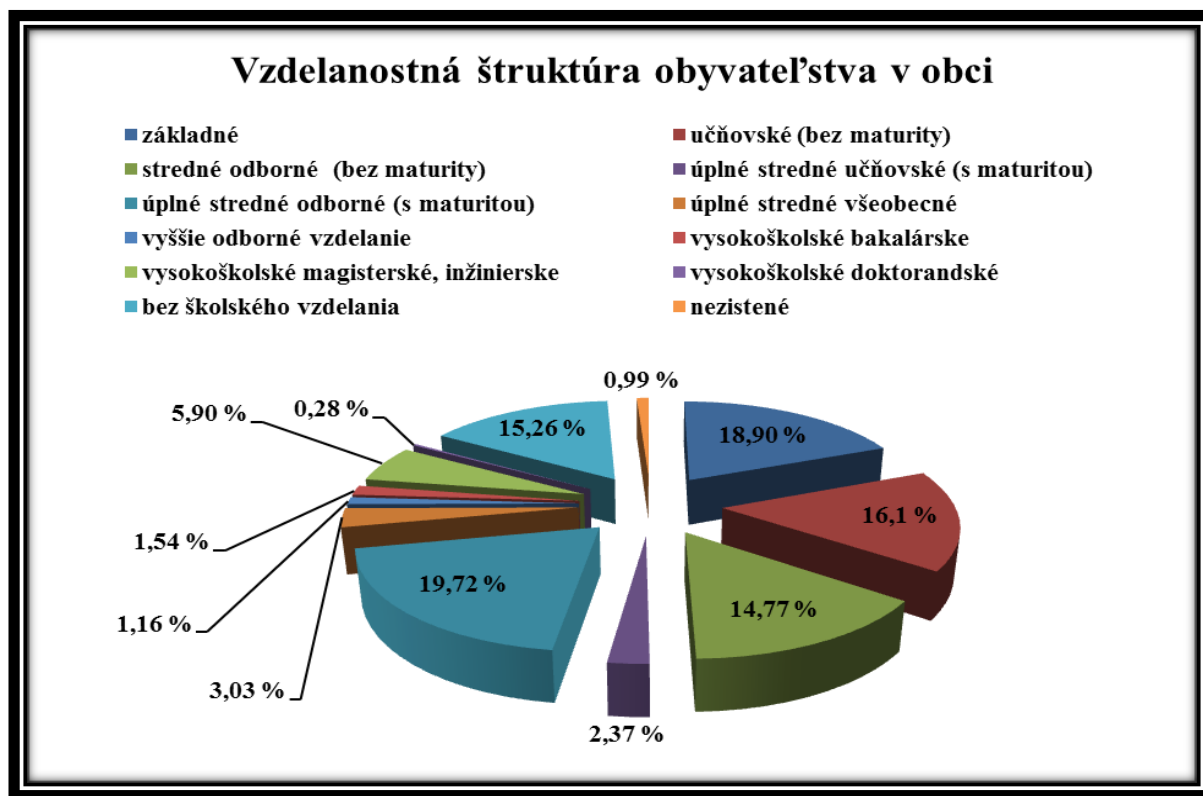
Vzdelanie	2011		2001	
		%		%
základné	343	18,90	524	27,12
učňovské (bez maturity)	292	16,10	556	28,78
stredné odborné (bez maturity)	268	14,77	0	0,00
úplné stredné učňovské (s maturitou)	43	2,37	54	2,80
úplné stredné odborné (s maturitou)	358	19,72	252	13,04
úplné stredné všeobecné	55	3,03	75	3,88
vyššie odborné vzdelanie	21	1,16	1	0,05
vysokoškolské bakalárske	28	1,54	1	0,05
vysokoškolské magisterské, inžinierske	107	5,90	61	3,16
vysokoškolské doktorandské	5	0,28	1	0,05
bez školského vzdelania	277	15,26	16	0,83
nezistené	18	0,99	391	20,24

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2011.

Obrázok 7 Úroveň vzdelanosti obyvateľov obce Makov v roku 2011

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2011.

Obrázok 8 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Makov v rokoch 2001 a 2011

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2001, 2011.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Trend vývoja štruktúry obyvateľstva obce Makov podľa vzdelania na základe štatistických údajov zo sčítania obyvateľstva v rokoch 2001 a 2011 je charakteristický úbytkom počtu obyvateľov s dosiahnutým základným vzdelaním a učňovským vzdelaním bez maturity. V roku 2011 vidíme pokles počtu obyvateľov so základným vzdelaním v porovnaní s rokom 2001 o takmer 8,22 % obyvateľov. V roku 2011 je zrejмый nárast počtu obyvateľov s dosiahnutým úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou, stredným odborným vzdelaním bez maturity a vysokoškolským vzdelaním v porovnaní s rokom 2001. Najväčší nárast v roku 2011 oproti roku 2001 sme zaznamenali u obyvateľov so stredným odborným vzdelaním bez maturity.

Napriek výraznému zvýšeniu počtu obyvateľov s dosiahnutým úplným stredným odborným vzdelaním bez maturity je vývojový trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v obci zrejмый a spôsobený najmä zmenou jej hospodárskej štruktúry.

Tabuľka 9 Obyvateľstvo obce Makov podľa národnosti

Národnosť	2001		2011	
		%		%
slovenská	1 895	98,08	1 726	95,10
maďarská	4	0,21	3	0,17
rómska	0	0,00	0	0,00
rusínska	0	0,00	0	0,00
ukrajinská	0	0,00	1	0,06
česká	19	0,98	15	0,83
nemecká	1	0,05	1	0,06
poľská	0	0,00	1	0,06
chorvátska	0	0,00	0	0,00
srbská	0	0,00	0	0,00
ruská	0	0,00	0	0,00
židovská	0	0,00	0	0,00
moravská	0	0,00	1	0,06
bulharská	0	0,00	0	0,00
ostatné, nezistené	13	0,67	67	3,69

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2011.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Poloha obce Makov jednak v pohraničnej oblasti z Českou republikou na severozápade krajiny sčasti predurčuje národnostné zloženie obyvateľstva v obci.

Z porovnania vývoja obyvateľov obce Makov a ich príslušnosti k národnostným skupinám v rokoch 2001 a 2011 vyplýva, že v roku 2011 evidujeme počet obyvateľov hlásiacich sa k slovenskej národnosti v počte 95,10 % a v roku 2001 v počte 98,08 %. Počas sčítania SODB v roku 2001 0,67 % obyvateľov obce Makov neuviedlo svoju príslušnosť k národnostnej skupine. Tento počet sa ešte počas sčítania SODB v roku 2011 zvýšil na hodnotu 3,69 %.

Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na negatívny trend, ktorý je v obci Makov daný nižším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo nie je dobrým predpokladom pre jej ďalší stabilnejší hospodársky rozvoj.

Ďalší rozvoj obce Makov, jej ekonomická budúcnosť, závisí aj od schopnosti a vytvárania možností pre tvorbu nových pracovných miest či samo zamestnávania v rôznych oblastiach ekonomiky. Migrácia za prácou mimo obec Makov, do blízkeho okolia a jej rozsah ovplyvňuje charakter osídlenia. Migrácia za prácou mimo regiónu (hlavne trvalá) zhoršuje celkový úbytok obyvateľstva v obci. Impulzom pre rast počtu obyvateľov v obci Makova priaznivého vývoja ich vekovej štruktúry je vytváranie podmienok pre život, bývanie a pracovné príležitosti nielen v obci, ale aj v jej najbližšom okolí.

1.9 Ekonomika a jej vývoj v obci Makov

Ekonomickú oblasť v obci Makov determinuje nielen rozpočet obce, rozsah vlastných príjmov, ale aj jej schopnosť čerpať prostriedky z iných zdrojov - štátnych a európskych. Zahŕňa ekonomickú aktivitu obyvateľstva v produktívnom veku i podnikateľskú činnosť právnických a fyzických osôb na území obce. Ekonomiku obce Makov a jej stav ovplyvňuje úroveň riadenia samosprávnych orgánov, ktoré podporujú podnikanie a zamestnanosť, cestovný ruch a celkový hospodársky rast, i aktuálny model regionálnej politiky VÚC.

Sociálna charakteristika obce Makov sa odvíja od sociálnej politiky štátu a regiónu, od štruktúry obyvateľstva, demografického vývoja, úrovne zamestnanosti a pracovných príležitostí v obci i v jej širšom okolí. Od toho závisí aj úroveň sociálnej odkázanosti niektorých skupín obyvateľstva. Sociálnu situáciu v obci Makov koriguje výkon originálnych kompetencií miestnej samosprávy.

1.9.1. Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO obyvateľstva obce Makov

Nezamestnanosť je stav, pri ktorom sa časť pracovných síl nezúčastňuje pracovného procesu. Ako nezamestnaní sú označované práceschopné osoby, ktoré si na trhu práce nemôžu nájsť platené zamestnanie. Nezamestnanosť je následkom nerovnováhy medzi dopytom a ponukou na trhu práce. Tých, ktorí pracovnú silu ponúkajú, tzn. chcú sa zamestnať u tých, ktorí pracovnú silu potrebujú, je viac ako tých, ktorí túto pracovnú silu hľadajú.

Ukazovateľ, ktorý podáva informácie o vývoji (v žiadnom prípade nie stave) nezamestnanosti sa nazýva miera nezamestnanosti. V Slovenskej republike je miera nezamestnanosti v percentuálnom vyjadrení dlhodobo podstatne nižšia ako nezamestnanosť. Mieru nezamestnanosti môžeme teda vypočítať ako podiel nezamestnaných k ekonomicky aktívnym osobám (teda pracujúcim plus nezamestnaným). V obci Makov bola v roku 2001 miera nezamestnanosti 9,23 %, v roku 2011 sa zvýšila na hodnotu 11,36 % a v roku 2014 dosiahla miera nezamestnanosti v obci Makov hodnotu 12,98 %.

Miera nezamestnanosti v obci Makov v porovnaní s priemerom v okrese Čadca v roku 2014 bola vyššia. Trend vývoja (pozitívny) je porovnateľný s vývojom v regióne. Do konca roku 2015 sa predpokladá v obci Makov zníženie počtu osôb v produktívnom veku a nárast osôb v poproduktívnom veku, čím dochádza k poklesu celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v obci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

K 31. decembru 2014 na území obce Makov bolo vykázaných Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny 79 nezamestnaných osôb, pričom väčšie percento nezamestnaných z celkového počtu nezamestnaných predstavovali muži, a to v počte 58,23 %.

Počas rokov 2005 - 2015 na základe údajov z Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny Čadca vidíme kolísavú tendenciu vývoja počtu nezamestnaných v obci Makov.

Z obdobia po roku 2005 bola v obci Makov zaznamenaná najvyššia nezamestnanosť k 31. decembru 2012. V roku 2014 mala obec Makov 12,98 % nezamestnanosť, čo je na vyššej úrovni ako v prípade okresu Čadca.

Tabuľka 10 Uchádzači o zamestnanie v obci Makov v rokoch 2005 - 2015

Rok	Uchádzači o zamestnanie		
	muži	ženy	spolu
2005	39	37	76
2006	35	33	68
2007	21	22	43
2008	21	22	43
2009	38	43	81
2010	45	37	82
2011	60	37	97
2012	59	80	139
2013	55	47	102
2014	46	33	79
2015	44	26	70

Prameň: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

Tabuľka 11 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v Makove podľa veku

rok	do 20 r.	20 - 24 r.	25 - 29 r.	30 - 34 r.	35 - 39 r.	40 - 44 r.	45 - 49 r.	nad 50 r.
2005	2	9	7	1	16	8	8	14
2006	4	3	6	12	10	5	12	16
2007	2	2	1	6	3	6	8	15
2008	1	5	1	4	4	9	9	10
2009	5	14	9	11	6	11	10	15
2010	7	16	11	8	9	5	9	17
2011	8	24	14	8	9	6	11	17
2012	2	26	13	19	21	13	16	29
2013	6	17	14	8	16	8	11	22
2014	1	12	13	4	10	12	12	15
2015	2	14	12	1	8	9	10	14

Prameň: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca.

Na základe údajov z Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny o počte nezamestnaných v obci Makov podľa veku vidíme, že v rokoch 2005 - 2015 mali najväčšie zastúpenie práve obyvatelia nad 50 rokov. Najväčší nárast počtu nezamestnaných nad 50 rokov bol zaznamenaný práve v roku 2011, a to v počte 15,46 %.

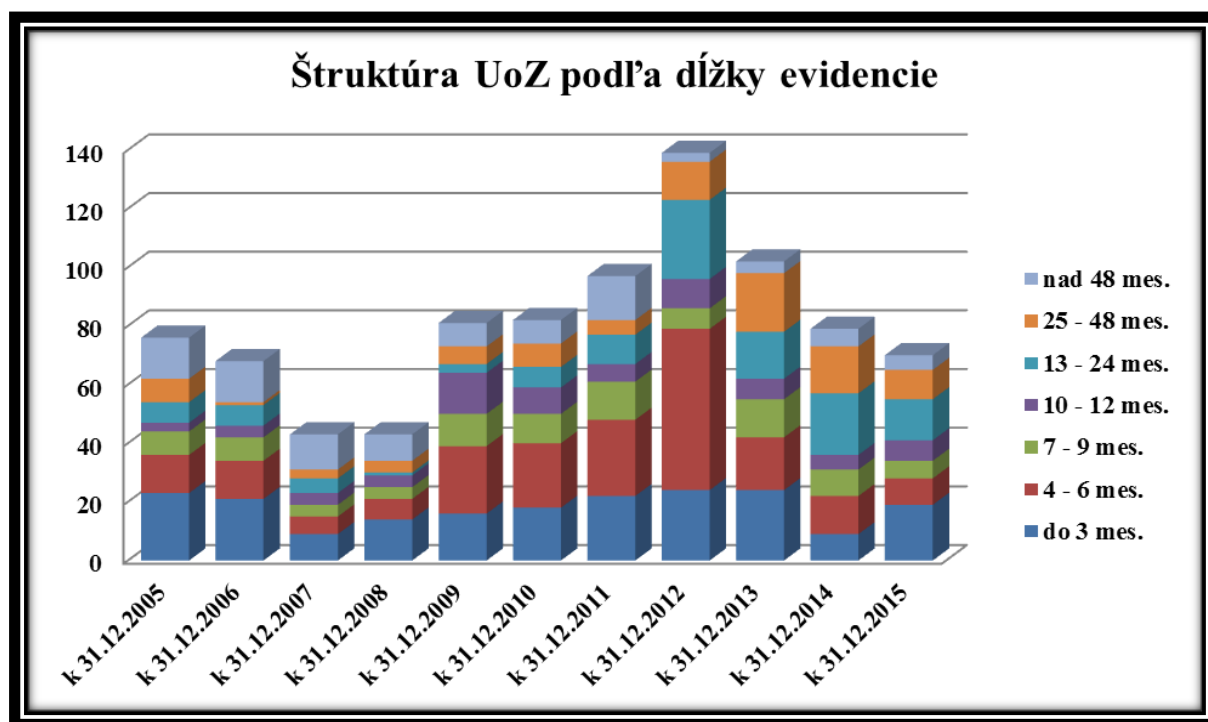
Tabuľka 12 Štruktúra UoZ v obci Makov podľa dĺžky evidencie

rok	do 3 mes.	4 - 6 mes.	7 - 9 mes.	10 - 12 mes.	13 - 24 mes.	25 - 48 mes.	nad 48 mes.
2005	23	13	8	3	7	8	14
2006	21	13	8	4	7	1	14
2007	9	6	4	4	5	3	12
2008	14	7	4	4	1	4	9
2009	16	23	11	14	3	6	8
2010	18	22	10	9	7	8	8
2011	22	26	13	6	10	5	15
2012	24	55	7	10	27	13	3
2013	24	18	13	7	16	20	4
2014	9	13	9	5	21	16	6
2015	19	9	6	7	14	10	5

Prameň: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca.

Obrázok 9 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v obci Makov

Prameň: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca.

Na základe údajov z Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny podľa štruktúry znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v obci Makov môžeme konštatovať, že od roku 2013 do roku 2015 bol celový počet absolventov v obci 17, občanov starších ako 50 rokov veku 51 a dlhodobo nezamestnaných občanov 228.

Tabuľka 13 Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v obci Makov

Rok	Absolvent	Občan starší ako 50 rokov veku	Dlhodobo nezamestnaný občan
k 31.12.2013	10	22	40
k 31.12.2014	2	15	43
k 30.06.2015	5	14	31

Prameň: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca.

Miera ekonomicky aktívnych osôb v obci Makov

K 31. decembru 2011 bolo na území obce Makov vykazovaných Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny 707 ekonomicky aktívnych osôb (EAO). Od roku 2001 na základe údajov SODB sa celkový počet ekonomicky aktívnych osôb, teda osôb zapojených do pracovného procesu, podľa odvetvia hospodárstva znížil o 1,27 % v porovnaní s rokom 2011, pričom aj podiel na celkovom počte obyvateľstva sa znížil. Rozhodujúci vplyv na vývoj ekonomicky aktívnych obyvateľov v obci Makov má aj veková štruktúra obyvateľstva. Do zamestnania z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov obce Makov odchádzalo v roku 2001 39,65 % obyvateľov, avšak ich počet v roku 2011 sa ešte zvýšil, a to na 82,79 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 14 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce Makov podľa odvetvia hospodárstva v roku 2001

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby - obec Makov, rok 2001			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	9	2	11	0
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	30	8	38	5
Rybolov, chov rýb	-	-	-	-
Ťažba nerastných surovín	7	0	7	4
Priemyselná výroba, stavebníctvo	116	68	184	90
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	2	1	3	1
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor. vozidiel a spotrebného tovaru	98	101	199	34
Hotely a reštaurácie	12	32	44	12
Doprava, skladovanie a spoje	16	19	35	12
Peňažníctvo a poisťovníctvo	2	5	7	4
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné služby, výskum a vývoj	6	10	19	5
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	33	27	60	25
Školstvo	4	24	28	8
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	10	23	33	21
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	11	3	14	4
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	-	-	-	-
Ekonomicky aktívny obyvateľia bez udania odvetví	120	66	186	118
Spolu	476	389	865	343

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 15 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce Makov podľa odvetvia ekonomickej činnosti v roku 2011

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby - obec Makov 2011			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	9	10	19	12
Lesníctvo a ťažba dreva	30	3	33	25
Ťažba uhlia a lignitu, iná ťažba a dobývanie	2	1	3	2
Výroba potravín, nápojov, odevov, kože a kožených výrobkov	15	44	59	47
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	56	10	66	54
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	0	1	1
Tlač a reprodukcia záznamových médií	0	1	1	1
Výroba chemikálií a chemických produktov	0	1	1	1
Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	1	1
Výroba výrobkov z gumy a plastu	6	7	13	9
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	7	1	8	7
Výroba a spracovanie kovov	7	1	8	8
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	28	6	34	29
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	5	6	11	9
Výroba elektrických zariadení, strojov a zariadení i. n.	10	9	19	18
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	9	10	19	14
Výroba nábytku, iná výroba	15	6	21	12
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	2	0	2	2
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	2	5	4

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby - obec Makov 2011			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov, recyklácia materiálov	1	0	1	1
Zber, úprava a dodávka vody	1	1	2	2
Výstavba budov, inžinierske stavby	33	1	34	30
Špecializované stavebné práce	63	10	73	75
Veľkoobchod, maloobchod a oprava motorových vozidiel	4	2	6	3
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	10	7	17	15
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	29	37	66	58
Pozemná doprava a doprava potrubím	9	4	13	12
Skladové a pomocné činnosti v doprave	7	0	7	7
Poštové služby a služby kuriérom	1	6	7	5
Ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev	7	20	27	23
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1	2	3	3
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	1	2	3	2
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem sociálneho poistenia	1	1	2	1
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1	1	2	1
Činnosti v oblasti nehnuteľnosti	3	7	10	9
Právne a účtovnícke činnosti, vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia	5	9	14	9
Telekomunikácie	1	1	2	1
Architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie a analýzy	3	4	7	5
Reklama a prieskum trhu, ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	2	1	3	3
Prenájom a lízing, sprostredkovanie práce	2	4	6	5

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby - obec Makov 2011			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Bezpečnostné a pátracie služby, veterinárne činnosti	3	0	3	2
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	1	1
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	0	1	1	1
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	2	0	2	2
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	29	32	61	49
Vzdelávanie, zdravotníctvo	21	53	74	69
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	1	13	14	11
Sociálna práca bez ubytovania	1	6	7	6
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	0	2	1
Zábavné, športové a rekreačné činnosti	1	1	2	2
Zamestnávateľ v zahraničí	1	1	2	2
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych organizácií	0	1	1	1
Ostatné osobné služby	0	5	5	5
Činnosti členských organizácií	7	1	8	7
Nezistené	29	13	42	28
Spolu	489	365	854	707

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2011.

Fakt, že najpočetnejšími odvetviami v obci bol v roku 2011 priemysel, stavebníctvo, verejná správa a obrana, školstvo, doprava, hotely a reštaurácie, teda zamestnania, ktoré sú na území obce zastúpené menším počtom pracovných miest, poukazuje na veľký význam dochádzky do zamestnania v obci Makov, čo môže zohrať veľký význam pri formovaní celkovej regionálnej štruktúry Kysúc i samotnej obce.

1.9.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v obci Makov

Trh práce je miestom, kde sa stretáva dopyt po práci zo strany potenciálnych zamestnávateľov s ponukou práce, ktorú predstavujú jednotlivci uchádzači o zamestnanie, pričom predmetom kúpy a predaja nie sú jednotlivé osoby, ale ich pracovná sila.

V obci Makov pôsobia viaceré podnikateľské subjekty, v ktorých zamestnanie našli aj obyvatelia obce. Obyvatelia obce teda pôsobia najmä v odvetviach drevospracujúceho priemyslu, strojárstva, poľnohospodárskej výroby či stavebníctva.

1.9.3 Priestory a podmienky na podnikanie v obci Makov

Podnikateľským prostredím môžeme označiť všetko, čo obklopuje a ovplyvňuje podnikateľské subjekty. Je to prostredie, ktoré je prepojené s prostredím konkurenčným. Podnikateľské prostredie je ovplyvnené hospodárskymi, politickými, inštitucionálnymi, právnymi, technologickými, sociálnymi a etickými podmienkami, v ktorých sa uskutočňuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikateľských subjektov a vykonávanie ich podnikateľskej činnosti.

Ekonomika regiónu je sústredená najmä v mestách a ich okolí v línii rozvojových osí. Z hľadiska počtu podnikov na tisíc obyvateľov nedosahuje región Kysúc priemer Žilinského samosprávneho kraja, viac sa k nemu približuje okres Čadca. Nadpriemerný počet podnikov na tisíc obyvateľov voči Žilinskému samosprávne kraju je v stavebníctve.

Situovanie regiónu na rozvojovej osi prvej úrovne tiež dáva dobré predpoklady rozvoju obchodu, dopravy a skladovania. Dobrú tradíciu má tiež strojársky priemysel. Najväčší zamestnávatelia majú naviazanú svoju výrobu najmä na subdodávky pre automobilový priemysel. Počty podnikov v odvetví odborné, vedecké a technické činnosti nedosahujú priemer kraja. V regióne nemá sídlo žiadna vysoká škola, čo limituje potenciál pre rozvoj výskumu a inovácií. Veľkostne ide najmä o malé a stredné podnikateľské subjekty.

Na území obce Makov teda pôsobia viaceré podnikateľské subjekty, v ktorých zamestnanie našli aj jeho obyvatelia. Obyvatelia obce teda pôsobia najmä v odvetviach strojárstva, drevospracujúceho priemyslu, poľnohospodárskej výroby, tranzitnej prepravy a stavebníctva. Podnikateľské prostredie je teda je tvorené veľmi rôznorodo, prevažne malými a strednými podnikmi, v rámci možností, ktoré ponúka dané územie obce Makov.

Ekonomická situácia v obci sa zlepšuje, jej stav je odrazom oživenia danej obce, nie však priamo jej ekonomiky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

V obci Makov pôsobí v súčasnosti podľa Obchodného registra SR 60 podnikateľských subjektov. Aj keď miestne podnikateľské subjekty v rámci daného územia zamestnávajú viacerých obyvateľov, ich stav vôbec nepostačuje na absorbovanie miestnej ponuky pracovných síl. Väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva z obce Makov odchádza za prácou do okolitých obcí či miest. Medzi významných zamestnávateľov v okolitých obciach či mestách patrí ZVL - Ložiská s.r.o., Kia Motors Slovakia s.r.o., Mobis Slovakia s.r.o., JJ Electronics s.r.o. či INA Kysuce s.r.o..

Podľa indexu regionálneho podnikateľského prostredia Podnikateľskej aliancie Slovenska patrilo v roku 2011 okresu Čadca 61. miesto v SR v atraktivite pre podnikanie. To ho radí na posledné miesto medzi jedenástimi okresmi v ŽSK. Tromi uvedenými najväčšími konkurenčnými výhodami okresu boli potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, dostupnosť voľnej pracovnej sily a dostupnosť finančných a kapitálových zdrojov. Tromi najväčšími nevýhodami boli kvalita cestnej infraštruktúry, migrácia kvalifikovanej pracovnej sily a dopad šedej ekonomiky na podnikanie.

Naopak, okresu Žilina, podľa indexu regionálneho podnikateľského prostredia PAS patrilo v roku 2011 8. miesto v SR v atraktivite pre podnikanie. To ho radí na 1. miesto medzi jedenástimi okresmi v ŽSK kraji. Tromi uvedenými najväčšími konkurenčnými výhodami okresu boli vplyv polohy okresu na podnikanie, rozvojový potenciál okresu a vnímanie nezamestnanosti. Tromi najväčšími nevýhodami boli vplyv korupcie na rozhodnutia úradov, vymožitelnosť práva na okresnom súde a byrokracia a prieťahy v konaní na úradoch.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

V okrese Čadca bolo v roku 2013 evidovaných 1 843 podnikov, čo bol 10,5 % podiel na počte všetkých podnikov v ŽSK. V prepočte na 1 000 obyvateľov vychádza v tomto okrese 20,2 podnikov, čo je podpriemerná hodnota voči priemeru ŽSK na úrovni 25,4 podnikov na 1 000 obyvateľov. 1 762 z nich (95,6 %) malo 1 - 19 zamestnancov, 3 podniky patria do veľkostnej kategórie 500 - 999 zamestnancov.

V okrese Žilina bolo v roku 2013 evidovaných 6 336 podnikov, čo bol 36,2 % podiel na počte všetkých podnikov v ŽSK. V prepočte na 1 000 obyvateľov vychádza v tomto okrese 40,7 podnikov, čo je vysoko nadpriemerná hodnota voči priemeru ŽSK na úrovni 25,4 podnikov na 1 000 obyvateľov. 6 038 z nich (95,3 %) má 1 - 19 zamestnancov, 5 podnikov je evidovaných v kategórii 500 - 999 zamestnancov a ďalších 5 podnikov spadá do veľkostnej kategórie 1 000 + zamestnancov. Voči priemeru ŽSK má okres Čadca percentuálne viac podnikov najmä v odvetviach stavebníctvo a veľkoobchod a maloobchod a mierne vyšší podiel tiež v priemyselnej výrobe, kým podiel odvetví pôdohospodárstva, vedeckých a technických činností je v okrese naopak percentuálne nižší, než je priemer kraja. Naopak, voči priemeru ŽSK má okres Žilina percentuálne viac podnikov v odvetví informácie a komunikácia.

Tabuľka 16 Najvýznamnejšie podniky v okrese Čadca podľa počtu zamestnancov

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	500 - 999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	500 - 999	Činnosti nemocníc
Belfein Slovakia, a.s.	500 - 999	Výroba pletených a háčkových pančúch
TI-Hanil Slovakia, s.r.o.	250 - 499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Kysucké pekáre, a.s.	200 - 249	Výroba chleba, výroba čerstvého pečiva a koláčov
M & H Slovensko, s.r.o.	200 - 249	Výroba ostatných textilných výrobkov okrem odevov
JJ ELEKTRONIC, s.r.o.	150 - 199	Výroba montovaných elektronických dosiek

Prameň: <http://www.finstat.sk/analyza-firiem>, údaje za rok 2013.

Podnikateľské subjekty pôsobiace v obci Makov

AQUA MONT-service, s.r.o.

Táto spoločnosť s ručením obmedzeným začala svoju činnosť v júni 2008. Spoločnosť AQUA MONT-service, s.r.o. pôsobí na Európskom trhu v oblasti dodávok a montáží technologických zariadení pre úpravu vody. Vysoká úroveň jej služieb a jej maximálny prístup je zárukou kvalitnej práce. Spoločnosť je autorizovaným dealerom Ecowater Systems Slovakia a ponúka široké spektrum technológií, výrobkov a ich riešení. Taktiež sa spoločnosť zaoberá úpravou a dodatočnou úpravou pitnej úžitkovej vody.

Predmetom jej činnosti je ďalej sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu; reklamná a propagačná činnosť; prípravné práce k realizácii stavby; uskutočňovanie stavieb a ich zmien; dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov; vŕtanie studní s dĺžkou do 30 m; prenájom hnuiteľných vecí; informatívne testovanie, meranie, analýzy a kontroly; reklamné a marketingové služby; organizovanie kultúrnych, spoločenských a športových podujatí; neverejná osobná cestná doprava vykonávaná vozidlami do 9 miest vrátane vodiča; nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla.

Gasparik, s r.o.

Spoločnosť Gasparik, s.r.o. patrí k podnikateľským subjektom, ktoré zaradujeme podľa počtu zamestnancov k stredným podnikom. Spoločnosť Gasparik s.r.o. okrem toho, že patrí k stredným podnikom, patrí aj k podnikom rodinným. Tým, že si spoločnosť zvolila svoje meno za názov podniku, zobrala si na seba aj veľkú zodpovednosť robiť prácu kvalitne, vyrábať výrobky a poskytovať služby, ktoré budú ich zákazníkom prinášať spokojnosť. Aj preto sa spoločnosť riadi mottom: Kvalita, rýchlosť a spokojnosť.

Spoločnosť Gasparik s.r.o. sa organizačne delí na dve strediská, ktoré postupne vznikali od roku 1991 až do súčasnosti. Drevosklad je najdlhšie fungujúce stredisko spoločnosti Gasparik, s.r.o. Od svojho vzniku sa spoločnosť zaoberá spracovaním drevnej hmoty, výrobou piliarskej guľatiny a stĺpových výrezov, ktoré úspešne obchoduje nielen na domácom, ale aj európskom trhu.

Prostredníctvom mnohých inovatívnych riešení si spoločnosť dokázala vybudovať kvalitnú technológiu na frézovanie a impregnáciu drevených stĺpov. Obchodné a produktové portfólio podniku tvorí obchod s guľatinou, výroba drevených stĺpov, výroba protihlukových panelov, výroba drevených palisád a výroba panelov proti oslneniu. Doplnkovú výrobu predstavujú drevené palisády používané v záhradnej architektúre.

Spoločnosť Gasparik s.r.o. je jediným výrobcom drevených impregnovaných stĺpov pre nadzemné vedenia v Slovenskej republike. Disponuje certifikátom riadenia kvality ISO 9001 a spĺňa všetky podmienky uvedené v norme na výrobu stĺpov č. STN EN 14229, čo spoločnosti umožňuje označovať svoje výrobky značkou CE. Stĺpy spoločnosť predáva do väčšiny krajín EÚ a príležitostne aj do krajín blízkeho východu. Od roku 2000 sa podnik zaoberá aj výrobou protihlukových stien a panelov proti oslneniu, ktoré sa využívajú na ochranu pred hlukom z cestnej a železničnej dopravy. Stredisko Drevosklad spracuje ročne cca 30 000 m³ drevnej hmoty, vyrobí 5 000 m³ stĺpov, 1 000 m³ palisád a niekoľko tisíc m² protihlukových stien.

Stredisko Drevostavby vzniklo v roku 2005. Spoločnosť si postupne vybudovala a zrekonštruovala niekoľko výrobných priestorov, až kým sa jej nepodarilo koncentrovať výrobu do jedného objektu bývalej stolárne v obci. Jej víziou bolo počas celého procesu spustenia drevostavieb odlíšiť sa od momentálne bežne dostupných výrobkov a poskytnúť maximálnu kvalitu, ktorú umožňujú súčasne technologické možnosti. Aj preto spoločnosť ani okamih neuvažovala o výrobe dreveníc z masívneho surového hranolu, ktorý sa bežne používa. Zrub zo surového, čerstvo narezaného hranola, alebo guľatiny si totiž vyžaduje až trojročnú technologickú prestávku od výroby hrubej stavby po realizáciu dokončovacích prác. Profilované hranoly dováža od renomovaných výrobcov z Rakúska, Nemecka a Fínska.

V roku 2010 si spoločnosť zaobstarala najmodernejšiu CNC linku na opracovanie lepených drevených profilov Hundegger K2i. Pomocou tejto technológie je schopná promptne vyrobiť zrub priamo na požiadavku zákazníka.

V roku 2006 rozšírila spoločnosť Gasparik s.r.o. svoje portfólio o sektor služby. V súčasnosti teda ponúka pestovné služby, ochranu porastov pred škodcami, odborné prerezávky, výsadbu stromčekov, výstavbu ochranných plotov a iné. Má zaškolený kvalifikovaný personál, s ktorým môže pôsobiť nielen na Slovensku, ale aj v okolitých krajinách - Česko, Rakúsko, Nemecko.

Lesné spoločenstvo Kysučné, s.r.o.

Táto spoločnosť začala svoju činnosť v júli 1996. Predmetom jej činnosti je lesníctvo a poľnohospodárstvo vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom spracovania alebo ďalšieho predaja; predaj na priamu konzumáciu jedál, nápojov a polotovarov ubytovaným hosťom v ubytovacích zariadeniach s kapacitou do 10 lôžok; prenájom bytových a nebytových priestorov; poskytovanie prechodného ubytovania; sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností; kúpa tovaru na účely jeho predaja v rozsahu voľných živností; kúpa tovaru za účelom jeho predaja konečnému spotrebiteľovi; pilčické práce; približovanie dreva; služby v rámci lesníctva a ťažby dreva; vnútroštátna nákladná cestná doprava.

VODOHOSPODÁR MAKOV, spol. s r.o.

Spoločnosť s ručením obmedzeným začala svoju činnosť v máji 1996. Predmetom jej činnosti je napr. prevádzkovanie obecného vodovodu a kanalizácie; služby v rámci lesníctva a ťažby dreva; približovanie dreva; čistenie lesa a výsadba stromčekov; pilčické práce; maloobchodná činnosť v rozsahu voľných živností; veľkoobchodná činnosť v rozsahu voľných živností; sprostredkovateľská činnosť; práce so stavenými mechanizmami; zemné práce; prenájom bytových a nebytových priestorov; zámočnicke práce; údržba a prevádzka obecného rozhlasu, údržba a oprava káblovej televízie a verejných osvetlení; oprava, prevádzka a údržba miestnych komunikácií; prevádzkovanie káblových rozvodov na základe licencie TKR/171/2000 na vysielanie v káblových rozvodoch v SR; upratovacie práce; údržba verejných priestranstiev; čistenie odpadových vôd a likvidácia odpadov; vodoinštalatérske práce; elektroinštalačné práce; demolačné práce; vedľajšia činnosť v pozemnej doprave - služby s traktorom; uskutočňovanie stavieb a ich zmien; poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve; prenájom hnutelných vecí; poskytovanie služieb súvisiacich so starostlivosťou o zvieratá; poskytovanie služieb pre rodinu a domácnosť, ...

K - TEN DREVO, s.r.o.

Táto spoločnosť s ručením obmedzeným začala svoju činnosť v júni 2006. Predmetom jej činnosti je maloobchod v rozsahu voľných živností; veľkoobchod v rozsahu voľných živností; stolárske práce; kancelárske a sekretárske služby vrátane kopírovacích a rozmnožovacích služieb; sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností; vedenie účtovníctva; uskutočňovanie stavieb a ich zmien; porez drevnej hmoty gátrom; pílenie, hobľovanie a impregnovanie dreva; poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve; poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve; výkon povolenia prevádzkovateľa nákladnej cestnej dopravy s počtom vozidiel 1.

CD-Petrol, spol. s r.o.

Spoločnosť s ručením obmedzeným začala svoju činnosť v marci 2007. Predmetom jej činnosti je kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi v rozsahu voľných živností; nákup a predaj pohonných hmôt; prevádzkovanie čerpacích staníc s maloobchodným predajom doplnkového tovaru v rozsahu voľných živností; sprostredkovateľská činnosť; zmenárne - nákup peňažných prostriedkov v cudzej mene za slovenskú menu v hotovosti; zmenárne - predaj peňažných prostriedkov v cudzej mene za slovenskú menu v hotovosti.

Okrem už spomínaných podnikateľských subjektov v obci Makov pôsobia mnohé ďalšie podnikateľské subjekty, ktoré taktiež ovplyvňujú podnikateľské prostredie v obci. Sú to napr. Obec Makov, Zariadenie pre seniorov Makov, Supermarket COOP Jednota Makov, Penzión Javorník Makov; Penzión Poľana - Makov RG4 spol. s r.o., SEPa Slovakia s.r.o.....

V obci Makov pôsobí aj niekoľko lesných spoločenstiev:

1. Urbariát Lesné spoločenstvo Kysučné
2. Združenie súkromných vlastníkov lesov Makov - Poľana
3. Urbariát Makov - Petrovice
4. Urbariát Makov - Pšurnovice
5. Urbariát Setechov
6. Urbariát Makov - Vysoká nad Kysucou
7. Lesné spoločenstvo Makov Labaje
8. Lesné spoločenstvo Makov - Vršok.

1.10 Vzdelávanie v obci Makov

1.10.1 Základná škola s materskou školou Makov

„Moderná škola si ctí tradície“

Základná škola v obci už takmer 50 rokov učí, vzdeláva a vychováva. Škola je živý organizmus. Dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo. Meradlom jej úspešnosti sú pedagogickí zamestnanci, žiaci, ale i rodičia žiakov. Iba láskavý a spravodlivý učiteľ odovzdá detskej duši dostatok tepla potrebného na radosť zo života.

Ako sa to všetko začalo? Počiatky školstva v obci Makov siahajú do roku 1801, kedy bola na prízemí farskej budovy zriadená jedna malá miestnosť ako trieda. V druhej polovici 19. storočia ako školské budovy slúžili malá komôrka u Karafi v osade Kopanice a malá chalúpka v osade Trojačka. Vyučovanie sa začalo po sviatku Všetkých svätých a končilo na Ducha- Turíce. V roku 1899 bola v obci postavená rímsko-katolícka ľudová škola, ktorá bola dvojtriedna. Následne v roku 1913 sa postavili štátne ľudové školy v osadách Kopanice a Trojačka. Rok 1914 bol rokom, kedy sa začala stavať štátna ľudová škola v Čiernom. Keďže mali školy nevyhovujúci stavebno-technický stav, v rokoch 1938-1941 sa postavila 6-triedna škola v centre obce (v súčasnosti sa v nej nachádza materská škola), čím sa začala písať novšia história školstva v obci, pričom jej riaditeľom sa stal Ladislav Marschalko.

V roku 1946 bola v obci Makov zriadená Štátna obvodná meštianska škola, ktorá bola od roku 1953 - 1954 spojená s I. národnou školou v Ústredí s názvom „Osemročná stredná škola v Makove.“ V tom čase mala 285 žiakov v 10 triedach. Od roku 1959 - 1960 bol pri škole zriadený 9. ročník základného vzdelania, na základe čoho od školského roku 1960 - 1961 používala škola názov „Základná deväťročná škola v Makove“.

Nakoľko sa počet žiakov zvyšoval, bolo potrebné postaviť novú školu so školským areálom. V novej budove sa začalo vyučovať v školskom roku 1967 - 1968. V nasledujúcom roku žiaci využívali i telocvičňu, školskú jedáleň a dve triedy družiny. 1. január 1993 poznamenal dejiny školy vznik samostatného štátu - Slovenskej republiky. Škola, okrem toho, že sa stále snažila o čo najkvalitnejší výchovno-vzdelávací proces, zápasila aj s ekonomickými problémami, s ktorými jej pomáhali rozliční sponzori.

Súčasná budova základnej školy je postavená v centre obce pri miestnej komunikácii v rozľahlom školskom areáli s množstvom zelene. Jej učebne, pracovne a ďalšie priestory sú umiestnené v dvoch samostatných budovách, a to budove školy a budove telocvične, ktorej organickou súčasťou je i príľahlé školské a multifunkčné ihrisko.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Hlavná budova školy a telocvične sú kompletne zrekonštruované. V škole sú taktiež vytvorené priestory pre ŠKD pre rozvoj mimoškolských aktivít.

Základná škola počas svojej existencie prešla mnohými zmenami. Tou neviditeľnou bola zmena subjektivity školského zariadenia. V roku 2002 prešlo celé školstvo pod samosprávu obce Makov a základná škola vytvorila od 1. júla 2002 samostatný právny subjekt. V záujme konsolidácie verejných financií sa od 1. septembra 2014 v obci Makov začala písať história nového školského zariadenia, a to Základnej školy s materskou školou Makov, kedy došlo k zlúčeniu dvoch samostatných právnych subjektov MŠ a ZŠ do jedného.

ZŠ je plnoorganizovaná a v školskom roku 2015/2016 ju navštevuje 164 žiakov. Vnútorne sa člení na I. a II. stupeň, pričom počet tried na I. stupni je 4 a na II. stupni 5. V každom ročníku je po jednej triede. Priemerný počet žiakov v triede je 18.

V základnej škole sa vzdelávajú predovšetkým žiaci a deti z centra obce Makov. Do školy dochádzajú aj z priľahlých osád obce, a to z Kopaníc, Čierneho, Trojačky a Potoka. Pokiaľ to dovoľia priestorové podmienky a naplnenosť tried, škola je otvorená aj žiakom z iných školských obvodov, ktorí o základnú školu prejavia záujem. Na základe žiadosti rodičov si tu plnia povinnú školskú dochádzku aj žiaci zo susedných obcí Kolárovice a Nižný Kelčov. Z odľahlejších častí obce dochádzajú žiaci do základnej školy autobusovými linkami. Organizácia vyučovacieho dňa je skoorinovaná tak, aby vyhovovala aj dochádzajúcim žiakom. Základná škola vzdeláva aj sedem žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sú začlenení v bežných triedach. Atmosféra medzi žiakmi je priateľská. Prejavy sociálno-patologických javov sa vyskytujú iba ojedinele a sú okamžite riešené.

Vzdelávanie zabezpečuje 13 pedagogických pracovníkov všeobecno-vzdelávacích predmetov, z toho I. stupeň 4 učители, II. stupeň 9 učiteľov a jeden vyučujúci náboženskej výchovy. V pedagogickom zbore je prevaha žien. Z celkového počtu pedagogických pracovníkov sú 3 muži, pričom všetci spĺňajú pedagogickú aj odbornú spôsobilosť. Snahou vedenia školy je zabezpečiť čo najvyššiu odbornosť vzdelávania. V rámci profesijného rozvoja školy a podľa svojich osobných plánov sa pedagogickí zamestnanci snažia neustále zvyšovať si svoju kvalifikáciu, dopĺňať si a vylepšovať úroveň svojich profesijných kompetencií. Aprobačná skladba učiteľov školy vo veľkej miere pokrýva požiadavku kvalifikovanosti na vyučovanie jednotlivých predmetov. V rámci kontinuálneho vzdelávania úspešne vykonal 1. atestáciu 8 pedagogickí zamestnanci a 2. atestáciu 4 pedagogickí zamestnanci ZŠ s MŠ Makov. V škole pracuje jeden učiteľ bez atestácie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Škole chýba kvalifikovaný učiteľ výtvarnej výchovy na II. stupni a učiteľ informatiky. Žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má na starosti koordinátor pre ŠVVP. Usmerňovanie žiakov pri výbere povolania a pri výbere stredných škôl má na starosti výchovná poradkyňa. Informatizáciu, environmentálnu výchovu a kultúrno-spoločenské aktivity realizujú poverení koordinátori.

Poslaním školy je rozvíjať dieťa a chrániť kultúrne dedičstvo ľudstva. Škola sa usiluje vychovať vzdelaného a osobnostne rozvinutého človeka, schopného v rámci svojich možností ďalšieho sebarozvoja a celoživotného vzdelávania; človeka kriticky a tvorivo mysliaceho, schopného riešiť problémy a schopného úspešne sa uplatniť v profesijnom živote. Vízia školy spočíva v tom, že „škola je výchovno-vzdelávacím, kultúrnym, športovým a spoločenským centrom obecnej komunity“.

Medzi základné hodnoty školy, teda ideály, ktorým ľudia v škole veria, sú: škola, ktorá si ctí tradície; aktivita a zodpovednosť; kvalita a tvorivosť; otvorená komunikácia a vzájomná spolupráca. Samotný profil absolventa je teda založený na kľúčových spôsobilostiach - schopnosti uplatniť svoje vzdelávanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote - „Šťastný mladý človek, slobodne sa rozhodujúci a zodpovedne konajúci“.

Základná škola v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu uplatňuje školský vzdelávací program ISCED 1 a ISCED 2. V rámci tohto vzdelávacieho programu ISCED 1 si absolvent primárneho vzdelania osvojí základy čitateľskej, matematickej, prírodovednej a kultúrnej gramotnosti a bude pripravený na nižšie sekundárne vzdelávanie s posilnenými vzdelávacími oblasťami - jazyk a komunikácia, matematika a práca s informáciami, príroda a spoločnosť, človek a hodnoty, umenie a kultúra.

V rámci vzdelávacieho programu ISCED 2 po úspešnom vzdelávaní v programe by mal absolvent svojím vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, rodine a spoločnosti. Mal by byť schopný starať sa o svoje zdravie, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať rôzne zdroje informácií, poznať základy prírodných vied, mať schopnosť presadzovať ekologické prístupy pri riešení problémov, poznať a cítiť si svoju obec, región a vlasť. Mal by mať schopnosť vnímať dejiny a tradície vlastného národa vo vzájomnom prepojení s vedomosťami zo všeobecných dejín, dobre ovládať materinský jazyk, komunikovať v cudzom jazyku, mať schopnosť vnímať umenie a byť zodpovedný za svoj život.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Materiálovo-technické vybavenie základnej školy - V hlavnej budove školy sú všetky triedy s vymenenými školskými lavicami a stoličkami. V školskom roku 2014 - 2015 boli vymenené staré drevené skrinky na prezúvanie za nové - plechové, pričom každý žiak má svoju vlastnú skrinku na kľúč. Pre odbornú výučbu slúži žiakom učebňa fyziky a chémie, učebňa výpočtovej techniky, učebňa cudzích jazykov, telocvična, antukové ihrisko, multifunkčné ihrisko s umelým povrchom, školská dielňa a školský pozemok. V budove telocvične je umiestnené druhé oddelenie ŠKD.

Vybavenie kmeňových učební si vyžaduje postupnú modernizáciu novým nábytkom. Vybavenie kabinetov je na primeranej úrovni, avšak neustále je potrebné učebné pomôcky obnovovať a vymieňať za modernejšie. Postupne je vyradovaná aj zastaraná didaktická technika. V škole je zriadená školská knižnica, ktorá je využívaná žiakmi v mimovyučovacom čase. Z vlastných prostriedkov školy boli zriadené priestory pre archivovanie pedagogickej dokumentácie. V oblasti materiálo-technického zabezpečenia slúžiaceho na modernizáciu vzdelávania disponuje základná škola 39 ks počítačov, 54 ks notebookov, 12 ks tlačiarň a multifunkčných zariadení, 12 ks dataprojektorov, 4 ks interaktívnych tabúl, 4 ks interaktívnych snímáčov na tabule, 9 ks keramických tabúl a 10 ks tabletov.

Vďaka n. f. Makové zrnká bolo v areáli ZŠ vybudované dopravné ihrisko slúžiace na vyučovanie dopravnej výchovy. Aby sa žiaci, pedagogickí i nepedagogickí zamestnanci v škole príjemne cítili, škola kladie dôraz na estetické prostredie tried, chodieb, zborovne, učební i celého školského areálu.

Vzdelávanie, ktoré zabezpečuje toto školské zariadenie, prešlo ďalšími výraznými zmenami. Tými viditeľnými boli najmä úspešné projekty ako napr. Deti, pesničky a tance nepoznajú hranice (podpora tvorivosti detí a úcta k tradíciám); Zvýšenie kvality poskytovaných služieb vzdelávania a energetickej efektívnosti rekonštrukciou školských budov v obci Makov (rozsiahla rekonštrukcia školských budov a vonkajších priestorov); Zelená škola (rozvoj environmentálnej výchovy); Výstavba dopravného ihriska (prepojenie teórie s praxou v rámci dopravnej výchovy); Pohybom ku zdraviu (budovanie zdravého životného štýlu detí a mládeže); Moderná knižnica - školské centrum pre rozvoj čitateľskej gramotnosti (posilnenie záujmu o knihu, čítanie a prežitie čitateľského zážitku); Moderné vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety; Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva; Aktivizujúce metódy vo výchove; Zvyšovanie kvality vzdelávania s využitím elektronického testovania, ...

Centrum voľného času

Výchovný program CVČ - „Objavuj svet umenia, poznania a pohybu“

Poslaním CVČ pri ZŠ s MŠ Makov je vytvárať podmienky pre spoločensky žiaduce naplnenie voľného času detí a mládeže, formovať u nich návyky racionálneho využitia času mimo vyučovania na oddych a regeneráciu duševných a fyzických síl. CVČ má svoje pôsobenie v oblasti výchovy a vzdelávania so zameraním na poskytovanie oddychových a záujmových činností detí v ich voľnom čase podľa výchovného programu CVČ, ktorý vychádza z hlavných úloh školského vzdelávacieho programu ZŠ s MŠ Makov, pričom rozvíja vedomosti, zručnosti, postoje žiakov získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole. Rešpektuje záujmy i potreby detí, vrátane detí so špeciálno-výchovnými vzdelávacími potrebami. Pôsobí na základe rozsiahlej záujmovej činnosti, ktorá má v ZŠ s MŠ Makov dlhoročnú tradíciu.

Cieľom a poslaním CVČ je umožniť individuálny rozvoj osobnosti dieťaťa, podpora vytvárania jeho vzťahu k celoživotnému vzdelávaniu a rozvoju jeho talentu, vychovávať aktívneho občana schopného žiť v otvorenej informačnej spoločnosti, viesť dieťa k správnym návykom v oblasti vlastnej realizácie a učiť ho úcte k ľudským právam a základným slobodám, k porozumeniu a znášanlivosti, tolerancii, kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ako aj iným kultúram a národom.

Svoju činnosť CVČ prevažne realizuje v priestoroch areálu ZŠ Makov, pričom má k dispozícii triedy, telocvičňu, športovú miestnosť, spoločenskú miestnosť, multifunkčné ihrisko, školský areál, PC učebňu, priestory ŠKD. Futbalový krúžok využíva aj priestory ihriska ŠK Javorník Makov. V školskom roku 2014/2015 pracovalo 175 detí ZŠ s MŠ Makov v 16 záujmových útvoch. Každý záujmový útvar pracuje pod vedením skúseného vedúceho - pedagogického zamestnanca školy a jedného externého zamestnanca.

V škole je taktiež vytvorené elokované pracovisko Základnej umeleckej školy Čadca, v rámci ktorého sa žiaci venujú hudobnému odboru hra na klavír. Žiaci sa zúčastňujú koncertov, rôznych klavírných súťaží a na kultúrnych podujatiach v obci Makov. V školskom roku 2014/2015 bolo prihlásených 16 žiakov.

Školský klub detí Pramienok Makov

Výchova je to, čo v človeku zostane, keď zabudne, čo sa naučil /Skinner

Školský klub detí Pramienok Makov pôsobí pri Základnej škole s materskou školou Makov. Kompetencie detí ŠKD nadväzujú na kompetencie žiakov príslušnej ZŠ s MŠ Makov. Kompetencie sa v procese výchovno-vzdelávacej činnosti mimo vyučovania rozvíjajú a navzájom prelínajú v jednotlivých tematických oblastiach výchovy. Kompetencie dieťaťa sú výsledkom obsahu výchovno-vzdelávacej činnosti a celkového výchovno-vzdelávacieho procesu v ŠKD. Kompetencie predstavujú ideálny plánovaný cieľový výstup dosahovaný systematickým a postupným výchovno-vzdelávacím procesom počas pobytu dieťaťa v ŠKD.

Dieťa ŠKD si osvojí kľúčové kompetencie na úrovni zodpovedajúcej jeho individuálnym osobnostným možnostiam a dĺžke jeho pobytu v ŠKD. Prioritou sú predovšetkým kompetencie učiť sa učiť (napr. prejavuje sa záujem o nové informácie; rieši, nové, neznáme úlohy a situácie, ...), komunikačné kompetencie (napr. zrozumiteľne vyjadruje a obhajuje svoj názor, prijíma spätnú väzbu, ...), sociálne kompetencie (pomenuje svoje potreby; zvládne jednoduché stresové situácie, rešpektuje úlohy skupiny, ...), pracovné kompetencie (prejavuje samostatnosť pri vypracovaní domácich úloh; rozvíja manuálne zručnosti, kultivuje svoju vytrvalosť, ...); občianske kompetencie (uvedomuje si potrebu rešpektovania práv a slobôd iných osôb, je otvorený primeranému participovaniu na živote v oddelení, ...), kultúrne kompetencie (pozná kultúrne pamätihodnosti okolia a regiónu, rešpektuje iné kultúry a zvyky, prijíma kultúrne podnety, kultivuje svoj talent, ...).

Vo výchovnom pláne má ŠKD stanovený zoznam tematických oblastí výchovy s vymedzením najmenšieho počtu výchovno-vzdelávacích činností /aktivít pre príslušné oddelenie. Vychovávateľia realizujú výchovno-vzdelávaciu činnosť tak, aby sa v priebehu dňa striedal odpočinok a relax so vzdelávaním (príprava na vyučovanie), či záujmovými a výchovno-vzdelávacími aktivitami. Vychovávateľia ŠKD projektujú činnosti tak, aby uspokojovali záujmy a rozvíjali schopnosti všetkých detí.

V škole pracujú dve oddelenia ŠKD, v ktorých sú zaradení žiaci od 1. ročníka po 6. ročník. ŠKD navštevuje 51 detí.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 17 Vývoj počtu žiakov Základnej školy s materskou školou Makov

Školský rok	Počet žiakov ZŠ	Prírastok / úbytok		ZŠ s MŠ Makov 1. september 2014	Počet žiakov MŠ
			%		
2000/2001	251			-	48
2001/2002	249	- 2	0,80	-	39
2002/2003	245	- 4	1,61	-	62
2003/2004	242	- 3	1,22	-	49
2004/2005	252	+ 10	4,13	-	50
2005/2006	231	- 21	8,33	-	50
2006/2007	223	- 8	3,46	-	50
2007/2008	209	- 14	6,28	-	58
2008/2009	217	+ 8	3,83	-	48
2009/2010	207	- 10	4,61	-	40
2010/2011	196	- 13	5,31	-	45
2011/2012	183	- 6	6,63	-	51
2012/2013	177	- 6	3,28	-	56
2013/2014	175	- 2	1,13	-	50
2014/2015	175	X	x	218	43
2015/2016	164	X	x	207	43

Prameň: <http://skolamakov.edupage.sk/>- Základná škola s materskou školou Makov.

1.10.2 Materská škola v obci Makov

Motto: Každý vzdelaný človek, čím je lepší a ušľachtilejší, tým viac si váži prírodu. Kto si váži prírodu, ten ju miluje. Láska k prírode sa má vštepovať deťom v rodinách a v škole ako jedna z najvážnejších vlastností človeka. / J. A. Komenský

Materská škola v obci bola založená v roku 1950. Za svojej existencie sa dvakrát sťahovala. V roku 1981 sa presťahovala do novopostavenej MŠ s kapacitou 90 detí. V roku 2005 v rámci úsporných opatrení a poklesu detí sa presťahovala do bývalej budovy ZŠ, ktorá bola postavená v roku 1934 a nie je vhodná pre deti predškolského veku. Nevýhodou budovy je umývadlá a WC, ktoré nespĺňajú legislatívne normy, avšak zriaďovateľ sa snaží sústavne zlepšovať podmienky pre deti i zamestnancov MŠ.

Materská škola postupne prešla rôznymi úpravami, akými boli výmena okien, celkové zateplenie obvodového plášťa, celková rekonštrukcia hygienických zariadení, plynofikácia budovy, úprava jedálne, výmena nového nábytku v jednej triede a kompletne nové vybavenie spálň novými lehátkami, paplónmi a vankúšmi. Zriadená bola aj telocvičňa. Súčasťou areálu MŠ je i školská záhrada s detským ihriskom, ktoré je doplnené dvoma pieskoviskami. Každá trieda má zriadené estetické hravé a pracovné kútiky, ako aj priestor pre spoločné aktivity a hry detí. Materiálne vybavenie sa v rámci finančných možností neustále dopĺňa.

Materské školy pracujú na základe štátneho vzdelávacieho programu ISCED, ktorý je najvyšším kurikulárnym dokumentom, ktorý vymedzuje všeobecné ciele a požiadavky vzťahujúce sa na obsah edukácie a kľúčové kompetencie. V školskom roku 2014/2015 pracovala materská škola podľa vzdelávacieho programu „Chrobáčky“. Hlavný cieľ tohto vzdelávacieho programu je dosiahnuť optimálnu perceptuálno-motorickú, kognitívnu a emocionálno-sociálnu úroveň ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a na život v spoločnosti. Východiskom je jedinečnosť každého dieťaťa, aktívne učenie a začleňovanie do skupiny a kolektívu.

Absolvent predprimárneho vzdelávania má poznatky a schopnosti, ktoré majú význam vo vzťahu k propedeutike (základom) kultúrnej, čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti. Dieťa má vytvorený pozitívny vzťah k svojmu zdraviu a k zdraviu iných, má rozvinuté pozitívne morálne a vôľové vlastnosti, je samostatné, vytrvalé, má pozitívny vzťah k pracovným činnostiam a k životnému prostrediu, uvedomuje si seba a rešpektuje iných, dokáže veku primerane hodnotiť seba a iných.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Pozná a má úctu k tradíciám, pozná sviatky, piesne a básne. Zrozumiteľne rozpráva a správne používa jazykové výrazy. Absolvent predprimárneho vzdelania je pripravený na vstup do primárneho vzdelávania v základnej škole a na ďalší aktívny život v spoločnosti.

Výchovno-vzdelávací proces zabezpečujú štyria pedagogickí zamestnanci - učiteľky predprimárneho vzdelávania, ktoré majú požadovanú odbornú a pedagogickú spôsobilosť. Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov prebieha buď na podnet školy vyplývajúci z jej potrieb, alebo z vlastnej iniciatívy učiteliek.

V MŠ sú vytvorené dve triedy s celodennou prevádzkou a výchovou. MŠ navštevuje v školskom roku 2015/2016 43 detí, pričom I. triedu Lienky navštevuje 19 detí a II. triedu Včielky 24 detí. MŠ Makov poskytuje deťom niekoľkoročnú dochádzku v rozpätí 1 - 4 roky v celodennej výchovnej starostlivosti pre 2 - 6 ročné deti a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Na požiadanie rodičov poskytuje tiež možnosť poldennej formy výchovy a vzdelávania. Dokladom o získanom stupni vzdelania je na úrovni materskej školy Osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelávania, pričom v školskom roku 2014/2015 si takéto osvedčenie prevzalo celkovo 18 detí. Kapacita Materskej školy je každoročne naplnená. Bránami za jej existenciu prešlo mnoho detí.

V záujme konsolidácie verejných financií sa od 1. septembra 2014 v obci Makov začala písať história nového školského zariadenia, a to Základnej školy s materskou školou Makov, kedy došlo k zlúčeniu dvoch samostatných právnych subjektov MŠ a ZŠ do jedného. Veľkosť a rozloženie jednotlivých tried a príslušných priestorov plne rešpektuje vekové osobitosti detí, poskytuje dostatok priestoru pre hrové edukačné aktivity.

Po prenesení kompetencií v oblasti školstva a fiškálnej decentralizácie je povinnosťou obce Makov riešiť mnohé otázky zabezpečenia financovania a prevádzky Základnej školy s materskou školou Makov, vrátane ich rekonštrukcií, opráv a údržby.

Školské zariadenie - Základná škola s materskou školou Makov je základná inštitúcia na úrovni obce Makov, dôležitá z hľadiska naplnenia výchovno-vzdelávacích cieľov mladej generácie a udržania kultúrno-spoločenského života v obci. Udržanie ZŠ s MŠ Makov, a samozrejme jej rozvoj, patrí medzi priority obecnej samosprávy Makov .

1.11 Kultúra na území obce Makov

„Kultúra sa nededí, kultúra sa dobýva.“

Kultúra - to nie sú len súbory, knihy, či kultúrne domy, ale predovšetkým dosiahnutá úroveň vzdelanosti, výchovy a prostredie, v ktorom ľudia žijú a naplňajú zmysel svojho života. Kultúra ako taká je časťou sociálnych vzťahov v každej spoločnosti. Môžeme povedať, že ide o dodržiavanie kultúrnych tradícií, hodnôt a zvykov regiónov, miest či obcí. Pomocou kultúrnych akcií môže každá obec podporovať u ľudí kreativitu, prípadne nadobúdanie hodnôt nielen k svojej obci, ale aj medzi ľuďmi navzájom.

Kultúrny a spoločenský život obce Makov sa v minulosti odvíjal od mnohých okolností. Bolo to náboženské a národnostné zloženie obyvateľstva, pracovnoprávne postavenie, sociálne pomery, vzdelanostná úroveň, zastúpenie inteligencie či verejnoprávných inštitúcií. V obci Makov sa tieto hodnoty vytvárali najmä cez oblasť pôsobenia školských zariadení, nakoľko medzi prvých nositeľov kultúrnych aktivít v obci patrili práve organisti - učitelia, ktorí spoluplytvárili a rozvíjali kultúrne hodnoty na kresťanskom základe.

Na prelome osemnásteho a devätnásteho storočia sa spoločenský a duchovný život prejavoval predovšetkým v rodinných, výročných a pracovných zvykoch, ktoré sa po dlhšiu dobu udržiavali a obohacovali život obyčajného človeka. Obec bola v tomto období z hľadiska cirkevného takmer celá rímskokatolíckeho vyznania, čo značne ovplyvňovalo a ovplyvnilo život v obci Makov.

Neodmysliteľnou súčasťou kultúry je bez pochyb aj zvykoslovie. Každá ľudská spoločnosť má vo svojom živote určité zvyky a rituály, ktoré sa snaží dodržiavať, ale aj využívať vo svoj prospech a napredovanie. Ani obec Makov nie je výnimkou.

Zvykoslovie ako také, či je rodinné, pracovné, alebo obradové je prejavom duchovnej kultúry daného spoločenstva a každej situácie v živote človeka. Korene zvykoslovia siahajú ďaleko do dávnej minulosti a vyvíjalo sa kontinuálne s vývojom spoločnosti, preto nachádzame nielen v obci Makov, ale aj inde na Slovensku pomerne dosť zvykov, ktoré majú pôvod ešte v pohanskom prostredí. Vývojom spoločnosti a upevňovaním kresťanstva sa vyvinuli ďalšie zvyky a naopak niektoré, vplyvom zmien zanikli. V súčasnosti zaniklo veľa zvykov, najmä z pracovného a výročného zvykoslovia a ostávajú iba v spomienkach najstaršej generácie, ktorá však postupne nenávratne odchádza. Viaceré z tých, čo sa ešte dochovali, stratili svoj pôvodný význam a slúžia iba ako istý druh zábavy.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Zvykoslovie sa týkalo najmä narodenia dieťaťa, svadieb, ale aj pohrebov. Neodmysliteľnou súčasťou zvykoslovia sú aj výročné zvyky, ktoré sa praktikovali a praktikujú v obci Makov počas celého roka v súvislosti s kalendárom a ročnými obdobiami. Medzi také patrí obdobie Veľkej noci, chodenie po Mikuláši, chodenie po Lucii, Štefanská zábava či obdobie od Vianoc do Troch kráľov.

Kultúrny život a kultúrne podujatia v obci Makov sa väčšinou sústreďujú do kultúrneho domu, prípadne na pódium nachádzajúce sa na námestí v prípade potreby. Možnosť kultúrneho vyžitia obyvateľom obce však poskytujú aj podujatia okolitých obcí či miest - obec Vysoká nad Kysucou, prípadne z prihraničnej oblasti obec Hutisko-Solanec.

K prejavom kultúrneho života obce Makov bez pochyb patrí aj ľudový kroj, ľudová pieseň, tradičné hudobné nástroje a nárečie. Môžeme povedať, že Kysuce sú oblasťou, kde sa udržal ľudový odev najdlhšie. Jednou z príčin bola pomerne veľká vzdialenosť jednotlivých obcí od priemyselného a kultúrneho centra a obmedzené pracovné príležitosti. Ženy pracovali doma na poliach a muži sa v drvivej väčšine zamestnávali ako drevorubači či furmani pri zväžaní dreva.

Najrozšírenejším folklórnym prejavom v minulosti bola ľudová pieseň. Jej prvé formy vznikali spontánne pri poľných prácach, pri ľudových slávnostiach a rodinných sviatkoch. Boli verným obrazom života ľudí a prostredia, v ktorom vznikali a ďalej sa tradovali. Podstatná časť piesní sa funkčne viaže na zvyky ľudí, ktoré sa opakovali počas roka. Spevné tradície sa viazali na fašiangy, stávanie májov, jánske ohne, svadby, krstenie, na činnosť pri pastve či pri muzike. Aj v súčasnosti tu pôsobia folklórne súbory a skupiny, ktoré zachovávajú tradičné piesne. V obci Makov pôsobí Folklórna skupina Makovanka, Spevácka skupina Makovský prameň, folklórny súbor Makovníček, ...

Medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia v obci Makov patrí: stávanie a váľanie mája, Petro-Pavlovské hodové slávnosti, vianočné trhy, tradičné stretnutie makovských detí s Mikulášom, Farský ples obce Makov, fašiangová zábava, Deň úcty k starším, Deň matiek, detský karneval, a mnoho ďalších podujatí.

Tie pripravuje pre všetky vekové kategórie Občianske združenie FS Makovanka, Spevácka skupina Makovský prameň, ZO technických a športových činností, DHZ Makov, Farnosť Makov, NF Makové zrnká, MO Matice slovenskej a všetky školské zariadenia či aktívni jednotlivci. Každoročne vydáva obec Makov Kalendár plánovaných podujatí, z ktorého si každý obyvateľ či návštevník obce môže vybrať podujatie blízke jeho srdcu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Dlhoročné túžby kultúrnych činníkov sa v obci stali skutočnosťou výstavbou kultúrneho domu, ktorý bol v roku 1990 aj slávnostne otvorený. Napriek už spomínaným a ďalším ušľachtilým kultúrnym činnostiam patrila obec Makov medzi posledné obce Kysúc, ktoré takýto kultúrny stánok nemali. Jeho vybudovaním sa teda dovŕšila jedna z etáp tvorby a prijímania kultúrno-spoločenských aktivít a hodnôt obce Makov a jej obyvateľov. V jeho priestoroch sa tak následne začala rozvíjať bohatá kultúrna činnosť, ktorá nadviazala na aktivity, ktoré sa v minulosti sústredili predovšetkým do priestorov školských budov. Na dlhoročnú tradíciu ochotníckych krúžkov nadviazal vtedy svojou činnosťou aj divadelný krúžok, ktorý bol v tom čase mimoriadne úspešný. Z ďalších krúžkov vynikali najmä mičurinský krúžok, technický krúžok, recitačný krúžok, krúžok tanečný, šachový krúžok, krúžok výtvarný, spevácky krúžok, bábkarský krúžok či krúžok rozhlasový, pričom každý z nich sa významne zapísal do histórie obce.

Bez zveličovania teda možno konštatovať, že v obci Makov sa napriek nepriaznivým priestorovým podmienkam podarilo ako v máloktovej obci (a nielen v rámci regiónu Kysúce) priam optimálne, podobne ako u športu, skĺbiť pôsobenie školy a kultúrnych zariadení. Rozhodujúco podiel na tom mali učitelia, ktorí slovo kultúra dokázali chápať a v živote napĺňať vždy v spojitosti s človekom, s dieťaťom a jeho všestrannou prípravou na život.

Neoceniteľnú snahu pri kultúrnom a spoločenskom živote v obci Makov zohráva aj ŠK Javorník Makov, Dobrovoľný hasičský zbor Makov, n. f. Makové zrnká, Poľovnícke združenie Makov, ZO SZTP a ZPCCH v Makove, ZTŠČ a Jednota dôchodcov.

Tabuľka 18 Kultúrne podujatia v obci Makov

Kultúrne podujatia obce Makov/ 2016
10. ročník farského plesu, Školský fašiangový karneval
Veľkonočná výstava ŽIVENY spojená s tvorivými dielňami pre deti
Vítanie jari - sprievod obcou, Marec mesiac knihy - výstavy, besedy, súťaže
Stavíme my máje, Divadelné predstavenie „Starostom za zásluhy“
Deň Matiek, Prehliadka folklórnych skupín, Lampiónový sprievod
Pálenie Jánskej vatry, Petro - Pavlovske hodové slávnosti (Petro - Pavlovská hodová nedeľa)
Sv. omša na Kršlisku, Sv. omša na Bukovej, Sv. omša u Greguší
Prehliadka heligonkárov spojená s letnou tancovačkou, Oslavy Slovenského národného povstania - SNP
Kultúrno-spoločenské popoludnie pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, Makovské Vianoce

Prameň: Vlastné spracovanie.

1.11.1 Kultúrne spolky a občianske združenia v obci Makov

V obci Makov v súčasnosti pracuje niekoľko občianskych združení a záujmových organizácií. Svojou činnosťou prispievajú k naplneniu voľnočasových aktivít občanov Makova. Niektoré svojimi výsledkami prekročili rámec obce, ba i regiónu.

Folklorňa skupina Makovanka

Folklorňa skupina Makovanka vznikla v júli roku 2003 pod organizáciou ZO ZŤP a ZPCCH v Makove. V dobe vzniku mala 12 členiek. Dňom registrácie na Ministerstve vnútra SR v roku 2011 pôsobí v obci Makov FS Makovanka ako občianske združenie. V súčasnosti má 9 členiek. FS Makovanka má bohatý repertoár ľudových piesní, pásiem, žartovných rozprávání, tradičných zvykosloví, ktoré prezentuje na rôznych kultúrno-spoločenských podujatiach v obci, ale aj mimo obce Makov.

Ako občianske združenie sa FS Makovanka snaží: uchovávať, rozvíjať, interpretovať a šíriť ľudové umenie, najmä regiónu Kysúc, ako aj iných oblastí Slovenska; združovať osoby so záujmom o slovenské ľudové kultúrne dedičstvo (najmä o piesne a tance), ľudovú slovesnosť a ľudové zvyky; o obnovu a zachovávanie kultúrnych tradícií a remesiel; vytvárať prostredie a podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky; združovať jednotlivcov so záujmom o ľudové umenie a aktivizovať ich tvorivú činnosť v oblasti tradičnej ľudovej kultúry a ľudovomeleckej výroby; spolupracovať so štátnymi a samosprávnymi orgánmi, organizáciami a inštitúciami s cieľom získať partnerov podpory a pomoci pri realizácii stanovených úloh a cieľov; vykonávať vlastné kultúrne aktivity a podujatia pre uspokojovanie kultúrnych potrieb občanov obce Makov; propagovať činnosť združenia, a to i spoluprácou s masmédiami (v rámci propagácie v masmédiách propagovať okrem vlastnej činnosti tiež ďalšie subjekty, s ktorými boli uzatvorené sponzorské, prípadne reklamné zmluvy); organizovať voľno-časové aktivity a prehlbovať motiváciu k tvorivej činnosti; usporadúvať súťaže, výstavy a stretnutia klubového typu a taktiež vydávať neperiodické publikácie, audio a video nahrávky z oblasti tradičnej ľudovej kultúry.

Medzi významné podujatia, ktorých sa FS Makovanka zúčastnila, patrí podujatie TARGOW SZTUKI LUDOWEJ v Krakowe, Dubnický folklórny festival v Dubnici nad Váhom, Inovecké slávnosti v Hlohovci, Folklórny festival Ochodnica, Folklórny festival Hvozdnica a množstvo ďalších podujatí.

Spevácka skupina Makovský prameň

„Nič nie je krajšie, ako spievať zo srdca“

Spevácka skupina Makovský prameň vznikla v roku 2011 pri ZO SZTP a ZO ZPCCH v Makove. Spev tejto speváckej skupiny je sprevádzaný melódiou heligónky. Skupina vystupuje na podujatiach spomínanej organizácie, ako i na rôznych kultúrno-spoločenských akciách poriadaných obcou, na okresných prehliadkach speváckych súborov seniorov atď.

Piesňami, trávnicami starých materí, sa snaží uchovávať tradície našich predkov pre ďalšie generácie. Jej repertoár tvoria piesne najmä z regiónu Kysúc, moravsko-slovenského pomedzia, ale i zachované, rýdzo makovské piesne. V súčasnosti má táto spevácka skupina 13 členov, plus hudobný doprovod.

Folklórny súbor Makovníček

Folklórny súbor Makovníček v CVČ pri ZŠ s MŠ Makov sa snaží svojou aktívnou činnosťou šíriť ľudové umenie regiónu Kysúc i za hranice obce Makov. V školskom roku 2014/2015 pracovalo vo folklórnom súbore Makovníček 28 žiakov, pričom členovia súboru pod vedením svojich vedúcich sa stretávajú každý pondelok v priestoroch ZŠ s MŠ Makov alebo v Dome kultúry Makov.

Deti a mládež sa na stretnutiach učia nové ľudové piesne z regiónu, spoznávajú autentické zvyky svojich predkov, zdokonaľujú sa v pohybovej a tanečnej príprave a zažijú množstvo neopakovateľných zážitkov i príjemné prekvapenia. Navštívia nové miesta a spoznajú veľa nových kamarátov. Svoju folklórnu tvorbu prezentujú na mnohých vystúpeniach, nielen v obci, ale aj za jej hranicami.

ZO SZTP a ZPCCH v Makove

Základná organizácia SZTP (Slovenský zväz telesne postihnutých) a ZPCCH (Zväz postihnutých civilizačnými chorobami) vznikla v obci Makov v roku 1997.

V súčasnosti má organizácia viac ako 140 členov. K aktivitám tejto organizácie patrí usporadúvanie rôznych zájazdov (pútnické, nákupné) či účasť na benefičných koncertoch.

Slovenský zväz SZTP a ZPCCH je celorepublikový dobrovoľný, humanitný a nepochitický subjekt. Je otvorený pre každého občana, ktorý sa chce podieľať na jeho poslaní. Je to občianske združenie s celoslovenským pôsobením, ktoré má právnu subjektivitu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Pomáha osobám s telesným postihnutím pri riešení ich sociálnych, ekonomických a psychických potrieb na princípoch humanizmu a demokracie; vytvára predpoklady pre postihnuté osoby na plnohodnotný život a prácu v spoločnosti zdravých občanov. Ponúka sociálne poradenstvo, sociálne služby a programy sociálnej rehabilitácie a rekondície. Zaoberá sa sociálnou prevenciou a sociálnou starostlivosťou, starostlivosťou o TP deti a mládež; odstraňovaním architektonických bariér; pracovným uplatnením TP občanov; kultúrno-spoločenskými aktivitami, športom, informačnými systémami, servisnou službou, publicistickou a informačnou činnosťou. Členstvo je dobrovoľné a členom sa môže stať každý postihnutý občan SR nad 18 rokov, rodič, alebo zákonný zástupca postihnutého dieťaťa do 18 rokov, priateľ a priaznivec SZTP a ZPCCH.

Makové zrnká, neinvestičný fond

Neinvestičný fond Makové zrnká bol založený v roku 2004. Fond vznikol ako dobrovoľná organizácia, ktorej predmetom činnosti je ochrana a podpora vzdelávania, podpora športu detí a mládeže, ochrana a tvorba životného prostredia a zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt v obci Makov. Tento účel sa napĺňa prostredníctvom organizovania mimoškolskej činnosti, záujmových, kultúrnych, športových a spoločenských podujatí deti Základnej školy s materskou školou Makov. Takisto realizáciou pomoci pri modernizácii učebných priestorov, učebných pomôcok, zveľaďovaní školského areálu, športových a verejných priestranstiev v obci Makov. Fond taktiež napomáha ochrane historických a prírodných zaujímavosti a prírodného bohatstva obce Makov.

MO Matica slovenskej Makov

Matica slovenská svojím poslaním a postavením plní nezastupiteľnú úlohu v integrácii slovenskej spoločnosti bez rozdielu sociálneho postavenia, náboženského vierovyznania a politickej príslušnosti. Cieľom Matice slovenskej je pestovať v mládeži túžbu po poznaní národných dejín, kultúry a vzťah k národným tradíciám, pričom napomáha ich rozvoju. Uskutočňuje to predovšetkým vytváraním podmienok na všestranné vzdelávanie, podporou kultúrnych a iných záujmov a záľub mládeže, rozvojom sociálnych kontaktov a zvyšovaním jej kultúry pre plnohodnotný spoločenský život. Spolupracuje s detskými i mládežníckymi organizáciami a, samozrejme, aj s krajanmi v zahraničí predovšetkým v osvetovej i kultúrnej oblasti, ale i v oblasti voľnočasových aktivít pre deti a mládež.

MO Matice slovenskej Makov obnovila svoju činnosť v roku 1999. Je org. zložkou MS so sídlom v Martine. V súčasnosti má táto miestna organizácia 20 členov a súčasnou predsedníčkou je Ing. Alžbeta Masnicová;. Činnosť tejto miestnej organizácie je orientovaná predovšetkým na podporu národných a obecných tradícií. Medzi jej aktivity v obci Makov patrí napr. stavanie mája, pečenie tradičného makovníka a makových koláčov a každoročný výlet po stopách slovenských dejateľov.

Kultúrne a historické pamiatky na území obce Makov

Pamätník Partizána v Makove

Pamätník z roku 1975 sa nachádza v Makove v časti U Tabuli. Autorom 4,7 metrov vysokej sochy z bronzu a kameňa je akademický sochár profesor Malejovský. Pamätník bol postavený s pomocou brigádnikov v akcii „Z“ a odhalený k 30. výročiu oslobodenia republiky. Finančné prostriedky na jeho stavbu združilo niekoľko obcí Vsetínska.

Pamätník je spomienkou na prechod 1. ČS. partizánskej brigády Jana Žižku spolu s partizánskou skupinou zo Slovenska a parašutistickou skupinou zo Sovietskeho zväzu zo Slovenska na Moravu. Práve na týchto miestach sa v septembri 1944 uskutočnilo najväčšie ozbrojené stretnutie s fašistickými okupantmi na území Čiech a Moravy. Počas bojov pobila brigáda viac ako 400 fašistov a zničila veľké množstvo zbraní a paliva.

K niekoľkým historickým pamiatkam v obci Makov patrí budova starej fary z roku 1796, kostol sv. Petra a Pavla, ktorý bol dostavaný v roku 1803.

K ďalším historickým pamiatkam na území obce Makov patria aj kaplnky, napr.

- **Kaplnka u Lovasi**

Kaplnku v jednej z najkrajších usadlostí Makova, v osade u Lovasi, postavili asi pred 100 rokmi pán Prda a miestni rodáci.

- **Kaplnka na Kmínku**

Kaplnka v časti Potok pri chate Kmínek bola postavená makovskými rodákmi v roku 1923. Obnovená bola v roku 1989. Kaplnka je zasvätená sv. Petrovi a Pavlovi. Stojí na rozhraní Českej a Slovenskej republiky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

▪ Kaplnka na Kršlisku

Pôvodná kaplnka na Kopaniciach v osade Kršlisko bola postavená okolo roku 1900. V roku 1940 bola miestnymi urbármikmi pristavená nová zvonica. V roku 1993 bola kaplnka aj zvonica zrekonštruovaná a nanovo vysvätená kňazom. V kaplnke sa nachádzajú sochy sv. Petra a Pavla. Každoročne sa po sviatku týchto svätých pred kaplnkou koná svätá omša.

▪ Kaplnka u Vavricov

Kaplnka sa nachádza v časti Čierne u Vavricov, pričom bola postavená približne pred 140 rokmi. Staviteľ ani majiteľ však nie je známy. Zaujímavosťou je dvojité šindľová stieška. Vo výklenku sa nachádza socha Panny Márie.

▪ Zvonica u Greguší

Osada Greguše sa nachádza 5 kilometrov nad obcou Makov vo výške 960 m n. m. V osade sa nachádza unikátna drevená zvonica, ktorá ako jediná ostala neporušená, keď osadu Greguše v roku 1944 vypálili Nemci, pretože v osade boli ukryté partizánske jednotky, ktorým domáci pomáhali. Pôvodná zvonica z roku 1850 bola nahradená novšou až v roku 1997. K zvonici sa viaže príbeh o tom, ako sa za prvej svetovej vojny domáci dozvedeli, že sa budú zabavovať zvony. Osadníci - výborní gazdovia a sedliaci svoj zvon na tri mesiace zakopali do kopy hnoja, a týmto činom svoj zvon zachránili. Osada patrila v minulosti Bytčianskemu panstvu a bola súčasťou obce Petrovice. Petrovice mali svojho richtára už v roku 1312, ale presný rok založenia osady Greguše nie je známy. Do druhej svetovej vojny žilo v osade v 13 dvojdomoch od 50 do 100 ľudí. Momentálne je v osade 16 domov, ktoré však slúžia prevažne chatárom. Osada Greguše je východiskom turistických trás.

1.11.2 Šport v obci Makov - „Fenomé, ktorý rozdeľuje a spája zároveň“

Šport predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, upevňuje zdravie človeka a je prostriedkom trávenia voľného času a ako jedna z mála oblastí života ľudí má v spoločnosti svoje historicky definované postavenie. Obec Makov sa nachádza v miernom podnebnom pásme so štyrmi ročnými obdobiami, ktoré umožňujú obyvateľom obce vykonávať rôzne športové a rekreačné aktivity počas celého roka.

Priestorom pre aktívny športový oddych v obci je multifunkčné ihrisko pri ZŠ s MŠ Makov (v zimnom období slúži ako klzisko na korčuľovanie a hokej), multifunkčné ihrisko pri futbalovom ihrisku ŠK Javorník Makov a futbalové ihrisko klubu ŠK Javorník Makov.

Futbalový klub ŠK Javorník Makov

Prvé oficiálne zaznamenanie športovej inštitúcie spadá do konca 20-tych rokov, keď v obci pôsobila telovýchovná jednota OROL, o ktorej sa však žiadne písomné materiály nezachovali. V obci bol v tom čase zriadený aj telovýchovný a vzdelávací odbor Jednoty SOKOL. Orol ani Sokol však nemali v obci dlhé trvanie, no s veľkou pravdepodobnosťou boli impulzom pre vznik ďalšej športovej organizácie, ktorá po rôznych stupňoch vývoja a zmien pôsobí v obci Makov so súčasnosťou, a to Športový klub Javorník Makov.

Jeho história sa datuje od roku 1933. O toho času prešiel dlhým a zložitým vývojom i rozličnými zmenami názvu. Napriek neustálým problémom s ihriskom klub svoju činnosť zameral predovšetkým na futbal. ŠK Javorník Makov vo svojej, už takmer 83-ročnej tradícii, teda organizoval rôzne športové činnosti, medzi ktoré patrili okrem už spomínaného futbalu aj zjazdové lyžovanie, šach, stolný tenis či volejbal. Od roku 1935 usporadúval tradičný športový deň, nadväzoval priateľské kontakty s klubmi na Morave a s úspechmi sa zúčastňoval na rôznych turnajoch, kde získal viaceré trofeje. Po veľmi sľubných aktivitách však v rokoch 1939 - 1940 nevykázal ŠK Makov žiadnu činnosť, a tak bol zrušený a odovzdaný s celým imanom pod ochranu miestnej H. G..

Prvou iniciatívou tohto novo založeného ŠOHG Makov bola úprava ihriska vedľa novej štátnej ľudovej školy a následná registrácia, aby sa aj Makov mohol zaradiť medzi súťažiace družstvá. V máji 1945 priaznivci športu v Makove manifestačne zrušili vnútený názov ŠOHG Makov a obnovili pôvodný názov Športový klub Makov. Klub nadviazal na všetky predvojnové aktivity, vrátane divadelnej činnosti a športových dní.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Klub teda rozvíjal nielen kultúru tela, ale ja ducha a hrdo sa pýšil v tom čase diplomom „najslušnejší a najvzornejší klub“. V rámci opatrení, ktoré mali viac menej politický podtón k začiatkom procesu zjednocovania telovýchovy a v zmysle nariadenia sa ŠK Makov musel zaradiť do jednoty Sokol a až do roku 1960 pôsobil pod názvom Sokol Makov. V roku 1960 došlo k zmene názvu tohto klubu, a to na Telovýchovnú jednotu Javorník Makov. Zmenil sa názov, boli pády i víťazstvá, no nezmenil sa vzťah k celoživotnej záľube. Najmä s pomocou obce a školy sa vybudovali nové ihrisko, sociálna budova, atletická dráha, obnovilo sa kúpalisko a pod. Za celé obdobie existencie klubu až po súčasnosť sa vo výbore vystriedali desiatky funkcionárov, aj vďaka ktorým sa Makov zaradil v rozsahu a výsledkoch športovej činnosti medzi najúspešnejšie obce v rámci regiónu Kysúc.

V súčasnosti je ŠK Javorník Makov so svojím futbalovým mužstvom v III. lige. V rokoch 2006 až 2007 prebehla rozsiahla rekonštrukcia futbalového ihriska. Vystavaná bola aj tribúna, zrekonštruovaná šatňa a sociálne zariadenia. ŠK Javorník Makov má tím Makov - muži A, Dorast, Starší žiaci, Mladší žiaci a Prípravka.

Tabuľka 19 Športové podujatia v obci Makov

Športové podujatia obce Makov / 2016
Turnaj v ľadovom hokeji
Pingpongový turnaj o pohár starostu obce
Po stopách Beskydsko - Javorníckej magistrály (bežecký pochod)
Nočný pochod na bežkách Melocík - Kopanice
Súťaž v streľbe zo vzduchovky pre žiakov a dospelých
30. ročník Bilikovho memoriálu, Pochod ku prameňu rieky Kysuca
22. ročník futbalového turnaja O pohár starostu obce a súťaž vo varení gulášu
24. ročník súťaže v požiarnom športe o Putovný pohár starostu obce
5. ročník Nočnej súťaže v hasičskom športe, Generačný tenisový turnaj
Pochod ku prameňu Kysuca
13. ročník súťaže žiakov v požiarnom športe O pohár starostu obce
Memoriál Vincenta Záhumenského - Súťaž v streľbe z malorážky pre dospelých
Detská cyklistická súťaž Tourde Makov v rámci celoslovenskej súťaže „Detská tour Petra Sagana“

Prameň: Vlastné spracovanie.

Dobrovoľný hasičský zbor Makov

Obecný hasičský zbor je odborným orgánom obce v oblasti ochrany pred požiarmi. Dňom ustanovujúcej valnej schôdze dobrovoľného hasičského zboru bol 10. september 1923. Prihlásilo sa 31 členov, ktorí si za prvého veliteľa zvolili hostinského O. Šichmana. V roku 1924 sa im podarilo postaviť drevený hasičský sklad. V septembri 1925 sa uskutočnila posviacka hasičskej zástavy a prevzatie ručnej striekačky zakúpenej obcou okolo roku 1912.

V roku 1942 bol vystavaný murovaný hasičský sklad a v roku 1950 mal dobrovoľný hasičský zbor vlastný 16-členný hudobný dychový súbor. Do tohto obdobia spadá aj nadviazanie družobných kontaktov s DPO Karlovice a DPO Karolinka.

V druhej polovici 60-tych rokov sa realizovala nadstavba budovy hasičského zboru a v roku 1965 MNV v Makove rekonštruoval priestory hasičskej zbrojnice. Rok 2006 bol rokom, kedy bol v obci Makov zriadený Obecný hasičský zbor. V súčasnosti má DHZ Makov viac ako 60 členov, pričom min. 10 členov z nich spĺňa podmienky pre zásahovú činnosť.

Členovia DHZ sa každoročne zúčastňujú mnohých súťaží v hasičskom športe, kde obe družstvá, družstvo starších a detské družstvo chlapcov, dosahujú vynikajúce výsledky, čoho dôkazom sú mnohé popredné miesta na týchto súťažiach.

DHZ Makov je zaradený do zásahovej skupiny C. Materiálno-technologické vybavenie DHZ Makov pozostáva z cisternovej automobilovej striekačky CAS 30 - TATRA T815-7 4 x 4.1 s lafetovou prúdnicou. Súčasťou tejto cisternovej automobilovej striekačky sú prídavné zariadenia - riadiaci a kontrolný systém auta s multifunkčným displejom a osvetľovací stožiar.

Cisternovú automobilovú striekačku sa obci Makov podarilo získať vďaka cezhraničnej spolupráci obce Makov s obcou Hutisko-Solanec v rámci Programu cezhraničnej spolupráce SK - CZ 2007 - 2013, ktorý bol spolufinancovaný EÚ z Európskeho fondu regionálneho rozvoja prostredníctvom spoločného projektu pod názvom „Spoločné predchádzanie rizikám v prihraničnom regióne“ s celkovými rozpočtovanými nákladmi vo výške 540 858,16 €. Rozpočet na strane obce Makov predstavoval čiastku 247 846,40 €, z ktorej bola spoluúčasť obce vo výške 5 %. Zmluva na základe výsledkov verejného obstarávania na dodanie cisternovej automobilovej striekačky CAS 30 - TATRA T815-7 4x4.1 s lafetovou prúdnicou bola uzavretá so spoločnosťou THT Polička, s.r.o..

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Okrem toho vlastní hadicové vedenia, vecné prostriedky na rozoberanie, uvoľňovanie a odstraňovanie zátarás a samozrejme ochranné pracovné prostriedky. Taktiež vlastní aj protipovodňový prívesný vozík, ktorý obsahuje plávajúce čerpadlo s výkonom 1200 l, kalové čerpadlo s výkonom 1300 l, elektrocentrálu, osvetľujúcu lampu, elektrické ponorné čerpadlo, 40 m protipovodňových zábran a ručné náradie.

ZO Združenia technických a športových činností Makov

Základná organizácia Združenia technických a športových činností pôsobí v obci Makov ako neziskové občianske združenie od roku 1992 ako právny nástupca Základnej organizácie Zväzarmu v Makove.

Predmetom činnosti ZO ZTŠČ je uspokojovanie záujmov a záľub občanov v oblasti technických a športových činností a najmä podporovania záujmov detí a občanov v týchto činnostiach, ktoré predovšetkým pozostávajú z organizovania bežeckých, streleckých, turistických činností v letnom období a podporovania behu na lyžiach v zimnom období.

1.11.3 Cestovný ruch na území obce Makov

Cestovný ruch je odvetvie zahŕňajúce súbor činností zameraných na cestovanie a následný pobyt, ktorý je uskutočňovaný spravidla vo voľnom čase, ako aj na s nimi spojené služby, najmä ubytovanie a stravovanie. Cestovný ruch je jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví a tvorí významnú časť hospodárstva. Je medzirezortným odvetvím, ktoré priamo zasahuje do sféry hospodárstva, priemyslu, obchodu a služieb, financií, dopravy, regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotníctva, vzdelávania, športu, ochrany ŽP, lesného a vodného hospodárstva, pôdohospodárstva, zamestnanosti a pôsobnosti samospráv. Je preň typické, že kým väčšina iných odvetví sa zaoberá relatívne úzkym segmentom svojej pôsobnosti po vertikálnej osi, charakter cestovného ruchu je taký, že spája aj rôzne odvetvia po horizontálnej osi. Zahŕňa teda viaceré problémy, ktoré možno riešiť len spolupracou.

História neobdarila obec žiadnym hradom, kaštieľom, či zrúcaninou, ale vďaka prírodným scenériám je jej kataster popretkávaný označenými turistickými chodníkmi. Tie podľa svojej náročnosti vytvárajú možnosti aktívneho oddychu, a to nielen pre peších turistov a milovníkov hubárčenia, ale i pre milovníkov horských bicyklov. Z miestnych častí vedú turistické chodníky cez kopaničiarske osady, kde turista nájde ešte pôvodnú architektúru. Ak turista v týchto osadách nachvíľu prižmúri oči, pocíti závan minulosti. Pochopí, aký náročný život tu mali ľudia v minulosti, keď ich najväčšou povinnosťou i záľubou bola ťažká práca. V myslí možno uvidí desiatky ľudí, drotárov, odchádzajúcich za prácou do širého sveta.

Aj miesto, ktoré sa nazýva „Mláka“, kde údajne v minulosti zmizla celá svadba. Alebo využiť čas na výstup na Chatu Kmínek. Tá je so svojím bazénom a kúpacími sudmi v horskom prostredí vyhľadávaným centrom oddychu a relaxu. Niektoré z chodníkov sa, vďaka miestnym nadšencom, menia na bežkárске trasy na zimné bežkovanie.

Makov je teda významným strediskom turistického i cestovného ruchu. Sú tu vhodné podmienky na pešiu zimnú i letnú turistiku, cykloturistiku, zjazdové lyžovanie, i zimné bežkovanie. Všetkým návštevníkom obce Makov poskytujú služby rôzne obchody, penzióny, reštaurácie, lekár, pošta, obecný úrad, zmenárne, autoservis i benzínové čerpace stanice. Dom kultúry ponúka širokú paletu kultúrno-spoločenských podujatí. Rekreačné služby sú poskytované v značnom množstve rekreačných ubytovacích zariadení s kapacitou 400 lôžok a zodpovedajúcou sieťou reštauračných a obchodných zariadení.

V chotári obce Makov pramení rieka Kysuca a nad obcou sa týči najvyšší vrch Javorníkov Veľký Javorník vysoký 1 071 metrov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Okrem dvoch prírodných rezervácií sú atrakciami tri prírodné pamiatky, a to lipa v Čiernom, skupina dubov na Trojačke a najmä vyše päťstoročný brest v osade U Papají, ktorý je najväčším a najstarším svojho druhu v strednej Európe. Lokalita Veľký Javorník má štatút klimatických kúpeľov.

Hlboké lesy na jej území poskytujú možnosti na letnú aj zimnú turistiku. Prekrásne kysucké prostredie v lete ponúka prechádzky po prírode, zber liečivých rastlín, lesných plodov. Horská turistika - Javorníky, Beskydy, hrebeňové túry, od rekreačných, ľahkých až po náročné celodenné. V okolitých horách a na hrebeňoch sa nachádza množstvo cyklistických trás, z ktorých mnohé sú súčasťou európskych a sú zaznačené v turistických mapách. V obci je možnosť aj jazdenia na koňoch.

V zime poskytuje prostredie Makova ideálne podmienky na zimné športy pre deti i dospelých. Lyžiarov lákajú viaceré lyžiarske strediská, a to SKI MAKOV, lyžiarske stredisko Zóna Snow Makov - Kasárne, či lyžiarsky vlek pri Chate Kmínek.

Zóna Snow Makov - Kasárne

Lyžiarske stredisko Zóna Snow sa nachádza v pohorí Javorníky, v CHKO Kysuce, na slovensko-moravskom pohraničí. V stredisku s nadmorskou výškou 905 - 1060 m n. m. sa nachádzajú tri vleky s celkovou dĺžkou tratí 1,4 km. Zjazdovky sú vhodné pre náročných lyžiarov, ale i začiatočníkov. Celkový počet tratí je 4. Najväčšou výhodou tohto strediska je fakt, že nástupná stanica vleku je v nadmorskej výške 905 m n. m., kde všetky okolité strediská majú výstupnú stanicu. Preto sa tu poväčšine nachádza dostatok prírodného snehu a umelé zasnežovanie len vykryva výpadky. Novinkou je lyžiarska škola s lanovým vlekcom, novým pohyblivým pásom a nonstop inštruktorom.

Zároveň lyžiarske stredisko Makov- Kasárne poskytuje skutočný raj pre priaznivcov bežeckého lyžovania. Nachádza sa tu cez 40 kilometrov výborných trás s mierou náročnosti pre úplných začiatočníkov, ale aj skúsených bežcov.

SKI MAKOV

Lyžiarske stredisko SKI MAKOV, ktoré sa nachádza v obci Makov, v CHKO Kysuce, je obľúbené predovšetkým medzi mladými rodinami s deťmi, k čomu ho predurčujú najmä široké lyžiarske svahy, ktoré umožňujú bezpečnú lyžovačku.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Lyžiarske zjazdovky stredne ťažké a ľahké (v celkovej dĺžke 6 050 m) sú položené v nadmorskej výške 660 - 948 m n. m. a sú pravidelne upravované. V stredisku sú dva lyžiarske vleky pre stredne pokročilých lyžiarov a snowboardistov (dĺžka 1 450 a 1 200 m), lyžiarsky vlek pre začiatočníkov (dĺžka 340 m) a lanový vlek v detskom parku (dĺžka 50 m). Zjazdovka pri 1200 m dlhom vleku je osvetlená pre večerné lyžovanie. K vybaveniu strediska patrí snowpark, detský SKIFUN park, požičovňa lyží, požičovňa snowboardov, ski servis, bufet a snowtubing. Pre začiatočníkov slúži lyžiarska a snowboardová škola a škôlka.

V stredisku, priamo pri vlekoch, sa nachádza bufet s možnosťou posedenia si vo vnútri alebo na prekrytej terase s výhľadom na lyžiarske svahy. Taktiež si návštevníci môžu posediť a zabaviť sa pri dobrej hudbe v novom APRES SKI BARE. Lyžiari majú možnosť občerstvenia aj v bufete pri hornej stanici vleku, priamo na hrebeni Javorníkov, odkiaľ je pekný výhľad na stredisko a Beskydy.

Chata Kmínek

Horská chata Kmínek je turistická chata situovaná na Slovensko-Českej hranici na hrebeni Kysuckých Beskyd približne 5 km od hraničnej obce Makov. Táto chata sa nachádza v príjemnej nadmorskej výške 872 m n. m., čo umožňuje jej návštevníkom aktívnu turistiku či už v lete alebo v zime. Horská chata je zvyčajne sezónne otvorená, ale svoje služby poskytuje aj mimo hlavných sezón. Toto dovoľuje návštevníkom vychutnať si krásy Beskydskej prírody aj na jar a jeseň. Vďaka detskému ihrisku je táto chata vhodná pre rodiny, ako aj pre školy a iné organizované skupiny .

V lete si návštevníci môžu vychutnať prechádzky, alebo aj dlhšie túry po okolí, ktoré očaria svojou rozmanitosťou a krásou s nádhernými výhľadmi do širokého okolia. Na svoje si prídu aj zberatelia lesných plodov ako sú hriby, čučoriedky, maliny alebo černice. V okolí nie je problém naraziť na lesnú zver, ktorá nerušene spása lúky. K dispozícii je aj nekrytý bazén o rozmeroch 20 x 12 x 1,7 m a vyhrievaný kúpací sud. K dispozícii je v zimnom období aj lyžiarsky vlek s celkovou dĺžkou 300 m.

Penzión Javorník Makov

Novo zrekonštruovaný penzión Javorník (1 000m n. m.) sa nachádza v krásnom a tichom horskom prostredí priamo pod najvyšším vrcholom Javorníkov na rozhraní Moravy a Slovenska. Oblasť Makov - Kasárne má štatút klimatických kúpeľov - parametre sú porovnateľné s Vysokými Tatrami, hlavne pre choroby dýchacích ciest.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Taktiež je najstaršou chránenou krajinnou oblasťou Kysúc. Za pekného počasia je krásny výhľad na Beskydy, Vsetínske vrchy, Strážovské vrchy, Veľkú Fatru a Nízke Tatry. Penzión poskytuje ubytovanie v novo zrekonštruovaných a pohodlne zariadených izbách, spĺňajúcich európsky štandard. Celková kapacita je 65 lôžok v 24 izbách.

Penzión Javorník je ubytovacie zariadenie s reštauračnými a wellness službami, vhodné pre rodiny s deťmi, taktiež na usporadúvanie firemných a rodinných akcií, škôl v prírode, lyžiarskych kurzov a ozdravných pobytov. K dispozícii sú dve školiace miestnosti. Pred penziónom je letná terasa s krbom a grilom, ihrisko na loptové hry a ruské kolky, pieskovisko, stolný tenis, detské hojdačky a šmýkačky. Priamo pri penzióne sa nachádza parkovisko. V tesnej blízkosti penziónu (50 m) sa nachádza lyžiarske stredisko Zóna Snow Makov - Kasárne a bežkárské trasy. V lete okolie penziónu ponúka možnosť turistiky.

Strediská Snowparadise Veľká Rača a Vratná dolina sú vzdialené cca 30 - 40 km od obce Makov. Ideálne bežecké trate sú po hrebeni Javorníkov v dĺžkach až do 50 km.

Kráľovnou bežkárskych trás, nielen v obci Makov, ale i v celom kraji, je Beskydsko-Javornícka lyžiarska magistrála. O pravidelnú údržbu jej bežeckých stôp sa stará ŽSK kraj. Z cca 54 km magistrály možno za dva najkrajšie a najčastejšie využívané úseky považovať práve tie, ktoré prechádzajú obcou Makov a susednou obcou Vysoká nad Kysucou.

Obec Makov je teda v súčasnosti využívaná najmä na rekreačné účely prevažne formou chalupárstva. Zároveň je, ako sme už vyššie spomínali, aj východiskom pre turistické výlety po značkových trasách, pretože kataster obce sa vyznačuje zachovalou prírodou, rozsiahlymi lesmi a lúkami.

Pre spropagovanie cestovného ruchu obec Makov vydáva viaceré typy a druhy propagačných materiálov: mapy, pohľadnice, odznaky, vlajky, tašky, sporadicky vydáva publikácie a každoročne uverejňuje aktivity do kalendárií regionálnych, ale i celoslovenských podujatí. V katastri Makova rozmiestnila obce viaceré informačné tabule s turistickými mapami. Jednou z možností ako obyvateľom obce, a predovšetkým jej návštevníkom ešte viac priblížiť túto malebnú obec, by bolo aj zriadenie informačnej kancelárie.

Od čistoty životného prostredia je závislá aj možnosť prilákať do obce viac návštevníkov. Obec je členom Organizácie cestovného ruchu Kysuce, kde spoločne so svojimi partnermi z oblasti rozvoja CR hľadá nové možnosti, ako efektívnejšie spropagovať svoje územie, zviditeľniť svoje krásy či jedinečnosť.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Medzi ciele podpory v oblasti cestovného ruchu obce patrí aj výstavba náučných chodníkov, prezentujúcich obec a jej danosti, aby slúžili ako možné ciele výletov širším skupinám obyvateľov.

Obec Makov sa sústreďuje aj na ďalší rozvoj cestovného ruchu. V spolupráci so súkromným vlastníkom mieni obec skvalitniť služby v stredisku Makov - Čierne. Plánujú vybudovať lanovú dráhu na Veľký Javorník, čo poslúži najmä zimnej rekreácii a zároveň to pomôže mnohým ďalším podnikateľom v obci. Tým by dosiahli kvalitu ponuky porovnateľnej s európskymi štandardmi. Súčasťou zámerov rozvoja cestovného ruchu je i využitie štatútu klimatických kúpeľov v lokalite Kasárne.

Ďalším podnikateľským zámerom súkromného vlastníka je vybudovanie lyžiarskeho strediska s výstavbou novej lyžiarskej zjazdovej trate s dvoma lyžiarskymi vlekmí, základnou vybavenosťou vo väzbe na nevyužívanú technickú infraštruktúru územia (využitie budovy bývalého colného hraničného priechodu a nadväzujúcich kapacít voľných parkovacích plôch).

1.12 Sociálne služby v obci Makov

Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Štát prostredníctvom nich podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Demografický potenciál obce Makov vypovedá o postupnom starnutí obyvateľstva. V nasledujúcom období sa predpokladá nárast obyvateľstva poproduktívneho veku, preto je potrebné uvažovať o udržaní sociálnych zariadení pre obyvateľov obce.

Sieť sociálnej starostlivosti v obci Makov je tvorená Zariadením pre seniorov, Pobytovou sociálnou službou ZSS Útulok Makov a opatrovateľskou službou.

V obci Makov sa nachádza Zariadenie pre seniorov, samostatná organizačná jednotka obce, ako pobytová forma sociálnej služby, kde sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, prípadne dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov, ktorá vznikla v júli 2005. Nie je samostatnou právnickou osobou, hospodári ako preddavková rozpočtová organizácia. Štatutárnym orgánom obce je starosta, ktorý môže preniesť právomoc na riadiacich zamestnancov domova dôchodcov.

Bývalá budova, postavená v 80-tych rokoch, slúžila občanom obce do roku 1993 ako materská škola. S realizáciou projektu rekonštrukcie budovy na domov dôchodcov sa začalo v roku 2001, s pokračovaním až do roku 2005. Zastavaná plocha stavby je 450 m². V budove sa nachádza kaplnka, výt'ah, stravovacia prevádzka, jedálne, práčovňa a technické zázemie.

Zariadenie pre seniorov je jednou z dominánt obce. Nachádza sa v centre obce a z hľadiska priestorového umiestnenia má ideálnu polohu, pretože sa tu vhodne dopĺňa príroda s blízkosťou všetkej občianskej infraštruktúry. Prednú časť tvorí záhrada, kvetinové záhony, okrasné stromčeky, stromy a park. Predná časť nádvorí pred objektom je vybavená lavičkami a altánkom, ktoré sú vhodné na relaxáciu vo voľnom čase a umožňujú výhľad. Prirodzený okraj objektu z druhej strany tvorí rieka Kysuca a zelený les.

V zariadení pre seniorov sa v súlade s § 35, ods. 1, písm. a) zákona č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV.. Klienti so stupňom odkázanosti I. - III. môžu byť umiestnení do Zariadenia pre seniorov iba vtedy, ak si uhradia všetky oprávnené náklady.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Zariadenie pre seniorov v súlade s platnou legislatívou a VZN obce Makov č. 2/2013 o poskytovaní sociálnych služieb, o určení sumy úhrady za sociálne služby, spôsobe ich určenia a platenia v Zariadení pre seniorov Makov poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, ošetrovateľskú starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, osobné vybavenie, utvára podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje záujmovú činnosť.

Celková kapacita Zariadenia pre seniorov je 53 lôžok. V zariadení sa nachádzajú štyri podlažia, a to oddelenie pre imobilných mužov s kapacitou 13 lôžok, oddelenie pre imobilné ženy s kapacitou 12 lôžok, oddelenie pre mobilné ženy s kapacitou 13 lôžok, oddelenie pre mobilných mužov s kapacitou 12 lôžok. Súčasťou prevádzky zariadenia pre seniorov je aj jednoizbový byt s príslušným vybavením, sociálnym zariadením a kuchynkou. Je určený pre dvoch mobilných klientov, ktorí chcú mať viac súkromia. V zariadení sa nachádza spoločenská miestnosť vybavená televízorom, videorekordérom, domácim kinom, CD prehrávačom a malou knižnicou. Spoločenská miestnosť susedí s kaplnkou, v ktorej sa konajú sväte omše. Zariadenie taktiež disponuje internetovým kútikom, či polohovateľnými posteľami. Kultúrna a záujmová činnosť je neoddeliteľnou súčasťou starostlivosti o klientov. Právom je súčasťou vnútorného života a jednou z foriem trávenia voľného času jeho obyvateľov. Cieľom je zmysluplne, s ohľadom na vek, postihnutie, potreby a záujmy obyvateľov napĺňať a organizovať ich voľný čas. O klienta je komplexne postarané v rámci ošetrovateľskej starostlivosti, kultúrneho i spoločenského vyžitia.

Samozrejmosťou v zariadení je aj individuálny prístup ku klientovi v zmysle sociálnej diagnostiky, na základe ktorej mu je zostavený individuálny plán a s klientom sa pracuje počas jeho aktívnej staroby. O klientov zariadenia sa stará odborný personál s príslušným vzdelaním na sociálno-zdravotnom úseku, na úseku stravovacej prevádzky, resp. personál zázemia zariadenia pre seniorov. Podstatnú úlohu zohráva interakcia sociálneho pracovníka s rodinou klienta, ktorej úlohou je upevnenie rodinných vzťahov.

Vzhľadom na to, že zariadenie pre seniorov má kapacitu 53 klientov, určitým spôsobom plní i regionálnu funkciu, nakoľko obec Makov nedokáže, resp. nepotrebuje pokryť kapacitu zariadenia iba občanmi s trvalým pobytom v obci Makov. V súčasnosti má 14 prijímateľov sociálnej služby v zariadení s trvalým pobytom v obci a 39 prijímateľov sociálnej služby s prechodným pobytom v obci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vzhľadom na skutočnosť, že došlo k legislatívnym zmenám a vzhľadom na prirodzenú mortalitu seniorov, v praxi sa v Zariadení pre seniorov Makov často objavujú voľné miesta, ktoré obec Makov ponúka na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie a sociálnych potrieb spoluobčanov.

V Zariadení pre seniorov Makov bolo k 31. decembru 2015 evidovaných 22 žiadostí o umiestnenie, z toho 7 mužov (5 imobilných, 2 mobilní) a 15 žien (8 imobilných, 7 mobilných). Z týchto žiadostí boli do zariadenia prijatí 9 klienti a v poradovníku ostalo 13 žiadateľov o umiestnenie. K 31. decembru 2015 bolo v zariadení pre seniorov umiestnených 53 klientov (9 imobilných a 22 mobilných žien, 5 imobilných a 17 mobilných mužov). V zariadení bolo k 31. decembru 2015 zamestnaných celkovo 28 zamestnancov.

Pobytová sociálna služba - ZSS Útulok Makov

Obec Makov poskytuje pobytovú sociálnu službu v útulku na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v súlade s § 26 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov a v súlade s VZN obce Makov č. 8/2011 o poskytovaní sociálnej služby v útulku a o výške úhrady za poskytovanie sociálnej služby v útulku. Financovanie je realizované formou finančného príspevku v súlade so zmluvou uzatvorenou s MPSVaR SR a v súlade s VZN obce Makov č. 8/2011 o poskytovaní sociálnej služby v útulku a o výške úhrady za poskytovanie sociálnej služby v útulku. Kapacita útulku je stanovená na 5.

Terénna sociálna služba - opatrovateľská služba

Obec Makov poskytuje terénnu sociálnu službu - opatrovateľskú službu - v prirodzenom sociálnom prostredí občana v súlade s § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov a v súlade s VZN obce Makov č. 21/2008 o poskytovaní opatrovateľskej služby a o úhradách za opatrovateľskú službu na území obce.

Obec Makov sa snaží skvalitniť život aj občanom, ktorí si nedokážu pre svoj nepriaznivý zdravotný stav alebo inú okolnosť zabezpečiť prípravu stravy vo svojom prirodzenom rodinnom prostredí. Vzhľadom k tomu, že v územnom obvode obce Makov bol veľký záujem o donášku obedov do domáceho prostredia, obec sa rozhodla rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb o podpornú službu - jedáleň.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec Makov tak poskytuje sociálnu službu v jedálni prostredníctvom stravovania a donášky stravy do domácnosti oprávnených občanov formou rozvozu stravy. Jedáleň tohto zariadenia poskytuje stravovanie spôsobom výdaja obeda v jedálni zariadenia, odobratím stravy do nádob, ktoré sú v súlade s požiadavkami hygieny, prostredníctvom donášky stravy do domácností určených fyzických osôb motorovým vozidlom ako terénnu sociálnu službu.

Prepravná služba sa poskytuje prostredníctvom Zariadenia pre seniorov Makov občanom s ťažkým zdravotným postihnutím.

Obec Makov, zastúpená sociálnou pracovníčkou, je osobitným príjemcom dávok v hmotnej núdzi neprispôsobivých občanov v zmysle Vnútorného predpisu obce Makov.

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na zistenie rozsahu a charakteru sociálnej núdze, na zistenie príčin jej vzniku, poskytnutie informácií o možnostiach riešenia sociálnej núdze a na usmernenie občana pri voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci. Táto forma riešenia sociálnej núdze je úzko spätá s terénnou sociálnou prácou, ktoré vykonáva sociálna pracovníčka obce Makov v aktívnej spolupráci s ÚPSVaR Čadca. V roku 2015 sociálna pracovníčka navštívila 79 obyvateľov za účelom terénnej sociálnej práce spojenej so sociálnym poradenstvom (z toho: vianočné návštevy obyvateľov obce nad 80 rokov spojené s poskytovaním sociálneho poradenstva - 58, sociálna posudková činnosť spojená s poskytovaním soc. poradenstva - 15 a základné sociálne poradenstvo - 6).

Sociálno-zdravotná komisia obce Makov má 5 členov zvolených obecným zastupiteľstvom v Makove. Účelom zasadnutí komisie je riešenie sociálno-zdravotných problémov obce a sociálna pomoc jej obyvateľom.

Sociálna práca svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania zachováva ľudskú dôstojnosť človeka, aktívne na neho pôsobí a motivuje ho k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje sociálnemu vylúčeniu a podporuje jeho sociálne začlenenie.

Zdravotnícke služby obyvateľom obce poskytuje zdravotné stredisko, nachádzajúce sa v centre obce, kde sa však už nachádza len ambulancia praktického lekára pre dospelých. Aj na základe prieskumu môžeme konštatovať, že ľuďom v obci najviac chýba ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast a ambulancia stomatológa. Lekárske služby obyvateľom obce dopĺňa aj lekáreň Argentum, pobočka Makov.

Vyššie zdravotnícke služby zabezpečuje poliklinika v Turzovke a nemocničnú starostlivosť obyvateľom obce Makov Kysucká nemocnica s poliklinikou v Čadci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 20 Pobytové a ambulantné sociálne služby na území okresu Čadca

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov sociálnej služby		Počet zariadení sociálnych služieb		Kapacita zariadení	
	Čadca	Žilina	Čadca	Žilina	Čadca	Žilina
Domov sociálnych služieb CPF	4	10	7	12	353	389
Domov sociálnych služieb TPF	1	2	1	3	4	11
Domov sociálnych služieb AF	2	4	2	5	15	69
Špecializované zariadenie CPF	4	6	5	7	80	211
Špecializované zariadenie AF	-	1	-	2	-	55
Zariadenie pre seniorov CPF	7	11	9	11	277	305
Zariadenie pre seniorov TPF	-	-	-	-	-	-
Zariadenie podporovaného bývania	-	4	-	4	-	22
Zariadenie núdzového bývania	-	2	-	2	-	19
Domov na pol ceste	-	1	-	1	-	8
Útulok, krízové stredisko	3	4	3	5	45	98
Resocializačné stredisko	-	-	-	-	-	-
Nocľaháreň	1	1	1	1	10	25
Denný stacionár	1	4	1	4	10	117
Zariadenie opatrovateľskej služby	2	-	2	-	18	-
Spolu	25	50	31	57	812	1 329

Prameň: Žilinský samosprávny kraj.

1.13 Bývanie a služby občanom v obci Makov

Mať všetko po ruke... To je to, čo nám môžu obyvatelia obce z dôb minulých dnes závidieť. Sieť obchodov, pohostinstiev, reštaurácií a predajne rôzneho druhu a sortimentu. Plány rozvoja obce Makov nevznikajú na poslednú chvíľu, ale uvážene, po analýze súčasného stavu, uvážení vlastných možností obce a potrieb jej obyvateľov s časovým predstihom.

Je veľa vecí, s ktorými sa musí obec popasovať. Jednou z tých najdôležitejších je eliminovať vysokú mortalitu, vyplývajúcu z vekového zloženia obyvateľstva. Jednou z ciest je aj vytváranie vhodného prostredia pre možnú výstavbu nových rodinných domov mladými rodinami, aj dokončenie výstavby bytového domu Štandard s 8 bytovými jednotkami a 1 bezbariérovým bytom. To úzko súvisí s neustálou snahou obce prilákať do jej katastra vhodného investora a takto nepriamo vytvoriť ponuku voľných pracovných miest. Aby bolo možné tento náročný cieľ dosiahnuť, je nutné neustále zvyšovať kvalitu života v obci a to si vyžaduje riešenie množstva menších, čiastkových cieľov.

Vzhľadom na dobrú polohu obce Makova jej dopravnú dostupnosť (železničné a autobusové spojenie) v kombinácii s občianskou vybavenosťou (materská škola, základná škola) i so všetkými svojimi pozitívami, obec poskytuje dobré podmienky na život a bývanie.

Počet trvalo obývaných domov v Makove mal až do roku 1991 stúpavú tendenciu. Prispieval k tomu jednak postupný rast obyvateľstva a výstavba nových rodinných domov. V obci sa tak vytvorila v priebehu storočí tradičná stavebná kultúra. Stavali sa drevené zruby z nekresaných drier, neskôr drevené domy už z okresaných drier z vnútornej i vonkajšej strany. Najčastejšie sa používalo smrekové alebo jedľové drevo. Domy mali v tomto období šindľové sedlové strechy a skladali sa z pitvora, komory a izby. Súčasťou výstavby boli aj hospodárske budovy. V priebehu 20. storočia boli pôvodne drevené domy postupne nahrádzané murovanými.

V roku 2001 mala obec Makov 745 rodinných domov a 3 bytové domy a v nich 819 bytov. V tom istom roku bolo vykazovaných 236 neobývaných domov, z toho 180 bolo určených na rekreáciu. V obci prevládajú najmä rodinné domy, okolo ktorých sú vystavané hospodárske budovy slúžiace pre maloroľnícku a domácu remeselnícku výrobu a domy, ktoré slúžia na rekreáciu formou chalupárčenia. Postupne mierne znižovanie počtu obyvateľov zvyšuje aj vysoký podiel neobývaných bytov. Okrem rodinných domov sa v obci nachádzajú aj bytové domy. Celková charakteristika bytového fondu v Makove nie je vyhovujúca.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Starší bytový fond po rekonštrukcii slúži na rekreačné účely, čo zvyšuje využitie prírodného potenciálu obce pre cestovný ruch. Tento trend zmeny poslania bytového fondu z trvalo využívaného na rekreáciu bude pravdepodobne pokračovať v obci aj naďalej. V roku 2007 bol v obci Makov celkový počet nehnuteľností 1 030, z toho rodinné domy v počte 564, rekreačné chalupy v počte 369, ostatné v počte 97, z toho 7 bytových domov. Z dôvodu schátralosti a spadnutých striech bolo v obci neobývaných 12 nehnuteľností.

V obci sa nachádza aj chatová oblasť Kasárne v časti Kopanice. V niektorých odľahlých osadách (napr. Greguše, Lovase, Buková, Papaje, Valičky, Kršlisko, Nová Dedina, Bajcere, Kyčerka, Jaše, Bittale) sú väčšinou rekreačné chalupy. Nehnuteľnosti v týchto osadách nie sú trvalo obývané, ani nemajú status chatovej oblasti.

Rast počtu domov v sledovanom období možno vysvetliť výstavbou nových rodinných domov, ale aj prestavbou pôvodných hospodárskych budov na rekreačné chalupy, ktoré sú následne preraďované do domového fondu. Možno teda konštatovať, že zatiaľ čo stúpa počet rodinných domov, klesá percento ich obývanosti. Podiel počtu trvale obývaných domov je v rámci obce celoplošná záležitosť čo znamená, že nemožno túto skutočnosť stotožňovať výlučne s kopanicami alebo jadrom. V rámci vyššie spomenutého obdobia však možno pozorovať, že percentuálny podiel trvale obývaných domov na kopaničiach bol vyrovnanejší (pohyboval sa v rozmedzí 38,4 % až 43,2 %) ako podiel trvale obývaných domov v jadre obce (56,8 % až 62,3 %). Za sledované obdobie bol v obci na kopaničiach najnižší podiel trvale obývaných domov a najvyšší podiel trvale obývaných domov v jadre obce.

Pri sledovaní vývoju bytového fondu v obci Makov logicky nachádzame paralelu z domovým fondom. Podobne ako u domového fondu z rastúcim počtom domov rástol až do sčítania ľudí, domov a bytov roku 1991 i počet bytov. Súviselo to predovšetkým z výstavbou nových viacbytových rodinných domov. Avšak v porovnaní s počtom bytov v roku 1980 vidíme, že v priebehu dekády došlo k poklesu počtu bytov a tento pokles pokračoval i v ďalšom období. Podobne ako u domového fondu, aj u bytového fondu môžeme konštatovať, že zatiaľ čo počet bytov rástol, počet trvale obývaných bytov klesal.

V záujme vyhovieť mladším, ale aj starším obyvateľom obce Makov a zvýšiť možnosti bývania tých, ktorí z rôznych príčin a dôvodov nemajú záujem o individuálnu bytovú výstavbu, sa ukazuje v obci viac ako potrebné. Domový fond obce sa štatisticky vykazuje podielom počtu obyvateľov obce v danom roku a koeficientom 3,5. V roku 2014 bol bytový fond obce Makov zastúpený 513 bytovými jednotkami.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

Tabuľka 21 Obyvateľstvo podľa druhu pobytu a pohlavia v obci Makov

2001	muži	ženy	spolu
bývajúce obyvateľstvo	934	998	1 932
dočasne neprítomné obyvateľstvo	68	55	123
bývajúce prítomné obyvateľstvo	866	943	1 809
dočasne prítomné obyvateľstvo	10	10	20
prítomné obyvateľstvo	876	953	1 829

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001.

Tabuľka 22 Domová a bytová zástavba obce Makov v roku 2001

počet	rodinné domy	bytové domy	ostatné budovy	domový fond spolu
domov spolu	745	3	17	765
trvale obývaných domov	510	3	6	519
v %	98,3	0,6	1,2	100,00
neobývaných domov	235	0	1	236
z toho na rekreáciu	180	0	0	180
bytov spolu	790	20	9	819
trvale obývané	547	19	8	574
v %	95,3	3,3	1,4	100,00
neobývané	243	1	1	245

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001.

1.14 Dopravná a technická infraštruktúra obce Makov

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja každej obce, teda i obce Makov. Je tvorená predovšetkým technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu podnikateľských subjektov a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má aj z pohľadu obyvateľov, nakoľko determinuje vo významnej miere kvalitu ich života.

Dopravné siete, ich orientácia, technická úroveň a hustota sú podmienky, ktoré sprostredkujú vzájomné vzťahy obce so susednými obcami, ale tým i s celým regiónom Kysúc. Sú tak aj predpokladom optimálneho teritoriálneho rozdelenia ekonomickej aktivity. Železničná a cestná doprava prepravuje podstatnú časť osôb, nákladov, pretože ostatné druhy dopravy zatiaľ nemajú väčší význam.

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave sú neoddeliteľnou súčasťou každodenného života obyvateľov. Zároveň podmieňujú dosahovanie ekonomického rastu, zvyšovanie konkurencieschopnosti a prosperity spoločnosti.

Prispievajú taktiež k zvyšovaniu zamestnanosti a sú kľúčovým faktorom pre prílev investícií, rozvoj cestovného ruchu a napomáhajú znižovať disparity medzi regiónmi, mestami či obcami. Kvalitná a funkčná dopravná infraštruktúra je jedným zo základných predpokladov rýchleho rozvoja slovenských regiónov, miest i samotných obcí.

Obec Makov má vybudovanú takmer kompletnú infraštruktúru. Hlavným cestným ťahom, ktorý vedie cez obec Makov je medzinárodná cesta I. triedy I/18, ktorá vedie cez celý kataster obce v dĺžke 12,3 km od hotela Pančava a vyúsťuje na Bumbálke. Jej vlastníkom je Slovenská republika a cesta je v správe Investičnej výstavby a správy ciest Žilina. Na ňu nadväzuje v ústredí obce cesta II/487 Makov - Čadca, ktorá vedie katastrom obce v dĺžke 1,6 km smerom do obce Vysoká nad Kysucou. Tá zároveň tvorí hlavnú dopravnú os v regióne Horných Kysúc, spojnicu medzinárodných ciest I. triedy E 442 (I/18) Olomouc - Bytča - Žilina a E 75 (I/11) Ostrava - Čadca - Žilina. Jej vlastníkom je ŽSK.

Na území obec Makov sa taktiež nachádzajú aj komunikácie III. triedy, a to Makov - Kopanice III/01888 v dĺžke 2,98 a Makov - železničná stanica III/48717 v dĺžke 0,43 km. Obe komunikácie sú priamo napojené na medzinárodnú cestu I/18 a pod správu VÚC Žilina. Stále častejšie sa však hovorí o prechode ciest III. triedy pod správu obcí. Znamenalo by to pre obce nemalé problémy spojené predovšetkým z údržbou týchto komunikácií najmä počas zimných mesiacov.

Obec Makov má vo svojej správe aj jednu hlavnú miestnu komunikáciu MH 01-18 Makov - Čierne v dĺžke 4,195 km, ktorá sa priamo napája na medzinárodnú cestu I/18 a štyri vedľajšie miestne komunikácie: MV 01 487- Vidielky v dĺžke 0,504 km, MV 02 - Obracané v dĺžke 0,974 km, MV 03 48717 - Potok v dĺžke 3,019 km a MV 04 18 - Vodárenská ulica - v dĺžke 0,232 km a 32 doplnkových miestnych komunikácií v celkovej dĺžke 15,354 km.

V týchto komunikáciách nie sú zahrnuté cesty do osád Potok - Mláka, Potok - Bittale, Potok - Hlboké, Čierne - u Zuzčakovov, Čierne - Greguše, Čierne - Lovase, Kopanice, Kopanice - Buková a účelové komunikácie Kopanice - Kasárne, Potok - Bumbálka, Kopanice - Lovase a Čierne - Buková. Napriek uvedeným nezahrnutým komunikáciám obec Makov udržiava hlavnú miestnu komunikáciu v dĺžke 4,195 km, vedľajšie miestne komunikácie v dĺžke 4,729 km a doplnkové miestne komunikácie v dĺžke 11,161 km. Celková dĺžka komunikácií udržiavaných obcou je 20,085 km. Na týchto komunikáciách sa nachádza 37 križovatiek, 69 priepustov, 14 mostov, 6 výhybní, 18 točníc a 46 dopravných značiek.

Z uvedených 20,085 km miestnych komunikácií je 15,361 km s krytom z asfaltobetónu, 1,188 km penetrovaných, 0,254 km položených betónovými kockami, 0,163 km panelovej cesty a 3,117 km nespevnených ciest. Na týchto cestách obec vykonáva zimnú i letnú údržbu. Okrem toho vykonáva aj zimnú údržbu ciest do osád a účelových komunikácií. Veľmi náročná je údržba lesnej cesty Makov - Kopanice - Kasárne, ktorá je vlastníctvom Lesov SR v dĺžke 7 km. Obec na nej vykonáva pravidelnú zimnú údržbu v záujme sprístupnenia tejto rekreačnej oblasti až do nadmorskej výšky 1 000 m.

Najväčším problémom v súvislosti s obecnou cestnou sieťou sú nevysporiadané vlastnícke vzťahy a jej veľmi zlý technický stav, ktorý bol narušený aj stavbou „Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie Horných Kysúc“. Značným problémom je vrátenie pozemkov pod lesnými účelovými cestami ich vlastníkom, ktorí si neuvedomujú, že majú povinnosť starať sa o svoje vlastníctvo. Obec musí s týmito urbármi a spoločenstvami žiť v zhode, nakoľko za týmito účelovými cestami sú cesty do osád, ktoré slúžia spravidla rekreantom na prechodný pobyt. Okrem uvedených komunikácií má obec v správe 2,962 km chodníkov, ktoré slúžia ako komunikácie pre chodcov.

Z hľadiska dopravy je obec Makov dopravnou križovatkou na hranici s Českou republikou, dopravnou križovatkou smerom do okresov Čadca a Bytča. Do konca roka 2004 bol v obci cestný hraničný priechod.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec má aj železničné prepojenie s mestom Čadca jednokoľajovou neelektrifikovanou traťou č. 128 Čadca - Turzovka - Makov.

Po štátnych cestách II. a III. triedy vedú linky autobusovej hromadnej dopravy spájajúce obec Makov s mestom Turzovka a Čadca a obec Makov s mestom Bytča a Žilina. Miestne časti obce Makov - Čierne, Kopanice a Trojačka sú obsluhované v rámci okruhu liniek smerujúcich do Turzovky. V obci je zastávka min. 10 diaľkových spojov smerujúcich na Prahu, Olomouc, Banskú Bystricu, Spišskú Novú Ves, Prešov, Bratislavu a pod.

Dopravný systém obsluhy územia sa v maximálnej miere prispôboval vznikajúcej zástavbe v obci Makov. Tak vznikol systém prístupových komunikácií k objektom, ktorých parametre a technický stav v mnohých prípadoch umožňujú zložitú dopravnú obsluhu.

Mnohé z miestnych komunikácií, ako sme už vyššie spomínali, nevyhovuje potrebám obyvateľov a je nutné, aby sa na ich rekonštrukciu vynakladalo viac finančných prostriedkov.

Obec Makov sa snaží v rámci svojich možností vynakladať finančné prostriedky aj na opravu a údržbu prístupových komunikácií. Prístupová cesta v časti Makov Kopanice - do osady Jantoše, ktorá bola v nevyhovujúcom stave, bola po odvodnení následne zavezená kamennou drťou a zavalcovaná cestným valcom. Obyvatelia tejto miestnej časti sa tak už pohodlne dostanú autom až k svojim nehnuteľnostiam. Rekonštrukciou v podobe nového asfaltového krytu prešla aj komunikácia v miestnej časti Makov - Čierne.

Obec Makov plánuje v jednotlivých častiach obce riešiť aj stav pešej dopravy, nakoľko neustále sa zvyšujúci nárast automobilovej dopravy predstavuje priame riziko pre chodcov.

Obec sa podieľa aj na príprave výstavby cyklochodníka Strieborná Kysuca. Jeho dobudovaním sa zvýši turistická atraktivita obce, regiónu, vytvoria sa príležitosti pre aktívny oddych, šport, ale aj zníži počet účastníkov cestnej premávky na štátnej ceste II/487.

Tabuľka 23 Cestná infraštruktúra v okrese Čadca a v okrese Žilina v roku 2013

Okres Čadca		
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	32,132	km
Trasy „TEM“	31,871	km
Diaľnice	0,238	km
Diaľničné privádzače	0	km
Rýchlostné cesty	0	km
Privádzače rýchlostných ciest	0	km
Cesty I. triedy	53,454	km
Cesty II. triedy	68,903	km
Cesty III. triedy	112,751	km

Prameň: SSC.

Okresom Čadca prechádza dopravný koridor základnej siete TEN-T, Balticko-jadranský koridor. Hustota cestnej siete v roku 2013 sa pohybovala na úrovni 2,529 km/tis. obyvateľov, čo je podpriemerná hodnota voči celokrajskému priemeru na úrovni 2,94 km/tis. obyvateľov. Okresom Žilina prechádzajú dva dopravné koridory základnej siete TEN - T, Balticko-jadranský koridor a Koridor Rýn - Dunaj.

Hustota cestnej siete v roku 2013 sa pohybovala na úrovni 2,082 km/tis. obyvateľov, čo predstavuje podpriemernú hodnotu voči celokrajskému priemeru na úrovni 2,94 km/tis. obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Verejné osvetlenie je základným prvkom bezpečnosti v každej obci. Obec Makov má síce centralizované osídlenie, kde žije prevažná väčšina trvalo bývajúcich obyvateľov, avšak nehnuteľnosti pôvodného kopaničiarskeho osídlenia sa nachádzajú v osadách. Hoci slúžia prevažne chalupárskemu osídleniu, taktiež je potrebné zabezpečovanie služieb verejného osvetlenia. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim verejné osvetlenie je, že cez obec vedie medzinárodná cesta I/18, okolo ktorej sa rozkladá celé centrum obce a charakter medzinárodnej cesty vyžaduje zvýšené nároky na verejné osvetlenie. Z uvedených dôvodov má obec Makov 14 samostatných svetelných obvodov, ktoré obsahujú 307 svietidiel. Prevažná väčšina svietidiel je umiestnená na stĺpoch Stredoslovenskej energetiky (80,0 %), zvyšok je umiestnený na vlastných stĺpoch.

Tabuľka 24 Svetelné obvody verejného osvetlenia v obci Makov

Číslo	Svetelný obvod	Inštalovaný príkon	Počet svietidiel
1.	Makov - Ústredie	4 885 W	71
2.	Makov - Čierne	4 790 W	41
3.	Makov - Jandale	3 940 W	31
4.	Makov - Trojačka - Riečky	270 W	9
5.	Makov - Potok	2 350 W	32
6.	Makov - Kopanice	3 470 W	29
7.	Makov - Obracané, Vidielky	3 487 W	37
8.	Makov - Trojačka	2 020 W	14
9.	Makov - Bumbálka	350 W	5
10.	Makov - Valičky	1 320 W	11
11.	Makov - Labaje	725 W	7
12.	Makov - IBV u Škorňu	700 W	10
13.	Makov - Kudelkova	120 W	4
14.	Makov - Potok - Mláka	180 W	6

Prameň: Stredoslovenská energetika a.s..

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Sieť verejného osvetlenia obec Makov vymieňa v spolupráci so Stredoslovenskou energetikou v oblastiach, kde Stredoslovenská energetika realizuje svoje investície. Hlavným cieľom v oblasti verejného osvetlenia je vymeniť všetky technicky zastarané a energeticky náročné svietidlá za nové, moderné a energeticky úsporné. Aj preto z dôvodu vysokého počtu porúch, ale aj vysokej energetickej náročnosti verejného osvetlenia obec Makov využila možnosť získať finančné prostriedky z MFSR na jeho rekonštrukciu a modernizáciu. Obci sa podarilo získať v roku 2014 dotáciu podľa § 2 Výnosu MFSR č. 26825/2005-441 na rekonštrukciu verejného osvetlenia vo výške 4 000,00 € a v roku 2015 vo výške 6 000 €. V súčasnosti je potrebné ešte vymeniť 165 svietidiel z celkového počtu 307 svietidiel.

Obec Makov je vlastníkom zemného káblového distribučného systému, ktorý bol uvedený do prevádzky v roku 1998. Od uvedeného obdobia boli dobudované niektoré trasy. Jeho prevádzkovateľom je na základe nájomnej zmluvy obecná firma Vodohospodár Makov, spol. s r. o., ktorá získala licenciu od Rady SR pre rozhlasové a televízne vysielanie.

V súčasnosti je na káblový distribučný systém obce pripojených 202 nehnuteľností z časti Makov - Ústredie, 18 nehnuteľností z časti Makov - Kopanice, 58 nehnuteľností z časti Makov - Čierne, 27 nehnuteľností z časti Makov - Potok a 4 nehnuteľnosti z časti Makov - Trojačka. Celkovo je na káblový distribučný systém obce pripojených 309 nehnuteľností, z toho rodinných domov a bytov 288, rekreačných chalúp 11 a podnikateľských subjektov 10.

Šírenie televízneho signálu v odľahlých osadách obce bolo riešené dotáciou obce jednotlivým vlastníkom nehnuteľností, pričom si jednotliví vlastníci nehnuteľností zabezpečili satelitný príjem slovenských televíznych staníc. Takto bolo podporených 38 nehnuteľností trvalo bývajúcich občanov v odľahlých osadách obce Makov.

Káblový distribučný systém je v prevádzke už viac ako 18 rokov, jeho životnosť je možné odhadovať minimálne ešte na 2 - 3 roky pri odbornej údržbe. Následne ho bude potrebné nahradiť buď novým rozvodom - optickým káblom, alebo iným spôsobom šírenia televízneho signálu, ktorý bude závisieť od vývoja na trhu. Počas týchto rokov bude potrebné naďalej meniť zosilňovacie prvky, miesta ich osadenia a prispôsobiť sa trendu digitalizácie televízneho signálu. V tomto období sa už nepočíta s budovaním nového káblového distribučného systému, avšak uvažuje sa o je nahradený novým rozvodom - optickým káblom, prípadne ultra tenkými sklenenými vláknami, ktoré dokážu šíriť televízny signál v HD kvalite. Široká ponuka televíznych kanálov zahŕňa aj obecný infokanál obce Makov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec Makov je hraničnou obcou s Českou republikou, čo vo výraznej miere ovplyvňuje pozitívne i negatívne pevné i mobilné siete telefónneho spojenia. Pozitívne ovplyvňuje skutočnosť, že cez obec vedú diaľkové telekomunikačné siete smerom do ČR.

Cez obec je vedený nový oblastný diaľkový optický kábel v smere Čadca, Makov, Bytča, ktorý umožňuje moderné vedenie pevných telekomunikačných služieb. Vďaka tomu má obec Makov možnosť byť pripojená nielen na klasickú pevnú telekomunikačnú sieť, ale v centre obce je možnosť aj vysokorýchlostného pripojenia na internet. Nedostatkom je, že všetky ďalšie rozvody, okrem optiky, sú vedené vzdušnými káblami, čo často pôsobí neesteticky a problémy sú s poruchami pri páde stromov na vedenia.

Z mobilných operátorov v obci pôsobia ORANGE, T-MOBILE, O2, ktorí majú v obci vybudované svoje vysielače a prevádzачe. T-MOBILE má základňovú stanicu a retranslačný bod umiestnený na stožiaroch TVP Buková. ORANGE má v obci vybudované dve základňové stanice, jednu na TVP Buková a jednu na Trojačke, kde vyplňa priestor medzinárodnej cesty I/18 smerom na štátnu hranicu. Cieľom pri ďalšom rozširovaní telekomunikačných služieb je uloženie telekomunikačných sietí do zeme a najmä rozšírenie vysokorýchlostného internetu do osád Kopanice, Trojačka, Čierne a Potok.

Obecný rozhlas je základným prvkom okamžitého informovania, bezpečnosti a varovania obyvateľstva. Jeho funkcia priebežného informovania je v obci značná. Okrem obecného rozhlasu využíva obec na informovanie svojich obyvateľov aj vlastnú káblovú televíziu a v jej rámci aj svoj vlastný infokanáľ. Novinkou v rámci obecného rozhlasu je aj skutočnosť, že hlásenie miestneho rozhlasu je posielané aj formou SMS správ. Súčasný systém obecného rozhlasu pokrýva súvislo zastavané územie obce, celé Ústredie, Vidielky, Obracané, celé Čierne, Belone, Šubíky, Kopanice a Potok. Obecný rozhlas v obci je tvorený systémom bezdrôtového rozhlasu formou digitálne kódovaného signálu s využívaním pridelených rádiových kmitočtov.

V snahe zvýšiť bezpečnosť a objasnenosť kriminálnych činov, obec podala žiadosť o poskytnutie dotácie zo ŠR SR na rok 2013 na zabezpečenie úloh prevencie kriminality. Cieľom projektu bola komplexná ochrana života, zdravia a majetku obyvateľov, inštitúcií návštevníkov obce - ochrana proti páchaniu trestnej činnosti a vandalizmu umiestnením exteriérových kamier. Obec Makov bola podporená sumou vo výške 3 000,00 €.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obec má zriadenú svoju webovú stránku www.makov.sk, kde sú uverejnené všetky aktuálne informácie o dianí v obci. Obsahuje základné informácie o obci (história, prírodné zaujímavosti, kultúrne a historické zaujímavosti...), dôležité informácie a dokumenty pre obyvateľov (starosta obce, zastupiteľstvo obce, úradné dokumenty...) a tiež poskytuje potrebné informácie pre turistov, či návštevníkov (podujatia, ubytovanie, stravovanie, cyklotrasy, služby...).

Stránka zabezpečuje tok šírenia informácií medzi občanmi a vzájomnú komunikáciu s obecným úradom, zastupiteľstvom a starostom obce v dostatočnej miere a je pravidelne aktualizovaná. Keďže ide o internetovú stránku, predpokladá sa, že do jej štruktúry a postupnej tvorby sa budú zapájať najmä mladšie vekové kategórie, čo výrazným spôsobom prispeje k väčšej angažovanosti mladých ľudí do riešenia verejných a obecných problémov. Veľmi dôležitou časťou je propagácia obce voči vonkajšiemu prostrediu - pre rôzne záujmové skupiny potenciálnych investorov, návštevníkov, turistov a pod. Stránka môže byť prepojená so stránkami okolitých obcí, resp. záujmových združení obcí tak, aby sa znásobil účinok propagácie pre jednotlivých členov v mikroregióne.

V štádiu rozpracovania je zosieťovanie obecných úradov Horných Kysúc. Realizácia tohto projektového zámeru skvalitní a urýchli výkon verejnej správy v tomto mikroregióne.

Slovenská pošta má v budove obecného úradu zriadenú prevádzku. .

V obci sa nachádza cintorín o rozlohe 15 546 m², s kapacitou 947 hrobových miest a 27 hrobiek. Dom Nádeje bol postavený v rokoch 2006 - 2007. Budova bola skolaudovaná v roku 2007 a slávnostne vysvätená nitrianskym biskupom.

Dom nádeje je kapacitne navrhnutý pre smútočný obrad pre 50 sediacich a 50 stojacich ľudí. Na obradnú miestnosť nadväzuje miestnosť s chladiacim boxom, priestor pre oltár, šatňu, miestnosť pre upratovačku, WC pre ženy a imobilné, WC pre mužov. V objekte sa nachádza aj miestnosť pre hrobára so samostatným vstupom. Novostavba je situovaná v orientácii západ - východ, v priamej nadväznosti na parkovisko a obecný cintorín. Pozostáva z dvoch častí: samotnej budovy domu nádeje a zastrešenia pred hlavným vstupom.

1.14.1 Vodovod na území obce Makov

Zásobovanie obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je v mnohých prípadoch nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach. V obci Makov je vybudovaná komplexná vodovodná sieť, avšak nájdú sa aj domácnosti, ktoré ako zdroj vody využívajú naďalej vlastné studne. To, že v obci Makov je väčšina domácností napojená na verejný vodovod má výrazný vplyv aj na kvalitu života obyvateľov v nej žijúcich, ako aj pre prípadnú alokáciu firiem v obci, pre ktoré je dispozícia pitnej vody z verejnej vodovodnej siete nevyhnutnou podmienkou.

Trvalo to dlho - až v ére samostatnosti v roku 1999 sa obci podarilo uskutočniť dávny sen a vybudovať verejný vodovod. V roku 2011 prešiel pod správu SEVAK-u. Voda do obce je dopravovaná po trase skupinového vodovodu z vodárenského zdroja Nová Bystrica. Po trase z Novej Bystrice do Žiliny a Čadce sú na prírodné potrubie pripojené všetky mestá a obce. Celková dĺžka prírodného potrubia je takmer 58 km. Od roku 2010 sa pitná voda privádza prírodným potrubím do ďalších obcí Horných Kysúc - Raková, Zákopčie, Staškov, Olešná, Podvysoká, Dlhá nad Kysucou, Turzovka, Korňa, Vysoká nad Kysucou, Makov, Svrčinovec, Čierne, Skalité v dĺžke 53 km.

Zásobovanie pitnou vodou je v obci riešené aj z vodného zdroja Makov - Kopanice, ktorý je v súčasnosti v prenájme Severoslovenských vodární a kanalizácií a.s., ktoré zabezpečujú jeho celkovú správu a údržbu. Z vodárenského zdroja Makov - Kopanice sú zásobovaní občania Makov - Kopanice, Jandale, Chata Makov a len určitá časť obce Makov - Ústredie. Okrem tohto zdroja sa v obci nachádza vodovod Makov - Čierne - Belone a Makov - Trojačka, ktoré ostali pod správou Vodohospodáru Makov spol. s r.o.. Vodný zdroj Makov - Čierne - Belone je 80 m³ vodojem. Záchyt vody, vodojem a rozvod pitnej vody v časti Makov - Trojačka bol vybudovaný ako náhrada za stratené zdroje pitnej vody v súvislosti s výstavbou cestného hraničného priechodu Makov, z ktorého je zásobovaná časť obce Makov - Trojačka nad týmto bývalým hraničným priechodom.

Vodovodom z obce Makov sú zásobovaní i obyvatelia obce Vysoká nad Kysucou - Nižný Kelčov kvôli tlakovým pomerom.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Napriek tomu, že existovala malá štrbinová nádrž na predčistenie, táto nebola funkčná, bola zanesená a nevyhovovala jednak z hľadiska hygienického a ani estetického.

Intenzívnejšie sa budovaniu kanalizácie a čisteniu odpadových vôd začali kompetentní venovať po roku 1960. Po vzniku štátneho podniku Severoslovenské vodárne a kanalizácie v roku 1970 sa postupne realizoval rad investičných akcií, ktoré napomáhali k postupnému zlepšovaniu situácie v tejto oblasti. Očakávanie verejnosti sa v značnej miere naplnilo ukončením stavby Dodávka pitnej vody a odkanalizovanie Horných Kysúc v roku 2010.

V rámci realizácie projektu „Dodávka pitnej vody a odkanalizovanie Horných Kysúc“ v priebehu rokov 2006 - 2010 v rámci kanalizačnej siete Turzovka boli vybudované nové kanalizačné zberače Makov - Turzovka (odvádza odpadovú vodu z obcí Makov, Vysoká nad Kysucou, Korňa, Klokočov, Dlhá nad Kysucou a Turzovka do ČOV Turzovka), Korňa - Turzovka a Klokočov - Turzovka. Zároveň boli vybudované nové kanalizácie v obciach Makov, Korňa, Klokočov, Dlhá nad Kysucou, Turzovka a Vysoká nad Kysucou.

V predmetných obciach boli vybudované stokové siete, ktoré zabezpečujú odvedenie splaškových odpadových vôd z dotknutých obcí kanalizačnými zberačmi Makov - Turzovka, Korňa - Turzovka, Klokočov - Turzovka do ČOV Turzovka v obci Podvysoká. Na kanalizačnej sieti je vybudovaných 22 čerpacích staníc odpadových vôd (ČSOV), ktoré prečerpávajú odpadové vody.

Tabuľka 25 Základné údaje o vybudovanej kanalizačnej sieti v obciach

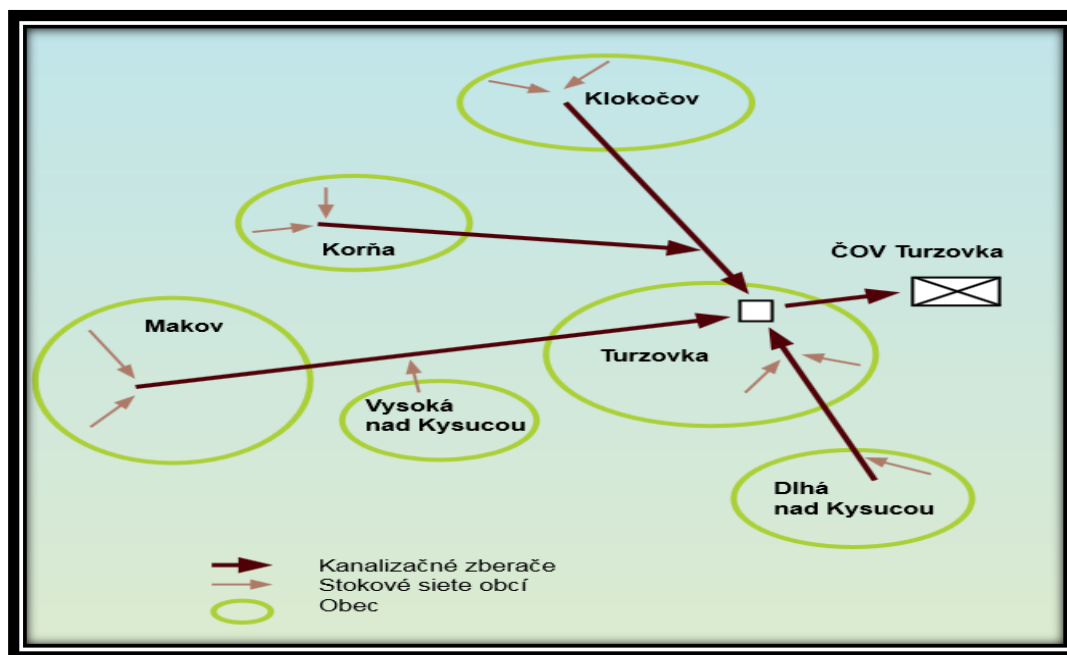
úseky kanalizačnej siete	dĺžka / km	počet ČSOV
zberač Makov - Turzovka	17,6	8
kanalizácia Makov	4,3	3
kanalizácia Turzovka	31,5	4
zberač Korňa - Turzovka	6,1	4
kanalizácia Korňa	4,1	1
zberač Klokočov - Turzovka	10,0	1
kanalizácia Klokočov	2,8	0
kanalizácia Vysoká nad Kysucou	10,6	1

Prameň: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s..

Obrázok 11 Schéma skupinovej kanalizačnej siete Turzovka - ČOV Turzovka

Prameň: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

V rámci tejto stavby sa v obci Makov vybudoval hlavný kanalizačný zberač (SO 201) od hranice katastrálneho územia s obcou Vysoká nad Kysucou po čerpaciu stanicu PHM v celkovej dĺžke 2 600 m. V jej rámci sa vybudovali dve čerpacie stanice, a to Makov - zdravotné stredisko a Makov - požiarna zbrojnica.

Zároveň sa vybudovali vedľajšie stoky (SO 208) v celom Ústredí, na Vidielkach, v Potoku po rodinný dom pána Jandu, v Čiernom po rekreačnú chalupu pána Brucknera, na Kopaniciach v miestnej časti Jandale v celkovej dĺžke 4 421 m. Na tejto trase boli zároveň vybudované dve prečerpávacie stanice odpadových vôd, a to Makov - Okrasa a Makov - Kopanice. Aj po uvedení tejto stavby do prevádzky ostáva naďalej mnoho domácností nenapojených na kanalizáciu sieť.

1.14.3 Plynifikácia obce Makov

Náročným cieľom, ktorý sa podarilo naplniť v roku 2003 bola plynifikácia obce, pričom plynifikovaná je takmer celá obec Makov. Plynifikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn je totiž zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Samotná plynofikácia však mala vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu, čo sa prejavilo najmä v miernom náraste papiera a plastov. Prevádzkovateľom plynovodu je Slovenský plynárenský priemysel a.s..

Plynofikácia obce Makov bola realizovaná v rokoch 1999-2003, a to v rámci troch stavieb. Prvou bola stavba *VTL, RS, STL plynovod Turzovka - Vysoká nad Kysucou, Makov*. V obci Makov sa nenachádza vysokotlakový rozvod plynu. Z regulačnej stanice v obci Vysoká nad Kysucou je budovaný stredotlakový rozvod plynu. V rámci vyššie uvedenej stavby bolo vybudované 3 300 m STL rozvodov o priemere D 110 a 250 m STL rozvodu o priemere D 90. Druhou etapou bola *Plynofikácia Obce Makov*. V rámci uvedenej stavby bola dobudovaná plynovodná sieť STL plynovodu v celkovej dĺžke 6 972 m v centre obce, u Obracaní, v Potoku, v Čiernom a na Kopaniciach o priemere D 90, D 63 a D 50. Tretou etapou bola *Plynofikácia Obce Makov II. etapa, časť Čierne*. V rámci uvedenej stavby bol dobudovaný plynovod v celkovej dĺžke 2 064 m o priemere D 50 v miestnej časti Čierne.

V rámci uvedenej stavby bolo vydaných k decembru roku 2007 181 ohlásení drobnej stavby a stavebných povolení na plynové prípojky, takže v obci Makov bolo v tomto roku splynofikovaných 186 rodinných domov, bytov a nehnuteľností právnických osôb.

Celkovo je v obci Makov vo vlastníctve a prevádzke SPP, a.s. 12 591 m STL plynovodu a 186 prípojok nehnuteľností. Vzhľadom na zvýšené náklady za používanie plynu nie je potrebné ďalšie rozširovanie plynovodnej siete. V prípade, že takáto potreba v budúcnosti vznikne, rozšírenie siete bude závisieť od ekonomickej efektívnosti, a ak bude zabezpečená ekonomická efektívnosť, rozširovanie siete bude riešiť SPP, a.s..

V rámci obce Makov sú na plynofikáciu pripravené budovy obecného úradu, domu kultúry, ZŠ s MŠ Makov a telocvične.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 26 Základné údaje o vybavení trvale obývaných domov a bytov

vybavenie	počet v roku 2001	
	bytov	osôb v bytoch
Makov	1	2
Bytov spolu	574	1 931
z toho:		
s plynom zo siete	32	134
s vodovodom		
v byte	516	1 803
mimo bytu	5	18
bez vodovodu	47	86
nezistené	6	24
s kanalizáciou		
prípojka na kanalizačnú sieť	37	106
septik (žumpa)	451	1 673
so splachovacím záchodom	444	1 667
s kúpeľňou / sprchovacím kútom	464	1 726

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2011.

1.15 Samospráva obce Makov

1.15.1 Orgány samosprávy obce Makov

Orgány obce Makov tvorí starosta obce a obecné zastupiteľstvo. Predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom obce je starosta. Funkcia starostu je verejná funkcia a funkcia monokratická. Volia ho obyvatelia obce v priamych voľbách na štyri roky. Má samostatné a nezávislé postavenie, ktoré vyplýva zo zákona.

Starosta je štatutárnym orgánom v majetkovoprávných vzťahoch obce a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce. V administratívno-právných vzťahoch je správny orgán. Postavenie starostu ovplyvňuje povinnosť obce plniť aj úlohy z oblasti štátnej správy a prenesenej štátnej správy. V súčasnosti je starostom obce Makov Martin Pavlík, ktorý bol za starostu obce po prvýkrát zvolený v roku 2015. V súčasnosti je to jeho prvé funkčné obdobie v obci Makov.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Funkčné obdobie obecného zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného obecného zastupiteľstva.

Počet poslancov na celé volebné obdobie určí pred voľbami obecné zastupiteľstvo podľa počtu obyvateľov obce. Keďže obec Makov má v súčasnosti viac ako 1001 obyvateľov a menej ako 3000, môže byť obecné zastupiteľstvo v tejto obci zastúpené 7 až 9 poslancami. Obecné zastupiteľstvo obce Makov na funkčné obdobie 2014 - 2018 tvorí teda 9 poslancov. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje aj náplň práce, rokovací poriadok ako aj zloženie komisií. V obci Makov pôsobia 4 komisie:

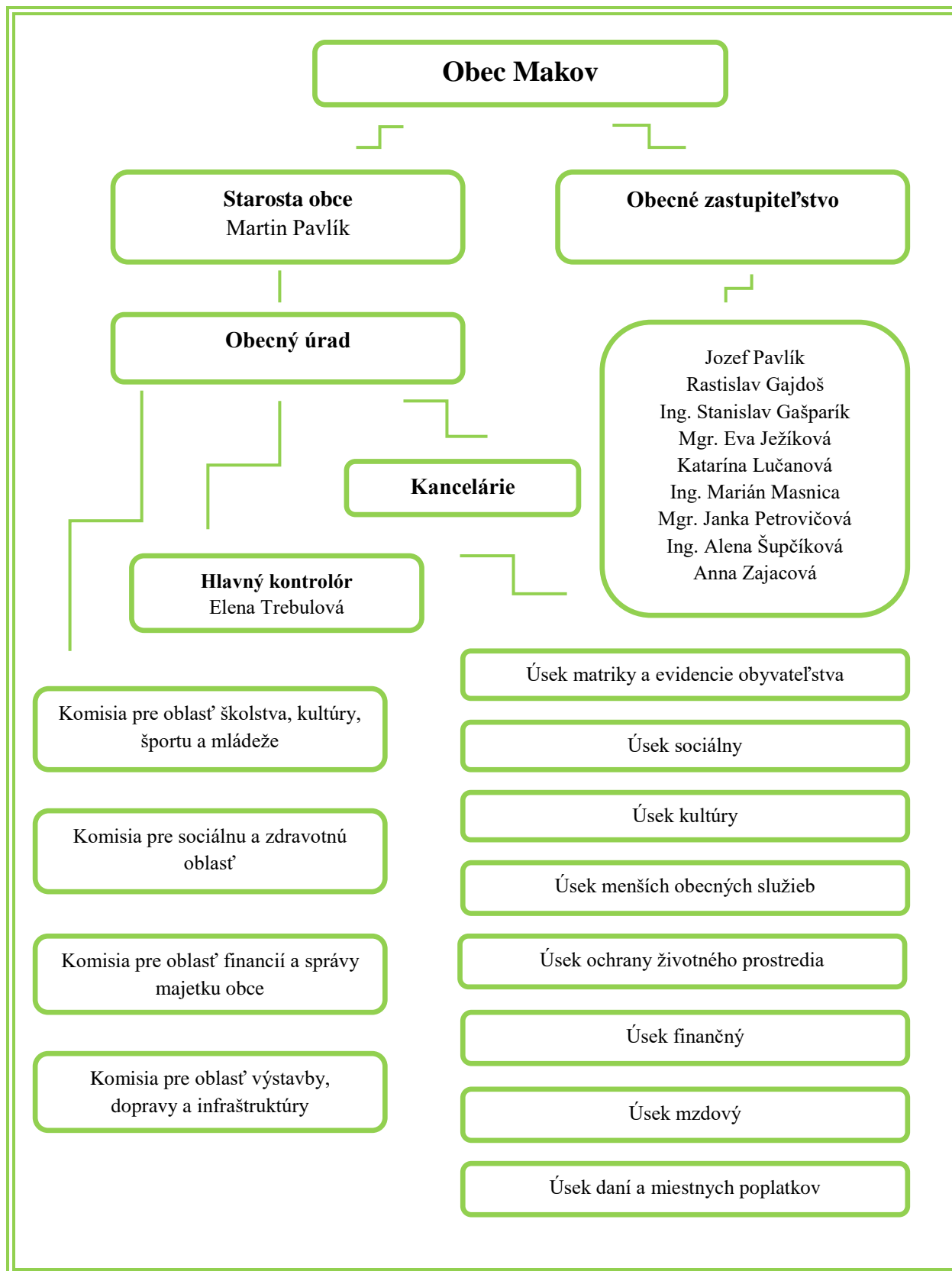
- komisia pre oblasť školstva, kultúry a športu - predsedníčka Mgr. Janka Petrovičová
- komisia pre oblasť financií a správy majetku obce - predseda Jozef Pavlík
- komisia pre sociálnu a zdravotnú oblasť - predsedníčka Mgr. Eva Ježíková
- komisia pre oblasť výstavby, dopravy a infraštruktúry

predseda Ing. Stanislav Gašparík

V súčasnosti, teda v roku 2016, má obec Makov 3 zamestnancov na dobu určitú a 10 zamestnancov na dobu neurčitú.

Obrázok 12 Organizačná štruktúra obce Makov v roku 2016

Prameň: vlastné spracovanie.

1.15.2 Hospodárenie a rozpočet obce Makov

Rozpočet obcí a miest má svoje elementárne vymedzenie alebo skôr zákonnú úpravu obsiahnutú v základných právnych predpisoch. Prvou legislatívnou normou je samozrejme zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý vo svojom znení § 9 ods. 1 uvádza, že rozpočet obce je základom finančného hospodárenia obce. Povinnou náležitosťou rozpočtov miest a obcí sú tiež zámery a ciele, ktoré sa budú v obci realizovať z výdavkov. Ide o tzv. program obce alebo aj o programový rozpočet.

Na naplnenie jednotlivých cieľov programov v rozpočte sa definujú ako povinná súčasť aj merateľné ukazovatele, ktoré sa vyhodnocujú, a tým sa pre účely vnútornej, ale aj externej kontroly dá hodnotiť proces implementácie programového rozpočtu.

Okrem programového rozpočtu musí byť vo výslednom návrhu obce spracovaný návrh rozpočtu na ďalšie dva roky, pričom podľa § 9 ods. 3 zákona o RP samosprávy tento návrh na dva roky nasledujúce po plánovanom rozpočtovom roku nie je záväzný.

Zostavovanie a schvaľovanie rozpočtu patrí k jedným zo základných úloh realizácie každej obecnej samosprávy, i samosprávy Makov. Schváleným rozpočtom, plánom tvorby a využitím mimorozpočtových peňažných fondov sa riadi finančné hospodárenie každej obce. Rozpočty vyjadrujú ekonomickú samostatnosť samosprávnych území, pretože obsahujú vzťahy k právnickým a fyzickým osobám pôsobiacim na danom území, k občanom žijúcim na tomto území ako aj finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu.

Zostavovanie, schvaľovanie rozpočtu a financovanie obce sú činnosti obce, ktoré jej vyplývajú priamo zo zákona o obecnom zriadení. Každá obec, teda aj obec Makov, si sama zostavuje a schvaľuje rozpočet a podľa neho aj hospodári. Obecný rozpočet musí byť však vyrovnaný. Zostavuje sa na jeden kalendárny rok, pričom jeho štruktúru, teda príjmy a výdavky, upravuje zákon o rozpočtových pravidlách, ktorý je prijímaný ako súbežný zákon so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok.

Príjmová stránka rozpočtu, ktorá tvorí predpoklady pre naplnenie výdavkových položiek, má rozhodujúci význam pre rozpočtové hospodárenie obce a následne aj zabezpečenie jednotlivých úloh obce Makov. Ak na krytie výdavkových položiek rozpočtu obci nepostačujú finančné prostriedky, môže podľa zákona o štátnom rozpočte požiadať o poskytnutie dotácie. Finančná oblasť obce je všeobecne pocitovaná a považovaná za problémovú, a preto jej obce sústredujú maximálnu mobilizáciu miestnych zdrojov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Rozpočet obce Makov nám poskytuje podrobné informácie o príjmoch a výdavkoch v rámci jedného kalendárneho roka. V zmysle § 11, ods. 4, psím. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov obecné zastupiteľstvo schvaľuje hospodárenie a nakladanie s majetkom obce. V zmysle § 11, ods. 1 zákona SNR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pokiaľ nie je schválený rozpočet obce do 31. decembra bežného roka, hospodári obec podľa rozpočtu obce predchádzajúceho roka, tzv. rozpočtového provizória, počas ktorého výdavky rozpočtu obce nesmú prekročiť 1/12 celkových výdavkov rozpočtu predchádzajúceho roka. Taký stav nastal aj v obci Makov, a keďže poslanci obecného zastupiteľstva neschválili nový rozpočet na rok 2016 do decembra roku 2015, bol predložený návrh na schválenie rozpočtového provizória. Rozpočet obce Makov bol napokon schválený obecným zastupiteľstvom dňa 27. januára 2016. Počas roka, ak to bude potrebné, bude rozpočet podliehať nutným zmenám a opätovne schvaľovaný obecným zastupiteľstvom.

Programový rozpočet obce Makov na rok 2016 je navrhnutý ako prebytkový, t. j. rozdiel medzi príjmami a výdavkami (vrátane príjmových a výdavkových finančných operácií) je 226 €. Bežný rozpočet je navrhovaný ako prebytkový vo výške 51 743 €, kapitálový rozpočet je rozpočtovaný so schodkom 280 920 €. Schodok kapitálového rozpočtu je krytý prebytkom bežného rozpočtu a finančnými operáciami - zostatkom prostriedkov z roku 2015 a úverom zo ŠFRB na výstavbu BD Štandard 210. Po uplatnení finančných operácií je kapitálový rozpočet v prebytku 226 €.

Návrh Programového rozpočtu Obce Makov na rok 2016 je zostavený na základe požiadaviek jednotlivých útvarov a rozpočtovej organizácie obce Makov vychádzajúcich z potrieb obce a obyvateľov obce Makov. Návrh rozpočtu je zostavený ako programový, to je zdôrazňujúci vzťah medzi rozpočtovými výdavkami a očakávanými výstupmi a výsledkami realizovaných rozpočtových programov a aktivít.

Pre roky 2016 - 2018 je rozpočtovaných 12 programov, ktoré predstavujú 78 podprogramov a 5 prvkov slúžiacich k plneniu zámeru jednotlivých programov. Príjmová časť návrhu rozpočtu a taktiež i výdavková časť počíta s úpravou minimálne trikrát v roku 2016. Rozpočet na roky 2017 - 2018 nie je v zmysle § 9 ods.3 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov záväzný.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Z uvedených údajov vyplýva, že rozhodujúci príjem do obecného rozpočtu obce Makov predstavuje výnos dane pre územnú samosprávu, transfer na prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva a príjem z miestnych daní, naopak najväčšie výdaje sú spojené so zabezpečením škôl (prenesené aj originálne kompetencie).

Rozhodujúcu časť príjmov pre obec Makov tvoria daňové príjmy. Sú stálymi príjmami v rozpočte obce, s ktorými môže obec každoročne počítať. Ide predovšetkým o podielovú daň, ktorá plynie zo štátneho rozpočtu ako podiel obciam dane z príjmov fyzických osôb. Nárast tejto dane môže obec ovplyvniť len cez nárast počtu obyvateľov. Ďalej je to daň z nehnuteľností, a to z pôdy, zo stavieb, z bytových a nebytových priestorov. Šancu pre zvyšovanie príjmov má obec predovšetkým cez zvyšovanie dane z pôdy pre právnické osoby, ktoré obhospodarujú poľnohospodársku pôdu v katastrálnom území obce, zatťažujú životné prostredie a zamestnávajú len veľmi málo ľudí obce. Sídla firiem sú tiež mimo obce.

1.15.3 Územné plánovanie v obci Makov

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obce, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorba krajiny obce v súlade s princípmi jej trvalo udržateľného rozvoja.

Územné plánovanie v obci Makov utvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností na jej území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenia jej trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Cieľom územného plánovania je prostredníctvom sústavného a komplexného riešenia priestorového usporiadania územia a funkčného využitia územia obce vytvárať predpoklady jej trvalo udržateľného rozvoja. Územným plánovaním sa vo verejnom záujme určuje hospodárne využitie zastavaného územia obce Makova chráni nezastavané územie. Orgány územného plánovania v obci Makov tak premietajú konkrétne zámery do územia obce a koordinujú jej verejné záujmy.

Výsledkom územného plánovania obce Makov je územný plán. Územný plán obce Makov je podmienkou získania finančnej podpory na rozvojové procesy a poskytuje isté záruky pre investičné činnosti. Z dôvodov požiadavky efektívneho využitia zdrojov býva možnosť získania dotácií a grantov podmienená existenciou územného plánu a hlavne obsiahnutím daných zámerov v ňom.

Územný plán obce priťahuje súkromné investície, a teda aj vo vzťahu k potenciálnym investorom je spracovaný územný plán signálom, že to samospráva so svojím rozvojom „myslí vážne“. Navyše, investičný vstup do územia s jasne stanovenými pravidlami, ktoré môže garantovať len územný plán, sa spája s omnoho menším rizikom. Bez územného plánu je rozvoj obce nekonceptný a zložitý. Rozvoj územia bez územného plánu prakticky nie je možný, a to nielen v rámci regiónov, ale hlavne v mestách a vo väčších obciach, ktorým spracovanie územného plánu nariaďuje zákon. Nahrádzanie plánu územným rozhodovaním je administratívne náročné a už vôbec nemožno pri použití tohto postupu hovoriť o koncepčnom a efektívnom využívaní územia. Takto sa môže stať, že pozemky v atraktívnej polohe sa zlým rozhodnutím využijú na nevhodné účely a stavby, ktoré budú hyzdiť prostredie alebo brániť ďalšiemu rozvoju obce Makov.

1.15.4 Strategické plánovanie v obci Makov

Strategické plánovanie je proces umožňujúci efektívne riadenie rozvoja všetkých prvkov hierarchického usporiadania spoločnosti - obec, kraj, štát, Európska únia. Smer ďalšieho rozvoja je pritom daný celkovou víziou, prioritami a konkrétnymi strednodobými i dlhodobými strategickými cieľmi. Strategický plán zjednodušene stanovuje ciele, termíny a prípadne cesty, ako tieto ciele dosiahnuť. Strategické plánovanie je potrebné všade, kde sa jedná o činnosti trvajúce dlhšiu dobu - teda nie o jednorazový výkon, a kde je s touto činnosťou spojený príjem a výdaj peňazí.

Medzi hlavné dokumenty strategického plánovania obce Makov patrí predovšetkým Program odpadového hospodárstva

Program odpadového hospodárstva obce Makov predstavuje strategický dokument v odpadovom hospodárstve obce na roky 2011 až 2015, ktorý bol vypracovaný v súlade s požiadavkami trvalo udržateľného rastu a rozvoja obce.

1.15.5 Zostavenie hospodárskeho výsledku obce Makov

Obec Makov, podobne ako každá iná obec, zúčtuje svoje hospodárenie, vrátane finančných vzťahov k štátnemu rozpočtu a k štátnym fondom po skončení každého rozpočtového roka. Prebytky hospodárenia obecného rozpočtu koncom roka neprepadávajú a sú zdrojom tvorby mimorozpočtového hospodárenia peňažných fondov. Predovšetkým z rezervy rozpočtu alebo iných fondov sa vyrovná prípadný schodok rozpočtu obce.

Prostriedky z peňažných fondov obec zásadne využíva vždy prostredníctvom príjmov a výdavkov medzi fondmi navzájom a prípadov, keď prostriedky fondov slúžia iba na vyrovnanie časového nesúladu medzi príjmami a výdavkami v priebehu rozpočtového roka a na poskytnutie návratných finančných výpomocí.

Každá obec, ako aj obec Makov, je povinná vytvárať rezervný fond vo výške určenej obecným zastupiteľstvom, minimálne však vo výške 10 % prebytku hospodárenia príslušného rozpočtového roka. Vede sa na samostatnom bankovom účte, pričom o jeho použití rozhoduje obecné zastupiteľstvo. Krátkodobé zákonné rezervy obce Makov mali v roku 2014 hodnotu 2 726,84 € oproti roku 2013, kedy krátkodobé zákonné rezervy dosiahli hodnotu 14 016,67 €. Krátkodobé zákonné rezervy v roku 2014 obce Makov sa teda výrazne znížili oproti roku 2013.

Tabuľka 27 Výsledok hospodárenia obce Makov

Účtovný rok	2012 (€)	2013 (€)	2014 (€)
Výsledok hospodárenia pred zdanením	- 61 062,76	136 950,70	- 40 899,11
Výsledok hospodárenia po zdanení	- 61 109,56	136 926,32	- 40 962,97

Prameň: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/list>.

Na základe vyššie uvedenej tabuľky môžeme vidieť, že obec Makov dosiahla v roku 2012 záporný výsledok hospodárenia, a to - 61 109,56 €. V roku 2013 dosiahla obec naopak kladný výsledok hospodárenia, a to vo výške 136 926,32 €. V roku 2014 obec Makov opäť vykázala záporný výsledok hospodárenia, a v porovnaní s rokom 2013 svoj dlh výrazne zvýšila. V roku 2014 teda hospodárila s výsledkom - 40 962,97 €.

1.15.6 Majetok obce Makov a jeho spravovanie

Úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaného obci do užívania patria k ďalším zo základných úloh obce Makov, ktoré patria do jej samostatnej pôsobnosti.

Majetok obce Makov tvoria nehnuteľné veci a hnutelné veci vrátane finančných prostriedkov, ako aj pohľadávky a iné majetkové práva, ktoré sú vo vlastníctve obce podľa 138/1991 Z. z. alebo ktoré nadobudne obec do vlastníctva prechodom z majetku Slovenskej republiky na základe tohto zákona alebo osobitného predpisu, alebo vlastnou činnosťou.

Orgány obce a organizácie sú povinné hospodáriť s majetkom obce a majetkom v štátnom vlastníctve, ktorý bol obci zverený, v prospech rozvoja obce a jej občanov a ochrany a tvorby životného prostredia. Orgány obce a organizácie sú povinné majetok obce zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať. Sú povinné najmä udržiavať a užívať majetok, chrániť majetok pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím; používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi a viesť majetok v predpísanej evidencii.

Obec Makov disponovala k 31. decembru 2014 s majetkom v celkovej hodnote 6 229 793,54 €. V prepočte na jedného obyvateľa predstavovala majetková sila obce v roku 2014 hodnotu 3 468,70 €. Majetková sila obce vyjadruje hodnotu majetku obce na obyvateľa, z ktorej sa dá posúdiť rozvojový potenciál územnej samosprávy viazaný na obecný majetok.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

Tabuľka 28 Štruktúra a hodnota majetku obce Makov

Kategória majetku	2012	2013	2014
Neobežný majetok spolu	8 358 213,95	5 925 831,39	5 815 592,72
Dlhodobý hmotný majetok celkom	0,00	5 607 775,87	5 470 537,20
Z toho			
Pozemky	1 209 947,94	1 192 760,29	1 192 329,51
Stavby	6 091 662,19	3 939 002,18	3 687 559,83
Samostatné hnutel'né veci a súbory hnutel'. vecí	127 361,95	136 227,65	130 805,09
Dopravné prostriedky	11 873,68	8 849,68	16 264,41
Drobný dlhodobý hmotný majetok	183 829,16	206 092,85	211 265,87
Obstaranie dlhodobého hmotného majetku	380 161,84	103 354,41	210 823,68
Dlhodobý finančný majetok	345 055,52	345 055,52	345 055,52
Obežný majetok	327 472,18	467 134,27	410 512,99
Majetok spolu (€)	8 689 559,33	6 423 868,77	6 229 793,54
Majetková sila obce na jedného obyvateľa (€)	4 639,38	3 429,72	3 468,70

Prameň: Interné materiály obce Makov.

Dlhodobý hmotný majetok obce Makov mal v roku 2014 celkovú hodnotu 5 470 537,20 €, čo z celkového majetku obce predstavuje 87,81 %. Pozemky z tejto položky dlhodobého hmotného majetku tvorili 19,14 %, nakoľko ich hodnota bola vo výške 1 192 329,83 €. Druhou, percentuálne s najvyšším zastúpením bola v roku 2014 položka stavby, ktorej celková hodnota predstavovala 3 687 559,83 €. Dlhodobý finančný majetok obce Makov predstavoval v roku 2014 hodnotu vo výške 345 055,52 €.

Obežný majetok, ktorý zahŕňa zásoby, zúčtovanie medzi subjektmi verejnej správy, dlhodobé pohľadávky, krátkodobé pohľadávky, finančné účty, poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé a poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé mal v roku 2014 v obci hodnotu 410 512,99 € s percentuálnym zastúpením 6,59 % z celkovej hodnoty majetku. Majetková sila obce Makov predstavovala v roku 2014 v prepočte na jedného obyvateľa hodnotu vo výške 3 468,70 €, čo v porovnaní s rokom 2013 predstavuje nárast o 1,12 %, nakoľko majetková sila v tomto roku bola vo výške 3 429,72 €.

1.16 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky

Pri analýze vonkajších faktorov je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy na celoštátnej a nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja obce a blízkeho regiónu ich treba zohľadniť.

Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do zahraničia;
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný, fyzický a psychický stav obyvateľov, množstvo informácií, vplyv techniky a médií;
- oslabovanie tradičných ľudových hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva, na druhej strane sa mierne posilňujú skupiny oživujúce tradície a tradičné hodnoty (tradičné kuchyne, bývanie v ekodomoch, separovanie odpadu);

Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, v podstate zvyšuje kvalitu a produktivitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov. S tým súvisí nárast financií na ich získanie, údržbu a prevádzku.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné prostredníctvom elementárnych technológií (televízia, rozhlas a pod.), ale aj vyspelejšími spôsobmi (počítačová technika, telefóny, mobilný internet, prehrávače, tablety).

Ekonomické faktory

Až do roku 2008 sme zaznamenali pozitívny makroekonomický vývoj a rast životnej úrovne v SR. V posledných rokoch na Slovensku ako aj v celej Európe a inde vo svete prepukla hospodárska kríza. týka sa oblasti výroby, dopravy, obchodu, finančného kapitálu a spotreby. Obdobie krízy nepriaznivo vplýva na podnikanie, verejný a neziskový sektor, ako aj samotných obyvateľov. Rozpočty samospráv sú zasiahnuté hospodárskou krízou v podobe nižších príjmov z podielových daní.

Sociálno-ekonomické podmienky najmä mladých ľudí s rodinami a dôchodcov spôsobujú obmedzenia výdavkov na základné potreby. Z ročných výdavkov slovenských domácností v roku 2011 tvorili 50 % výdavky na potraviny, bývanie a dopravu (potraviny a nealkoholické nápoje 22 %, bývanie, voda, elektrická energia, plyn a iné paliva 20 %, doprava 8 %). Na druhej strane na rekreáciu a kultúru Slováci mínajú oba 7 %, na zdravie 3 % a na vzdelanie menej ako 1 % z celkových výdavkov domácnosti. Socioekonomická situácia niektorých skupín obyvateľov je taká nepriaznivá, že sú odkázaní na pomoc štátu a obce.

1.17 Analýza vonkajšieho prostredia Žilinského samosprávneho kraja

Poloha, rozloha a geografické podmienky

Žilinský kraj sa rozkladá v severozápadnej časti Slovenska. Rozlohou 6 808 km² zaberá 13,9 % rozlohy štátu a je tretím najväčším krajom Slovenskej republiky. Severozápadná hranica je súčasne štátnou hranicou s Českou republikou a na severe hraničí s Poľskom. Kraj má spoločné hranice s tromi ďalšími krajmi Slovenska - Trenčianskym, Banskobystrickým a Prešovským. Žilinský kraj zahŕňa päť prirodzených historických regiónov Horné Považie, Kysuce, Liptov, Orava a Turiec.

Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa Žilinský kraj člení na 11 okresov: Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín a Žilina. V kraji je 315 obcí, z toho 18 so štatútom mesta. Najmenším okresom s rozlohou 174 km² v rámci kraja je okres Kysucké Nové Mesto, ktorý zaberá 2,6 % z celkovej rozlohy kraja. Rozlohou najväčší je okres Liptovský Mikuláš, na ktorý pripadá 19,7 %.

Územie Žilinského kraja sa vyznačuje rôznorodosťou krajinnej štruktúry. Od údolných nív vodných tokov (Váh, Kysuca, Turiec a Orava), cez poľnohospodársku a lesnú krajinu až po vysokohorskú krajinu hrebeňových pásiem pohorí Západných Tatier, Nízkych Tatier, Chočských vrchov, Veľkej Fatry, Malej Fatry, Javorníkov a Strážovských vrchov. Najvyšším vrchom v kraji je Bystrá - 2 248 m n. m. (v okrese Liptovský Mikuláš). Ide prevažne o hornatú krajinu s nízkym podielom ornej pôdy, ktorá má atraktívne prírodné prostredie, mimoriadne vhodné na rozvoj turistiky, vodných a zimných športov. Na území kraja sa nachádzajú 4 národné parky, 3 chránené krajinné oblasti, 57 národných prírodných rezervácií, 39 prírodných rezervácií, 40 prírodných pamiatok, 18 národných prírodných pamiatok a 17 chránených areálov.

Žilinský kraj má mierne teplé až chladné vlhké podnebie s najnižšími teplotami na Slovensku nameranými v Oravskej Lesnej. Hlavným tokom v kraji je Váh, ktorý vzniká sútokom Čierneho a Bieleho Váhu v Kráľovej Lehote. Malé prietoky Váhu sú významne nadlepšované najmä najväčšími zásobnými nádržami Liptovskou Marou a Oravskou priehradou. Riečnu sieť popri Váhu tvoria Orava, Kysuca, Turiec, Rajčianka, Revúca, Belá, Varínka. Z nerastných surovín je územie kraja bohaté na ložiská stavebného kameňa, zásoby štrkopieskov a pieskov. V oblasti Malej Fatry sa ťažia vápence ako surovina na výrobu cementu a vápna. V oblasti Hornej Oravy sú ložiská rašeliny a zásoby drevnej hmoty.

Demografické východiská Žilinského samosprávneho kraja - ŽSK

Počtom 696 836 obyvateľov k 31. 12. 2014 patrí Žilinský kraj na tretie miesto v rámci krajov SR a jeho podiel na celkovom počte obyvateľov predstavuje 12,7 %. Hustotou osídlenia 101,4 obyvateľov na km² sa kraj radí na šieste miesto v medzi krajskom porovnaní. Najhustejšie osídleným okresom je Kysucké Nové Mesto s priemerom 191,4 obyvateľov na km² pred Žilinou 190,9 obyvateľov na km². Najmenej obyvateľov na km² 41,3 žije v okrese Turčianske Teplice.

Demografický vývoj v Žilinskom kraji charakterizuje postupné spomaľovanie reprodukcie obyvateľstva. Znižovanie pôrodnosti sa podpisuje pod znižujúce sa prirodzené prírastky obyvateľstva. Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že v okrese Námestovo sa dosahuje tretí najvyšší počet narodených na 1 000 obyvateľov v rámci všetkých okresov Slovenska. Zmeny vekovej štruktúry, a to najmä znižovanie podielu detskej zložky upozorňujú na proces demografického starnutia obyvateľov kraja. V roku 2014 pokračovalo znižovanie podielu detskej zložky, od roku 2003 o 3,3 percentuálneho bodu na 15,7 %.

Podiel obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) predstavuje 71,5 %. V období rokov 2003 - 2014 sa početnosť tejto skupiny obyvateľov zvýšila o 8 030 (o 1,5 %), čo je spôsobené tým, že do produktívneho veku prichádzajú ešte stále počtom silnejšie generácie, ako sú generácie odchádzajúce do veku poproduktívneho.

K zmenám dochádza i u obyvateľstva v poproduktívnom veku (65+). Ide o trend mierneho rastu, ktorý sa pri nezmenených úmrtnostných pomeroch bude zrýchľovať, pretože sa do tejto skupiny postupne začnú presúvať silné povojnové generácie. V roku 2014 tvorila táto veková skupina 12,8 %.

V Žilinskom kraji je absolútna prevaha obyvateľov slovenskej národnosti, ku ktorej sa prihlásilo 644 728 obyvateľov, čo tvorilo 93,4 % obyvateľstva kraja. Z iných národností žilo v kraji najviac obyvateľov českej, moravskej a sliezskej národnosti spolu 5 284 s podielom 0,8 %. K rómskej národnosti sa prihlásilo 2 216 obyvateľov s 0,3 % podielom.

Politické faktory vplývajúce na rozvoj Žilinského samosprávneho kraja - ŽSK

Z medzinárodného hľadiska možno považovať za najvýznamnejšie politické faktory poslednej dekády najmä vstup SR do NATO (29. marca 2004), EU (1. mája 2004) a Schengenského priestoru (21. decembra 2007), zavedenie eura (1. januára 2009), globalizáciu ekonomiky a životného štýlu. V oblasti vnímania politiky v SR je možné pozorovať nízku dôveryhodnosť najmä v oblasti justície, korupčného správania verejnej správy, najmä štátnej správy a čerpania euro fondov.

Na dopady ekonomickej krízy v rámci EU sú prijímané politické rozhodnutia najmä na úrovni EÚ a slovenskej vlády. Dôraz sa kladie na znižovanie verejných výdavkov a zvyšovanie príjmov do štátneho rozpočtu, čo negatívne ovplyvňuje podnikanie i aktivity samospráv. Kvalitný výkon prenesených kompetencií zo štátu na samosprávy, najmä v oblasti školstva a sociálnych služieb je obmedzený znižovaním normatívov, a tým aj finančnými možnosťami na rozvoj týchto oblastí.

V tomto prostredí sa aj miestnej samospráve ťažko získava dôveryhodnosť občanov - musí na to vynaložiť veľa úsilia. Svoju dôveryhodnosť môže samospráva zvyšovať výkonmi, realizovanými aktivitami, ale aj obojstrannou komunikáciou s občanmi a inštitúciami. Miestna samospráva na to ma nástroje a v rámci učiacej sa spoločnosti aj dostatok príkladov, odborných zdrojov i odborníkov.

Organizačná a odvetvová štruktúra hospodárstva ŽSK

Slovenská republika a taktiež aj Žilinský kraj je priemyselným regiónom s vyspelým stavebníctvom a perspektívne sa rozvíjajúcimi službami vrátane služieb v oblasti informácií a komunikácie. Južné časti SR majú viac rozvinuté poľnohospodárstvo.

Z hľadiska štruktúry priemyslu Žilinského kraja majú významné zastúpenie automobilový priemysel, strojársky priemysel, spracovanie kovov, ako aj produkcia dreva, celulózy, papiera a príbuzných produktov. Rastu významu automobilového priemyslu pomohli významné investície nadnárodných koncernov v kraji, drevospracujúci priemysel zas ťaží z prírodného bohatstva v kraji. Významné sú aj sektory elektrotechniky, telekomunikácií, informačných technológií a informatiky, ktoré sa zas môžu oprieť o pomerne dobre vyvinuté prostredie výskumu a vývoja a tiež o tradíciu elektrotechnického priemyslu. Tieto priemyselné odvetvia patria medzi najdôležitejšie aj na celoštátnej úrovni.

Stavebníctvo ako sektor prechádza v SR v ostatných rokoch obdobím útlmu. Stavebný „boom“ zaznamenalo celé Slovensko najmä po vstupe SR do EÚ, kedy na Slovensko prišlo množstvo investorov a svoje predajné siete si tu budovali zahraničné obchodné reťazce. Dopady hospodárskej krízy sa naplno prejavili už na konci roku 2008.

Žilinský kraj vykazuje v porovnaní s priemerom Slovenska nadpriemerné výkony v stavebnej produkcii, o to dôležitejšie pre tento kraj je, aby toto odvetvie získalo čo najviac impulzov pre svoju stabilizáciu a rast.

Hrubý domáci produkt SR v roku 2011 činil 68 974 mil. EUR. Podiel Žilinského kraja na jeho tvorbe v rámci SR činil 11,03 %, čo bolo 7 605 mil. EUR v bežných cenách. Tým sa Žilinský kraj z hľadiska výkonnosti regiónov zaradil na piate miesto po Bratislavskom kraji, Trnavskom kraji, Nitrianskom kraji a Košickom kraji.

Otvorenie sa globálnemu trhu, ekonomické reformy a vstup do eurozóny majú za následok, že na Slovensko vrátane Žilinského kraja prichádzajú zahraničné investície. Celkový stav PZI v SR dosiahol k 31. decembru 2012 hodnotu 42,3 mld. EUR. V rokoch 2003 - 2012 bol takmer konštantný nárast PZI. Dočasne ho utlmila iba svetová hospodárska kríza, ktorá zasiahla aj citlivú slovenskú ekonomiku.

Životnú úroveň obyvateľov Žilinského kraja je možné porovnať s ostatnými slovenskými regiónmi aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov definujúcich čisté príjmy a výdavky domácností v prepočte na osobu a mesiac.

Pokiaľ ide o príjmy domácností v roku 2012 (najaktuálnejšie údaje) je možné obyvateľov Žilinského kraja s čistým príjmom na úrovni 367,01 EUR prirovnať k celoslovenskému priemeru (366,34 EUR), pričom vyšší čistý príjem vykázali Bratislavský kraj, Trnavský kraj a Trenčiansky kraj. Ostatné kraje vykazujú nižší príjem.

Pri porovnaní vývoja čistých príjmov domácností v Žilinskom kraji s priemerom SR v rokoch 2004 - 2012 je možné konštatovať pozitívny trend, keď sa domácnosti v tomto kraji z hľadiska tohto ukazovateľa dokázali dostať z 97,4 % priemeru SR v roku 2004 na 100,2 % priemeru SR v roku 2012.

Pri porovnaní vývoja miery rizika chudoby v Žilinskom kraji s celoslovenským priemerom v rokoch 2005 - 2012, možno konštatovať relatívne podobný vývoj. Kým do roku 2007 dochádzalo k poklesu miery rizika chudoby, čo súviselo s rozvojom zamestnanosti spôsobeným daňovými reformami, integráciou SR na vnútorný trh Európskej únie a príchodom zahraničných investorov, v druhej polovici sledovaného obdobia, najmä z dôvodu dopadov celosvetovej hospodárskej krízy dochádza k nárastu u tohto ukazovateľa a k návratu k hodnotám z polovice prvej dekády tohto tisícročia.

Ekonomické a sociálne špecifiká Žilinského samosprávneho kraja - ŽSK

Kraj patrí medzi významné hospodárske regióny s rozvinutým priemyslom. Má 48,8 % ekonomicky aktívnych obyvateľov a miera ekonomickej aktivity dosahuje 58 %. V rámci podnikateľských aktivít malo ku koncu roka 2014 v Žilinskom kraji sídlo 9,6 % zo všetkých ziskových organizácií na Slovensku a 14,9 % z celkového počtu fyzických osôb.

V roku 2014 pracovalo v kraji 12,8 % zamestnaných osôb z ich celkového počtu v SR a medziročne sa ich počet zvýšil o 2,8 %. Priemerná nominálna mesačná mzda dosiahla 732 Eur a za celoslovenským priemerom zaostala o 11,2 %.

Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k stredne výkonným regiónom Slovenska. Tvorba hrubého domáceho produktu v období rokov 2001 až 2011 mala stúpajúci trend okrem roku 2009, kedy bol zaznamenaný medziročný pokles. V roku 2001 regionálny hrubý domáci produkt dosiahol hodnotu 3 607 miliónov Eur, v roku 2011 bol 7 605 miliónov Eur v bežných cenách. Objem v kraji vytvoreného HDP predstavuje 11 % podiel na vytvorenom HDP v SR. V prepočte na obyvateľa regionálny HDP v Žilinskom kraji dosiahol 11 040 Eur v bežných cenách, čo predstavuje 86,4 % úrovne HDP na obyvateľa v SR.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Priemysel prispieva významnou mierou k hospodárskemu rastu, zamestnanosti a výkonnosti regiónu. Dôležitým ukazovateľom úrovne priemyselnej výroby sú tržby za vlastné výkony a tovar. V priemyselných subjektoch Žilinského kraja dosiahli v roku 2014 tržby za vlastné výkony a tovar v podnikoch s 20 a viac zamestnancami 11 757,4 mil. Eur. Podiel kraja (15,6 %) na celoslovenskom objeme tržieb v priemysle bol druhý v poradí, po krajoch Bratislavskom (36,5 %). Z územného hľadiska rozhodujúcu časť tržieb v kraji vyprodukovali podniky v okrese Žilina (70,1 %). Podľa ekonomických činností najväčší podiel 56,2 % na hrubom obrate v kraji tvorila výroba motorových vozidiel.

Podniky s počtom 20 zamestnancov a viac zamestnávali v Žilinskom kraji v roku 2013 spolu 150 408 zamestnancov, čo v rámci SR znamenalo 11,5 % podiel. V dekáde 2004 - 2013 sa počet pracovných miest v nich zvýšil o 3 608, čím sa Žilinský kraj zaradil medzi päť slovenských regiónov, ktoré si v tomto období dokázali udržať rastúci trend v tvorbe pracovných miest (Bratislavský kraj, Nitriansky kraj, Trnavský kraj, Košický kraj).

V prvých štyroch rokoch sledovaného desaťročia dochádza na Slovensku k nárastu pracovných miest z dôvodu pričlenenia SR na vnútorný trh EÚ v čase hospodárskej konjunktúry. Všetky slovenské regióny s výnimkou Bratislavského kraja zaznamenali pokles zamestnanosti medzi rokmi 2008 - 2009 z dôvodu nástupu hospodárskej krízy. Postupný nárast zamestnanosti je možné sledovať už od roku 2010, je ale opatrný. V roku 2013 došlo opäť k jej poklesu, ktorý sa prejavil vo všetkých regiónoch s výnimkou Bratislavského kraja, Žilinského kraja a Nitrianskeho kraja.

Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu sa podieľala 11,9 %, výroba strojov a zariadení inde neklasifikovaných 7,1 % a výroba papiera a papierových výrobkov 6,6 %. V Žilinskom kraji má silnú pozíciu stavebníctvo. Stavebné subjekty sídlia v Žilinskom kraji realizovali v roku 2014 tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 1 193 mil. Eur. Žilinský kraj s podielom 16,4 % bol druhý v poradí za krajom Bratislavským (29,1 %).

Žilinský kraj má veľmi dobrú dopravnú polohu v rámci Slovenska na dôležitých medzinárodných a vnútroštátnych komunikáciách. Prechádza ním hlavný cestný ťah z Českej republiky na Ukrajinu i cestné ťahy z Bratislavy a Šiah smerom do Poľska. Ku koncu roka 2014 bolo v kraji 67 km diaľničných úsekov a ďalšie sú vo výstavbe.

Organizácia železničnej dopravy predurčuje Žilinský kraj za miesto napojenia železničnej siete Slovenska na celoeurópsky systém. Prepojenie je zabezpečené hlavnou traťou Bratislava - Košice, ktorá prechádza cez Žilinu a traťami zo susedného Poľska a Českej republiky, ktoré prechádzajú Čadcou smerom na Žilinu. Tým sa Žilina stáva dôležitým dopravným uzlom ako regiónu tak Slovenska. Regionálny charakter majú železnice Žilina - Rajec, Čadca - Makov na Kysuciach a Kľačany - Trstená na Orave. Centrálnym uzlom je Žilina s novou zriaďovacou stanicou Teplička nad Váhom. Medzinárodná letecká doprava je lokalizovaná 10 km od centra regiónu v obci Dolný Hričov.

Školstvo reprezentuje sieť školských zariadení. V kraji pôsobilo v roku 2014 341 materských škôl, 262 základných škôl, 30 gymnázií, 2 konzervatória, 62 stredných odborných škôl. V krajskom meste má sídlo Žilinská univerzita, v Martine sídli Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského Bratislava, v Ružomberku Katolícka univerzita a v Liptovskom Mikuláši Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika.

Vývoj nezamestnanosti Žilinského samosprávneho kraja - ŽSK

Žilinský samosprávny kraj počas sledovaného obdobia viac menej kopíroval celoslovenský vývoj, pričom jeho výsledok bol vždy o cca 2,0 % lepší v porovnaní s celoslovenským priemerom, ku ktorému sa viac priblížil v roku 2013. Obdobný vývoj možno sledovať u Nitrianskeho kraja. Pokiaľ ide o porovnanie miery evidovanej nezamestnanosti mužov a žien v Žilinskom kraji s priemerom SR, možno skonštatovať, že v oboch prípadoch je tento indikátor vyšší u žien než u mužov. Rozdiel medzi mierou evidovanej nezamestnanosti medzi Žilinským krajom a priemerom SR je dosahovaný najmä vďaka výsledku u mužov, keďže v sledovanej dekáde bola miera evidovanej nezamestnanosti mužov v Žilinskom kraji nižšia voči SR v priemere o 2,2 %.

Rozdiel medzi SR a Žilinským krajom u tohto indikátora v prípade žien činil v sledovanej dekáde v priemere 1,4 %. V roku 2013 činila miera evidovanej nezamestnanosti žien v SR 14,5 % a v Žilinskom kraji 13,62 %. U mužov je v prípade SR tento údaj na úrovni 12,69 % a v prípade Žilinského kraja na úrovni 11,69 %.

Vývoj nezamestnanosti v Slovenskej republike aj v Žilinskom kraji v dekáde 2004 - 2013 je možné rozdeliť do dvoch časových úsekov. V prvej polovici tejto dekády do roku 2008 nezamestnanosť klesala. Súviselo to s celkovou konjunktúrou hospodárstva v Európe, na ktorej vnútorný trh vstúpila v roku 2004 aj Slovenská republika.

Príchod zahraničných investorov, štrukturálne reformy v krajine a ambícia vstúpiť v čo najskoršom termíne do eurozóny tomuto vývoju tiež napomáhali. Príchod hospodárskej krízy v druhej polovici roku 2008 sa prudko prejavil na náraste nezamestnanosti už v nasledujúcom roku. Hoci sa trend nárastu miery evidovanej nezamestnanosti (vypočítanej ako pomer disponibilných evidovaných uchádzačov o zamestnanie z ekonomicky aktívneho obyvateľstva) v nasledujúcich rokoch postupne utlmil, až v roku 2013 dochádza k jej postupnému poklesu. V rámci SR poklesla evidovaná nezamestnanosť zo 14,44 % v roku 2012 na 13,5 % v roku 2013, pričom stav disponibilných uchádzačov o zamestnanie v decembri 2013 dosiahol 364 225 osôb.

V rámci Žilinského kraja tento pokles bol miernejší, a to z 12,79 % v roku 2012 na 12,51 % v roku 2013. Výraznejší pokles evidovanej nezamestnanosti pritom zaznamenali menej rozvinuté regióny na východe Slovenska, naopak miera evidovanej nezamestnanosti naďalej rástla v Bratislavskom kraji, ako jedinom slovenskom regióne, a to z 5,72 % v roku 2012 na 6,17 % v roku 2013, čo je ale stále hlboko pod celoslovenským priemerom.

Regiónom s najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti je aktuálne Prešovský kraj (19,35 %), ku ktorému má najbližšie Banskobystrický kraj (18,26 %).

Konkurenčné prostredie v rámci ŽSK

Čo sa týka občanov, samospráva mesta Žilina realizuje projekty a aktivity ktoré prispievajú k zlepšovaniu kvality života obyvateľov. Sú to najmä aktivity v oblasti: školstva, kultúry a športu, sociálnych vecí, bývania a občianskej vybavenosti, cestovného ruchu, dopravnej a technickej infraštruktúry a životného prostredia.

Počet obyvateľov Žiliny v posledných rokoch mierne stúpa, čo je trendom aj v okolitých mestách. V Žiline sa realizuje výstavba nových bytov. Žilina sa považuje za mesto príjemne pre život, s akčnou samosprávou, s potenciálom na zvyšovanie počtu obyvateľov. Z hľadiska návštevníkov sa mesto Žilina snaží propagovať Žilinu ako miesto, kde si návštevník môže vyskladať svoje zážitky.

Mesto Žilina ako iniciujúci subjekt spolu s obcami Terchová, Belá, Stará Bystrica, Porúbka, Lietava, Teplica nad Váhom, Gbeľany, Radôstka a 16 podnikateľskými subjektmi zavŕšili v roku 2012 založenie oblastnej organizácie cestovného ruchu s názvom Malá Fatra.

V konkurenčnom prostredí v oblasti cestovného ruchu je Žilina mesto s menšími možnosťami na prilákanie turistov na dlhší pobyt, ale v spolupráci s okolitými mestami a obcami, v rámci oblastnej organizácie cestovného ruchu, prípadne v ďalších partnerstvách sa môže stať významnou zastávkou v rámci regiónu.

Pôsobí tu však regionálna, slovenská i celoeurópska konkurencia v poznávacom, ako aj v letnom i zimnom pobytovom cestovnom ruchu, či už v poznávaní histórie, návštev hradov a zámkov, wellnesu, letného kúpania, zimných športov i agroturistiky. Pre miestnych aktérov v cestovnom ruchu to znamená intenzívne sa zaoberať skvalitňovaním ponuky služieb, tvorbou a propagáciou regionálnych produktov na vhodne zvolených trhoch, hľadaním špecifik.

Konkurenčne prostredie v oblasti vytvárania možností pre príchod investorov môžeme v meste Žilina považovať za vyhovujúce, keďže v posledných rokoch sa tu usadilo viacero výrobných i obchodných firiem. Investori prinášajú zamestnanosť pre miestnych obyvateľov, ako aj nové služby, ktoré znamenajú väčší vyber, viac možností pre spotrebiteľov a konkurenčne prostredie pre existujúcich poskytovateľov, ktoré tak pôsobí na znižovanie cien a zvyšovanie kvality.

2. SWOT analýza obce Makov

Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Silné stránky obce Makov	Slabé stránky obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - veľmi dobré prírodné podmienky - príjemné a priaznivé životné a prírodné podmienky - Chránená krajinná oblasť Kysuce - čisté ovzdušie, prírodné bohatstvo s lesmi a pasienkami - veľké plochy lesov vhodných na rekreáciu - vysoká hustota vzácných prírodných úkazov - separovaný zber odpadu všetkých druhov - zabezpečený systém odvozu a likvidácie TKO, koordinácia pri narábaní a likvidácii domového odpadu - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO - takmer kompletná plynofikácia obce Makov - veľmi dobré dopravné, cestné spojenie obce a jej napojenie na nadradenú - aj medzinárodnú - cestnú a železničnú sieť - prítomnosť autobusovej a železničnej dopravy na území obce - rýchla dostupnosť hlavnej cestnej dopravnej tepny - vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie - dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou - vybudovaná kanalizačná sieť, existencia ČOV - existencia verejného osvetlenia, digitálna telekomunikačná sieť - zrekonštruovaný a modernizovaný obecný rozhlas - časti obce monitorované kamerovým systémom - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia - široká sieť pamäťových a fondových inštitúcií - dostupnými, rozsiahlymi a hodnotovými zdrojmi pre kvalitný digitálny obsah a e-služby 	<ul style="list-style-type: none"> - slabá uvedomelosť obyvateľstva o potrebe chrániť si svoje prírodné zdroje a územie - nedostatočne spracované koncepcie ochrany prírodného a životného prostredia - intenzívna cestná doprava cez obec Makov - osobná, nákladná ... - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy - absencia obecného kompostoviska či zberného dvora pre separovaný zber - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov - kyslé dažde znehodnocujúce lesné porasty na území obce Makov - zlý technický stav miestnych komunikácií vplyvom poveternostných podmienok - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry - prítomnosť medzinárodnej cesty s nadmernou produkciou exhalátov a v zimných mesiacoch aj prachu z posypových materiálov - intenzívna doprava na štátnej ceste II/487 v intraviláne obce (bariérový efekt, ohrozenie bezpečnosti chodcov) - intenzívna doprava na medzinárodnej ceste I/18 prechádzajúcej obcou Makov - nedostatočná plocha a úroveň stavu verejnej zelene na území obce - nelegálne drobné skládky odpadov na území obce - nedostatok parkovacích miest na území obce - nevyhovujúci stav verejného osvetlenia v niektorých jej miestnych lokalitách - nedokončené odkanalizovanie jednotlivých častí obce - absencia integrovaných dopravných systémov, nedostatočne rozvinutý integrovaný dopravný systém - potrebná rekonštrukcia elektrických sietí na území obce Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- postupné zavádzanie služby e-governmentu a elektronizácia služieb v obci
- hustota existujúcej infraštruktúry cestnej dopravy
- pokrytie signálom mobilných operátorov
- obnoviteľné zdroje energie (geotermálna energia, energia biomasy ....)
- dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle

- nevyhovujúci stav korýt miestnych tokov
- nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry
- nízka výkonnosť a efektívnosť e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou, nízke konkurenčné prostredie v tejto oblasti
- nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe
- nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry
- nedostupný kvalitný digitálny obsah
- fyzicky nedostupný internet na území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre jeho používateľov
- pomaly zavádzane základné služby e-governmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby
- pomaly rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia
- nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti životného prostredia
- nedostatočná informovanosť obyvateľov obce o stave životného prostredia
- nadmerné využívanie umelých hnojív najmä v oblasti poľnohospodárstva
- absencia oddychových zón pre obyvateľov obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Príležitosti obce Makov	Ohrozenia obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - platná legislatíva podporujúca činnosť v oblasti ochrany prírodného prostredia a uplatňovania energeticky nenáročných, ekologicky čistých technológií a využívanie obnoviteľných energií - fungujúce dotačné a grantové systémy podporujúce aktivity v danej oblasti - zavedenie moderných informačných a komunikačných technológií - vytváranie pozitívneho vzťahu k ochrane prírody a krajiny najmä u detí a mládeže na území obce Makov - riešenie spôsobu centrálného vykurovania bytov na území obce, riešenie spôsobu ich zateplenia - zveľadenie jednotlivých lokalít na území obce Makov - rozšírenie zelene na území obce - skultúrne brehy rieky a potokov, odstránenie kríkov, tráv, odpadkov ... - rekonštrukcia a modernizácia cestných komunikácií s potrebnými parkovacími plochami v jednotlivých miestnych častiach obce Makov - zlepšenie údržby ciest a chodníkov v zimnom období - zo strany obecnej samosprávy venovať zvýšenú pozornosť dopravnej situácii, dodržiavaniu zóny 50 km/hod, paralyzovať bezohľadnú a nebezpečnú jazdu vodičov motorových vozidiel, hlavne motorkárov - zlepšenie dopravnej dostupnosti v oblasti železničnej dopravy - dostupnosť bankomatu na území obce Makov - modernizácia zastávok SAD - rekonštrukcia a modernizácia mostov a lávok - doriešenie parkovacích plôch pred bytovkami - zlepšenie starostlivosti o trávnaté plochy na území obce - zriadenie oddychových zón pre matky s deťmi, resp. pre dôchodcov - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok financií zo strany štátu obecnej samospráve Makov - často a nekoncepčne sa mení legislatíva - netransparentné narábanie s financiami zo štátu a grantov pri ich rozdeľovaní a pri prerozdeľovaní do jednotlivých regiónov pre oblasť dopravnej a technickej infraštruktúry a životného prostredia - často krát nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk - malá miera podpory obecných samospráv zo strany štátu - zhoršujúci sa stav miestnych stavieb a komunikácií na území obce - absencia chodníkov popri miestnych cestných komunikáciách - znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy - pokles rozsahu prepravy na železnici a zvyšovanie negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie - zvyšujúce sa náklady na údržbu cestnej infraštruktúry na území obce - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej infraštruktúry - znižovanie dopravnej dostupnosti a s tým spojené znižovanie atraktívnosti územia danej obce pre investorov (domácich, prípadne aj zahraničných) - zvyšujúca sa nehodovosť na cestách z dôvodu prekračovania prípustnej intenzity - zhoršenie dopravnej obsluhy - spomalenie hospodárskeho rastu obce Makov - narastanie environmentálneho zaťaženia na území obce - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností obce vo vzťahu k externému ako aj internému prostrediu - zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- e-government ako príležitosť prelomovej modernizácie interných a administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu vo verejnej správe
- vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu
- zrovnoprávnenie papierovej a elektronickej komunikácie medzi verejnou správou, občanmi a podnikateľskými subjektmi
- možnosť získavania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov obce Makov
- zriadenie vysokorýchlostného Internetu DSL, prípadne WI-FI, ktorý by bol významným pozitívnym prvkom pri hľadaní si zamestnania a rozvoji podnikateľských aktivít v rámci územia obce Makov
- rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí
- údržba a efektívne využívanie vodných zdrojov a eliminácia ich stratovosti
- príprava pozemkov pre budúce priemyselné zóny na území obce
- zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových priemyselných zón
- rozšírenie a modernizácia zariadení sociálnych služieb
- kultúrno-spoločenské vyžitie v obci Makov
- rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- presadzovanie individuálnej bytovej výstavby na území obce
- rekonštrukcia a modernizácia stredísk športu
- možnosti energetického, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov
- dôsledné plnenie kvalitatívnych cieľov v oblasti odpadového hospodár.
- regulácia koryt miestnych riek a potokov na území obce
- odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody na území obce Makov
- zvýšiť povedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia

- rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov
- zhoršujúci sa stav životného prostredia na území obce v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja
- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami
- ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd
- zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva
- znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia
- dopady na zdravotný stav obyvateľov obce Makov
- znižovanie biodiverzity
- pretrvávajúce vykurovanie domácností hlavne tuhými palivami
- nárast množstva vyvázaných odpadov, nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi
- neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie, služby občanom

Silné stránky obce Makov	Slabé stránky obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - priaznivá veková skladba obyvateľstva s progresívnym koeficientom vitality - výhodná poloha na rozvojovej sídelnej osi subregionálneho významu - dostatok pracovných síl, ktoré sú k dispozícii pre podnikateľské subjekty - rýchla dostupnosť hlavnej cestnej dopravnej tepny - dobrá spolupráca s organizáciami pôsobiace na území obce - pôsobenie dobrovoľných organizácií na území obce Makov - obyvatelia obce hrdo sa hlásia k svojej minulosti, zvykom a tradíciám - skúsenosti s uskutočňovaním kultúrnych a športových podujatí - opatrovateľská služba na území obce - rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb - Zariadenie pre seniorov, útulok, ... - zlepšovanie právneho a inštitucionálneho rámca sociálnej inklúzie - zvyšovanie adresnosti, efektívnosti a dostupnosti opatrení sociálnej inklúzie - realizované reformy, vrátane inštitucionálnych a fiškálnych v oblasti sociálnej inklúzie, fiškálna decentralizácia, dôraz na princíp subsidiarity - dôraz na kvalitu a profesijné zabezpečenie - novo koncipovaný systém ochrany detí a mládeže na území obce - fiškálna decentralizácia, kvalitné neštátne subjekty pôsobiace v niektorých oblastiach sociálnej sféry - zavádzanie podporných opatrení pre rodiny s deťmi - zvyšujúce sa povedomie zamestnávateľov pri vytváraní rodine priateľského prostredia a tradícia súťaže - kvalitný fungujúci systém predškolských zariadení, záujem MVO o vytváranie služieb starostlivosti, existencia celoslovenského systému „materských centier“ - vysoká solidarita a podpora v rámci rodín v súvislosti so starostlivosťou o deti - skúsenosť manažmentu obce s procesom realizácie projektov - úzke prepojenie obecného zastupiteľstva s riadiacou samosprávou a ľuďmi - zdravotná starostlivosť (lekár pre dospelých, lekáreň) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné využívanie viac zdrojového financovania na území obce - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávateľia) - chýbajúca zdravotnícka starostlivosť (lekár pre deti a dorast, stomatológ, ...) - nedostatočná bytová zástavba pre rodiny s malými deťmi na území obce - chýbajúce pozemky na výstavbu sociálnych bytov a domov - chýbajúce služby pre potenciálnych návštevníkov obce Makov - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov obecnej samosprávy - absencia stravovacích a ubytovacích kapacít v mikroregióne - nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb - nízka dostupnosť a úzka variabilita sociálnych služieb a výkonu iných opatrení - pomalé zavádzanie nových opatrení a nových typov sociálnych služieb do praxe, nízka udržateľnosť výsledkov na území obce Makov - nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby - nedostatok služieb dlhodobej starostlivosti obyvateľom - nedostatok aktivít zameraných na podporu začleňovania niektorých znevýhodnených skupín do spoločnosti a znižovanie rizík sociálno-patologických javov - absencia oddychovej zóny pre seniorov a ostatné vekové kategórie - ekonomická situácia obyvateľstva zabraňuje často krát potrebnú návštevu ordinácie praktického a následne špecializovaného lekára, zdravotný stav obyvateľstva - pretrvávajúce tradičných spádových oblastí dochádzky za prácou - absencia systému podporných poradenských a informačných služieb pre potreby pracovnej mobility obyvateľov obce Makov - vyšší podiel obyvateľov v poproduktívnom veku - negatívny trend vývoja počtu obyvateľov - pokles ich počtu za posledné obdobie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Príležitosti obce Makov	Ohrozenia obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - fungujúca legislatíva podporujúca činnosť inštitúcií v poskytovaní sociálnych a zdravotníckych služieb - fungujúce grantové schémy pre realizáciu projektov v sociálnej a zdravotníckej oblasti - aktívne fungujúce partnerstvá inštitúcií a organizácií pri riešení problematiky v oblasti sociálnych služieb - aktívne fungujúce partnerstvá inštitúcií a organizácií pri riešení problematiky v oblasti zdravotníckych služieb - vybudovanie odborných špecializovaných pracovísk - dlhodobá spokojnosť obyvateľov obce so zdravotníckymi službami - znižovanie nezamestnanosti a zvyšovanie zamestnanosti v obci - zavádzanie moderných informačných a komunikačných technológií - multifunkčné využívanie priestorov v obci Makov - funkčnosť dodatočných a grantových systémov podporujúcich aktivity v danej oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, bývania a služby občanom - rozšírenie opatrovateľskej služby na území obce - zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce v rámci územia obce Makov - odbúranie rodových stereotypov pri voľbe povolania a v prístupe k zamestnaniu - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich potrieb - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity - lepšie podmienky na zladžovanie pracovných a rodinných povinností 	<ul style="list-style-type: none"> - koncepcne sa meniaci legislatíva v oblasti fungovania zariadení poskytujúcich sociálne služby - koncepcne sa meniaci legislatíva v oblasti fungovania zariadení poskytujúcich zdravotnícku službu - nedostatok grantových financií na realizáciu investičných zámerov - nesúlady s európskymi normami v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb - znižovanie výdavkov zo štátu podporujúcich zdravotnícku a sociálnu oblasť - hľadanie služieb zdravotníckej starostlivosti mimo územia obce - netransparentné narábanie s financiami zo štátu a grantov pri ich rozdeľovaní a pri prideliťovaní do jednotlivých regiónov - neuznávajúce fungovania princípu partnerstva - rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva obce - zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľov stredného veku - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť - pretrvávajúce stereotypy v mobilítom správaní sa pracovnej sily - nízky dopyt po práci v prihraničných oblastiach - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest - prehľbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnávanie európskych štandardov
- zvýšenie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne ľudských zdrojov zodpovedajúcej dopytu na trhu práce a znalostnej ekonomike
- príprava ľudských zdrojov pre potreby globalizovanej ekonomiky a spoločnosti
- možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ

- zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrvávajúcim poskytovaním tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou sociálnych služieb pre klienta
- pretrvávajúce stereotypy pri vykonávaní správy v oblasti sociálnych vecí
- neadresnosť absencia individuálneho prístupu ku klientovi
- klesanie kvality poskytovaných služieb a vykonávaných opatrení v dôsledku absencie systému prehlbovania kvalifikácie a ich celková nedostupnosť
- nepriaznivý demografický vývoj obce Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

Silné stránky obce Makov	Slabé stránky obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - relatívne dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľstva obce Makov - sieť predškolských a školských zariadení - systémová práca s pracovníkmi zabezpečujúcimi vzdelávanie - zachovanie kontinuity a citlivosti pri prístupe k zmenám v školskom a vzdelávacom systéme - silný potenciál pedagogických a nepedagogických pracovníkov v školách a školských zariadeniach - zákonom zabezpečený systém financovania škôl a školských zariadení - dobré vyučovacie a výchovné výsledky školských zariadení na území obce - existencia niekoľkých vzdelávacích zariadení v rámci formalizovanej vzdelávacej sústavy: materská škola, základná škola, CVČ, ŠKD, ... - základná škola s materskou školou pripojená na internetovú sieť - dostatok priestorov na výkon vzdelávacej činnosti v obci - využívanie priestorov škôl a školských zariadení pre verejnosť - záujem o využívanie priestorov školy občanmi obce mimo vyučovacieho času - strategický zámer obnovy a revitalizácie priestorov a využitia škôl a školských zariadení - história obce a jej okolia, kultúrno-historický potenciál obce - významné osobnosti - rodáci a osobnosti pôsobiace na území obce - pevné, udržiavané a rozvíjané spoločenské, spolkové, kultúrne a ľudové tradície - záujem a ochota obyvateľov obce na udržiavaní a rozvíjaní aktivít - záujem o aktivity a podujatia obyvateľmi zo širšieho regiónu, zo Slovenska i zo zahraničia - tradične bohatý a pestrý spolkový a klubový život obce - existencia poľovníckych revírov na území obce Makov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočný a málo prehľadný systém propagačných a informačných prostriedkov na území obce Makov - nedostatok atraktívnych priestorov pre navštevovanie na území obce - vysoké prevádzkové náklady na fungovanie škôl a školských zariadení - nedostatočná infraštruktúra pre návštevníkov na aktívne a atraktívne trávenie voľného času v obci Makov - nedostatočná plocha a úroveň stavu verejnej zelene - dlhodobá návratnosť investícií - málo rozvinutý cestovný ruch - ťažko vysporiadateľné pozemky pre budúce stavby na území obce - chýbajúce areály, ktoré by dokázali pritiahnuť mládež k športovaniu - hokejbalové ihrisko, nové multifunkčné ihriská pre deti a mládež, ...) - neatraktívnosť učiteľského povolania a neadekvátne finančné ohodnotenie - deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve - nesystémová reforma vzdelávacej sústavy - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj - chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- existujúce športoviská pre mládež, telocvične v areáli základných škôl
- vybudované športové areály, existencia futbalového ihriska ŠK Javorník Makov
- dlhoročná história a tradície obecnej samosprávy
- viacúčelová sála, knižnica
- prítomnosť kultúrnych pamiatok na území obce Makov
- rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru
- dobré kultúrne povedomie obyvateľov obce Makov
- rozsiahle lesné porasty vhodné na turistiku a cykloturistiku
- pripravenosť územia pre rozvoj športovej funkcie
- možnosť zimných športov - dostatok snehovej pokrývky, vleky
- viac registrovaných kultúrnych a športových spolkov a organizácií
- Chránená krajinná oblasť Kysuce - CHKO
- dostatočná propagácia a informovanosť o obci navonok

- nerozvinutá kultúrna turistika v rámci obce Makov
- nízky počet združení, záujmových krúžkov v oblasti kultúry
- stav kultúrneho domu - potrebné zateplenie budovy, ...
- slabšia propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce
- nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia
- chátrajúci stav kultúrnych pamiatok v niektorých častiach obce
- neexistencia zariadenia propagujúceho tradičné remeslá

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Príležitosti obce Makov	Ohrozenia obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - ďalšia revitalizácia budov škôl a školských zariadení - skvalitnenie výchovno-vyučovacieho procesu a zvýšenie štandardov vzdelávania - zavádzanie moderných informačných a komunikačných technológií - multifunkčné využívanie priestorov - stanovenie a realizácia vízie vzdelanej a vzdelávajúcej sa obce - funkčnosť dodatočných a grantových systémov odporujúcich aktivity v danej oblasti vzdelávania, športu, kultúry, voľného času a mládeže - ďalšie zavádzanie výpočtovej techniky do škôl - zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov - koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami - výstavba oddychovej a športovej zóny v obci Makov - podpora záujmových krúžkov zo strany obecnej samosprávy - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ - vysoký podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii a rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce škôl a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií - spolupráca s podnikateľskými subjektmi v obci vrátane zvýšenia prístupu žiakov k moderným strojom a zariadeniam - konkurencia škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity - opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu - záujem škôl, vzdelávacích inštitúcií a tretieho sektora o zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov, projektov - kvalitnejšie zhodnotenie histórie a kultúry obce - rekonštrukcia Kultúrneho domu obce Makov 	<ul style="list-style-type: none"> - znižovanie atraktívnosti života v obci pre jej obyvateľov - pokles záujmu o návštevnosť obce a jej okolia z radov súčasných a potenciálnych záujemcov - nevyváženosť a ohrozenie systémového komplexného prístupu k dlhodobému hospodárskemu rozvoju obce - nezáujem obce zo strany súčasných a potenciálnych partnerov a investorov zo všetkých oblastí života a jej obyvateľov - vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumnej kultúry...) - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov v rámci územia obce Makov - narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie - slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem - nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- oživiť prípadný stagnujúci kultúrny život na území obce
- nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia
- vybavenie sály KD technikou - ozvučenie, osvetlenie, digitálne premietanie, výmena nábytku (stohovateľné stoly a stoličky), montované stany so sedením napr. pre kultúrne akcie mimo kultúrneho domu
- spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí obce Makov
- spracovanie propagačných materiálov obce v rôznych jazykových mutáciách
- usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky obecnej samosprávy Makov
- každoročné hodové slávnosti v obci - ich tradícia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce
- výstavba izby folklóru a zvyklostí obce
- výstavba remeselných dvorov, rozvoj sponzorovania kultúry, obnova zanikajúcich tradícií
- vydanie multimedialných propagačných materiálov o obci a jej kultúrnom dedičstve a tradíciách
- zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami a mestami na regionálnej úrovni

- posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre
- nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

4. Marketing, cestovný ruch, práca, podnikanie, moderná samospráva

Silné stránky obce Makov	Slabé stránky obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - dostatok kvalifikovanej pracovnej sily - relatívne nízke ceny služieb pre podnikateľov - dobrá surovinová základňa pre drevospracujúci priemysel - dostatok kvalitných stavebných firiem v obci a jej okolí - prírodné a klimatické podmienky podporujúce rozvoj cestovného ruchu - možnosť celoročnej tvorby a ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu a turizme - turistické a cykloturistické trasy v okolí obce a jej širšom okolí - bohaté kultúrne dedičstvo, prírodné krásy obce a jej okolia - budovanie turistických chodníkov, cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov - veľký počet povrchových prírodných útvarov na území obce - existencia poľovníckeho revíru - dostatok pracovnej sily, ktorá je k dispozícii pre priemyselne zamerané podnikateľské subjekty na území obce - vhodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu - rozvinutá sieť poskytujúcich služby v oblasti obchodu - podnikateľské subjekty pôsobiace v oblasti stavebníctva - prítomnosť podnikateľských subjektov s dobrým rozvojovým potenciálom - veľké plochy lesov umožňujúce rozvoj lesného hospodárstva, cestovného ruchu a drevospracujúceho priemyslu v rámci obce - existencia ubytovacích zariadení, stravovacích zariadení - prítomnosť podnikateľských subjektov v oblasti drevospracujúceho priemyslu - rýchla dostupnosť krajského mesta Žilina - prítomnosť železničnej dopravy - vyhovujúca sieť komerčných a verejných služieb pre obyvateľov obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná kvalifikácia - vzdelanie v oblasti cestovného ruchu majiteľov súčasných zariadení poskytujúcich služby základné a doplnkové v cestovnom ruchu - technický stav miestnych komunikácií - nedostatočné prepojenie a následná spolupráca firiem poskytujúcich služby v cestovnom ruchu na území obce Makov - informovanosť o možnostiach podpory pre cestovný ruch - absencia uceleného a komplexného strategického materiálu o rozvoji cestovného ruchu v obci a jej okolí - absencia marketingového plánu pre oblasť cestovného ruchu - nízka miera previazanosti a koordinácie rozvoja cestovného ruchu a turizmu obce so susednými obcami a mestami - v prevažnej miere slabšia alebo priemerná úroveň kvality služieb (stravovanie, maloobchodné činnosti) - absentujúce podnikateľské aktivity v terciárnej oblasti (najmä v oblasti cestovného ruchu a náväzných doplnkových aktivít, napr. agroturistiky) - málo rozvinutý cestovný ruch v rámci obce - nedostatočná propagácia goodwillu a cestovného ruchu obce - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu - slabá kooperácia s cestovnými kancelármi - slabá propagácia tradičných umení a remesiel v rámci obce Makov - nedostatok športovísk potenciálne využiteľných návštevníkmi obce - nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, ktoré sa môžu stať prekážkou pri rozvoji podnikateľských aktivít na území obce - nízky rozpočet obce nedovoľuje v dostatočnej miere podporovať podnikateľské aktivity obyvateľov obce Makov - chýba informačný systém na komunikáciu samospráva - podnikatelia - obyvatelia - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov, vysoká finančná záťažnosť

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Príležitosti obce Makov	Ohrozenia obce Makov
<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách - spájanie pravidelných, tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít pre podnikateľské aktivity - v súčasnej dobe vstup kvalitných výrobných zahraničných investorov v ľahkom priemysle na Slovensku z pohľadu nových pracovných miest - zahraniční investori si prinesú vlastné trhy a svoj odbyť výrobkov a služieb realizovaných v ich jednotkách - príležitosť nadviazať sa na tento odbyť - vstupom nových investorov rast doplnkového dopytu po subdodávateľoch - tlak na kvalitu, rýchlosť a cenu v dôsledku zvyšovania konkurencieschopnosti domácich podnikov - vznik nových pracovných miest a skvalitňovanie existujúcich so zreteľom na vyššie mzdy, zvyšovanie kúpnej sily a príležitosti pre poskytovateľov služieb - nového formy financovania aktivít zo Štrukturálnych fondov - vstupom do EÚ získanie jednoduchšieho prístupu na nové trhy - možnosť rozvíjať agroturistiku v rámci obce Makov - možnosť rozvoja oddychovej turistiky v obci Makov a jej okolí - možnosti rozvoja cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov - vytypovanie lokalít na rozvoj rekreačných aktivít v rámci obce - výstavba rekreačných zariadení, výstavba rekreačného príslušenstva - spracovať multimediálne propagačné materiály obce v rôznych jazykových mutáciách - zefektívnenie spolupráce obce s okolitými obcami a mestami - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ - rozvíjať rodinnú rekreáciu - vypracovať projekt obnovy nevyužívaných objektov pre cestovný ruch v rámci územia obce Makov 	<ul style="list-style-type: none"> - investori hľadajú nové trhy a lacnejšiu pracovnú silu ďalej na východe - slabá stabilizácia nových investícií v krajine a v konkrétnej lokalite, a tým labilita domáceho trhu - vstup do EÚ spôsobil jednoduchší prístup na vnútorné trhy pre konkurenciu - vstup do EÚ vytvoril tlak na ďalší odliv pracovných síl do krajín EÚ - slabý záujem o investičné príležitosti zo strany zahraničných investorov - nevyváženosť a ohrozenie systémového komplexného prístupu k dlhodobému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju obce Makov - bez koordinovaného a riadeného postupu rozvoja obce bude vytvorený priestor pre individuálne záujmy nadradené a nepodliehajúce celkovej strategickej vízií - nezáujem o obec zo strany súčasných a potenciálnych partnerov - a investorov zo všetkých oblastí života obce a jej obyvateľov - prítomnosť prírodných hodnôt výrazne obmedzí rozvoj aktivít cestovného ruchu - nízka tvorba disponibilných zdrojov ekonomických subjektov zamedzí rozvoju podnikateľských aktivít - náročné získavanie úverových zdrojov - neochota ľudí investovať a začať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu - prípadne zaostávanie obce v rozvoji cestovného ruchu sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jej obyvateľov - predstih „konkurenčných obcí a mesta“ v oblasti poznávacej turistiky, športovej a pobytovej turistiky - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu v rámci obce Makov - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, nedostatok investičného kapitálu - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity v obci - neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

- dostatok ľudských zdrojov so skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva,
- podpora rozvojových investícií
- maximálna podpora podnikateľov a vytváranie vhodných podnikateľských podmienok
- rozvoj technickej infraštruktúry, rozvoj informačných technológií - lepší prístup k informáciám
- zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k finančným prostriedkom
- možnosť vstupu zahraničných investorov do existujúcej infraštruktúry v priemyselnom odvetví na území obce Makov
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- rozvoj environmentálne vhodných technológií, zahraničné investície
- vytvorenie nových pracovných miest najmä v oblasti malého a stredného podnikania a v oblasti služieb
- spájanie pravidelných tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít na podnikateľské účely (poznávacia a kultúrna turistika)
- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít v rámci obce Makov
- využitie prírodného potenciálu na rozvoj cestovného ruchu
- využitie geografickej polohy obce Makov pre jej rozvoj

- neochota ľudí investovať a začať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu
- malá ponuka kvalifikovaných pracovných príležitostí
- prítomnosť CHKO Kysuce výrazne obmedzuje rozvoj aktivít cestovného ruchu v obci Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

3 Rozvojová stratégia obce Makov

Rozvojová stratégia nadväzuje na výsledky komplexných analýz uvedených v rámci ekonomických a sociálnych východísk, pričom sa snaží odstrániť alebo zmierniť identifikované disparity pomocou faktorov rozvoja. Hlavným cieľom určenia rozvojovej stratégie je vytvorenie programovej štruktúry pre nové programovacie obdobie 2015 - 2022.

Vízia v oblasti regionálneho rozvoja pre Slovensko s výhľadom do roku 2030 je nasledovná: *Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých občanov. Každý región bude využívať svoje danosti v prospech svojho udržateľného hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho a územného rozvoja, a tým aj Slovenskej republiky, ako vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného členského štátu Európskej únie.*

3.1 Strategická vízia obce Makov

Pre roky 2015 - 2022 s rešpektovaním hore uvedeného spracovateľa navrhujú víziu rozvoja obce Makov, ktorá je zameraná hlavne na kvalitu života občanov a jej zvyšovanie: *„Bezpečná obec priateľských, vzdelaných a pracovitých občanov s pozitívnym vzťahom k obci, ktorá rozvážnym a cieľavedomým rozvojom zabezpečuje obyvateľom zvyšovanie kvality života. Úspešnou spoluprácou v regióne, realizáciou regionálnych politík a využitím investícií má dôjsť k využitiu vnútorného potenciálu a k vyváženému rozvoju obce.“*

Strategická vízia: *Obec Makov bude príjemným a pokojným miestom pre bývanie s vidieckym rázom, kvalitnou infraštruktúrou, základnou občianskou vybavenosťou a spoločenským životom. Hlavným cieľom obce je zvýšenie schopnosti obce rozvíjať sa komplexne, so zámerom zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja obce so zreteľom na svoj kopaničiarsky charakter, to je vnútorného rozvoja obce vo svojich hraniciach tak i upevňovanie jej pozície ako neoddeliteľnej súčasti mikroregiónu „Horné Kysuce“. Vízia bude pokračovaním rodinných tradícií v rozvoji a živote obce. Obec bude príťažlivým a vyhľadávaným miestom pre bývanie ako aj návštevníkov.*

Makov bude obcou, v ktorej budú obyvateľom vytvárané podmienky na pokojný a príjemný život. Bude spoločenstvom ľudí, ktorí majú k svojej obci vzťah ako ku skutočnému vlastnému domovu, ktorí si navzájom rozumejú a vážia si jeden druhého. Makov bude obcou bezpečnou vo vzťahu k ochrane majetku a zdravia jej obyvateľov i návštevníkov. Bude obcou s atmosférou prirodzenej pohostinnosti a širokou ponukou dostupných a kvalitných služieb.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Makov bude obcou vzdelaných, aktívnych a občiansky angažovaných obyvateľov, bude kvalitou života i sociálne zdravým životným prostredím. Bude ponúkať dostatočné množstvo podnetov a podmienok na všestranný občiansky život, na činnosť spolkov, združení a organizácií v širokom spektre záujmových oblastí.

Obec má dobrú geografickú a územnú polohu, leží v blízkosti sídiel regiónu a kraja a má napojenie na dopravné siete medzinárodného charakteru. Tieto potenciálne hodnoty bude v plnej miere využívať pre svoj hospodársky a sociálny rozvoj.

Strategická vízia bude postupne napĺňaná dôslednou realizáciou Obecným zastupiteľstvom obce schváleného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov na roky 2015 - 2022 a po prehodnotení a doplnení Územného plánu obce ako základných strategických dokumentov jej ďalšieho rozvoja.

3.2 Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Makov 2007 - 2013

V oblasti „Kvality prírodného a životného prostredia“ sa obec zaviazala vytvoriť podmienky na ochranu prírodného a životného prostredia na svojom území. Zaviazala sa zabezpečiť koordináciu všetkých subjektov vstupujúcich do prírodného a životného prostredia obce Makov tak, aby ho tieto svojou činnosťou a aktivitami ekologicky, technologicky a inak nezaťažovali. Taktiež sa vo svojom Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2007 - 2013 zaviazala, že bude podporovať a napomáhať vzniku a funkčnému pôsobeniu najnovších systémov a technológií v oblasti efektívneho využívania energií, úspor energií, ekologickej výroby a produkcií.

V oblasti „Ľudských zdrojov a vzdelávania“ sa obec zaviazala, že vytvorí vzdelávacím a výchovným zariadeniam pôsobiacim na území obce všetky potrebné podmienky na plynulý, nerušený, personálne, materiálne a technicky vhodne zabezpečený vzdelávací a výchovný proces. Zaviazala sa aj, že aktívne napomôže k vytvoreniu podmienok na možnosť vzdelávania sa tým sociálnym a vekovým skupinám, ktoré nespádajú do zákonom stanovenej školskej dochádzky, ale sú v dôsledku nízkej vzdelanostnej úrovne ohrození sociálnou exklúziou - vylúčenosťou s následkom obmedzených možností nájsť si zamestnanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

V oblasti „Sociálneho rozvoja a zdravotníckej starostlivosti“ sa obec zaviazala, že bude vytvárať priaznivé sociálne podmienky života pre všetky skupiny obyvateľstva. Taktiež mala zabezpečiť podmienky pre záujemcov o výstavbu nových rodinných a bytových domov. Pre sociálne odkázaných obyvateľov obce sa zaviazala zabezpečiť dôstojný život v primeranom sociálnom prostredí a na základe potrieb a záujmu obyvateľov sa obec zaviazala zabezpečiť kvalitné služby zdravotníckej starostlivosti v relevantných súvislostiach blízkosti zdravotníckych pracovísk a regionálnej nemocnice s poliklinikou a jej službami.

V oblasti „Kultúry, športu a oddychu“ sa obec Makov zaviazala, že bude ďalej aktívna v ochrane, uchovávaní a rozvíjaní tradícií, zvykov a hodnôt kultúrno-historického charakteru. Pre svojich obyvateľov a návštevníkov sa snažila vytvárať vhodné podmienky na bohatý a pestrý duchovný a kultúrny rozvoj a poznanie. V rámci potrieb a záujmov svojich obyvateľov sa zaviazala zabezpečiť podmienky na aktívne trávenie voľného času, športovanie a oddych na vybraných a k tomu určených miestach. Snažila sa vytvoriť také predpoklady a podmienky umožňujúce celoročné športové a relaxačné vyžitie sa obyvateľov a návštevníkov obce.

V oblasti „Podnikania, služieb, investícií a zamestnanosti“ sa zaviazala, že podporí rozvoj podnikateľských subjektov pôsobiacich na svojom území. Taktiež, že bude nápomocná ich hospodárskemu rastu a v záujme rozvoja zamestnanosti vytváraníu vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl. Zaviazala sa tiež, že obec Makov bude podporovať rozvojové aktivity malých a stredných podnikateľov v jednotlivých priemyselných a pôdohospodárskych oblastiach, že bude nápomocná pri rozvoji súčasných a vzniku nových služieb a produktov.

V oblasti „Cestovného ruchu a propagácie“ sa obec Makov zaviazala, že sa bude plnohodnotne zaoberať aktívnym rozvojom cestovného ruchu na svojom území, nakoľko obec definovala a stanovila cestovný ruch, služby a produkty s tým spojené ako nezastupiteľnú integrálnu súčasť hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Zaviazala sa, že cestovný ruch bude založený na potenciáli:

- prírodného prostredia a kultúrno-historických hodnôt
- tvorby a ponuky ubytovacích a reštauračno-pohostinských kapacít
- agroturistických a s nimi spojenom systéme doplnkových služieb
- systému komplexných služieb a produktov pre celoročné využitie
- spolupráce a koordinácii činnosti a aktivít s cezhraničnými partnermi

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

- prepojenia najmä so strediskami a subjektmi cestovného ruchu v regióne Kysúc, Slovenska, Poľska a Českej republiky.

Taktiež sa obec Makov zaviazala, že bude vytvárať podmienky na vlastnú komplexnú a trvalú prezentáciu s využitím všetkých dostupných prostriedkov a foriem v intenciách kvalitnej marketingovej prezentácie a propagácie obce.

Obci sa darilo úspešne naplňovať svoje ciele z daného programovacieho obdobia. Tie ciele, ktoré sa jej podarilo naplniť iba čiastočne, prípadne nepodarilo naplniť, budú súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov na roky 2015 - 2022.

Vrcholový cieľ obce
Makov na roky 2015 - 2022

„Bezpečná obec priateľských, vzdelaných a pracovitých občanov s pozitívnym vzťahom k obci, ktorá rozvážnym a cieľavedomým rozvojom zabezpečuje obyvateľom zvyšovanie kvality života. Úspešnou spoluprácou v regióne, realizáciou regionálnych politík a využitím investícií dôjde k využitiu vnútorného potenciálu a k vyváženému rozvoju obce.“

„Obec Makov bude príjemným a pokojným miestom pre bývanie s vidieckym rázom, kvalitnou infraštruktúrou, základnou občianskou vybavenosťou a spoločenským životom. Hlavným cieľom obce je zvýšenie schopnosti obce rozvíjať sa komplexne, so zámerom zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja obce so zreteľom na svoj kopaničiarsky charakter, to je vnútorného rozvoja obce vo svojich hraniciach tak i upevňovanie jej pozície ako neoddeliteľnej súčasti mikroregiónu „Horné Kysuce“. Vízia bude pokračovaním rodinných tradícií v rozvoji a živote obce. Obec bude prítiažlivým a vyhľadávaným miestom pre bývanie ako aj návštevníkov.

4 strategické oblasti obce
Makov

1. Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

2. Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

3. Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

4. Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Strategická oblasť 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Špecifické ciele v oblasti dopravnej a technickej infraštruktúry, životného prostredia:

- 1.1** Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej a komunikačnej infraštruktúry v obci Makov
- 1.2** Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy
- 1.3** Zlepšiť kvalitu životného prostredia
- 1.4** Zvyšovať uplatnenie nízkouhlíkového hospodárstva a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Špecifický cieľ 1.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej a komunikačnej infraštruktúry v obci

Opatrenia špecifického cieľa 1.1:

- 1.1.1** Rekonštrukcia cestnej komunikácie II /487 Čadca - Makov, prístupových komunikácií a rekonštrukcia medzinárodnej cesty I/18
- 1.1.2** Alternatívna doprava obyvateľov obce do zamestnania
- 1.1.3** Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a chodníkov
- 1.1.4** Podpora dostupnosti celého územia obce Makov širokopásmovým internetom, rozvoj informačných technológií a telekomunikačných sietí
- 1.1.5** Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu a rekonštrukcia verejného osvetlenia
- 1.1.6** Pokrytie územia obce Makov kamerovým systémom a káblovou televíziou

Špecifický cieľ 1.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Opatrenia špecifického cieľa 1.2:

- 1.2.1** Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy
- 1.2.2** Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy
- 1.2.3** Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy

Špecifický cieľ 1.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci Makov

Opatrenia špecifického cieľa 1.3:

- 1.3.1** Skvalitnenie zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd
- 1.3.2** Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu a odstraňovanie environmentálnych záťaží
- 1.3.3** Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000
- 1.3.4** Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastri obce Makov
- 1.3.5** Budovanie rybníkov na území obce Makov
- 1.3.6** Regulácia a humanizácia oboch brehov rieky Kysuce
- 1.3.7** Rozšírenie verejnej zelene, dobudovanie parku a kultivácia životného prostredia obývaných častí obce Makov
- 1.3.8** Revitalizácia centra obce a vybudovanie oddychových zón
- 1.3.9** Zlepšiť výchovu obyvateľov k environmentálnemu spôsobu života formou prednášok, prípadne propagáciou eko života ...

Špecifický cieľ 1.4 Zvyšovať uplatnenie nízkouhlíkového hospodárstva a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Opatrenia špecifického cieľa 1.4:

1.4.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií

1.4.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení ...

1.4.3 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík

Strategická oblasť 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifické ciele v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, bývania a služieb občanom:

2.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

2.2 Podporovať sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín a ich uplatnenie na trhu práce

2.3 Podporovať rozvoj bytovej výstavby a výstavby sociálnych zariadení

Špecifický cieľ 2.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia špecifického cieľa 2.1:

- 2.1.1** V reflexii na demografický vývoj v obci prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej a zdravotnej starostlivosti
- 2.1.2** Rozvíjanie externej formy sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti s dôrazom na seniorov a osôb so zdravotným postihnutím
- 2.1.3** Koncepcia sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v obci Makov
- 2.1.4** Vypracovanie komunitného plánu obce Makov

Špecifický cieľ 2.2 Podporovať sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín a ich uplatnenie na trhu práce

Opatrenia špecifického cieľa 2.2:

- 2.2.1** Podpora zamestnanosti v obci Makov
- 2.2.2** Možnosti vzdelávania sa obyvateľov obce ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou

Špecifický cieľ 2.3 Podporovať rozvoj bytovej výstavby a výstavby sociálnych zariadení v obci Makov

Opatrenia špecifického cieľa 2.3:

- 2.3.1** Podpora bytovej výstavby v obci Makov
- 2.3.2** Rekonštrukcia, resp. výstavba hasičskej zbrojnice pre Dobrovoľný hasičský zbor Makov - DHZ Makov
- 2.3.3** Výstavba denného stacionára

Strategická oblasť 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

Špecifické ciele v oblasti vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže:

- 3.1** Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo regiónu
- 3.2** Podporovať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni
- 3.3** Modernizovať vzdelávanie vrátane ďalšieho vzdelávania a vybudovať prípadne rekonštruovať športoviská v obci

Špecifický cieľ 3.1 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo

Opatrenia špecifického cieľa 3.1:

- 3.1.1** Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života obce
- 3.1.2** Ďalej zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo
- 3.1.3** Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva
- 3.1.4** Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických a prírodných objektov na území obce Makov
- 3.1.5** Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života obce (spolky, združenia, podujatia ...)

Špecifický cieľ 3.2 Podporovať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia špecifického cieľa 3.2:

3.2.1 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni

3.2.2 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov

3.2.3 Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky na ich rozvoj

Špecifický cieľ 3.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane ďalšieho vzdelávania

Opatrenia špecifického cieľa 3.3:

3.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materskej škole, rekonštrukcia budovy Materskej školy v Makove

3.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na Základnej škole s materskou školou Makov

3.3.3 Skvalitnenie a rozvoj športových činností v obci Makov

3.3.4 Vybudovanie siete malých ihrísk, prípadne rekonštruovanie a modernizácia športového areálu futbalového klubu ŠK Javorník Makov

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifické ciele v oblasti cestovného ruchu, marketingu, práce, podnikania a modernej samosprávy:

- 4.1** Rozvíjať cestovný ruch v obci Makov
- 4.2** Podporiť hospodársky rozvoj a spolupracujúce prostredie v obci Makov
- 4.3** Rozvíjať služby a podporovať zavedenie inovácií
- 4.4** Zabezpečiť účinnú a otvorenú modernú samosprávu vytvárajúcu priaznivé prostredie pre podnikanie

Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať cestovný ruch v obci Makov

Opatrenia špecifického cieľa 4.1:

- 4.1.1** Podpora budovania celoročnej ponuky atraktívnych produktov cestovného ruchu vrátane zvyšovania kvality služieb a ľudských zdrojov
- 4.1.2** Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj cestovného ruchu
- 4.1.3** Budovanie a obnova turistických trás, cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov
- 4.1.4** Udržiavať jedinečné črty obce a využiť ich na tvorbu produktov cestovného ruchu
- 4.1.5** Koncepcia rozvoja cestovného ruchu, turizmu a rekreácie v obci Makov
- 4.1.6** Cyklochodník Strieborná Kysuca

Špecifický cieľ 4.2 Podporiť hospodársky rozvoj a spolupracujúce prostredie v obci Makov

Opatrenia špecifického cieľa 4.2:

- 4.2.1** Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v obci
- 4.2.2** Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov
- 4.2.3** Rozšírenie siete služieb v obci Makov
- 4.2.4** Presne vymedziť územie CHKO Kysuce a NATURA v obci Makov vrátane jednotlivých stupňov ochrany, ich dopad na život, výstavbu a podnikanie v obci Makov
- 4.2.5** Dokončiť pozemkové úpravy v obci Makov

Špecifický cieľ 4.3 Rozvíjať služby a podporovať zavedenie inovácií

Opatrenia špecifického cieľa 4.3:

- 4.3.1** Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov v obci
- 4.3.2** Vytváranie podmienok pre rozvoj rôznych druhov priemyslu
- 4.3.3** Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach

Špecifický cieľ 4.4 Zabezpečiť účinnú a otvorenú modernú samosprávu vytvárajúcu priaznivé prostredie v obci

Opatrenia špecifického cieľa 4.4:

- 4.4.1** Posilnenie a zefektívnenie obecnej samosprávy
- 4.4.2** Vytváranie vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl v záujme rozvoja zamestnanosti

3.3 Programová časť PHSR obce Makov- Zoznam indikatívnych aktivít

Špecifický cieľ 1.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej a komunikačnej infraštruktúry v obci

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.1.1 Rekonštrukcia cestnej komunikácie II /487 a prístupových komunikácií do jednotlivých osád obce Makov, rekonštrukcia medzinárodnej cesty I/18	Rekonštrukcia a modernizácia cestnej komunikácie II/487 Čadca - Makov	obec, VÚC, SR, CS Žilina
	Spevnenie, klopenie a rozšírenie cestnej komunikácie II/487 v súlade s územným plánom rozvoja Žilinského samosprávneho kraja	
	Dopracovanie pasportizácie miestnych komunikácií na území obce Makov	
	Podpora a udržateľnosť správy a údržby miestnych komunikácií	
	Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane prvkov na zvýšenie ich priepustnosti a bezpečnosti všetkých účastníkov cestnej premávky a kvality ŽP	
	Rekonštrukcia miestnych a prístupových komunikácií do jednotlivých osád obce Makov	
	Komplexná rekonštrukcia mostu na ceste III/48717 Makov - železničná stanica	
	Rekonštrukcia cesty III/48717 Makov - železničná stanica položením nového asfalt. krytu	
	Rekonštrukcia mostov, priepustov a križovatiek	
	Výstavba a rekonštrukcia chodníkov v obci ako miestnych komunikácií II. triedy	
	Zvýšenie bezpečnosti na miestnych komunikáciách - dopravné značenie, radary, bezpečnostné retardéry, spomaľovače, ...	
	Rekonštrukcia a modernizácia medzinárodnej cesty I/18 obci Makov; polozenie nových kobercov na zničených úsekoch; opravy oporných múrov; riešenie zosuvov v časti Makov - Trojačka	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

1.1.1 Rekonštrukcia cestnej komunikácie II /487 a prístupových komunikácií do jednotlivých osád obce Makov, rekonštrukcia medzinárodnej cesty I/18	Zvýšenie bezpečnosti na medzinárodnej ceste I/18 osadením moderných prvkov bezpečnosti - zvislé a vodorovné dopravné značenie, radary, zábradlia, ...	obec, VÚC, SR, SR - IV, SC Žilina
	Zmena prevádzky verejnej lesnej cesty Makov - Kasárne, presadiť zaradenie verejnej lesnej cesty Kasárne ako siete ciest Žilinského samosprávneho kraja ako cesty III. triedy III/01888 a zaradenie uvedenej cestnej komunikácie do kategórie C 6,5, teda do kategórie na základe maximálnej jazdnej rýchlosti na danej komunikácii	
	Riešenie stavu medzinárodnej cesty I/18 rozširovaním, úpravou nebezpečných úsekov, vyrovnaním nevyhovujúcich zákrut a klopením cesty od Ústredia po Chatu Makov	
1.1.2 Alternatívna doprava obyvateľov obce do zamestnania	Vybudovanie alternatívnej dopravy obyvateľov do zamestnania	
	Zvýšenie povedomia obyvateľov obce o alternatívnych spôsoboch dopravy do zamestnania	
1.1.3 Budovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a dostavba chodníkov na území obce	Dobudovanie, rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií s kvalitnou povrchovou úpravou v obci Makov	
	Vybudovanie dvojpruhových komunikácií alebo jednopruhových s výhybňami v jednotlivých miestnych lokalitách obce	
	Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia chodníkov okolo hlavnej cestnej komunikácie, ale aj na celom území obce Makov (v jej jednotlivých častiach)	
1.1.4 Podpora dostupnosti celého územia obce Makov širokopásmovým internetom, rozvoj informačných technológií a telekomunikačných sietí	Pokrytie územia obce bez možnosti pripojenia dostupnosťou na širokopásmový internet	
	Vybudovanie, prípadne rekonštrukcia a modernizácia vnútorného internetového systému (občania, podnikateľské subjekty, základná škola, materská škola, obecný úrad ...)	
	Presadiť uloženie pevných telekomunikačných sietí do zeme, minimálne v centre obce Makov	
	Rozšírenie komunikačnej siete do koncových osád s prihliadnutím na rozšírenie vysokorýchlostného internetu	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

1.1.5 Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu a rekonštrukcia verejného osvetlenia	<p>Vypracovanie projektovej dokumentácie rekonštrukcie bezdrôtového obecného rozhlasu so všetkými potrebnými náležitosťami (štúdia, ...)</p>	obec, ZMOK, VÚC, SR
	<p>Komplexná rekonštrukcia obecného rozhlasu zavedením bezdrôtového systému do všetkých obývaných miestnych častí obce</p>	
	<p>Zvýšenie bezpečnosti obyvateľstva rekonštrukciou a znížením energetickej náročnosti verejného osvetlenia, rekonštrukcia svetelných bodov/ svietidiel v 14 svetelných okruhoch</p>	
	<p>Rozšírenie verejného osvetlenia do osád a miestnych častí obce Makov</p>	
	<p>Rekonštrukcia rozvádzačov verejného osvetlenia , ich digitalizácia a diaľková regulácia</p>	
1.1.6 Pokrytie územia obce Makov kamerovým systémom a káblou televíziou	<p>Zavedenie kamerového systému na monitorovanie vybraných častí obce za účelom zníženia kriminality, zvýšenia bezpečnosti a ochrany majetku na jej území</p>	
	<p>Vypracovanie projektovej dokumentácie kamerového systému v obci Makov</p>	
	<p>Rozšírenie siete a služieb káblovej televízie na území obce Makov</p>	
	<p>Rozšírenie a modernizácia súčasného televízneho káblového systému obce</p>	
	<p>Modernizácia televízneho káblového systému obce o nové programy, ...</p>	
	<p>Vybudovanie vlastného širokopásmového internetu, vlastnej telekomunikačnej siete a kamerového systému obce Makov v rámci Mikroregiónu Horné Kysuce</p>	

Špecifický cieľ 1.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.2.1 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy a železničnej prepravy	Obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu v obci, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej dopravy a iných opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy	obec, ZMOK, VÚC, SR, SC Žilina
	Zabezpečenie moderných informačných systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému v obci	
	Presadzovanie trvalej udržateľnosti železničného spojenia Makov - Čadca, jej modernizácia	
	Presadiť zaradenie nových autobusových spojov o menšej kapacite na miestnu prepravu	
	Rekonštrukcia, výstavba a modernizácia autobusových zastávok a odpočívacích miest	
1.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy	Obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií a cyklokoridorov na existujúcej cestnej komunikácii II/487 Čadca - Makov a na existujúcich miestnych komunikáciách	
	Zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest a dobudovanie príslušnej infraštruktúry (chodníky, značenie na komunikáciách) v pešej doprave, výstavba a prevádzka dopravného ihriska pre deti, zavedenie prvkov zvyšujúcich bezpečnosť účastníkov, ...	
	Budovanie odstavných plôch pre bicykle, budovanie cyklostojanov	
1.2.3 Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy	Spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov relevantných pre oblasť dopravy (plán dopravnej obsluhy, ...), spracovanie analytických dokumentov preferujúcich ekologické formy dopravy, tvorba propagačných materiálov, máp, webových portálov, mobilných aplikácií na propagáciu cyklistickej dopravy a pod.	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 1.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci Makov

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.3.1 Skvalitnenie zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd	Dobudovanie rozvodnej siete pre zásobovanie pitnou vodou v ďalších miestnych častiach , teda dostavba a rozšírenie obecného verejného vodovodu	obec, VÚC, SEVAK a.s., SR
	Rozšírenie a zvýšenie kapacity verejnej kanalizácie a čistiarní odpadových vôd v katastrálnom území obce Makov	
	Vybudovanie individuálnych čističiek vlastníckmi rodinných domov, podnikateľskými subjektmi a prevádzkovateľmi zariadení v obci	
	Vypracovanie projektovej dokumentácie relevantnej pre oblasť skvalitnenia zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd	
	Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd	
1.3.2 Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu a odstraňovanie environmentálnych záťaží	Vypracovanie štúdie o odpadovom hospodárstve obce Makov v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky a Európskeho spoločenstva	
	Zvýšenie povedomia obyvateľov obce v oblasti triedeného zberu a zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov	
	Zriadenie centrálného kompostoviska v rámci Združenia miest a obcí mikroregiónu Horné Kysuce, prípadne TKO Semeteš alebo aj zriadenie a modernizácia obecného kompostoviska	
	Sanácia environmentálnych záťaží a nelegálnych čiernych skládok v rámci katastrálneho územia obce Makov	
	Opatrenia na opätovné použitie a zhodnocovanie odpadov so zameraním na domáce kompostovanie (nákup malých a väčších kompostérov, ...)	
	Výstavba zariadení na prípravu na opätovné použitie odpadov, podporu triedeného zberu zložiek komunálneho odpadu a pod., vrátane zariadení na recykláciu a opätovné použitie nebezpečných odpadov	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

1.3.2 Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu a odstraňovanie environmentálnych záťaží	Rozširovanie a zefektívnenie separovaného zberu odpadu s cieľom znižovania komunálneho odpadu na území obce Makov	obec, VÚC, ZMOK, povodie Váhu, SR, organizácie oprávnené nakladať s odpadmi
	Informačné kampane na podporu separovania odpadov a za zníženie zakladania a vytvárania nelegálnych skládok v jednotlivých častiach obce Makov	
	Osveta mladých, organizovanie podujatí pre deti a mládež s dôrazom na ochranu prírody a efektívne využívanie prírodných zdrojov	
1.3.3 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000	Vypracovanie koncepčného materiálu obsahujúceho súhrn a postup činností a aktivít, ktorých realizácia zabezpečí komplexnú ochranu prírodného a životného prostredia obce	
	Všeobecné záväzné nariadenie k ochrane prírodného a životného prostredia schválené Obecným zastupiteľstvom obce Makov	
1.3.4 Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastri obce Makov	Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastrálnom území obce Makov	
	Zarybnenie potokov v súčinnosti s rybárskym zväzom	
	Aktualizácia a skvalitňovanie protipovodňových opatrení riek a potokov na území obce	
	Výstavba nových hatí, prípadne rekonštrukcia už existujúcich	
1.3.5 Budovanie rybníkov na území obce Makov	Vybudovanie rybníkov na území obce Makov	
1.3.6 Regulácia a humanizácia oboch brehov rieky Kysuce	Regulácia oboch brehov rieky Kysuca	
	Drobná infraštruktúra na brehoch rieky Kysuce (zberné koše, stojany na bicykle ...)	
	Vybudovanie oddychových zón v okolí rieky a potokov a ich následná kultivácia	
	Vypracovanie projektovej dokumentácie na vytvorenie oddychových zón	
	Informačné a smerové tabule súvisiace s reguláciou a humanizáciou oboch brehov rieky	
	Odstránenie invazívnych rastlín z brehov rieky Kysuca	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

1.3.7 Rozšírenie verejnej zelene, dobudovanie a výstavba parku a kultivácia životného prostredia obývaných častí obce	Úprava plôch verejnej zelene v obci Makov , výsadba okrasných stromov a krovín	<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> obec, ZMOK, VÚC, SR, povodie Váhu </div>
	Doplnenie upravených plôch verejnej zelene lavičkami, preliezkami pre deti, ...	
	Osadenie malých zberných nádob na drobný odpad	
1.3.8 Revitalizácia centra obce a vybudovanie oddychových zón	Rekonštrukcia, revitalizácia a modernizácia centra obce Makov	
	Vybudovanie peších a oddychových zón v intraviláne obce podľa priestorových možností, servisné a materiálno-technické zázemie	
	Prenosné alebo pevné malé objekty na stánkový ambulantný predaj	
	Vybudovanie a modernizácia malého amfiteátrového priestoru v centre obce Makov	
	Rekonštrukcia obecných priestorov a objektov slúžiacich na usporadúvanie miestnych kultúrnych podujatí	
	Rekonštrukcia a opravy objektov centrálnej časti obce	
	Vypracovanie koncepcie rozvoja oddychových zón obce Makov	
	Zveľadenie a dobudovanie oddychových zón v miestnych častiach obce	
1.3.9 Zvýšenie environmentálneho povedomia	Zlepšiť výchovu obyvateľov obce Makov k environmentálnemu spôsobu života formou prednášok, prípadne propagáciou eko života, ...	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 1.4 Zvyšovať uplatnenie nízkouhlíkového hospodárstva a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.4.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií	Výstavba malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie pri zohľadnení miestnych podmienok v obci Makov	obec, ZMOK, VÚC, povodie Váhu, SR, DHZ Makov
	Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo	
1.4.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení ...	Rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov, energetických zariadení, systémov merania a riadenia, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia a pod. vrátane spracovania projektovej dokumentácie a následného monitoringu energetickej efektívnosti	
	Inštalácia malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
	Využívanie kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie a modernizácia rozvodov tepla z centrálného zásobovania teplom	
1.4.3 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík	Výstavba a rekonštrukcia vodných stavieb, ako ochranné hrádze, hate a protipovodňové línie, úpravy vodných tokov vrátane manipulačných zariadení, opatrenia spojené so zelenou infraštruktúrou a tiež opatrenia na spomalenie odtoku vody z povodia rieky Kysuce a opatrenia podporujúce akumuláciu vody v lokalitách obce na to vhodných, vybudovanie protipožiarnych nádrží v jednotlivých častiach obce Makov	
	Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a plánov, podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy, ako aj hydrologických prieskumov zameraných na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie pitnej vody	
	Zabezpečenie komplexnej ochrany územia obce Makov pred povodňami	
	Zabezpečenie pripravenosti zložiek krízového riadenia vrátane miestneho DHZ Makov	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 2.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.1.1 V reflexii na demografický vývoj v obci prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej a zdravotnej starostlivosti	Výstavba denného stacionára - zariadenia sociálnych služieb v zmysle neustále meniacich sa podmienok v oblasti demografického vývoja obyvateľov obce Makov	obec, ZMOK, VÚC, ÚPSVaR Čadca, SR
	Rekonštrukcia budovy Materskej školy v Makove	
2.1.2 Rozvíjanie externej formy sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti s dôrazom na seniorov a osôb so zdravotným postihnutím	Rozvíjanie terénnych foriem opatrovateľskej služby a ošetrovateľskej starostlivosti v zmysle zabezpečenia potrieb klienta prioritne v jeho rodinnom prostredí	
	Vytváranie mobilných odborných jednotiek schopných poskytovať starostlivosť osobám odkázaným na starostlivosť inou fyzickou osobou	
	Rozšírenie terénnej formy sociálnej a zdravotnej starostlivosti	
2.1.3 Koncepcia sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v obci Makov	Všeobecné záväzné nariadenie k sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v obci Makov prijaté obecným zastupiteľstvom obce Makov	
	Udržanie a následné rozšírenie zdravotníckej starostlivosti v obci Makov (napr. o detského lekára, lekára pre dospelých na celý úväzok, stomatológa, ...)	
2.1.4 Vypracovanie komunitného plánu obce Makov	Vypracovanie koncepčného strategického materiálu definujúceho a stanovujúceho celý komplex produktov a služieb sociálnej zdravotníckej starostlivosti v obci - komunitný plán	

Špecifický cieľ 2.2 Podporovať sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín a ich uplatnenie na trhu práce

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.2.1 Podpora zamestnanosti v obci Makov	Podpora profesionálneho správania sa zamestnancov obecnej samosprávy Makov prostredníctvom školení a vzdelávania	obec, ZMOK, VÚC, SR, ÚPSVaR Čadca
	Zvyšovanie profesionality výkonu a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výkonu a služieb sociálnej inklúzie pre obecnú samosprávu prostredníctvom vytvorenia celoživotného systému vzdelávania	
	Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov s cieľom zvýšiť aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením	
	Vytváranie inovatívnych nástrojov zamestnanosti v oblastiach s vysokou prítomnosťou osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením	
	Podpora zamestnanosti v obci s dôrazom na zapojenie znevýhodnených skupín do aktívneho života cez možnosť využívania projektov štrukturálnych fondov EÚ	
	Spolupráca s ÚPSVaR na realizácii aktívnej politiky v oblasti podpory a rozvoja zamestnanosti	
	Verejné zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných a rizikových občanov nad 50 rokov	
2.2.2 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov obce ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou	Vytvorenie podmienok na doplnujúce vzdelávanie sa obyvateľov obce s nízkou vzdelanostnou úrovňou, aktivity na podporu celoživotného vzdelávania, šírenie dobrej praxe zo zahraničia	
	Zabezpečenie integrácie znevýhodnených skupín obyvateľstva do obecnej komunity	
	Využívanie informatizačných systémov na sprostredkovanie vedomostí a poznatkov	
	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov obce s osobitými vzdelávacími potrebami	

Špecifický cieľ 2.3 Podporovať rozvoj bytovej výstavby a výstavby sociálnych zariadení

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.3.1 Podpora bytovej výstavby v obci Makov	Výstavba nájomného bytového domu s viacerými bytovými jednotkami	obec, ZMOK, VÚC, SEVAK a.s., SR, Stredoslovenská energetika a.s.
	Rekonštrukcia a rozšírenie inžinierskych sietí súvisiaca s realizáciou bytovej výstavby	
	Dobudovanie infraštruktúry a úprava okolia nájomného bytového domu podľa potrieb a záujmov individuálnych nájomníkov	
	Nájomný bytový dom s využitím malých zariadení obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
	Zjednotenie a dopracovanie regulatívov determinujúcich rozvoj bývania v území s dôrazom na zachovanie hodnôt prírody a krajiny na území obce Makov	
	Začlenenie jednotlivých parciel novej výstavby do územného plánu obce Makov za stavebné parcely	
	Vypracovanie urbanistických štúdií pre lokality v obci a územný plán	
	Majetkovo-právne vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom vo vybraných lokalitách v obci a vybudovanie potrebnej infraštruktúry a inžinierskych sietí	
	Podpora realizovania prístavieb a nadstavieb domov, zlepšenie podmienok nájomcov	
	Zjednotenie a opracovanie regulatívov determinujúcich rozvoj bývania s dôrazom na zachovanie hodnôt prírody a krajiny	
	Podpora rozvoja IBV vo vybraných lokalitách, realizácia IBV a rekreačnej zástavby podľa výsledkov štúdie najmä v častiach Kopanice, Čierne, ...	
	Majtkovo-právne vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom	
	Aktualizácia územno-plánovacej dokumentácie - územného plánu obce Makov	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

2.3.1 Podpora bytovej výstavby v obci Makov	Dokončenie pozemkových úprav v obci Makov	obec, ZMOK, VÚC, SR
	Presne vymedziť územie CHKO Kysuce a NATURA vrátane jednotlivých stupňov ochrany s ich dopadom na bytovú výstavbu v obci Makov	
2.3.2 Výstavba a rekonštrukcia hasičskej zbrojnice DHZ Makov	Výstavba objektu pre DHZ Makov, prípadne rekonštrukcia priestorov pre nich vhodných	
	Vybudovanie moderného strediska nekomerčnej záchranej služby v obci Makov výstavbou novej budovy požiarnej zbrojnice, resp. rekonštrukciou súčasnej požiarnej zbrojnice a obnovou techniky PO s pripojením na pult centrálnej ochrany	
	Podpora športovej a dobrovoľníckej činnosti v oblasti požiarnej ochrany	
2.3.3 Výstavba denného stacionára	Zrealizovanie výstavby denného stacionára v obci Makov	
	Vývarovňa a roznáška jedál pre starších obyvateľov obce Makov	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 3.1 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života obce	Tvorba funkčných väzieb medzi inštitucionálnym zázemím podnikateľských subjektov pôsobiach v obci a prezentátormi ľudových zvykov a remesiel	obec, ZMOK, VÚC, SR
	Vytváranie priestoru pre transfer tradičných ľudových postupov do života obce	
3.1.2 Ďalej zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo	Identifikácia jedinečných znakov kultúrneho dedičstva obce Makov a ich využitie pre potreby návštevníkov obce	
	Zvyšovanie reálnej dostupnosti k prvkom kultúrneho dedičstva na území obce	
3.1.3 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva	Zachovanie krajinného rázu typického pre obec Makov	
3.1.4 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických a prírodných objektov na území obce Makov	Obnova kultúrnych pamiatok a historických objektov ako aj pamiatkových zón v obci a zabezpečenie ich primeranej ochrany a udržiavania	
	Inovatívne formy prezentovania kultúrnych a prírodných pamiatok na území obce Makov	
	Opätovné využívanie objektov na komerčné účely pri zachovaní ich vzhľadu a jedinečnosti	
3.1.5 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života obce (spolky, združenia, podujatia ...)	Priestorové podmienky pre činnosť spolkov a združení (napr. v priestoroch DK, v kostole, ...)	
	Pokračovanie a inovácia v rozvoji odkazu športových a kultúrnych podujatí	
	Obnovovanie a udržiavanie starých remesiel, podpora športových turnajov a súťaží v obci	
	Vytváranie podmienok pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselníckych zručností do života obyvateľov obce Makov	
	Udržiavanie existujúcich ľudových tradícií, podpora remeselníckej výroby, postupné oživovanie ďalších miestnych ľudových tradícií a zvykov (stavenie mája, zábavy ...)	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

3.1.5 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života obce (spolky, združenia, podujatia ...)	Podpora kultúrnych aktivít v obci formou podpory miestnych kultúrnych aktivistov, spolkovej činnosti, folklórnych, hudobných a ľudových skupín v obci	obec, ZMOK, VÚC, SR
	Rozvíjanie tradície Petro-Pavlovských hodov a remeselníckeho jarmoku v obci	
	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov usporadúvaním rôznych kultúrnych podujatí organizovaných vlastnými i externými subjektmi	
	Komplexná rekonštrukcia a zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Domu kultúry - výmena okien, zateplenie a rekonštrukcia fasády, zmena palivovej základne, komplexná rekonštrukcia strešnej konštrukcie a krytiny, nové dispozičné riešenie Domu kultúry a obnova jeho mobiliáru	

Špecifický cieľ 3.2 Podporovať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.2.1 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	Podpora občianskych iniciatív, projektov multisektorovej spolupráce, efektívne fungovanie sietí	obec, ZMOK, VÚC, cezhraničný partner, SR
	Prehľbovanie spolupráce rôznych socioekonomických partnerov na území obce Makov za účelom jej integrovaného rozvoja	
	Prehľbovanie spolupráce s partnerskou obcou - obce Makov a obce Hutisko-Solanec v ČR	
	V spolupráci so socioekonomickými partnermi pravidelné monitorovanie naplňania PHSR obce Makov, operačných programov a ostatných strategických dokumentov relevantných pre územie obce a vyhodnocovať ich dopady na danom území obce	
	Podpora vytvárania partnerstiev na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni s cieľom zvýšenia dostupnosti finančnej podpory obce v regióne Kysuce	
3.2.2 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov	Využitie nadviazaných cezhraničných partnerstiev na ďalší rozvoj bilaterálnej i multilaterálnej cezhraničnej spolupráce	
	Rozvíjanie cezhraničných partnerstiev miestnych akčných skupín	
	Zintenzívnenie účasti obce Makov na projektoch medzinárodnej a nadnárodnej spolupráce prispievajúcich k naplneniu stratégie PHSR obce Makov	
3.2.3 Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky na ich rozvoj	Udržiavanie tradície organizovania etablovaných športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a podujatí v obci Makov	
	Vytváranie podmienok pre zvyšovanie možností zmysluplného využívania voľného času vrátane organizačného zabezpečenia a udržiavania, rozširovania a modernizácie potrebnej infraštruktúry	
	Ďalší rozvoj ľudských zdrojov v oblasti športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít ako nevyhnutný predpoklad ich skvalitňovania	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 3.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane ďalšieho vzdelávania

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materskej škole	Modernizácia, prípadne rekonštrukcia objektu materskej školy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania (inovatívneho prístupu v oblasti vzdelávania), prípadne rozširovanie kapacít existujúceho objektu budovy MŠ a jej materiálno-technické vybavenie	obec, ZMOK, VÚC, SR
	Rekonštrukcia budovy MŠ v obci Makov zameraná na zvýšenie energetických úspor	
	Rekonštrukcia vnútorného zariadenia budovy MŠ v obci Makov	
	Vypracovanie projektovej dokumentácie rekonštrukcie budovy MŠ	
3.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania ZŠ s MŠ rozpočtová organizácia Makov	Rekonštrukcia a modernizácia budovy ZŠ (vrátane modernizácie telocvične a rekonštrukcie športového areálu a prislúchajúcich školských zariadení na zvýšenie energetických úspor a štandardu ich výučby)	
	Rekonštrukcia a dovybavenie vnútorného zariadenia ZŠ s MŠ rozp. org. Makov	
	Zabezpečenie vybavenosti ZŠ interaktívnymi triedami a laboratóriami budúcnosti zvyšujúcimi interaktívnosť a participáciu žiakov	
	Podpora projektového vzdelávania vedúceho k zvýšeniu praktických zručností žiakov, podpora mobility žiakov (mládeže) v rámci účasti na voľnočasových aktivitách a neformálnom vzdelávaní	
	Podpora inovatívnych a alternatívnych metód vzdelávania a vyučovacích metód	
	Zlepšenie spolupráce medzi vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami v obci Makov	
	Podpora programu pre motiváciu učiteľov na ďalšie vzdelávanie a samovzdelávanie	
	Tvorba rozvojových programov základnej a materskej školy prispôsobujúcich vzdelanie moderným trendom potrieb spoločnosti	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

3.3.3 Skvalitnenie a rozvoj športových činností v obci Makov	Propagácia športu na základnej škole a jej elokovanom pracovisku, v školských a predškolských zariadeniach	obec, VÚC, ZMOK, SR
	Podpora organizovania športových podujatí a súťaží na území obce Makov	
	Podpora športových aktivít detí, mládeže počas voľného času prostredníctvom krúžkov so športovým zameraním	
	Podpora činnosti tradičných športov - futbal, zimné športy, turistika, agroturistika, ...	
3.3.4 Vybudovanie siete malých ihrísk, prípadne rekonštrukcia, rozšírenie a modernizácia športového areálu futbalového klubu ŠK Javorník Makov	Dobudovanie športového areálu ŠK Javorník Makov na viacúčelové športové a relaxačné centrum, materiálové a technické vybavenie objektov športového areálu	
	Dobudovanie novej siete malých ihrísk a rekonštrukcia už existujúcich ihrísk v obci, vybudovanie nových viacúčelových ihrísk, ich materiálno-technické a servisné vybavenie	
	Rekonštrukcia a modernizácia ihriska a budovy ŠK Javorník Makov, dobudovanie infraštruktúry futbalového ihriska v časti Makov- Čierne, napr. rozšírením parkovísk, modernizáciou a rozšírením osvetlenia,	
	Modernizácia budovy telocvične pri ZŠ s MŠ rozp. org. Makov, modernizácia priestorov ŠKD	
	Výstavba nového hokejbalového ihriska	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať cestovný ruch v obci Makov

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.1.1 Podpora budovania celoročnej ponuky atraktívnych produktov cestovného ruchu vrátane zvyšovania kvality služieb a ľudských zdrojov	Tvorba komplexných produktov cestovného ruchu s využitím jedinečností a miestnych atraktivít na území obce Makov	obec, ZMOK, VÚC, organizácie cestovného ruchu, SR
	Využívanie nových foriem propagácie cestovného ruchu a kultúry v obci Makov	
	Zavádzanie produktov a služieb cestovného ruchu prístupných všetkým cieľovým skupinám vrátane seniorov, zdravotne postihnutých, cudzincov a pod.	
4.1.2 Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj cestovného ruchu	Zabezpečenie a postupné rozširovanie mechanizmu financovania cestovného ruchu v obci Makov prostredníctvom platnej legislatívy	
	Prehľbovanie spolupráce obce Makov s krajskou organizáciou cestovného ruchu, oblastnými organizáciami cestovného ruchu a ostatnými aktérmi cestovného ruchu za účelom ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v obci	
4.1.3 Budovanie a obnova cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov	Doplnenie značenia a mobiliáru trás v zmysle zvyšovania ich atraktivity a zabezpečenie dostatočných informačných zdrojov o atraktivitách územia vo svojom okolí	
	Vzájomné prepájanie trás s trasami v susediacich obciach	
	Zabezpečenie primeranej údržby a obnovy mobiliáru na vytvorených trasách	
4.1.4 Udržiavať jedinečné črty obce a využiť ich na tvorbu produktov cestovného ruchu	Podpora rozvíjania kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu v obci	
	Tvorba produktov cestovného ruchu (napr. náučné chodníky, poznávacie trasy ...) postavených na jedinečnostiach jednotlivých lokalít v obci Makov	
4.1.5 Koncepcia rozvoja cestovného ruchu, turizmu a rekreácie v obci Makov	Strategický materiál stanovujúci smer, postupy a konkrétne aktivity a činnosti v rozvoji cestovného ruchu, turizmu a rekreácie	
	Plán peších turistických, cykloturistických a lyžiarsko-bežeckých tratí v katastri obce s prepojením na okolité obce, plán lokalít oddychu, turizmu a rekreácie	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

4.1.5 Konceptia rozvoja cestovného ruchu, turizmu a rekreácie v obci Makov	Plán informačného systému a značenia v obývaných častiach a v predmete koncepcie dotknutých častí obce Makov	obec, ZMOK, VÚC, organizácie cestovného ruchu, povodie Váhu, SR
	Koncepcia propagačno-informačnej a marketingovej prezentácie obce Makov	
	Koncepcia špeciálne orientovaná na ponuku produktov a služieb v oblasti cestovného ruchu v rámci obce Makov	
	Systém plošných informačných a propagačných panelov a značiek orientujúcich návštevníkov v rámci katastra obce Makov	
	Zriadenie a rozvoj obecného informačného centra „Turistickej informačnej kancelárie“	
	Vyhotovenie a osadenie nových informačných máp obce a blízkeho okolia s vyznačením objektov cestovného ruchu a pamätihodností	
	Umiestnenie komplexnej turistickej ponuky na web stránky obce Makov a jej aktualizácia	
	Tvorba propagačných materiálov o ponuke cestovného ruchu	
	Podpora obce projektom rozvíjajúcim cestovný ruch v regióne, resp. v mikroregióne Horné Kysuce	
	Vybudovanie turistickej rozhľadne na území obce Makov	
4.1.6 Cyklochodník Strieborná Kysuca	Informačný systém obce prepojený s informačným systémom v rámci regiónu Kysúc	
	Vybudovanie pešej, bežeckej, cyklistickej, bežkárskej, športovej a relaxačnej zóny Čadca - Makov	
	Vybudovanie cyklochodníka okolo rieky Kysuca, ktorá bude vedená zväčša po regulovanom brehu rieky Kysuca	
	Vybudovanie drobnej infraštruktúry (oddychové sedenia, prístrešky), informačné značenie	
	Úprava pozemkov v katastrálnom území obce na parkové plochy pre oddychové zóny	

Špecifický cieľ 4.2 Podporiť hospodársky rozvoj a spolupracujúce prostredie v obci Makov

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.2.1 Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v obci	Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v obci Makov	obec, ZMOK, VÚC, podnikateľské subjekty, SR
	Podpora spoločenských služieb a infraštruktúry pre podnikateľov v obci Makov	
	Podpora službám, tvorbe a ponuke produktov v rámci cestovného ruchu a turizmu	
	Vybudovanie priemyselného parku na území obce Makov	
	Vybudovanie zberného dvora na území obce Makov - miestna časť Trojačka	
	Vybudovanie potrebnej infraštruktúry a siete, dopravné a informačné značenie	
	Vypracovanie koncepcie tvorby verejno-súkromných partnerstiev	
4.2.2 Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov	Výber vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty	
	Vytvorenie motivačného podnikateľského prostredia za účelom oživenia miestneho podnikania	
	Podpora rozvoja malého a stredného podnikateľského sektora s dôrazom na služby menej ekonomicky atraktívne	
	Sprístupňovanie a skvalitnenie informačného toku medzi verejným, samosprávnym a podnikateľským sektorom; podpora vzniku a pôsobenia podnikateľského združenia v obci	
4.2.3 Rozšírenie siete služieb v obci Makov	Rozšírenie siete podnikateľských subjektov poskytujúcich služby v obci, napr. kominárske služby, cintorínske služby, služby remeselnícke, ...	
4.2.4 Presne vymedziť územie CHKO Kysuce a NATURA v rámci územia obce Makov	Presne vymedziť územie CHKO Kysuce a NATURA v obci Makov vrátane jednotlivých stupňov ochrany, ich dopad na život, výstavbu a podnikanie	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 4.3 Rozvíjať služby a podporovať zavedenie inovácií

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.3.1 Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov v obci	Organizovanie aktivít a podujatí na stimuláciu podnikateľských aktivít a rozvoj podnikateľského potenciálu	obec, VÚC, podnikateľské subjekty, SR
	Budovanie vhodného podnikateľského prostredia v obci Makov	
4.3.2 Vytváranie podmienok pre rozvoj rôznych druhov priemyslu	Organizovanie aktivít na stimuláciu rozvoja rôznych druhov priemyslu v obci Makov	
4.3.3 Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach	Vytváranie podmienok a podpora rozvojových aktivít v jednotlivých podnikateľských oblastiach malého a stredného podnikania	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 4.4 Zabezpečiť účinnú a otvorenú modernú obecnú samosprávu vytvárajúcu priaznivé prostredie v obci

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.4.1 Posilnenie a zefektívnenie obecnej samosprávy Makov	Podpora rozvoja ľudských zdrojov a optimalizácie procesov obecnej samosprávy	obec, ZMOK, VÚC, SR
	Zefektívnenie činností obecnej samosprávy	
	Rekonštrukcia a revitalizácia budovy Obecného úradu na spoločenské a administratívno-správne centrum obce Makov	
	Rekonštrukcia objektu obecného úradu s novým dispozičným riešením a servisným zázemím	
	Vybudovanie viacúčelovej sály a jej materiálno-technické vybavenie	
	Zriadenie priestorov pre knižnicu s internetom a informačnými službami, materiálno-technické vybavenie daných priestorov	
	Zriadenie priestorov pre činnosť a aktivity spolkov a združení, materiálno-technické vybavenie daných priestorov	
	Informatizačné a materiálno-technické vybavenie priestorov obecného úradu	
	Elektronicky komunikujúca a efektívna obecná samospráva	
	Modernizácia regionálnej a miestnej infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií	
	Rekonštrukcia a revitalizácia Kultúrneho domu - kultúrne, spolkové, spoločenské a administratívno-správne centrum obce Makova jeho materiálno-technické vybavenie, expozičné a výstavné priestory	

3.4 Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov

Systém monitorovania na základe sústavy merateľných ukazovateľov

Napĺňanie stanovených cieľov programu sa sleduje na základe sústavy merateľných ukazovateľov stanovených v procese programovania. Východiskom pre stanovenie merateľných ukazovateľov na úrovni strategických cieľov PHSR Makov je Stratégia Európa 2020 a stanovené ukazovatele jej napĺňania na úrovni SR v Národnom programe reforiem. Na podporu ich naplnenia budú využité tiež Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), ktorých nasmerovanie definuje Partnerská dohoda SR na roky 2014 - 2020. Stanovené cieľové hodnoty vybraných merateľných ukazovateľov sú nastavené na úroveň, ktorá prihliada k reálnemu potenciálu obce Makov na ich napĺňanie, vychádzajúc z vlastnej analytickej časti PHSR obce Makov pre roky 2014 - 2020, ako aj z dokumentu Analýza rozvojového potenciálu regiónov SR a ich územných rozdielov s priemetom na tematickú koncentráciu EŠIF v Partnerskej dohode SR na roky 2014 - 2020 (Aurex, 2014).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Špecifický cieľ 1.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej a komunikačnej infraštruktúry v obci Makov		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
1.1.1 Rekonštrukcia cestnej komunikácie II /487 Čadca - Makov a prístupových komunikácií do jednotlivých osád obce Makov, rekonštrukcia medzinárodnej cesty I/18	obec, mikroregión, VÚC, SR, SC Žilina	1,0 km rekonštruovanej cestnej komunikácie II/487; 10,0 km nových a rekonštruovaných miestnych komunikácií; počet m dobudovaných a rekonštruovaných miestnych komunikácií; dĺžka v m rekonštrukcie mosta na ceste III/48717 Makov - železničná stanica; počet rekonštruovaných mostov, priepustov a križovatiek; 2,0 km dobudovaných a rekonštruovaných chodníkov; počet osadených radarov, 2 ks bezpečnostných retardérov, ...; počet osadených moderných prvkov bezpečnosti na medzinárodnej ceste I/18
1.1.2 Alternatívna doprava obyvateľov obce do zamestnania		Počet obyvateľov využívajúcich alternatívne spôsoby dopravy do zamestnania
1.1.3 Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a dostavba chodníkov na území obce		10,0 km dobudovaných a zrekonštruovaných miestnych komunikácií; 2,0 km a 5000 m ² nových a zrekonštruovaných chodníkov na území obce
1.1.4 Podpora dostupnosti celého územia obce Makov širokopásmovým internetom, rozvoj informačných technológií a telekomunikačných sietí		Počet inštitúcií a domácností s internetovým pripojením ; percento pokrytia územia obce širokopásmovým internetom; počet nových používateľov širokopásmového internetu (obyvatelia, podnikateľské subjekty, ZŠ s MŠ, obecny úrad; ...);
1.1.5 Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu a rekonštrukcia verejného osvetlenia		Doplnenie 10 koncových bodov miestneho rozhlasu; 100 nových svietidiel v rámci rekonštrukcie verejného osvetlenia; informovanosť obce v %; počet novo nainštalovaných reprosústav
1.1.6 Pokrytie územia obce Makov kamerovým systémom a káblovou televíziou		10 plôch monitorovaných kamerovým systémom; 300 inštitúcií a domácností napojených na káblovú televíziu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Špecifický cieľ 1.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
1.2.1 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy a železničnej prepravy	obec, mikroregión, VÚC, SR	3 ks rekonštruovaných a nových zastávok, počet m vyhradených jazdných pruhov; počet moderných informačných systémov; percento zvýšenia informovanosti informačného a oznamovacieho systému v obci Makov
1.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy		5,0 km rekonštruovaných a nových cyklistických komunikácií a cyklokoridorov; počet prvkov na podporu zvýšenia bezpečnosti nemotorovej dopravy; 10 vybudovaných odstavných plôch a cyklostojanov
1.2.3 Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej nemotorovej dopravy		Počet dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej nemotorovej dopravy; počet spracovaných a aktualizovaných strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov; počet ks vydaných propagačných materiálov, máp; počet vytvorených webových portálov a mobilných aplikácií na propagáciu cykloturistiky

Strategická oblasť 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Špecifický cieľ 1.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci Makov		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
1.3.1 Skvalitnenie zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd	obec, mikroregión, VÚC, SEVAK a.s., SR	Dĺžka v m rozšírenej vodovodnej siete; počet nových prípojok; dĺžka v m rozšírenej kanalizačnej siete; počet vybudovaných individuálnych čističiek odpadových vôd; počet rodinných domov, podnikateľských subjektov a prevádzkovateľov zariadení v obci napojených na kanalizačnú sieť
1.3.2 Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu a odstraňovanie environmentálnych záťaží		0,05 t vyseparovaného odpadu v prepočte na jedného obyvateľa; množstvo / t zhodnoteného biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu; počet vybudovaných centrálnych kompostovísk; počet odstránených nelegálnych čiernych skládok a environmentálnych záťaží; počet zariadení na opätovné použitie a zhodnocovanie odpadov / počet zakúpených malých a väčších kompostérov, ...
1.3.3 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000		Všeobecné záväzné nariadenia k ochrane prírodného a životného prostredia; počet vypracovaných koncepčných materiálov zameraných na komplexnú ochranu životného prostredia
1.3.4 Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastri obce Makov		0,5 km novo zregulovaných potokov v m; počet zarybnených potokov v obci; počet vybudovaných nových a zrekonštruovaných hatí; počet rieka potokov, na ktorých budú vykonané protipovodňové opatrenia
1.3.5 Budovanie rybníkov na území obce Makov		Novovybudované rybníky na území obce Makov - 1

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Špecifický cieľ 1.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci Makov		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
1.3.6 Regulácia a humanizácia oboch brehov rieky Kysuce	obec, VÚC, SR mikroregión,	0,5 km novo zregulovaných potokov; 20 ks drobnej infraštruktúry (lavičky, koše); 3 ks vybudovaných oddychových zón v blízkosti riek a potokov; počet informačných a smerových tabúl; počet vybudovaných oddychových zón v okolí rieky a potokov; 200 m ² odstránených invazívnych rastlín z brehov rieky Kysuca
1.3.7 Rozšírenie verejnej zelene, dobudovanie parku a kultivácia životného prostredia obývaných častí obce		1 000 m ² upravenej verejnej zelene; 20 ks vysadených okrasných drevín a krovín; 10 ks lavičiek a detských preliezok; 10 ks osadených zberných nádob na drobný odpad
1.3.8 Revitalizácia centra obce a vybudovanie oddychových zón		1 ks vybudovaných a revitalizovaných peších a oddychových zón; 5 ks prenosných, prípadne malých objektov na stánkový ambulantný predaj; plocha v m ² vybudovaného amfiteátrového priestoru; plocha v m ² zrekonštruovaných obecných priestorov a objektov slúžiacich na usporadúvanie miestnych kultúrnych podujatí
1.3.9 Zlepšiť výchovu obyvateľov k environmentálnemu spôsobu života formou prednášok, prípadne propagáciou eko života, ...		Počet zrealizovaných prednášok v oblasti zvýšenia environmentálneho spôsobu život; počet vydaných ks propagačných materiálov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 1 Dopravná a technická infraštruktúra, životné prostredie

Špecifický cieľ 1.4 Zvyšovať uplatnenie nízkouhlíkového hospodárstva a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
1.4.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií	obec, mikroregión, VÚC, povodie Váhu, SR	Počet malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie; energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo
1.4.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení ...		2 ks zmodernizovaných a zrekonštruovaných stavebných objektov (budovy OÚ a DK); počet zavedených energetických zariadení, systémov merania a riadenia, ... na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, domov, zariadení; počet inštalovaných malých zariadení na využitie OZE
1.4.3 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík		Počet vybudovaných, prípadne zrekonštruovaných ochranných hrádzí, hatí a protipovodňových línii; počet aktualizovaných máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a plánov; m ² zabezpečenej plochy územia obce pre povodňami

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifický cieľ 2.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
2.1.1 V reflexii na demografický vývoj v obci prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej a zdravotnej starostlivosti	obec, mikroregión, VÚC, ÚPSVaR Čadca, SR	Počet vybudovaných zariadení sociálnych služieb - výstavba denného stacionára; počet obyvateľov využívajúcich služby denného stacionára; rekonštrukcia budovy Materskej školy; počet detí navštevujúcich materskú školu
2.1.2 Rozvíjanie externej formy sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti s dôrazom na seniorov a osôb so zdravotným postihnutím		Počet klientov, ktorým bude poskytnutá terénna forma opatrovateľskej služby alebo ošetrovateľskej starostlivosti; počet vytvorených mobilných jednotiek schopných poskytnúť starostlivosť osobám odkázaným na starostlivosť inou fyzickou osobou
2.1.3 Koncepcia sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v obci Makov		Vypracovanie koncepčného strategického materiálu definujúceho celý komplex produktov a služieb sociálnej zdravotníckej starostlivosti - počet; počet zariadení, poskytujúcich obyvateľom zdravotnícku starostlivosť; počet pracovných úväzkov lekárov
2.1.4 Vypracovanie komunitného plánu obce Makov		Vypracovanie komunitného plánu obce Makov - počet; počet doplnení a aktualizácií komunitného plánu obce

Strategická oblasť 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifický cieľ 2.2 Podporovať sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín a ich uplatnenie na trhu práce

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
2.2.1 Podpora zamestnanosti v obci Makov	obec, mikroregión, VÚC, ÚPSVaR Čadca, SR	Počet zamestnancov obecnej samosprávy zúčastnených školení v rámci podpory profesionálneho vzdelávania; počet zorganizovaných školení; počet zavedených inovatívnych nástrojov zamestnanosti zameraných na osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením; počet znevýhodnených skupín obyvateľov obce zapojených do projektov na podporu zamestnanosti
2.2.2 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov obce ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou		Počet obyvateľov, ktorým budú vytvorené podmienky na doplnujúce vzdelávanie; počet využitých informatizačných systémov a zároveň počet obyvateľov, ktorý ho budú využívať; počet obyvateľov s osobitými vzdelávacími potrebami a zvýšenie ich vzdelanostnej úrovne

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 2 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifický cieľ 2.3 Podporovať rozvoj bytovej výstavby a výstavby sociálnych zariadení

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
2.3.1 Výstavba nájomného bytového domu v obci Makov	obec, mikroregión, VÚC, SEVAK a.s., SR	Výstavba 1 nájomného bytového domu - 8 jednotiek v ňom; dĺžka vybudovaných inžinierskych sietí a počet nových prípojek; dobudovanie infraštruktúry a úprava okolia nájomného bytového domu; počet využitých malých zariadení OZE; počet pozemkov v obci pripravených na individuálnu bytovú výstavbu; počet parciel začlenených do územného plánu obce; počet vypracovaných urbanistických štúdií; počet vysporiadaných vlastníckych vzťahov k pozemkom; počet aktualizácií a doplnení územného plánu obce; plocha v m ² vymedzeného územia CHKO Kysuce a NATURA v obci Makov vrátane jednotlivých stupňov ochrany s ich dopadom na bytovú výstavbu
2.3.2 Výstavba a rekonštrukcia hasičskej zbrojnice DHZ Makov		200 m ² objektu pre DHZ Makov; plocha v m ² vybudovaného moderného strediska nekomerčnej záchrannej služby v obci Makov, rekonštrukcia súčasnej požiarnej zbrojnice a počet obnovených techník požiarnej ochrany s pripojením na pult centrálnej ochrany; 20 detí, mládeže a ostatných obyvateľov zapojených do športovej a dobrovoľníckej činnosti v oblasti požiarnej ochrany
2.3.3 Výstavba denného stacionára		Počet vybudovaných nových zariadení sociálnych služieb - výstavba Zariadenia pre seniorov alebo denného stacionára; počet vývarovní a počet vydaných jedál starším obyvateľom obce

Strategická oblasť 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

Špecifický cieľ 3.1 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo regiónu

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
3.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života obce	obec, mikroregión, VÚC, SR	Počet väzieb vytvorených medzi podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi v obci a prezentátormi ľudových zvykov a remesiel; m ² vytvoreného priestoru pre transfer ľudových tradícií do života obce
3.1.2 Ďalej zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo		Počet jedinečných identifikovateľných znakov kultúrneho dedičstva obce; počet návštevníkov identifikujúcich tieto znaky; percento zvýšenia reálnej dostupnosti prvkov kultúrneho dedičstva
3.1.3 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva		Zachovanie krajinného rázu typického pre obce - plocha v m ²
3.1.4 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov na území obce Makov		Počet obnovených kultúrnych pamiatok, historických objektov a pamiatkových zón na území obce; počet inovatívnych foriem prezentovania kultúrnych pamiatok; počet objektov využívaných na komerčné pri zachovaní ich vzhľadu a jedinečnosti
3.1.5 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života obce (spolky, združenia, podujatia ...)		Počet priestorov vytvorených pre činnosť spolkov a združení; počet spolkov a združení pôsobiacich na území obce; počet usporiadaných športových a kultúrnych podujatí v obci; počet obyvateľov obce prezentujúcich tradičné ľudové zvyky a remeselnícke zručnosti; počet oživených tradičných ľudových zvykov a tradícií; počet podporených kultúrnych aktivít v obci formou podpory miestnych kultúrnych aktivistov, spolkovej činnosti, folklórnych, hudobných a ľudových skupín v obci; komplexná rekonštrukcia 1 100 m ² strechy a 1 650 m ² fasády Domu kultúry; počet ks obnoveného mobiliáru DK

Strategická oblasť 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

Špecifický cieľ 3.2 Podporovať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
3.2.1 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	obec, mikroregión, VÚC, cezhraničný partner, SR	Počet vytvorených sietí a partnerstiev pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej i medzinárodnej úrovni s cieľom zvýšenia dostupnosti finančnej podpory obce v regióne Kysuce, počet monitorovaní PHSR obce Makov; počet produktov vytvorených v rámci spolupráce obce Makov a českej partnerskej obce Hutisko-Solanec
3.2.2 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov		Počet vytvorených cezhraničných partnerstiev miestnych akčných skupín; % zastúpenie obce Makov na projektoch medzinárodnej a národnej spolupráce prispievajúci k napĺňaniu jej stratégie PHSR; počet vytvorených cezhraničných partnerstiev na ďalší rozvoj bilaterálnej a multilaterálnej cezhraničnej spolupráce
3.2.3 Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky na ich rozvoj		Počet etablovaných športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a podujatí organizovaných za účelom zachovania ľudových zvykov a tradícií - 2

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 3 Vzdelávanie, kultúra, šport, voľný čas, mládež

Špecifický cieľ 3.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane ďalšieho vzdelávania; vybudovať, prípadne rekonštruovať športoviská v obci		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
3.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materskej škole	obec, mikroregión, VÚC, SR	Počet nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; rozšírenie kapacít v rámci existujúceho objektu materskej školy - počet; hodnota materiálno-technického vybavenia materskej školy; zrekonštruovaná plocha budovy materskej školy zateplením - 350 m ² ; úspora energie v rámci rekonštrukcie budovy materskej školy
3.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania ZŠ s MŠ rozpočtová organizácia Makov		Hodnota materiálno-technického vybavenia základnej školy; počet zariadených a zmodernizovaných tried základnej školy interaktívnymi triedami a laboratóriami zvyšujúcimi interaktívnosť a participáciu žiakov; počet inovatívnych, alternatívnych a vyučovacích metód vzdelávania; podpora projektového vzdelávania - počet žiakov a pedagogických zamestnancov; zrekonštruovaná plocha telocvične v m ² ; zrekonštruovaná plocha športového areálu; hodnota materiálno-technického vybavenia telocvične a športového areálu; počet zavedených alternatívnych a inovatívnych metód vzdelávania; počet programov pre motiváciu učiteľov na ďalšie vzdelávanie a samovzdelávanie; počet zavedených rozvojových programov ZŠ a MŠ prispôsobujúcich vzdelanie moderným trendom potrieb spoločnosti
3.3.3 Skvalitnenie a rozvoj športových činností v obci Makov		Počet produktov na propagáciu športu v školských a predškolských zariadeniach; 5 zorganizovaných športových podujatí a súťaží; počet detí, mládeže a obyvateľov obce Makov zapojených do športových aktivít; počet činností podporených v rámci tradičných športov - futbal, zimné športy, turistika, agroturistika, ...

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

3.3.4 Vybudovanie siete malých ihrísk, prípadne rekonštruovanie športového areálu futbalového klubu ŠK Javorník Makov		Počet vybudovaných malých ihrísk; zrekonštruovaná plocha v m ² športového areálu ŠK Javorník Makov; hodnota materiálno-technického vybavenia športového areálu ŠK Javorník Makov; počet zrekonštruovaných ihrísk v obci; dobudovanie infraštruktúry futbalového ihriska v časti Makov - Čierne – napr. počet novovybudovaných parkovacích miest, počet nových svietidiel; počet novovybudovaných viacúčelových ihrísk; hodnota ich materiálno-technického vybavenia; plocha v m ² novovybudovaného hokejbalového ihriska; plocha v m ² modernizácie budovy telocvične; m ² modernizovaných priestorov ŠKD
--	--	---

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať cestovný ruch v obci Makov		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
4.1.1 Podpora budovania celoročnej ponuky atraktívnych produktov cestovného ruchu vrátane zvyšovania kvality služieb a ľudských zdrojov	obec, mikroregión, VÚC, organizácie cestovného ruchu, SR	Počet / hodnota komplexných produktov cestovného ruchu s využitím jedinečnosti a miestnych atraktivít; počet / hodnota produktov a služieb cestovného ruchu prístupných všetkým vekovým skupinám; počet ľudí, ktorí využili produkty cestovného ruchu; hodnota nových foriem podpory cestovného ruchu a kultúry
4.1.2 Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj cestovného ruchu		Výška financovania cestovného ruchu na území obce; počet vytvorených partnerstiev v rámci spolupráce s krajskou organizáciou CR, oblasťnými organizáciami CR a ostatnými aktérmi CR za účelom ďalšieho rozvoja CR na území obce
4.1.3 Budovanie a obnova cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov		Počet m vybudovaných vytvorených produktov CR (náučné cyklotrás; počet m vybudovaných trás pre bežecké lyžovanie; hodnota údržby a obnovy mobiliáru na turistických trasách; počet novovybudovaných chodníkov, poznávacích trás, ...
4.1.4 Udržiavať jedinečné črty obce a využiť ich na tvorbu produktov cestovného ruchu		Počet produktov na podporu kultúrno-poznávacieho CR; počet / hodnota produktov CR postavených na jedinečnostiach jednotlivých lokalít územia obce
4.1.5 Koncepcia rozvoja cestovného ruchu, turizmu a rekreácie v obci Makov		Počet strategických materiálov stanovujúcich smer, postupy, aktivity a činnosti na rozvoj CR, turizmu a rekreácie; počet m peších turistických, cykloturistických a lyžiarsko-bežeckých tratí s prepojením na okolité obce; počet ľudí, ktorí využijú pešie turistické, cykloturistické a lyžiarsko-bežecké trate

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať cestovný ruch v obci Makov		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
4.1.5 Koncepcia rozvoja cestovného ruchu, turizmu a rekreácie v obci Makov	obec, mikroregión, VÚC, organizácie cestovného ruchu, SR	Počet propagačných materiálov v rámci propagačno-informačnej a marketingovej prezentácie obce; počet plošných a propagačných panelov a značiek pre potreby rozvoja CR na území obce; plocha v m ² turisticko-informačného centra/kancelárie obce; počet infraštruktúry (parkoviská, prístupové cesty, objekty pre služby, ...) na podporu CR v rámci obce; počet ľudí využívajúcich prvky tejto infraštruktúry; počet m vybudovanej lyžiarskej trate a horského dopravného značenia; počet vybudovaných turistických rozhľadní na území obce; počet osadených informačných tabúl v rámci územia obce Makov; počet návštevníkov web stránky obce Makov v rámci turistickej ponuky; počet vybudovaných turistických rozhľadní
4.1.6 Cyklochodník Strieborná Kysuca		Počet m vybudovanej pešej, bežeckej, cyklistickej, bežkárskej, športovej a relaxačnej zóny Čadca - Makov; počet drobnej infraštruktúry (oddychové sedenia, prístrešky, odpadkové koše, ...); počet ľudí využívajúcich vybudovanú trasu v rámci projektu „Cyklochodník Strieborná Kysuca“; plocha v m ² pozemkov, ktoré budú upravené a následne využívané ako parkovacie plochy pre oddychové zóny; počet osadených nových informačných tabúl

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifický cieľ 4.2 Podporiť hospodársky rozvoj a spolupracujúce prostredie v obci Makov

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
4.2.1 Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v obci	obec, mikroregión, VÚC, podnikateľské subjekty, SR	Zastavaná plocha v m ² priemyselného parku na území obce Makov; počet / hodnota materiálno-technického vybavenia priemyselného parku; počet novovzniknutých pracovných miest v rámci priemyselného parku; zastavaná plocha v m ² novovybudovaného zberného dvora; hodnota materiálno-technického vybavenia zberného dvora v časti Makov - Trojačka; počet novovzniknutých podnikateľských subjektov v obci; počet novovytvorených pracovných miest podnikateľskými subjektmi; počet vyprodukovaných produktov podnikateľskými subjektmi v rámci podpory CR; počet osadených informačných tabúl
4.2.2 Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov		Počet vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty; počet organizovaných aktivít za účelom oživenia miestneho podnikania; počet podporených podnikateľských subjektov z oblasti malého a stredného podnikania
4.2.3 Rozšírenie siete služieb v obci Makov		Rozšírenie siete podnikateľských subjektov poskytujúcich služby na území obce (napr. opatrovateľskú službu, cintorínske služby, remeselnícke ...) - počet
4.2.4 Presne vymedziť územie CHKO Kysuce a NATURA v rámci územia obce Makov		Rozloha v m ² vymedzeného územia CHKO a NATURA vrátane jednotlivých stupňov ochrany, ich dopad na život, výstavbu a podnikanie v obci Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifický cieľ 4.3 Rozvíjať služby a podporovať zavedenie inovácií		
Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
4.3.1 Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov v obci	obec, VÚC, podnikateľské subjekty, SR	Počet zorganizovaných aktivít a podujatí na stimuláciu podnikateľských aktivít a rozvoj podnikateľského potenciálu na území obce Makov
4.3.2 Vytváranie podmienok pre rozvoj rôznych druhov priemyslu		Počet organizovaných aktivít na stimuláciu rozvoja rôznych druhov priemyslu v obci
4.3.3 Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach		Počet organizovaných rozvojových aktivít v jednotlivých podnikateľských oblastiach malého a stredného podnikania

Strategická oblasť 4 Cestovný ruch a marketing, práca, podnikanie, moderná samospráva

Špecifický cieľ 4.4 Zabezpečiť účinnú a otvorenú modernú samosprávu vytvárajúcu priaznivé prostredie v obci Makov

Opatrenia	Vykonávateľ	Merateľný ukazovateľ
4.4.1 Posilnenie a zefektívnenie obecnej samosprávy Makov	obec, mikroregión, VÚC, SR	Počet podporených a využitých ľudských zdrojov a optimalizácie procesov obecnej samosprávy; počet prvkov, ktoré vedú k zefektívneniu činností obecnej samosprávy; zrekonštruovaná a revitalizovaná plocha v m ² Obecného úradu obce Makov s novým dispozičným riešením a servisným zázemím; plocha v m ² novej vybudovanej viacúčelovej sály; hodnota materiálno-technického vybavenia tejto viacúčelovej sály; plocha v m ² vyhradená pre potreby obecnej knižnice; počet priestorov vyhradených na činnosti a aktivity spolkov a združení; hodnota materiálno-technického vybavenia týchto priestorov; počet modernizovaných pamäťových a fondových inštitúcií regionálnej a miestnej infraštruktúry; zrekonštruovaná a modernizovaná plocha v m ² Kultúrneho domu obce Makov

3.5 Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov na roky 2015 - 2022 obsahuje najmä finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce. Pre splnenie stanovených opatrení a aktivít programu je potrebné v mnohých prípadoch realizovať finančne náročné projekty, na ktoré obec Makov nemá dostatok prostriedkov z vlastných zdrojov. Pre ten účel môže obec plánovať využitie finančných prostriedkov z verejných zdrojov alebo zo zdrojov súkromných investorov.

Finančný plán realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Makov na roky 2015 - 2022 ako programu rozvoja obce vychádza z disponibilných alokácií pre územie v častiach, ktoré súvisia s napĺňaním stanovených cieľov PHSR a schopnosťou aktérov v tomto území úspešne využívať externé zdroje na účely rozvoja územia, tzv. absorpčná kapacita. Pri zohľadnení oboch podmienok determinujúcich možný odhad financií využiteľných pre napĺňanie cieľov PHSR je možné vychádzať z realistického variantu plánovaného čerpania štrukturálnych a investičných fondov EÚ v Žilinskom samosprávnom kraji pri zohľadnení špecifik obce Makov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

**Tabuľka 29 Výpočet alokácie v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti podľa realistického variantu
(s čerpaním do roku 2022)**

Názov programu	EŠIF	Celkom / €	Z toho menej rozvinuté regióny	Z toho ŽSK
OP VaI	EFRR	2 266 776 537	2 185 172 582	251 731 881
OP II (mínus Infraštruktúra vodnej dopravy 116 450 000)	KF	2 190 689 166	N/A	578 341 940
OP II (iba do menej rozvinutých regiónov)	EFRR	1 659 506 207	1 659 506 207	438 109 639
NPE	NPE/KF	743 000 000	N/A	336 000 000
OP EZ	EFRR	243 662 462	234 890 613	27 059 399
OP EZ	ESF	1 889 145 796	1 830 582 276	210 883 078
OP EZ	IZM	72 175 259	N/A	7 333 006
OP KŽP	KF	1 861 112 261	N/A	189 089 006
OP KŽP	EFRR	1 276 787 849	1 230 823 486	141 790 866
IROP	EFRR	1 754 490 415	1 691 328 760	194 841 073
OP EVS	ESF	278 449 284	269 817 356	31 082 959
OP TP	EFRR	159 071 912	0	0
OP RH	ENRF	15785000	N/A	1 603 756
PRV	EPFRV	1 545 272 844	N/A	156 999 721
Celkom		15 329 374 992	14 777 517 492	2 564 866 324

Zdroj: PHSR Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014 - 2020.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

Pre územie obce Makov, nachádzajúceho sa v žilinsko-kysuckej rozvojovej osi 1. stupňa a kysuckej rozvojovej osi 3. stupňa, ktorá má na tomto území charakter komunikačno-sídelnej osi, pri zohľadnení demografického prepočtu na území obce, je možné prepočítať čerpanie investičných a štrukturálnych fondov v objeme cca 4,7 mil. EUR.

Celková alokácia sa bude odvíjať od súm, ktoré budú výsledkom realizovaných verejných obstarávaní a reality čerpania výdavkov na uskutočnené stavebné práce. Nepredpokladá sa žiadne čerpanie z Nástroja na prepájanie Európy ani z OP Technická Pomoc, z Programu rozvoja vidieka, z OP Výskum a inovácie U viacerých operačných programov veľkú časť zdrojov pohltia tzv. národné projekty, ktoré budú spravidla riadené z ústredných orgánov štátnej správy v Bratislave, ale ich využitie bude v rámci celej SR.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 30 Výpočet indikatívnej alokácie v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti pre obec Makov (s čerpaním do r. 2022)

Názov programu	EŠIF	Celkom / €	Z toho ŽSK	Z toho obec Makov
OP VaI	EFRR	2 266 776 537	251 731 881	0
OP II (mínus Infraštruktúra vodnej dopravy)	KF	2 190 689 166	578 341 940	1 504 386
OP II (iba do menej rozvinutých regiónov)	EFRR	1 659 506 207	438 109 639	1 139 613
NPE	NPE/KF	743 000 000	336 000 000	0
OP EZ	EFRR	243 662 462	27 059 399	70 387
OP EZ	ESF	1 889 145 796	210 883 078	548 550
OP EZ	IZM	72 175 259	7 333 006	19 074
OP KŽP	KF	1 861 112 261	189 089 006	491 859
OP KŽP	EFRR	1 276 787 849	141 790 866	368 827
IROP	EFRR	1 754 490 415	194 841 073	506 821
OP EVS	ESF	278 449 284	31 082 959	80 853
OP TP	EFRR	159 071 912	0	0
OP RH	ENRF	15785000	1 603 756	4 171
PRV	EPFRV	1 545 272 844	156 999 721	0
Celkom		15 329 374 992	2 564 866 324	4 734 541

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Obdobný spôsob výpočtu indikatívnych alokácií je možné uplatniť aj u programov cezhraničnej spolupráce relevantných pre územie obce Makov, ktoré spadajú pod cieľ Európska územná spolupráca. Keďže z týchto programov je možné realizovať iba operácie s preukázateľným cezhraničným dopadom, má toto územie lepšie podmienky pre čerpanie voči iným oprávneným územiám, ktoré viac vzdialené od štátnej hranice. V prípade ideálneho čerpania zdrojov z programov cezhraničnej spolupráce zodpovedajúceho demografickému podielu obyvateľov obce Makov voči obyvateľom Žilinského kraja by bolo možné určiť alokáciu z týchto programov vo výške cca 55 922 €. Ich indikatívne čerpanie podľa jednotlivých prioritných osí programov Interreg VA - PR/SR a Interreg VA - SR/ČR poskytujú tabuľky 31 a 32.

Tabuľka 31 Výpočet indikatívnej alokácie pre územie obce Makov z OP Interreg VA - PR/SR

Prioritná os	Názov PO	Žilinský kraj (EFRR + národné zdroje)	Z toho územie obce Makov
1.	Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia	11 435 523	29 746
2.	Trvalo udržateľná cezhraničná doprava	8 233 577	21 417
3.	Rozvoj cezhraničného a celoživotného vzdelávania územia	1 829 684	4 759

Zdroj: Vlastný výpočet na základe údajov PHSR ŽSK pre roky 2014 - 2020.

Program Interreg VA Slovenská republika - Česká republika

Pri prepočte podielu obyvateľov žijúcich na území obce Makov voči obyvateľom Žilinského samosprávneho kraja pre realizáciu tohto programu pripadá z EFRR na územie obce Makov indikatívna alokácia 32 089 EUR. V rámci prioritných osí programu je výpočet indikatívnej alokácie pre obec Makov nasledovný:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 32 Výpočet indikatívnej alokácie pre obec Makov z OP Interreg VA - SR/ČR

Prioritná os (PO)	Názov PO	Žilinský kraj (EFRR + národné zdroje)	Z toho územie obce Makov
1.	Využívanie inovačného potenciálu	2 271 223	5 907
2.	Kvalitné životné prostredie	8 646 132	22 490
3.	Rozvoj miestnych iniciatív	1 419 514	3 692

Zdroj: Vlastný výpočet na základe údajov PHSR ŽSK pre roky 2014 - 2020.

K týmto zdrojom je možné ďalej pripočítat' ďalšie zdroje ako Granty Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Nórska, Švajčiarsky finančný mechanizmus, nadnárodné a komunitárne programy EÚ a iné grantové a nadačné zdroje, ktoré z dôvodu nedostatku informácií v čase spracovania PHSR resp. z dôvodu ich nestálosti, nie je možné finančne vyčíslit'.

V neposlednom rade sa nesmú opomínať vlastné zdroje aktérov v území, vrátane rozpočtu obce, ktorá bude spolufinancovať všetky rozvojové aktivity aj z vlastných zdrojov. Ich uplatnenie bude monitorované v dielčích monitorovacích správach na základe dostupných údajov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Ďalšie zdroje financovania programu rozvoja obce Makov

Finančné zdroje, ktoré môžu byť využité pre financovanie programu rozvoja obcí v Slovenskej republike možno rozdeliť do dvoch základných skupín a ďalších podskupín:

- verejné finančné zdroje
  - ✓ verejné finančné zdroje z rozpočtu samosprávnych krajov
  - ✓ verejné finančné zdroje z národného rozpočtu, resp. štátnych fondov
  - ✓ verejné zdroje zo štrukturálnych fondov Európskej únie
- súkromné finančné zdroje
  - ✓ vlastné zdroje obce, pôžičky
  - ✓ súkromní investori.

Pre získanie grantov alebo nenávratných finančných príspevkov zo strany samospráv alebo štátu (štátne fondy, štátny rozpočet) majú obce v súčasnosti len minimálne, obmedzené možnosti. Preto v mnohých prípadoch pristupujú k získaniu finančných prostriedkov z rozpočtu Európskej únie, ktoré je často previazané so schopnosťou obce podieľať sa na spolufinancovaní rozvojových projektov z vlastných zdrojov, poprípade zo zdrojov súkromných investorov.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa mnohým obecným samosprávam otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Cieľom európskej regionálnej politiky je predovšetkým vyrovnanie disparít medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity.

V programovacom období 2014 - 2020 je európska regionálna politika založená na piatich štrukturálnych fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)
- Európsky sociálny fond (ESF)
- Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka (EPFRV)
- Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF)
- Európsky fond pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEPAD).

V rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ bude môcť v programovacom období 2014 - 2020 obec Makov čerpať finančné prostriedky z viacerých operačných programov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MAKOV NA ROKY 2015 - 2022

Tabuľka 28 Prehľad operačných programov pre programovacie obdobie 2014 - 2020

Operačný program	Riadiaci orgán
OP Efektívna verejná správa (OPEVS)	MV SR
OP Kvalita životného prostredia (OPKŽP)	MŽP SR
OP Ľudské zdroje (OPLZ)	MPSVR SR
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OPZASI)	MPSVR SR
OP Integrovaná infraštruktúra (OPII)	MDVRR SR
OP Informatizácia spoločnosti (OPIS)	MDVRR SR
OP Výskum a inovácie (OPVAI)	MŠ SR
OP Technická pomoc (OPTP)	MV SR

Prameň: vlastné spracovanie.

Využitie vlastných, obecných finančných prostriedkov závisí predovšetkým od rozpočtu obce. Na základe majetkovej a rozpočtovej situácie obce Makov možno konštatovať, že nie je možné realizovať všetky projektové zámery rozvoja obce z vlastných zdrojov. Obec je však schopná podieľať sa na min. 5 % financovaní vybraných rozvojových aktivít definovaných v strategickej oblasti PHSR obce Makov. Ďalšie finančné prostriedky musí obec získať z iných externých zdrojov, verejných alebo súkromných. Súkromný sektor je vhodnou alternatívou pre spolufinancovanie projektov, ktoré v konečnom výstupe generujú zisky. Ďalšou možnosťou je využitie bankových úverových produktov.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
MAKOV NA ROKY 2015 - 2022**

V Makove, dňa 17.06.2016

Obecné zastupiteľstvo v Makove na svojom zasadnutí dňa 16.06.2016 prijalo nasledovné

uznesenie OZ č. 44/2016

A / schvaľuje

Program rozvoja obce Makov v súlade s § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. s názvom „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Makov na roky 2015 - 2022“, vrátane zapracovania pripomienok poslancov OZ nasledovne:

- celkový počet poslancov Obecného zastupiteľstva v Makove: **9**
- počet prítomných poslancov OZ na hlasovaní: **6 / za**
  - Rastislav Gajdoš
  - Mgr. Eva Ježíková
  - Katarína Lučanová
  - Ing. Marián Masnica
  - Jozef Pavlík
  - Ing. Alena Šupčíková
- kvórum - počet hlasov potrebných na schválenie: **5**

Martin Pavlík
starosta obce Makov